Jaarstukken 2022

Datum: 29 juni 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Jaarverslag 4
Algemene inleiding 4
Jaarverslag - programmaverantwoording 9
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning 9
Programma 2 Veiligheid 16
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat 19
Programma 4 Economie 23
Programma 5 Onderwijs 27
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie 34
Programma 7 Sociaal Domein 42
Programma 8 Volksgezondheid en Milieu 54
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 62
Algemene Dekkingsmiddelen 68
Jaarverslag - Paragrafen 75
Paragraaf Lokale heffingen 76
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 81
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 105
Paragraaf Financiering 110
Paragraaf Bedrijfsvoering 115
Paragraaf Verbonden partijen 121
Paragraaf Grondbeleid 127
Paragraaf Corona 131
Jaarrekening 132
Balans 133
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 136
Toelichting op balans 140
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 154
Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening 155
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 167
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen 170
Jaarrekening - Bijlagen 172
Single information Single audit (SISA) 173
Overzicht gewaarborgde geldleningen 199
Overzicht taakvelden 202

Mutaties in de reserves en voorzieningen 205
Mutaties in de reserves 205
Mutaties in de voorzieningen 212
Gehanteerde afschrijvingstermijnen 215

Jaarverslag

Algemene inleiding

Algemeen
Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2022 van de gemeente Waadhoeke aan. We sluiten wederom af met een positief resultaat.

In 2022 waren er gemeenteraadsverkiezingen. Er is een nieuwe raad en een nieuw college aan de slag gegaan. We hebben te maken gehad met diverse grote gebeurtenissen in de wereld, die nog steeds doorwerken in ons dagelijks leven. De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot een vluchtelingenstroom, waarbij wij als Waadhoeke onze bijdrage hebben geleverd, en nog steeds leveren. De stijging van de prijzen, in het bijzonder die van energie, hebben er toe geleid dat wij tijdelijke maatregelen hebben uitgevoerd, zoals de energietoeslag. Ook is er een noodfonds ingesteld. Dit jaarverslag kijkt terug op al deze zaken en meer. Voor nu vertrouwen wij erop, dat we met het jaarverslag en de jaarrekening toereikend verslag hebben gedaan over het door ons in het verslagjaar 2022 gevoerde beleid en financiële beheer.

Resultaat
Het saldo van de jaarrekening 2022 is afgerond € 5,7 miljoen positief. Dit is € 3,9 miljoen hoger dan geraamd.

De in de jaarrekening opgenomen analyse van het resultaat geeft inzicht in de belangrijkste oorzaken die hebben geleid tot dit resultaat. In de voorliggende jaarstukken zijn, zoals altijd, zoveel mogelijk de redenen voor afwijking van de begroting getracht te duiden.

Op hoofdlijnen bekeken valt het resultaat in een aantal oorzaken uiteen. Aan het einde van 2022 was het restbedrag van de post onvoorzien van € 1.748.000 al zichtbaar als begroot resultaat. Het gemeentefonds is € 164.000 hoger uitgevallen, grotendeels vanwege nabetaling vanuit de decembercirculaire die niet meer kon worden begroot. Het onderhoud binnen het fysieke domein is € 366.000 binnen budget gebleven, o.a. vanwege opgelopen achterstand in de uitvoering van werkzaamheden. De budgetten van het sociaal domein waren op orde dankzij een aanvullend budget van € 1,8 miljoen dat in december nog is toegevoegd. Hierdoor is een voordeel ontstaan van € 819.000. Bijzonder dit jaar was de afrekening beschermd wonen, zowel voor 2021 als voor 2022, hetgeen een voordeel van afgerond € 1.045.800 heeft veroorzaakt.

Samengevat in tabelvorm:

Omschrijving	**bedrag (x € 1.000)**
Begroot resultaat	1.748
Hogere baten gemeentefonds	164
Lagere lasten/hogere baten fysiek domein	366
Lagere lasten/hogere baten sociaal domein	819
Niet geraamde bate beschermd wonen	1.046
Subtotaal	**4.332**
overige afwijkingen	1.263
Saldo jaarrekening	**5.670**

Voorstel resultaatbestemming:
Wij stellen u voor het resultaat van € 5.670.409 als volgt te bestemmen:
- € 2.000.000 toe te voegen aan de reserve sociaal domein;
- € 322.500 kostendekking in 2023 voor:
    - programma dienstverlening € 88.000
    - dorpenontwikkelmaatschappijen € 87.500
    - cultuur € 32.000
    - baggeren € 115.000
- € 3.347.909 toe te voegen aan de algemene reserve.

Motivering:
Binnen het sociaal domein zijn aanzienlijke voordelen in 2022 zichtbaar, o.a. vanwege het extra toegevoegd budget van € 1,8 miljoen wat in december 2022 ten laste is gebracht van de reserve sociaal domein. Tevens heeft de afrekening Beschermd Wonen voor een voordeel gezorgd. Binnen het sociaal domein zijn de budgettaire bewegingen altijd van aanzienlijke omvang. Om voldoende incidentele dekking beschikbaar te hebben voor het afdekken van incidentele tekorten is het aan te bevelen de reserve sociaal domein regelmatig te voeden. Met name de ontwikkeling van de BUIG-middelen is een zorgpunt, omdat deze niet 1 op 1 mee beweegt met de uitgaven van de uitkeringen. Met deze toevoeging komt de reserve sociaal domein op afgerond € 3,7 miljoen.

Er zijn op grond van de (gewijzigde) begroting 2022 bedragen onttrokken aan reserves terwijl de uitgaven in 2023 zullen komen. Het betreft:
- € 88.000 uit Dienstverleningsfonds voor programma dienstverlening;
- € 87.500 uit Ontwikkelfonds voor dorpenontwikkelmaatschappijen;
- € 32.000 uit Coronareserve voor cultuur.

In 2022 zijn bijdragen van het Wetterskip Fryslân voor baggeren verantwoord terwijl de werkzaamheden niet meer in dat jaar uitgevoerd konden worden. Om de kosten in 2023 te kunnen dekken wordt voorgesteld een bedrag van afgerond € 115.000 te bestemmen.

Het resterende deel van rekeningsaldo (zijnde € 3.347.909) wordt vervolgens toegevoegd aan de algemene reserve.

Structurele effecten:
Er zijn geen structurele doorwerkende financiële effecten van substantiële omvang geconstateerd naar aanleiding van deze jaarrekening. Uiteraard zullen we in de reguliere planning&controlcyclus hier constant scherp op blijven.

Algemene reserve
Met het vaststellen van de notitie reserves en voorzieningen heeft de raad aangegeven over een algemene reserve van € 15 miljoen te willen beschikken. Deze risiconorm is bevestigd met de analyse vanuit de methode Naris. Het saldo van de AR op 31 december 2022 van € 21,6 miljoen is hoger dan deze norm.

De algemene reserve heeft na de 4e begrotingswijziging 2023 een saldo van afgerond € 13,5 miljoen en komt met de toevoeging uit de resultaatbestemming op € 16,8 miljoen.

De hoogte van de algemene reserve (AR) heeft een duidelijke relatie met het gewijzigde risicoprofiel van de gemeente. Ten aanzien van deze reserve zijn er namelijk twee uitgangspunten/spelregels geformuleerd en vastgesteld door de raad:
1. de AR moet minimaal € 15 miljoen zijn, en
2. de AR moet minimaal de risico's afdekken (en dus een ratio weerstandsvermogen van 1,0 hebben).

Voor beide spelregels geldt dat de AR binnen een meerjarenplanperiode naar de minimumgrens gebracht moet worden. Nu zou dat de periode van 2023 t/m 2026 zijn. Wanneer de risico's kleiner dan € 15 miljoen zouden zijn, hoeven we alleen naar spelregel 1 te kijken. Maar als de risico's groter dan de AR zijn moeten we de AR binnen de meerjarenplanperiode naar het totaal van de risico's brengen. De risico's zijn voor het laatst in de programmabegroting 2023 op een rij gezet en komen in totaal op € 16,3 miljoen. Bij deze jaarrekening vindt een herrekening van de risico's plaats in paragraaf 1.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Rechtmatigheid
De rechtmatigheidscontrole brengt met zich mee dat de gemeente haar beheersorganisatie zo inricht, dat het naleven van wet- en regelgeving achteraf door de accountant kan worden getoetst. Het werken aan rechtmatigheid is daarmee een dynamisch proces waarbij continu werkprocessen getoetst moeten worden aan relevante wet- en regelgeving. De extra aandacht voor rechtmatigheid is een uitdaging voor onze organisatie omdat zowel de eigen regels en voorschriften alsmede de feitelijke uitvoeringsorganisatie onder de loep worden genomen. De daarbij horende activiteiten en afwegingen bieden kansen om de organisatie doelmatiger en wellicht ook doeltreffender in te richten.

Overige rechtmatigheidsaspecten
Ten aanzien van het begrotingscriterium heeft er bij meerdere programma's een overschrijding op de begroting plaatsgevonden.

Uitgaven die de begroting overschrijden of die gedaan zijn buiten de doelstelling van de vastgestelde programma's zijn formeel onrechtmatig. Op basis van de Kadernota rechtmatigheid behoeven dergelijke begrotingsoverschrijdingen door de accountant niet te worden meegenomen bij de oordeelsvorming inzake rechtmatigheid indien en voor zover de overschrijdingen passen binnen het beleid van de raad.

Het college is van mening dat de overschrijdingen passen binnen het beleid van de gemeente Waadhoeke, zoals vastgesteld door de raad. Bij goedkeuring van de jaarstukken door de raad worden deze overschrijdingen alsnog rechtmatig. Indien de begrotingsoverschrijdingen niet door de raad worden geautoriseerd dan zou dit van invloed kunnen zijn op de afgegeven controleverklaring, omdat dan sprake zou kunnen zijn van onrechtmatige uitgaven.

Onderstaand de tabel met toelichting.

Programma	Bedrag x € 1.000	Toelichting
1 Bestuur en Ondersteuning	-130	De overschrijding in programma 1 wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere toegerekende personele kosten. De personele kosten worden toegerekend naar de verschillende programma's en kunnen daar op onderdelen tot afwijkingen leiden t.o.v. de begroting.
4 Economie	-5.694	In de begroting 2022 van programma 4 is rekening gehouden met uitgaven en inkomsten voor de grondexploitatie. Het saldo van de uitgaven en inkomsten wordt verrekend met de balans (de post Onderhanden werk / de reserve Grondexploitatie). In december 2022 is de overeenkomst met de provincie Fryslân en de RVO over Waddenglas beëindigd wat heeft geleid tot niet geraamde baten van € 6,9 miljoen. Dit leidt aan de lastenkant tot eenzelfde afwijking omdat het resultaat wordt overgeboekt naar de voorraden op de balans. De afwijkingen hebben derhalve geen effect op het resultaat 2022.
6 Sport, Cultuur en Recreatie	-338	De overschrijding in programma 6 wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten openbaar groen. Dit heeft meerdere oorzaken, zoals prijsverhogingen, herstel stormschade en nieuwe wettelijke bepalingen.
8 Volksgezondheid en milieu	-214	De overschrijding in programma 8 wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere dotatie aan de voorziening onderhoud afkoopsommen begraafplaatsen.
Totaal	**-6.376**	

Besluit Begroting en Verantwoording
Het jaarverslag 2022 is de spiegel van de programmabegroting 2022. Dit betekent dat dezelfde programma’s en paragrafen opgenomen zijn, inclusief de facultatieve paragraaf Corona.

Bij ieder programma zijn de drie w-vragen van toepassing, echter nu terugkijkend op het afgelopen jaar:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Door de beantwoording van deze vragen wordt duidelijk wat de gemeente heeft gerealiseerd. Per programma staan de baten en lasten vermeld. Het is aan de raad om per programma zowel de baten en lasten als het uitgevoerde beleid te autoriseren.

Leeswijzer
In het onderdeel jaarverslag zijn per programma de "hoofdkenmerken" en "wat wilden we bereiken" overgenomen uit de programmabegroting 2022. Onder "wat hebben we daarvoor gedaan" is de tekst uit de programmabegroting in een blauw lettertype weergegeven, waarna de verantwoording volgt.

In het onderdeel jaarverslag wordt per programma aangegeven wat de begrote bedragen voor 2022 waren en wat het verschil is tussen de begroting na wijziging en de realisatie over het verslagjaar. Naast het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten zijn ook de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma gepresenteerd. De financiële afwijkingen komen terug in de jaarrekening.

In het onderdeel jaarrekening vindt u de cijfermatige verantwoording in de balans en het overzicht van baten en lasten per programma, met bijbehorende toelichtingen.

Jaarverslag - programmaverantwoording

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Hoofdkenmerken
Het doel van dit programma is er voor zorgen dat het bestuur haar taken zo goed mogelijk kan uitoefenen. Daarbij gaat het niet alleen om de wettelijke taken, maar ook om samenwerking met medeoverheden, kwaliteit van gemeentelijke dienstverlening en om het uitoefenen van een informatieve en interactieve bestuursstijl.

Het college van B&W is belast met de beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Vanuit deze verantwoordelijkheid ontwikkelt zij samen met de gemeenteraad nieuw beleid. Dat gebeurt op een (pro)actieve manier: college (en raad) zoeken samenwerking met inwoners en andere belanghebbenden om tot gedragen resultaten te komen. We betrekken onze inwoners, ondernemers en organisaties tijdig bij het maken van keuzes in ons beleid. Zo ontstaat een breed draagvlak, maar ook ruimte voor creatieve ideeën, die aansluiten bij wat er nodig is of waar behoefte aan is. Feiten en analyse zijn daarbij van belang, zodat er niet iets wordt ontwikkeld wat onhaalbaar of onwenselijk is. ‘Nabij besturen’ betekent voor onze dienstverlening: persoonlijk, dichtbij en online. Onze dienstverleningsvisie 2018-2025 is de leidraad voor de verdere ontwikkeling en professionalisering van de organisatie.

Vanuit de plicht tot actieve informatievoorziening zorgt het college voor terugkoppeling van resultaten van beleid zodat de raad kan toetsen of doelen gehaald worden.

Naast deze meer bestuurlijke taken is het college van B&W verantwoordelijk voor wettelijke (dienstverlenende) taken op het gebied van onder meer burgerzaken, verkiezingen en de Wet Open Overheid.

Nabij besturen - Wat wilden we bereiken?

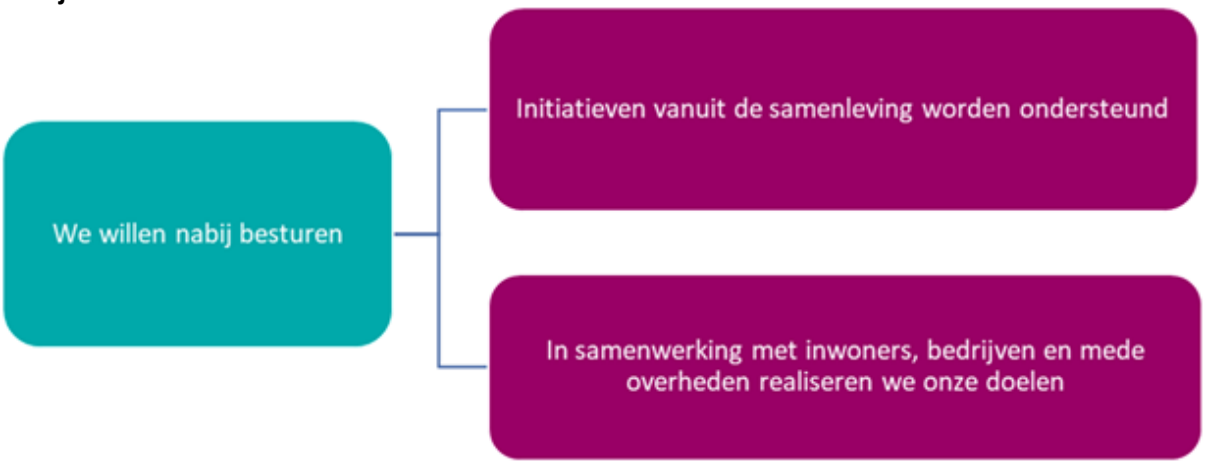

Nabij besturen - Wat hebben we daar voor gedaan?

Initiatieven vanuit de samenleving worden ondersteund

- We stimuleren dorpen en wijken om een eigen toekomstvisie te maken.

We hebben dorpsvisies besproken en dorpsbelangen geadviseerd bij het maken van dorpsvisies.

- We bespreken initiatieven op de intaketafel voor een integrale benadering, zodat inwoners en ondernemers 1 contactpersoon in de organisatie krijgen.

Er is een ontwerp gemaakt voor de initiatieventafel. In 2023 zal deze in de praktijk worden gebracht.

- We zetten in op het dorpen-, en wijkenfonds.

Vanuit het dorpen en wijkenfonds is € 312.843 aan subsidies verleend aan 29 verschillende initiatieven vanuit de dorpen en wijken.

- We evalueren in 2022 de subsidieregeling dorpen en wijken en komen op basis daarvan met een voorstel voor een dorpen en wijkenregeling 2.0.

Dee subsidieregeling is geëvalueerd door een extern bureau. Op basis van deze evaluatie is de regeling op onderdelen aangepast en voortgezet voor de jaren 2023-2026.

In samenwerking met inwoners, bedrijven en mede overheden realiseren we onze doelen

- We doen mee met de Friese Projectenmachine, geïnitieerd door de provincie;

Waadhoeke is aangesloten bij de Friese projectenmachine (Europapact Fryslân), een samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen, bedrijfsleven, clusterorganisaties en Innovatiepact Fryslân, waarbij Fryslân meer Europese middelen wil binnenhalen. In maart is hiervoor de samenwerkingsovereenkomst ondertekend. De organisatie is na de zomer van start gegaan met een kwartiermaker. Met Waadhoeke zijn de gesprekken gestart om de doelen uit de ontwikkelagenda aan te laten sluiten bij Europese projecten. Ook zijn de voorbereidingen van het nieuwe EU-subsidieprogramma LEADER begonnen, een Europees subsidieprogramma dat op de ontwikkeling van het platteland in brede zin is gericht.

- We ontwikkelen een propositie in regioverband, ook wel regiodeal genoemd;

Er is een aanvraag voor een Regio Deal ingediend bij het Rijk. De aanvraag zet in op de structuurversterking van het woon- en vestigingsklimaat in de regio Noardwest Fryslân. Begin 2023 besluit het kabinet welke voorstellen het Rijk met regionale partners gaat uitwerken tot Regio Deals.

- We netwerken en behartigen onze belangen op provinciaal, rijks-, en Europees niveau o.b.v. de ontwikkelagenda.

Naast de aanvraag Regio Deal, zijn we gestart met een verkenning van deelname aan De Eems Dollard Regio (EDR). Dit is de noordelijkste Europese grensregio langs de Nederlands-Duitse grens.

Programma Ontwikkelperspectief - Wat wilden we bereiken?

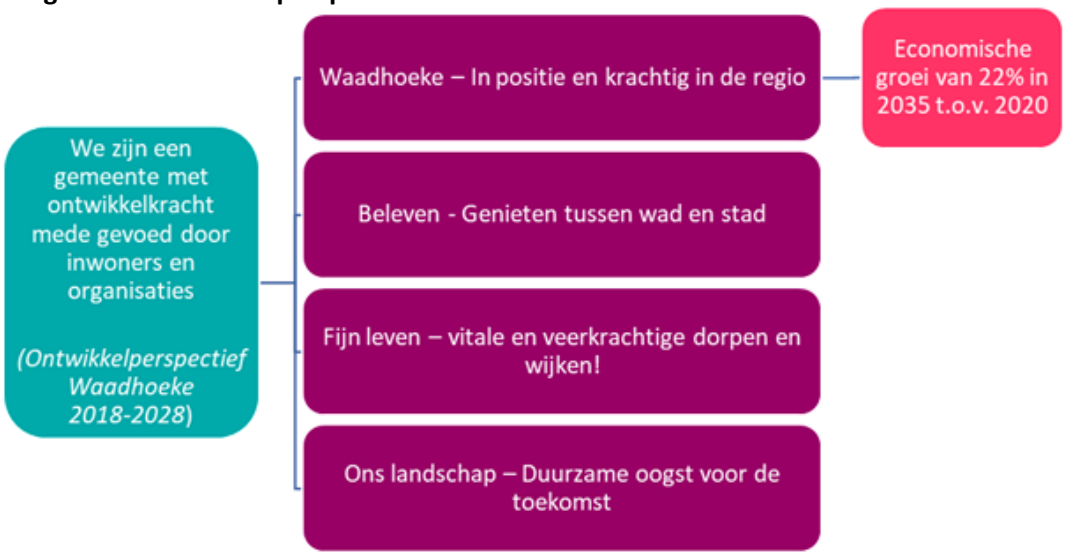

Programma Ontwikkelperspectief - Wat hebben we daar voor gedaan?

Waadhoeke – In positie en krachtig in de regio

- We faciliteren innovatie.
- We zetten in op behouden en aantrekken van talent.
- We versterken het vestigingsklimaat.
- We werken slimmer samen.

Deze doelen bereiken we via het meerjarige Sociaaleconomisch actieprogramma Harlingen/Waadhoeke (SEAP). Waadhoeke werkt daarin samen met een Bestuurstafel en een Programmateam met vertegenwoordigers vanuit de overheden, onderwijs en ondernemers. De resultaten van 2022 zijn gehaald en gerapporteerd via de twee voortgangsrapportages SEAP op 8 maart 2022 en 5 oktober 2022.

Beleven - Genieten tussen wad en stad

- We doen een aanvraag voor Planetarium Wereld Erfgoed.

Alle processtappen voor de aanvraag zijn afgerond. Het dossier is ingeleverd bij het adviesorgaan van de UNESCO en ligt nu ter beoordeling voor.

- We realiseren het project Op paad Lâns it Waad.

De voorbereidingen zijn getroffen om in het voorjaar van 2023 de buitendijkse toegankelijkheid te realiseren (tracé Harlingen-Koehool). Daarnaast is de Toeristisch Overstap Punt (TOP) in Firdgum gerealiseerd en zijn de voorbereidingen getroffen voor een TOP in Oude Bildtzijl.

- We werken samen met Academie van Franeker.

Met de Academie van Franeker is samengewerkt rond het SEAP, Arcadia 2022 en de aanvraag Regio Deal.

- We nemen deel aan Sense of Place.

Waadhoeke heeft middelen beschikbaar gesteld door de planvorming van het project Dijk van een Wijf. Stichting Sense of Place kon daarmee starten met onderzoek en ontwikkeling van een icoonproject nabij de Waddenzeedijk.

- We nemen deel aan Arcadia 2022 als onderdeel LF2028.

Waadhoeke heeft deelgenomen aan Arcadia 2022. Het Arcadia kunstwerk Gaia, een verlichte bol van zeven meter doorsnee die de aarde laat zien zoals ze vanaf de maan zichtbaar is, was samen met het kinderwetenschapsfestival Expeditie Next op 6 mei 2022 een van de grote evenementen in Waadhoeke.

Fijn leven – vitale en veerkrachtige dorpen en wijken!

- We zetten in op Dorpsontwikkelingsmaatschappijen (DOM).

Een DOM is een ontwikkelmotor voor fysieke en sociale leefbaarheidsinitiatieven in dorpen. We werken met vier DOM's: Ried, Tzum, Wjelsryp en Barradeel (Minnertsga, Oosterbierum, Sexbierum, Tzummarum en Wijnaldum). Daarnaast is de aanvraag bij de provincie neergelegd voor de vijfde DOM: Bildtdijken.

- We nemen deel aan de Erfgoeddeal van het Rijk.

De Erfgoed Deal K(l)eigoed, is een financiële regeling waarbij erfgoed gekoppeld wordt aan de aanpak van leegstand en verpaupering van panden. Deze regeling is via selectie toegekend aan de watertoren in Sint Jabik. De toren wordt verbouwd tot overnachtingsaccommodatie. De gemeente heeft met een financiële bijdrage deelgenomen aan deze Erfgoed Deal. Daarmee is de activiteit afgerond.

- We lobbyen voor middelen voor transitie van bestaande woningvoorraad.

De lobby voor een passende rijksregeling Volkshuisvestingsfonds is ingezet. Daarnaast is het vinden van middelen onderdeel geworden van de aanvraag Regio Deal.

- We zetten in op de ontwikkeling van de bloeizone.

Een bloeizone is een gebied waar inwoners samen zorgen voor een omgeving waar mensen langer in goede gezondheid kunnen blijven wonen. De ontwikkeling is onderdeel geworden van de aanvraag Regio Deal.

Ons landschap – Duurzame oogst voor de toekomst

- We nemen deel aan Greidhoeke plus, waarin een aanpak voor een integraal gebiedsproces wordt opgepakt.

Waadhoeke is aangesloten bij Greidhoeke+, een interbestuurlijke samenwerking met als belangrijkste aandachtsgebied het natuurinclusieve platteland. Er is gewerkt aan een nieuwe werkwijze, waarbij subsidies op één plek aangevraagd kunnen worden. Er wordt dan als één overheid opgetreden.

- We werken de Landschapsanalyse verder uit.

De analyse is uitgewerkt in een boek "Het verhaal van Waadhoeke". Daarnaast is de analyse gebruikt als basis voor het maken van beleid. De analyse zelf is geen visie of beleid..

- We jagen innovatiekansen na.

Met de agrarische sector zijn gesprekken gevoerd over de beelden en ideeën in relatie tot de stikstofplannen van het kabinet. Als project is het recyclen van gemeentelijk berm maaisel en hekkelspecie op het boerenerf is als innovatiekans gestart. Waadhoeke is partner geworden van het Kenniscluster Verzilting Fryslân.

- We ontwikkelen een visie op een duurzaam landschap.

Een visie op een duurzaam landschap wordt onderdeel van de omgevingsvisie Waadhoeke.

Programma Dienstverlening - Wat wilden we bereiken?

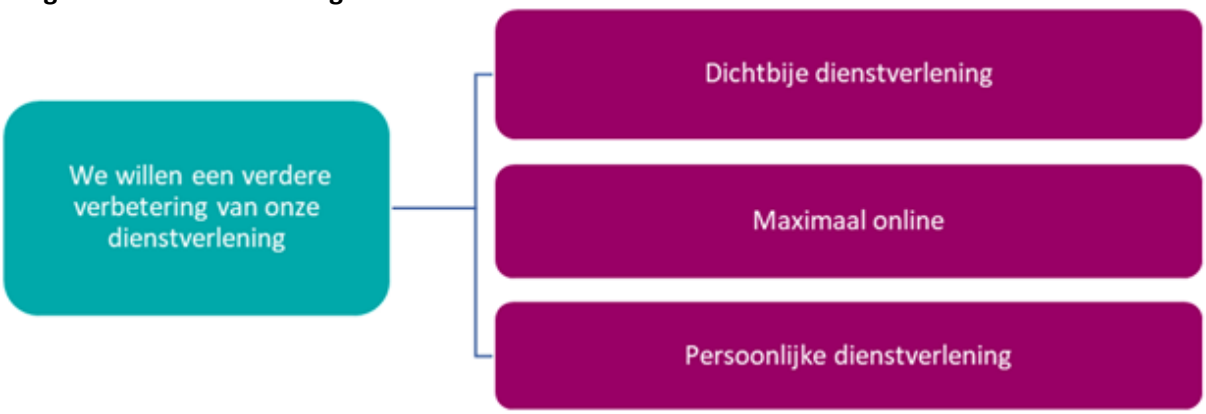

Programma Dienstverlening - Wat hebben we daar voor gedaan?

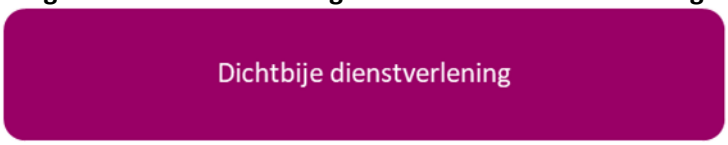

- We zetten verdere stappen in onze verbetering van dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers, waarbij we zoveel mogelijkheid handelen vanuit hun wensen.

Door middel van een pilot ‘Stem van Waadhoeke’ is een participatietraject gestart voor een tunnel in Schalsum.

De klantreis melding openbare ruimte is afgerond en de verbeteracties zijn uitgevoerd. De applicatie Signalen is geïmplementeerd en het interne proces is eenduidiger ingericht. De communicatie met onze inwoners is verbeterd.

De klantreis VTH bouwvergunningen is opgestart, de gesprekken met de inwoners hebben plaatsgevonden. In 2023 wordt de klantreis afgerond. De bijbehorende aanbevelingen worden uitgevoerd en geborgd.

Er is een traject gestart om het verhuurproces van onze sportaccommodaties voor onze klanten te verbeteren (digitaliseren).

- We focussen ons in onze personele opleidings- en ontwikkelplannen op nabij besturen, onze visie op dienstverlening en het Ontwikkelperspectief Waadhoeke.

Er zijn afspraken gemaakt voor het volgen van de training gastheerschap. Deze wordt gevolgd door de medewerkers van handhaving en telefonie. Zij hebben veel klantcontact.

Er zijn verschillende projecten via de scrum / agile methodiek uitgevoerd, om op een flexibelere, resultaatgerichte manier met elkaar te leren werken.

Maximaal online

- We bouwen onze online dienstverlening via de website verder uit en werken aan een digitaliseringsagenda.

We hebben de website verder uitgebreid met themapagina's voor duurzaamheid en ondernemers. Het project is uitgevoerd via de scrum / agile methodiek en er is borging geweest naar de bestaande organisatie.

- We meten de klanttevredenheid van bezoekers aan website en gemeentehuis en vergelijken de resultaten met collega-gemeenten via benchmarking.

Er is een organisatie brede klanttevredenheidsmeting uitgevoerd. Via de methodiek van de VNG "waar staat je gemeente". Benchmarking met andere gemeentes is hierdoor mogelijk gemaakt.

De telefonische dienstverlening is opnieuw gemeten en verbeteringen zijn doorgevoerd. De doorontwikkeling vindt in 2023 plaats.

Persoonlijke dienstverlening

- We communiceren in een begrijpelijke taal en krijgen daarbij hulp van o.a. onze taalambassadeurs.

De taalambassadeurs hebben verschillende brieven herschreven. De brief 'vernieuw uw paspoort of ID kaart' is opgemaakt als beeldbrief volgens de normen van B1 en laaggeletterden.

- We versterken het datagedreven werken in samenwerking met onze regionale partners.

Er is voor Waadhoeke een datagedreven visie opgesteld en vastgesteld door de directie. In 2023 zal de uitvoering hiervan starten. Daarnaast is Waadhoeke op 18 mei 2022 lid geworden van Data Fryslân om datagedreven werken naar een hoger niveau te tillen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten	-3.603	-4.524	-4.654	-130
Baten	599	626	1.132	506
Saldo	**-3.004**	**-3.899**	**-3.523**	**376**
Dotatie/beschikking reserves	100	54	54	0
Saldo na bestemming	**-2.904**	**-3.844**	**-3.469**	**376**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

0.1 Bestuur
0.2 Burgerzaken

Beleidsindicatoren

N.v.t.

Programma 2 Veiligheid

Hoofdkenmerken
Het doel van dit programma is er aan bij te dragen dat elke inwoner zich veilig voelt in zijn of haar leefomgeving. De gemeente heeft, als eerste overheid, een grote verantwoordelijkheid voor de veiligheid van haar inwoners. Dit programma omvat crisisbeheersing, brandweer, en openbare orde en veiligheid.

Veiligheid is een breed begrip. Veiligheid gaat over de aanpak van woninginbraken, overlast van rumoer op straat maar ook over brandveiligheid en veilig verloop van evenementen. Veiligheid is kwetsbaar omdat één woninginbraak het veiligheidsgevoel van de bewoners van een hele straat kan beïnvloeden.
Het begrip veiligheid is onder te verdelen in sociale en fysieke veiligheid. Sociale veiligheid heeft betrekking op criminaliteit, op ernstige vormen van overlast en op subjectieve gevoelens van onveiligheid. Fysieke veiligheid heeft betrekking op brandveiligheid, externe veiligheid (zoals risico's voor de omgeving bij bedrijven die omgaan met gevaarlijke stoffen) en beheersing van rampen en crises.

Voor alle veiligheidsitems geldt dat vraagstukken in samenhang worden opgepakt, De gemeente heeft daarbij vaak de regie en werkt intensief samen met veiligheidspartners, zoals de politie, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Maar ook het jongerenwerk en het gebiedsteam Waadhoeke zijn vaste sparringpartners, bijvoorbeeld als het gaat om overlast gevende inwoners. Bij zeer extreme casuïstiek wordt de gemeentelijke regie overgedragen aan het Veiligheidshuis Fryslân (VHF).

De dagelijkse brandweerzorg is ondergebracht bij de VRF. Brandveiligheid maakt daar deel van uit. De VRF geeft advies bij vergunningverlening, brandpreventie en brandveilig leven.

Wat wilden we bereiken?

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We sturen besmettingsbrieven bij inbraken.

Team OOV heeft het afgelopen jaar besmettingsbrieven verspreid onder de bewoners van een straat of buurt waar een geslaagde woninginbraak heeft plaatsgevonden. De brieven waarschuwen bewoners omdat inbrekers vaker toeslaan in dezelfde straat of buurt. Het doel van de gemeente en politie om deze brieven te verspreiden is om mensen bewust te maken van inbraakrisico en hen te bewegen preventiemaatregelen te nemen. Inbrekers slaan na een geslaagde inbraak namelijk vaker toe in dezelfde buurt.

- We voeren de Veiligheidsmonitor uit.

De Veiligheidsmonitor wordt niet meer lokaal uitgevoerd. De Veiligheidsmonitor is een bevolkingsonderzoek naar veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit. Deze wordt landelijk nog steeds wel uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Waadhoeke haalt zijn gegevens o.a. daaruit, maar bijv. ook uit de 'AD Misdaadmeter', de website 'Waar staat je gemeente' en politiecijfers.

- We doen horeca-controles en passen het sanctiebeleid toe.

De gemeente voert controles uit op het schenken en verkopen van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar. Ook bij evenementen wordt gecontroleerd op het schenken aan 18-minners, maar ook op het alcoholbezit onder 18-minners. De controles worden uitgevoerd door toezichthouders van de gemeente Waadhoeke. De gemeente heeft eigen BOA's voor deze toezichthoudende taken. In totaal zijn 33 evenementen gecontroleerd en zijn 30 controles bij para commerciële instellingen uitgevoerd. Bij geconstateerde overtredingen wordt het sanctiebeleid gevolgd. Er is één overtreding geconstateerd waarbij zonder vergunning alcohol is verstrekt, verder zijn dit jaar geen overtredingen geconstateerd.

- We maken een integrale aanpak op jeugdoverlast.

Het afgelopen jaar is er flink geïnvesteerd op aanpak jeugd overlast, onder meer door het aanstellen van een jeugd-BOA. En dan voornamelijk repressief in samenwerking met de ketenpartners. Tijdens deze aanpak is er gewerkt aan een betere samenwerking met alle ketenpartners en vindt er periodiek overleg plaats. Er is een rapport opgesteld om jongeren uit de georganiseerde criminaliteit te houden.
In vervolg daarop zal in 2023 een regisseur worden aangenomen die een netwerk ten aanzien van preventie en repressie gaat vormgeven. Die zal de verdere uitwerking van het integrale aanpak oppakken.

- We nemen jaarlijks deel aan een crisisoefening.

De personele bezetting voor de (interne) crisisorganisatie geactualiseerd en waar nodig aangevuld. Voor een aantal crisisfuncties is dit in samenwerking met de gemeenten Harlingen en Leeuwarden geweest. Afgelopen jaar zijn er alarmeringsoefeningen van de interne crisisorganisatie geweest en hebben crisisfunctionarissen opleidingen en trainingen gevolgd om de kennis en vaardigheden bij te houden.
Tijdens de eerste maanden van de opvang van Oekraïense vluchtelingen hebben crisisfunctionarissen binnen de gemeenten zich intensief ingezet om de eerste opvanglocaties in te richten en te faciliteren.

- We stellen ondermijningsbeelden op en rollen een vervolgaanpak uit.

Het ondermijningsbeeld is de basis geweest voor het Plan Aanpak Ondermijning. We hebben conform deze aanpak geïnvesteerd op bewustwording, het verbeteren van de informatiepositie van de gemeenten, de aanpassing van wet- en regelgeving en er zijn concrete signalen van ondermijning in behandeling genomen.

- We actualiseren het integraal veiligheidsplan.

Op 24 november 2022 heeft de raad de Startnotitie voor het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026 Waadhoeke vastgesteld. In 2023 volgt het definitieve plan. In het IVP worden de kaders van het veiligheidsbeleid van de gemeente opgenomen. Dit is een meerjarenbeleidsplan waar diverse gemeentelijke onderdelen en ketenpartners bij betrokken zijn.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten	-3.975	-4.051	-4.014	38
Baten	28	114	134	20
Saldo	**-3.947**	**-3.937**	**-3.879**	**58**
Dotatie/beschikking reserves	0	-110	-110	0
Saldo na bestemming	**-3.947**	**-4.047**	**-3.989**	**58**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

1.1 Crisisbeheersing en brandweer
1.2 Openbare orde en veiligheid

Beleidsindicatoren

Programma 2 Openbare Orde en Veiligheid						
Indicator	**Eenheid**	**Waad hoeke**	**Neder land**	**Bron**	**Periode**	**Beschrijving**
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren 12-18 jaar	8	8	Stichting Halt	2021	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,5	1,8	CBS - Diefstallen	2021	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,9	4,3	CBS - Criminaliteit	2021	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,7	1,3	CBS - Diefstallen	2021	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	5	6	CBS - Criminaliteit	2021	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag.

Bovenstaande beleidsindicatoren zijn voorgeschreven.
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (datum 13-02-2023)

Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Hoofdkenmerken
In dit programma zijn de twee belangrijkste taken: het waarborgen van de bereikbaarheid van de stad en de kernen in onze gemeente en het verbeteren van de verkeersveiligheid.
De bereikbaarheid van de stad en de kernen betreft niet alleen de bereikbaarheid over de weg (auto, fiets etc.), maar ook de bereikbaarheid over waterwegen en per openbaar vervoer (spoor en bus).
Dit programma omvat de wegen, waterwegen, spoorwegen, fietspaden, openbaar vervoer en het parkeerbeleid. Het regulier onderhoudsplan is terug te vinden in de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'.

Wat wilden we bereiken?

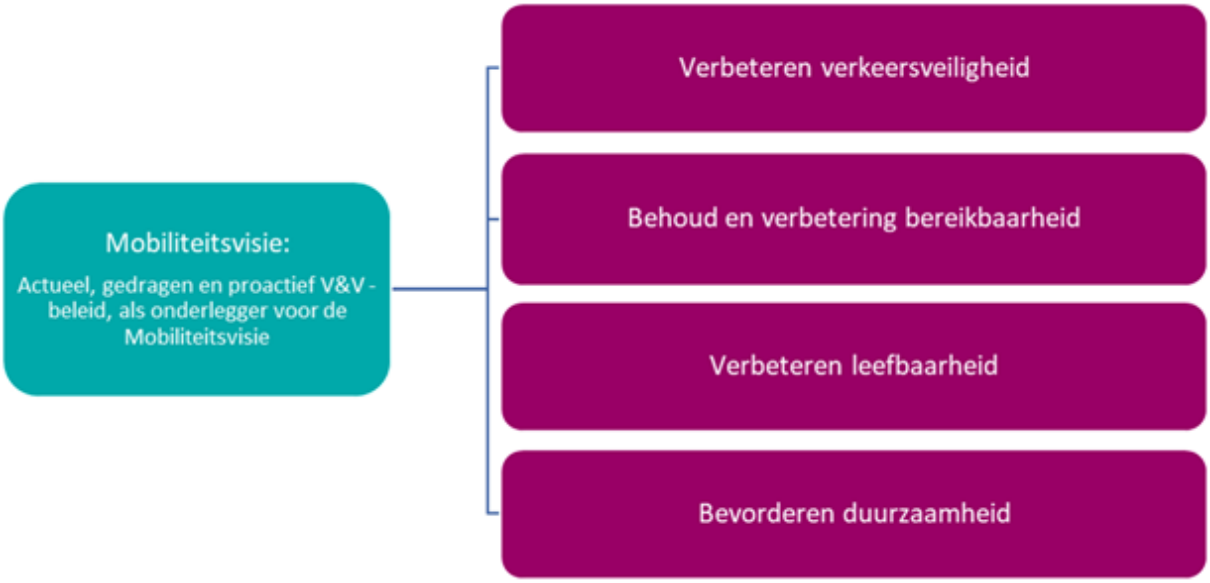

Wat hebben we daarvoor gedaan?

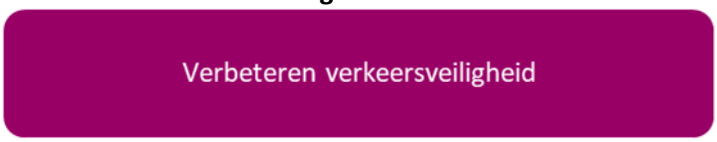

- We maken een eenduidige ordening en inrichting van wegen.

Dit is één van de speerpunten van de Mobiliteitsvisie. Er zijn diverse projecten in voorbereiding, waarbij we rekening houden met dit principe. In de voortgangsrapportage Mobiliteitsvisie, die in het eerste kwartaal van 2023 aan de raad is aangeboden, wordt hier meer informatie over gegeven.

- We zorgen dat er veilig binnen/ buiten de bebouwde kom gefietst kan worden.

Fietspaaltjes: We zijn gestart met het inventariseren van fietspaaltjes in onze gemeente en zijn voornemens paaltjes die een veiligheidsrisico voor fietsers vormen te verwijderen.
NABO Wjelsryp: In 2022 is de bestaande Niet Actief Beveiligde Overweg gesaneerd en het alternatieve fietspad aangelegd en inmiddels in gebruik. In 2023 moet nog het bestaande pad naar de oude overweg worden opgeruimd.
NABO Deinum: ProRail zet in op een tunnelbuis op de huidige locatie van de overgang. De uitvoering is gepland in 2024.
Subsidies: We hebben in het kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid een subsidieaanvraag ingediend bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Het gaat om het fietspad Hatzum-

Winsum, de aanpak van de Sideriushoeke (Winsum) en het afwaarderen van de Getswerderdyk en de Hitzumerweg. Het ministerie heeft ons een bijdrage van € 390.500 toegekend.

- We geven educatie, doen aan gedragsbeïnvloeding en handhaven.

Op veel basisscholen is het verkeersproject Streetwise gehouden, met onder andere remweg- en dodehoek demonstratie.Veel scholen hebben meegedaan aan het praktisch verkeersexamen.
Er zijn scootmobieltrainingen gegeven in Franeker en Sint Annaparochie. Er is een rijvaardigheidstraining gegeven in Sint Annaparochie. In Achlum hebben schoolkinderen zelf een verkeersbord ontworpen om automobilisten langzamer te laten rijden. Op het Anna Maria van Schurmancollege is een fietsguerrilla-actie uitgerold voor een betere zichtbaarheid van fietsende scholieren. Op de Campus Middelsee is een theatervoorstelling getoond over groepsdruk en verkeersveiligheid.

Behoud en verbetering bereikbaarheid

- We optimaliseren de bewegwijzering.

Het project in de binnenstad van Franeker is afgerond.
Op 12 april 2022 is de beleidsregel toeristische recreatieve bewegwijzering vastgesteld.

- We maken aantrekkelijkere fietsverbindingen/-netwerk.

Fietspad Hatsum-Winsum
In 2022 zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd zoals grondverwerving en het uitvoeren van noodzakelijke onderzoeken. Om het fietspad te kunnen realiseren is een bestemmingsplanwijziging nodig.
Fietspad Winsum-Sideriushoeke
In 2022 is een start gemaakt met de voorbereiding. Doel is de aanleg te koppelen aan het fietspad Hatsum- Winsum.
Fietssnelweg
Tussen Harlingen – Franeker en Leeuwarden ligt een fietspad waaraan de provincie de status ‘Doorfietsroute/ Trochfytsrûte’ wil toekennen. Het betreffende fietspad is voor het grootste deel in beheer bij de gemeente Waadhoeke. In december hebben we een subsidie- aanvraag bij de provincie Fryslân ingediend om deze fietsroute op te waarderen.
Doortrappen
In het kader van het project Doortrappen is een vierde route binnen onze gemeentegrenzen in voorbereiding. Deze route ligt in de Bildthoeke. Testfietsers zullen deze nieuwe route beoordelen, en bij goedkeuring wordt de route per 1 april 2023 definitief.

- We gaan in overleg met de provincie over het behoud van de kwaliteit van het openbaar vervoer.

Het aantal trein-stops in Dronryp en Deinum was gehalveerd. Na overleg met de concessiehouder heeft dit tot bijstelling geleid.
We hebben een zienswijze voorbereid op het ontwerp PvE dat als basisdocument dient voor de nieuwe busconcessie 2024-2034.
We zijn in gesprek gegaan over de consequenties van het strekken van de buslijnen, wat heeft geleid tot verplaatsen van een aantal bushaltes.

- We werken samen met de provincie aan de voorbereidingen voor de verbredingen van de bocht in het Van Harinxmakanaal.

Dit overleg is gaande met het doel om overeenstemming te krijgen over de inrichting (stedenbouwkundig casco). Dit casco is in 2022 voorgelegd aan de welstandscommissie waarna er

gewerkt wordt aan verbeteringen. Na het casco zal het bestemmingsplan gemaakt worden en zal provincie in overleg met Levo over schadeloosstelling en verwerving. De provincie heeft de regie in dit proces.

- We richten het stationsgebied in Franeker opnieuw in

Er is een schetsontwerp gemaakt van de nieuwe inrichting van het Stationsgebied, waarbij rekening is gehouden met een tweede perron en een uitbreiding van de fietsenstalling. Ook wordt in het schetsontwerp rekening gehouden met het autoparkeren, halteplaatsen voor de bussen en een wachtruimte voor de reizigers. Voor de fietsbereikbaarheid van het station vanuit het zuiden van Franeker wordt bekeken of dit verbeterd kan worden; daartoe is een aantal alternatieven opgesteld.

- Verkeersmaatregelen Zwarte Haan

Mede vanuit klachten en ontwikkelingen (Starbarn) is er overleg met de aanwonenden gevoerd. Dit heeft geleid tot plannen voor een veiligere inrichting van de weg en voor parkeermaatregelen.
De voorbereidende werkzaamheden en afstemming met de belanghebbenden zijn zo goed als afgerond. De watervergunning is aangevraagd. Inmiddels is een aannemer voor de bestrating en een aannemer voor het asfalt gekozen om de werkzaamheden uit te voeren. De werkzaamheden zullen in het 2e kwartaal 2023 worden uitgevoerd. Vanwege de waterkering ter plaatse is uitvoeren voor 1 april 2023 sowieso geen mogelijkheid.

Verbeteren leefbaarheid

- We voeren overleg met de diverse dorpsbelangen om de leefbaarheid in hun dorpen te verbeteren

Met een aantal dorpen (Firdgum, Hitzum, Dronryp, Sexbierum en Oosterbierum) voeren we overleg om met het werkbudget uit de Mobiliteitsvisie maatregelen te treffen die bijdragen aan de leefbaarheid in deze dorpen.

- Oud Kaatsveld

Een amendement over het Oud Kaatsveld heeft ertoe geleid dat er een onderzoek is verricht naar de hoeveelheid vrachtverkeer op het Oud Kaatsveld. De gemeente heeft gesprekken met de stakeholders gevoerd om tot een oplossing te komen.

Bevorderen duurzaamheid

- We plaatsen laadpalen.

Er zijn 33 aanvragen in behandeling genomen voor een openbare laadpaal. Eind 2022 zijn 16 palen operationeel.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten	-9.785	-9.946	-9.233	713
Baten	135	572	722	151
Saldo	**-9.650**	**-9.374**	**-8.511**	**863**
Dotatie/beschikking reserves	0	-436	-601	-165
Saldo na bestemming	**-9.650**	**-9.810**	**-9.112**	**698**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

2.1 Verkeer en vervoer
2.2 Parkeren
2.3 Recreatieve havens
2.4 Economische havens en waterwegen

Beleidsindicatoren

N.v.t.

Programma 4 Economie

Hoofdkenmerken
Dit programma beschrijft onze ambities op het gebied van economie. Het omvat alle activiteiten die bijdragen aan een krachtige en toekomstbestendige economische structuur. De activiteiten van het programma zijn gericht op het aantrekken/behouden van bedrijven en toeristen. Dit bevordert de werkgelegenheid en daarmee het woon- en leefklimaat van Waadhoeke.

Provinciaal beleid en rijksbeleid hebben invloed op onze lokale economische mogelijkheden en omstandigheden.

Wat wilden we bereiken?

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Behouden en aantrekken werknemers, bedrijven en bezoekers

- We zetten in op het verbeteren van innovatie en ondernemerschap.
- We zetten in op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- We zetten in op het versterken van het woon-, en vestigingsklimaat.
- We werken slimmer samen.

Zie voor toelichting programma 1 Onderdeel Ontwikkelperspectief.

Stimuleren van waardevol toerisme

- We zetten in op het verbeteren van zichtbaarheid en samenwerking.

Waadhoeke heeft een bijdrage beschikbaar gesteld voor de 2e editie van de Waadhoeke Fietstocht. Stichting Bestemming Noardwest ontvangt jaarlijks van gemeenten Leeuwarden, Harlingen en Waadhoeke subsidie om de regiomarketing van Noardwest-Fryslân te verzorgen. Zo ook in 2022.

- We versterken Franeker als toeristische trekker.

De herinrichting Museum loopt en moet klaar zijn in 2023. De herinrichting was mede mogelijk door een bijdrage van € 63.700 van de gemeente.
De gemeente subsidieert meerjarig de Academie van Franeker, zo ook in 2022. De subsidie is bedoeld om uitvoering te kunnen geven aan het beleidsplan 2018-2023 van de Academie.
Kletterdei 2022: de fontein in Franeker is in het kader van 11 Fountains geopend op 21 maart.
De '11 Avontuurtjes' zijn wederom georganiseerd. Ook is een wintereditie gelanceerd.

- We versterken het landschap als toeristische trekker.

Dit zien we vooral terug in een aantal grotere dossiers:
Op paad lâns it Waad
Het eerste volledige projectjaar stond in het teken van inrichten van de projectorganisatie, inhoudelijke voorbereiding, veel afstemmingsoverleg en het uitvoeren van een gedegen natuuronderzoek. De Stuurgroep heeft besloten om in te zetten op aanvullende beleving voor de bezoeker langs het tracé middels natuurbeleefplekken op de dijk. De voorbereidingen zijn gestart. Tevens is gestart met de technische uitwerking van de maatregelen voor de buitendijkse toegankelijkheid en de dijktrappen.
Toeristisch overstappunt
In het voorjaar is vanuit 'Op paad lans it Waad' tevens ons eerste Toeristische Overstappunt in Firdgum geopend. Eind 2022 is samen met stakeholders uit Oudebildtzijl gestart met de voorbereiding van de tweede TOP in Oudebildtzijl.
Dijk van een Wijf
De projectorganisatie is ingericht, is er vervolgonderzoek gedaan naar materiaal, constructie, bodem en ecologie. Is er een volumeberekening geweest en heeft er afstemming plaatsgevonden met bewoners, dorpsbelangen en natuurorganisaties. Tevens is er een concept projectplan opgesteld. Het college heeft € 20.000 beschikbaar gesteld voor voorfinanciering van in de voorbereiding gemaakte kosten.
Zwarte Haan
Op basis van het raadsbesluit van 23 december 2021 en gesprekken met de bewoners van Zwarte Haan is het rapport 'Verkeersmaatregelen Zwarte Haan' vastgesteld door het college en is gestart met de voorbereiding van de uitvoering.

Zorgen voor vitale en aantrekkelijke winkelcentra (Franeker en St. Annaparochie)

- We gaan actief op zoek naar invulling van leegstaande panden.

Ook het afgelopen jaar heeft de werkgroep Franeker Vastgoed van het binnenstadsmanagement ervoor gezorgd dat leegstaande panden weer werden opgevuld. De ontwikkelingen worden nauwlettend in de gaten gehouden zodat kansen die zich voordoen snel worden benut.

- We investeren in de openbare ruimte.

Het project bebording is afgerond. De meertalige handwijzers met bezienswaardigheden zijn vervangen/geplaatst, de informatiepanelen met plattegrond staan er en de borden bij de invalswegen trekken de aandacht.
Er zijn ondergrondse containers gerealiseerd op het Sint Martiniplantsoen en naast de Poiesz.
Er is een start gemaakt met de vervanging van de straatverlichting.

- We zetten in op kwantitatief en kwalitatief meer aanbod van activiteiten en evenementen en meer bekendheid door inzet van diverse promotiekanalen.

Er is een aanjager aangesteld voor het initiëren van nieuwe activiteiten en het begeleiden van organisaties van evenementen.
In navolging van de zomerse 11-avontuurtjes, zijn er winterse 11-avontuurtjes gecreëerd.
De website is aangepast en wordt nog verder geoptimaliseerd.
Voor Sint Annaparochie zijn er sessies geweest om te komen tot een visie voor het centrum. De visie dient als basis voor toekomstige ontwikkelingen voor Sint Annaparochie als vitaal en aantrekkelijk winkelgebied.

Verbeteren ondernemersklimaat

- We verbeteren de relatie ondernemer – gemeente.

Vrijwel wekelijks worden bedrijfsbezoeken afgelegd en er vindt regulier overleg met de ondernemersverenigingen plaats.
Diverse netwerkbijeenkomsten zijn georganiseerd zoals het symposium tijdens de Agrarische Dagen en het ondernemersontbijt op de Dag van de Ondernemer.
Netwerkbijeenkomsten zijn bezocht van andere partijen waar ondernemers aanwezig zijn zoals bijeenkomsten van de Commerciële Club Noordwest Friesland.
Er is een kerstactie geïnitieerd waarbij ondernemers in het zonnetje worden gezet.

- We verbeteren dienstverlening naar ondernemers.

Ondernemers worden begeleid met diverse vragen en actief doorverwezen naar de juiste contactpersonen binnen of buiten de gemeente.
Er is bemiddeld tussen ondernemers en gemeente bij het oplossen van vraagstukken.
Startende bedrijven zijn geadviseerd over de te zetten stappen.

- We verbeteren de communicatie richting ondernemers.

De website is het afgelopen jaar geactualiseerd waardoor veel meer informatie beter online is te vinden en de ondernemers beter worden geïnformeerd.
Er is gewerkt aan het opbouwen van een goed databestand voor het versturen van digitale nieuwsbrieven. Er zijn meerdere nieuwsbrieven verstuurd.
Andere communicatiemiddelen zoals social media, ondernemersmagazine en berichten via de gemeentepagina van de lokale kranten zijn actief ingezet.

- We verbeteren het faciliteren van ondernemers.

Economische Zaken heeft diverse ondernemerschapsprogramma gefaciliteerd zoals:
- Programma Toekomstgericht Ondernemen
- Programma voor startende ondernemers (De Ondernemersschool).

Beide programma's hadden een hoge opkomst qua deelnemers en werd goed gewaardeerd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten	-2.234	-2.624	-8.318	-5.694
Baten	1.353	1.603	7.354	5.751
Saldo	**-881**	**-1.021**	**-964**	**57**
Dotatie/beschikking reserves	0	149	126	-23
Saldo na bestemming	**-881**	**-872**	**-838**	**34**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
3.4 Economische promotie

Beleidsindicatoren

Programma 4 Economie						
Indicator	**Eenheid**	**Waad hoeke**	**Neder land**	**Bron**	**Periode**	**Beschrijving**
Functiemenging	%	43,7	53,3	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research	2021	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken).
Vestigingen (van bedrijven)	Per 1.000 inw.15-65jr	157,6	165,1	LISA	2021	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Banen	Aantal per 1.000 inwoners	580,4	805,5	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research	2021	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Bovenstaande beleidsindicatoren zijn voorgeschreven.
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (datum 13-02-2023)

Programma 5 Onderwijs

Hoofdkenmerken
Het doel van dit programma is een bijdrage te leveren aan kwalitatief goed onderwijs. Dit moet een kansrijke ontwikkeling bieden aan alle in de gemeente woonachtige kinderen en jongeren, en soms ook aan volwassenen.
De gemeente heeft de regiefunctie in het lokaal onderwijsbeleid. Dit betekent dat we ons richten op de huisvesting van scholen en op kinderen met (onderwijs-)achterstanden. Daarnaast zorgt de gemeente voor de gymnastiekaccommodaties en het vervoer daar naartoe, voor het leerlingenvervoer speciaal onderwijs en voor het voorkomen van schooluitval.
In regionaal verband biedt de gemeente basiseducatie, beroepsonderwijs en het NT2 onderwijs (Nederlands als tweede taal) aan statushouders.

Waadhoeke hecht aan goed en bereikbaar onderwijs. Het primair onderwijs moet evenwichtig gespreid zijn over de gemeente. Als dat voor instandhouding nodig is, stimuleren we totstandkoming van samenwerkingsscholen door bekostiging van (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding van scholen. Samen met onderwijsbesturen heeft Waadhoeke een toekomstvisie op goed bereikbaar onderwijs gemaakt. Demografische ontwikkelingen -o.a. leidend tot daling van leerlingenaantallen- hebben in deze visie een prominente plek.

Vanuit onze gemeentelijke regiefunctie bevorderen we verbinding tussen het onderwijsveld en het sociale domein. We richten ons o.a. op het voorkomen schoolverzuim, aanpak van onderwijs-achterstanden en samenwerking met ons Gebiedsteam. Eveneens bevorderen we de verbinding tussen het voortgezet onderwijs en de regionale arbeidsmarkt: het programma 'leren en werken in je eigen regio'.

Verder zet Waadhoeke in op terugdringen van laaggeletterdheid. Het Friesland College verzorgt in opdracht van de gemeente opleidingen op het gebied van alfabetisering, Nederlands als 2e taal en training van de vrijwilligers en taalcoördinatoren van de zgn. DigiTaalHuizen. Volwassenen kunnen daar o.a. terecht om te leren beter te lezen, schrijven en rekenen. We hebben twee DigiTaalhuizen in onze gemeente: in Franeker en in St.-Annaparochie.

Dit programma omvat basisonderwijs, voorgezet onderwijs, gymnastiekonderwijs, onderwijshuisvestingsvoorzieningen, onderwijsbegeleiding, leerlingenvervoer, onderwijsachterstandenbeleid en onderwijs aan volwassenen.

Wat wilden we bereiken?

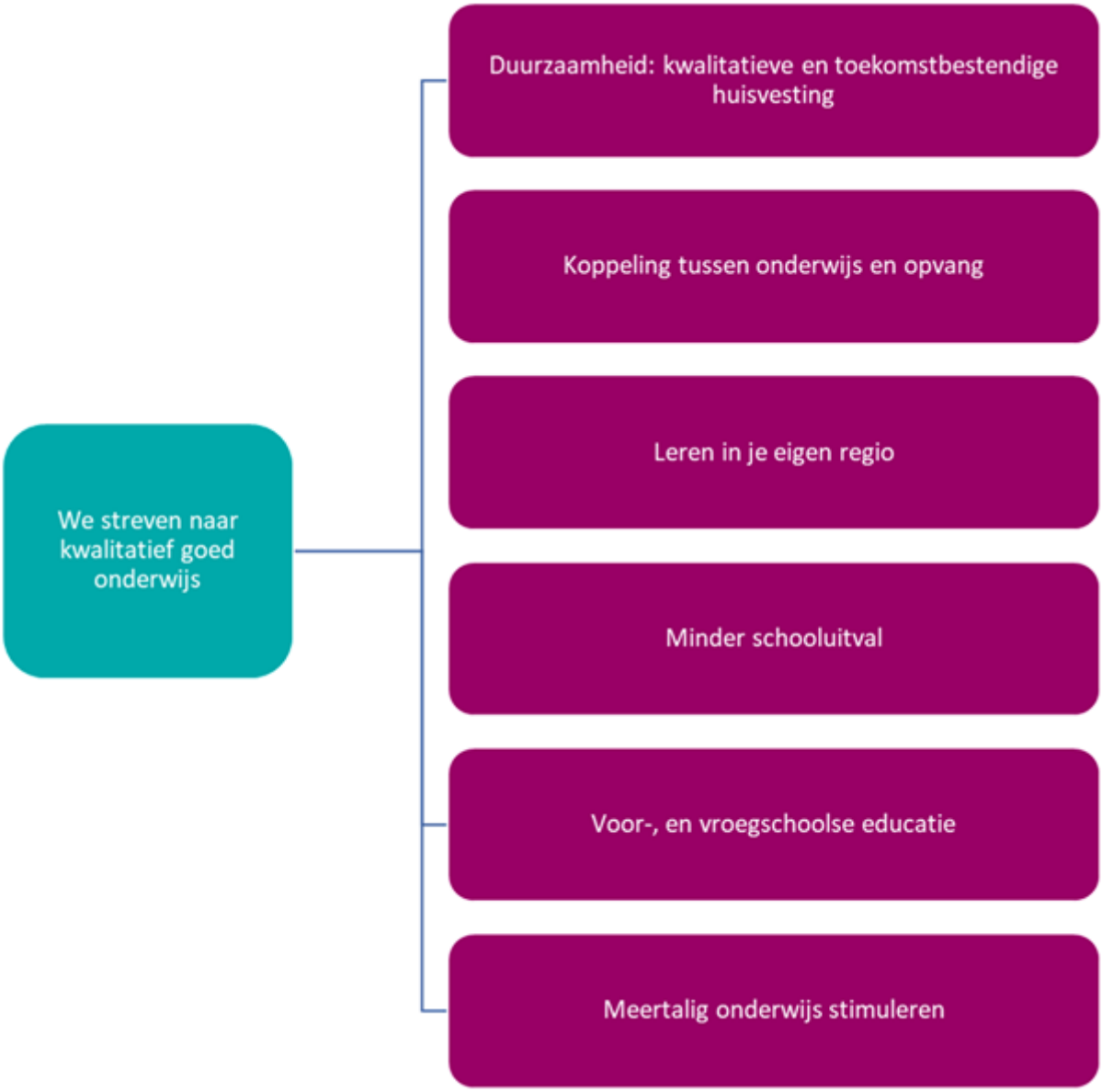

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Duurzaamheid: kwalitatieve en toekomstbestendige huisvesting

- We stellen een voorbereidingskrediet voor de vervangende nieuwbouw van de AMS en De Kabas beschikbaar.

Het voorbereidingskrediet is beschikbaar gesteld. Er is gestart met het opstellen van een ontwikkelingsplan met normkostenraming en stichtingskostenraming. Uit vooronderzoek is gebleken dat het gebouw It Finster bouwkundig en installatietechnisch in slechte staat verkeert. De uitkomst van het vooronderzoek is mede aanleiding om de eerdere locatiekeuze voor de nieuw te bouwen scholen te heroverwegen en een verkennend locatieonderzoek uit te voeren.
Uiteindelijk zal een ontwikkelingsplan met normkostenraming en stichtingskostenraming worden afgesloten met een voorbereidingsbesluit.

- Bij nieuwe projecten onderzoeken we de mogelijkheden van clusteren van voorzieningen en multifunctioneel gebruik zodat de voorzieningen ook in de toekomst kunnen blijven bestaan. In dit kader faciliteren wij onderzoeken naar samenwerkingsscholen.

In kader van de voorbereidingen nieuwbouw De Kabas zijn (en worden) ook de mogelijkheden van kinderopvang meegenomen. Uitgangspunt bij de voorbereidingen nieuwbouw AMS is de Einstein class een plek te geven in dat nieuwe gebouw.

Koppeling tussen onderwijs en opvang

- Per situatie worden afspraken gemaakt over de investeringen in functies van een (I)KC.

Bij de voorbereidingen nieuwbouw De Kabas is dat het uitgangspunt .

- In geval van groei van een school proberen we in gezamenlijkheid de opvangfaciliteiten te behouden.

In 2022 was niet dit specifiek aan de orde.

Leren in je eigen regio

- We continueren het programma 'leren en werken in je eigen regio' en maken dit integraal onderdeel van het totale voortgezet onderwijs in Waadhoeke.

Inmiddels is dit programma ‘leren en werken in je eigen regio ’onderdeel geworden van het sociaal economisch actieplan van Harlingen en Waadhoeke en bieden ook de scholen voor voortgezet onderwijs (VO) in Franeker en Harlingen dit programma aan. Het gaat om speeddates, workshops, regionale beroepenmarkten, verkenning beroepen en sectoren, bedrijfsbezoeken etc. Ten behoeve van het creëren van beroepsbeelden en baan-mogelijkheden.

- We onderzoeken hoe we een verbinding kunnen maken tussen basisonderwijs, voortgezet onderwijs en arbeidsmarkt.

Basisschoolleerlingen hebben de gelegenheid kennis te maken met de praktijkvakken in het voortgezet onderwijs en de regionale arbeidsmarkt. Op de VO scholen in de regio kunnen groepen 7/ 8 of 8 op vrijwillige basis mee doen aan doe-middagen. Daarnaast verzorgen de VO scholen ook steeds meer Wetenschap & Techniek lessen voor het basisonderwijs

Minder schooluitval

- We faciliteren waar mogelijk het plan van It Twalûk en De Bolder om meer leerlingen uit de buurt van Franeker een passend aanbod te geven.

It Twalûk en De Bolder hebben gezamenlijk het gespecialiseerd centrum voor onderwijs en zorg “Grutsk” opgericht. Grutsk zet in op een versterking en verbreding van een structuur voor kinderen

met speciale behoeften in de gemeente Waadhoeke om hen meer ontwikkelingsmogelijkheden te bieden. Dit is nu nog in de vorm van een pilot. De gemeente ondersteunt de pilot met financiële middelen en door ambtelijke inzet. De eerste resultaten van de pilot zijn positief.

- We regelen goed vervoer voor leerlingen die aangewezen zijn op een verder gelegen school en daardoor aanspraak maken op de regeling leerlingenvervoer.

We verstrekken leerlingenvervoer in de vorm van een buskaart, een vergoeding eigen vervoer of taxivervoer. Dit is afhankelijk van de leeftijd en mogelijkheden van de leerling en de wensen van de ouders/verzorgers. Met de taxivervoerder zijn goede afspraken gemaakt over de kwaliteit van het vervoer. Ouders zijn over het algemeen tevreden met het vervoer, zo blijkt uit de klantreis leerlingenvervoer en het geringe aantal klachten die binnenkomen bij de vervoerder en gemeente.

- We stellen een nieuwe verordening op voor leerlingenvervoer.

Er is gestart met de voorbereidingen met de nieuwe verordening leerlingenvervoer.

Voor-, en vroegschoolse educatie

- We stellen voldoende VVE middelen beschikbaar voor het aanbieden van kwalitatief en effectief VVE.

Er is uitvoering gegeven aan de gemeentelijke Notitie onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 en het landelijk beleid. Het jaar 2022 was het laatste jaar van deze vierjarenperiode.

- We maken heldere afspraken voor de evaluatie van het beleid met de kinderopvangorganisaties.

Over de uitvoering en besteding van de middelen is overleg gevoerd met de werkgroep VVE, bestaande uit de kinderopvangorganisaties en basisscholen, en ook met de bibliotheek Noord Fryslân en de GGD Fryslân. Per 1 januari 2022 is de Subsidieregeling Peuteropvang en Voor- en vroegschoolse educatie, gemeente Waadhoeke in werking getreden. Hierin staan specifieke afspraken voor de doelstellingen en evaluatie van het beleid.

- We maken resultaatafspraken VVE voor de vroegschoolse educatie met het primair onderwijs.

Er zijn resultaatafspraken gemaakt, die door de Inspectie van het Onderwijs zijn goedgekeurd. Hiermee is aan de herstelopdracht voldaan. De resultaatafspraken zijn in de werkgroep VVE voorbereid en tijdens de vergadering van de LEA in november hebben de schoolbesturen en besturen van de kinderopvang hiermee ingestemd.

- We zetten in op ouderbetrokkenheid en maken hierover afspraken met instellingen.

Samen met de kinderopvangorganisaties, de bibliotheek en de jeugdgezondheidszorg hebben we afspraken gemaakt voor het bereiken van ouders en het organiseren van activiteiten voor jonge kinderen. Binnen de VVE-programma's zijn er activiteiten voor VVE-thuis voor het educatief partnerschap.

- Wij zorgen voor het aanbod en bekostiging van de deelname van peuters van ouders die niet in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag (twee dagdelen per week binnen peuteropvang of kinderdagverblijf).

In de Subsidieregeling Peuteropvang en Voor- en vroegschoolse educatie, gemeente Waadhoeke zijn de doelstellingen en subsidievoorwaarden voor deelname aan de peuteropvang opgenomen.

- Wij zorgen er voor dat de peuters op het AZC een educatief aanbod in de peuteropvang op het AZC krijgen met een erkend VVE programma en ouderbetrokkenheid.

Er zijn extra middelen ingezet, waarmee er met twee groepen kan worden gewerkt.

- Wij bekostigen binnen het Onderwijs Achterstanden beleid de extra inzet en ondersteuning voor de schakelklas op het AZC.

Er is subsidie beschikbaar gesteld voor twee schakelklassen.

- We zorgen in samenwerking met de JGZ voor meer toeleiding van de doelgroepkinderen naar VVE.

Er is extra subsidie verleend aan de JGZ voor meer inzet bij de toeleiding en het bereik van doelgroepkinderen.

- We zorgen voor meer afstemming tussen de JGZ, kinderopvang, Boekstartcoaches van de bibliotheek en de gebiedsteams om gezamenlijk ouders te stimuleren voor de deelname aan VVE.

Gezamenlijk zijn er programma's en activiteiten voor taal- en spraakontwikkeling en ouderbetrokkenheid opgesteld en georganiseerd. Hierbij is afgestemd met de doelstellingen van het Actieprogramma Kansrijke Start.

Meertalig onderwijs stimuleren

- We zorgen dat het programma Waadzinnig in alle talen van Waadhoeke wordt aangeboden.

WIj hebben subsidie verleend voor het cultuureducatieprogramma Waadzinnig. Een jaarlijks programma waar alle leerlingen van de basisscholen in Waadhoeke aan mee doen. Meertaligheid is één van de 4 thema's waar per 2 schooljaren (groep1/2, 3/4, 5/6 en 7/8) mee gewerkt wordt. De andere thema's binnen Waadzinnig zijn: erfgoed, kijken naar kunst en landschap. Ieder kind krijgt op deze manier 16 activiteiten in zijn/haar basisschoolperiode.

- We zorgen er voor dat alle scholen toegang hebben tot meertalig lesmateriaal.

Diverse partijen, zoals Keunstwurk/Seewyn (met Waadzinnig), Stichting Mearslach en Afûk, verzorgen met regelmaat meertalig lesmateriaal, zowel structureel als op incidentele- of projectbasis.

- We zetten op lokaal niveau extra in op de taalontwikkeling, met aandacht voor het voorlezen en meertaligheid; afspraken met de kinderopvangorganisaties, bibliotheek en andere betrokken instellingen.

Er zijn meerdere pilots gestart, waarvoor extra subsidie is verleend aan de bibliotheek en de kinderopvangorganisaties voor het versterken van Boekstart in de kinderopvang en Boekenpret voor de ouderbetrokkenheid en programma's voor taal- en spraakontwikkeling en het begeleiden van laaggeletterde ouders. Het voorlezen in meerdere talen is hierbij een mooie activiteit.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten	-6.251	-6.837	-6.655	183
Baten	1.170	1.623	1.358	-265
Saldo	**-5.081**	**-5.214**	**-5.296**	**-82**
Dotatie/beschikking reserves	-275	-233	-233	0
Saldo na bestemming	**-5.356**	**-5.447**	**-5.529**	**-82**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

4.1 Openbaar basisonderwijs
4.2 Onderwijshuisvesting
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Beleidsindicatoren

Programma 5 Onderwijs						
Indicator	**Eenheid**	**Waad hoeke**	**Neder land**	**Bron**	**Periode**	**Beschrijving**
Absoluut verzuim	Per 1.000 leerlingen	5	2,7	DUO/Ingrado	2021	Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
Relatief verzuim	Per 1.000 leerlingen	28	20	DUO/Ingrado	2021	Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 4 opeenvolgende weken niet ingeschreven was op school. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
Voortijdige school verlaters totaal (VO + MBO)	%	1,6	1,9	DUO/Ingrado	2021	Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan. De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.
Bovenstaande beleidsindicatoren zijn voorgeschreven. Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (datum 13-02-2023)						

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Hoofdkenmerken
Het doel van dit programma is het initiëren en in stand houden van voorzieningen op het gebied van cultuur, sport en recreatie. Deze voorzieningen dragen bij aan levendigheid, maatschappelijke participatie, gezondheid en een aantrekkelijke woon- en leefomgeving.

Waadhoeke heeft veel voorzieningen op het vlak van sport, cultuur en recreatie. Deze zijn gericht op de eigen inwoners, zoals bibliotheken en sportvoorzieningen, maar ook op bezoekers van buiten de gemeente, zoals theater De Koornbeurs, Museum Martena en De Aerden Plaats. Waadhoeke kent ook veel particuliere musea, waaronder het schoolplaten-museum in Deinum.
Ook voor wat betreft amateuristische kunst- en cultuurbeoefening kent Waadhoeke een breed aanbod. Zo zijn toneel- en muziekverenigingen in de gehele gemeente te vinden, veelal in nauwe verbinding met dorpshuizen en wijkcentra die de activiteiten onderdak bieden.

Cultuur wordt dan ook vaak gezien als de stille kracht in de maatschappij welke zorgt voor meer sociale cohesie en verbondenheid. In de afgelopen coronaperiode hebben we gezien wat het wegvallen van het culturele leven betekent voor de mienskip.

Cultuur, in al haar facetten, bepaalt voor een belangrijk deel de identiteit van een gemeente. In Waadhoeke lezen we deze identiteit niet alleen af aan het brede cultuuraanbod, het landschap en de bebouwing, maar ook aan de taal. Naast de twee Rijkstalen, het Nederlands en het Fries, wordt in Waadhoeke het Bildts en het Franekers gesproken. Deze meertaligheid in onze gemeente beschouwen we als een groot goed waarmee we ons onderscheiden van andere gemeenten.

Waadhoeke onderkent dat sporten en bewegen op veel vlakken grote maatschappelijke betekenis hebben. Het draagt op individueel vlak bij aan gezondheid, vergroting van zelfvertrouwen en eigenwaarde, en aan ontwikkeling van sociale vaardigheden. Sporten vormt in veel dorps- en wijkgemeenschappen bovendien het 'sociale cement' van de samenleving. Kaatsen wordt in vrijwel de gehele gemeente beoefend. Met de jaarlijkse PC te Franeker onderscheidt Waadhoeke zich daarmee als dé kaatsgemeente, ook in promotioneel opzicht.

Om te kunnen sporten is het van belang dat de sportaccommodaties kwalitatief van voldoende niveau zijn en aansluiten bij de behoefte van de sporters en de richtlijnen van de sportbond. Daarnaast is de vitale sportvereniging een belangrijke voorwaarde voor succesvol sportbeleid. De sportverenigingen in Waadhoeke zijn voor een groot deel verantwoordelijk voor het sport- en beweegaanbod.
Een beweegvriendelijke omgeving wordt ook steeds belangrijker voor inwoners. Het wandelen, fietsen en sporten in de openbare ruimte is sinds de coronaperiode toegenomen. Een beweegvriendelijke omgeving is een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen en sporten.

Sport - Wat wilden we bereiken?

Sport - Wat hebben we daarvoor gedaan?

Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder, prettiger en actiever in het leven

- De vakleerkrachten van het Beweegteam geven 1 x per week bewegingsonderwijs op PO scholen.

Het beweegteam Waadhoeke heeft het sportstimuleringsbeleid uit de sportnota “Waadhoeke beweegt Mee” uitgevoerd. Een van de activiteiten is de wekelijkse coaching bij het bewegingsonderwijs van het primair onderwijs.

- We gaan in een wijk of dorp een nieuw project ‘sociaal vitaal’ opzetten.

Sociaal Vitaal is een beweegprogramma voor kwetsbare thuiswonende ouderen en thuiszorgcliënten die te weinig bewegen en/of gevoelens van eenzaamheid ervaren. Ouderen uit de Professorenwijk en It Stiselplak hebben meegedaan aan een fittest en aan een beweegprogramma.

- We ontwikkelen nieuwe sportstimuleringsprojecten: wijkgerichte aanpak Beweegteam.
- We stimuleren verenigingen om aandacht te besteden aan positieve sportcultuur en gezonde voeding (kantine).

We werken met een verenigingsondersteuner (uitwisseling aanbod). Daarnaast zijn sportverenigingen in kader van coming out day, gestimuleerd om de regenboogvlag te hijsen (staan voor een veilige en inclusieve sportomgeving).

Meer sportverenigingen omarmen hun maatschappelijke rol en spelen in op flexibiliteit, modernisering en vernieuwing van hun aanbod

- We gaan sportverenigingen helpen innoveren.

Er is een verenigingsondersteuner aangesteld die zich heeft bezig gehouden met hulpvragen van de sportverenigingen en mogelijkheden om te innoveren. Hierbij kan gedacht worden aan nieuwe vormen van lidmaatschap en/of nieuwe spelvormen, zoals sporten voor ouderen.

- We stimuleren samenwerking tussen sportverenigingen.

Er zijn procesbegeleiders aangesteld vanuit het Lokaal Sportakkoord om bijvoorbeeld gymverenigingen te begeleiden en op een aantal plekken de samenwerking op en rondom het sportpark te faciliteren.

- We versterken ongeorganiseerde sporters.

Dat doen we vooral door sportverenigingen op sportparken te inspireren met voorbeelden om de ongeorganiseerde sporter te binden aan het sportpark en sportparken meer te laten bieden dan alleen voetbal, tennis of kaatsen.

Alle sportvoorzieningen zijn betaalbaar, kwalitatief van hoog niveau, duurzaam en optimaal bezet

- We ondersteunen sportverenigingen bij het verduurzamen van hun sportaccommodatie.

In samenwerking met NLGroen konden sportverenigingen een energiescan laten uitvoeren voor het clubgebouw en er is een bijeenkomst georganiseerd voor sportverenigingen waarbij adviezen en voorbeelden zijn besproken van energiemaatregelen op een sportpark.

- We stimuleren samenwerking , vooral bij renovatie of nieuwbouw van de accommodatie.

Op de sportparken in Sint Jacobiparochie, Berltsum, Winsum zijn alle sportverenigingen uitgenodigd om gezamenlijk te bespreken welke ontwikkelingen er spelen en hoe er meer kan worden samengewerkt.

Elke kern heeft een omgeving die uitnodigt om te sporten, te spelen of te bewegen

- We maken in samenwerking met de scholen de schoolpleinen beweegvriendelijker en openbaar toegankelijk.

Een drietal basisscholen (OBS De Steven in Franeker, OBS De Oanset in Ried, OBS De Romte in Dronryp) hebben hun schoolplein opnieuw ingericht met meer groen en beweegmogelijkheden voor tijdens en na schooltijd.

- We ondersteunen Initiatieven voor spelen en sporten in openbare ruimte.

We hebben een vijftal grote projecten (2 in Franeker, Berltsum, Tzummarum, Sint Jacobiparochie) ondersteund bij het ontwikkelen van speel- en beweegmogelijkheden voor jongeren en volwassenen.

Cultuur - Wat wilden we bereiken?

Cultuur - Wat hebben we daarvoor gedaan?

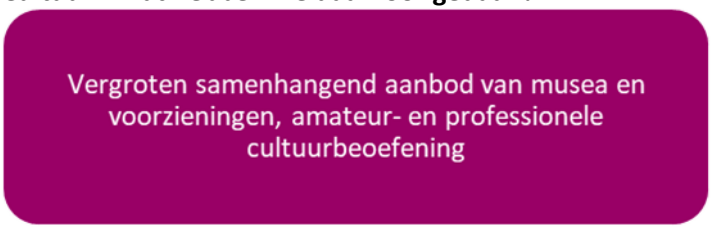

- We zetten een cultuurcoach in, voor in totaal 1 FTE.

Er zijn twee cultuurcoaches ingezet, die kennismakingsgesprekken hebben gevoerd met het cultuurveld om een beeld te krijgen van de ‘culturele spelers in Waadhoeke’ en welke/waar ondersteuning nodig is. De coaches hebben o.a. een bijdrage geleverd aan diverse cultuuractiviteiten/projecten in Waadhoeke, zoals het ouderenproject ‘Wiis mei Griis’, NachtvandeNacht, kinderwetenschapsfestival ‘Expeditie Next’ en de ‘Kom erbij Week’ (participatieproject). De coaches hebben promotie gemaakt voor het volwassenen- en kindfonds Sport & Cultuur.

- We overleggen periodiek met het cultuurveld (Cultuurplatform Waadhoeke).

Er is een cultuurplatformbijeenkomst gehouden. Daarnaast zijn er kleinere thematische bijeenkomsten gehouden met (een deel) van het cultuurveld. Regelmatig is er overleg geweest met organisatoren van activiteiten over het verkrijgen van subsidie, aansluiting vinden bij de cultuurnota en samenwerkingsmogelijkheden met andere culturele- of maatschappelijke partners.

- We geven structurele en incidentele subsidies t.b.v. cultuurveld.

We hebben subsidie verleend aan de 4 professionele cultuurinstellingen en de vrijwilligersinstellingen, zoals genoemd in de cultuurnota. We hebben uitvoering gegeven aan de bestaande subsidieregelingen voor de amateurkunst. Ook kon het cultuurveld weer gebruik maken van de corona-overbruggings-regeling. Daar is door 50 verenigingen en organisaties gebruik van gemaakt die samen ruim € 35.000 ontvingen.

- We maken jaarlijkse prestatieafspraken met de professionele instellingen.

We hebben uitvoeringsovereenkomsten gesloten met het Koninklijk Eise Eisinga Planetarium, Theater de Koornbeurs, Museum Martena en Seewyn Kunsteducatie (muziekschool).

Bevorderen deelname aan cultuur door jong en oud en daarmee zetten we in op cultuur als instrument voor het kunnen (blijven) meedoen in de maatschappij

- We geven een jaarlijkse bijdrage aan de coördinatie van het cultuureducatieprogramma.

Dit cultuureducatieprogramma met de naam Waadzinnig heeft een subsidie ontvangen voor de coördinatie en uitvoering. Met Waadzinnig worden alle basisschoolleerlingen in Waadhoeke bereikt (3500).

- We maken subsidieregelingen voor nieuwe culturele initiatieven en activiteiten en voeren deze uit.

De gemeente kent hiervoor 2 subsidieregelingen, te weten de Regeling incidentele Subsidies en de regeling Doarre & Dwaan.
Ondanks corona zijn er nog 17 aanvragen vanuit de incidentele regeling gehonoreerd en 4 aanvragen vanuit de nieuwe regeling Doarre & Dwaan.

- We geven een jaarlijkse bijdrage aan zowel het volwassenen- als kindfonds sport & cultuur.
- We zetten een deel van de formatie ‘cultuurcoach’ in op dit thema.

Door het subsidiëren van beide fondsen hebben in 2022 219 kinderen en 190 volwassenen kunnen deelnemen aan georganiseerde cultuur- en sportactiviteiten.
De cultuurcoach is één van de intermediairs voor deze fondsen. Beide fondsen zijn onder de aandacht gebracht bij zowel de doelgroep als bij het cultuurveld en welzijnswerk. Dit heeft geresulteerd in diverse fondsaanvragen.

- We zetten een jaarlijkse cultuuragenda op.

Vanuit het cultuurplatform is een werkgroep, ondersteund door de cultuurcoach, gestart met het ontwikkelen van een Cultuuragenda Waadhoeke. De bedoeling is om alle informatie over zowel de eenmalige cultuuractiviteiten en -projecten als de structurele activiteiten van het cultuurveld op een toegankelijke manier vindbaar en zichtbaar te maken voor alle inwoners van Waadhoeke, voor toeristen en het cultuurveld zelf.

Behouden en stimuleren van onze meertaligheid, als belangrijk onderdeel van onze identiteit (zie ook programma 5)

- We stellen een meertaligheidscoördinator aan.
- We geven uitvoering aan de taalcampagne.

De inzet van de meertaligheidscoordinator heeft geresulteerd in o.a. een meertalig poëzieproject in het voortgezet onderwijs, het opzetten van een Waadhoeke taalprijs en jaarlijkse taaldag (eerste uitvoering voorjaar 2023) en meerdere sparringsbijeenkomsten met onze taalpartners. Daarnaast zijn er diverse (ondersteunings)overleggen met taalpartners als Bildts Aigene en het Genoatskap foar ut behoud fan ut Franekers gevoerd en is er medewerking aan een cultuureducatiebijeenkomst (met als thema 'meertaligheid') voor het basisonderwijs in Waadhoeke verleend.

- We subsidiëren Bildts Aigene.

Aan Bildts Aigene is subsidie verleend. Op verzoek van Bildts Aigene is in 2022 besloten om de niet bestede subsidiegelden over de afgelopen periode in te zetten voor een drietal initiatieven die de Bildtse taal en cultuur dienen.

Recreatie - Wat wilden we bereiken?

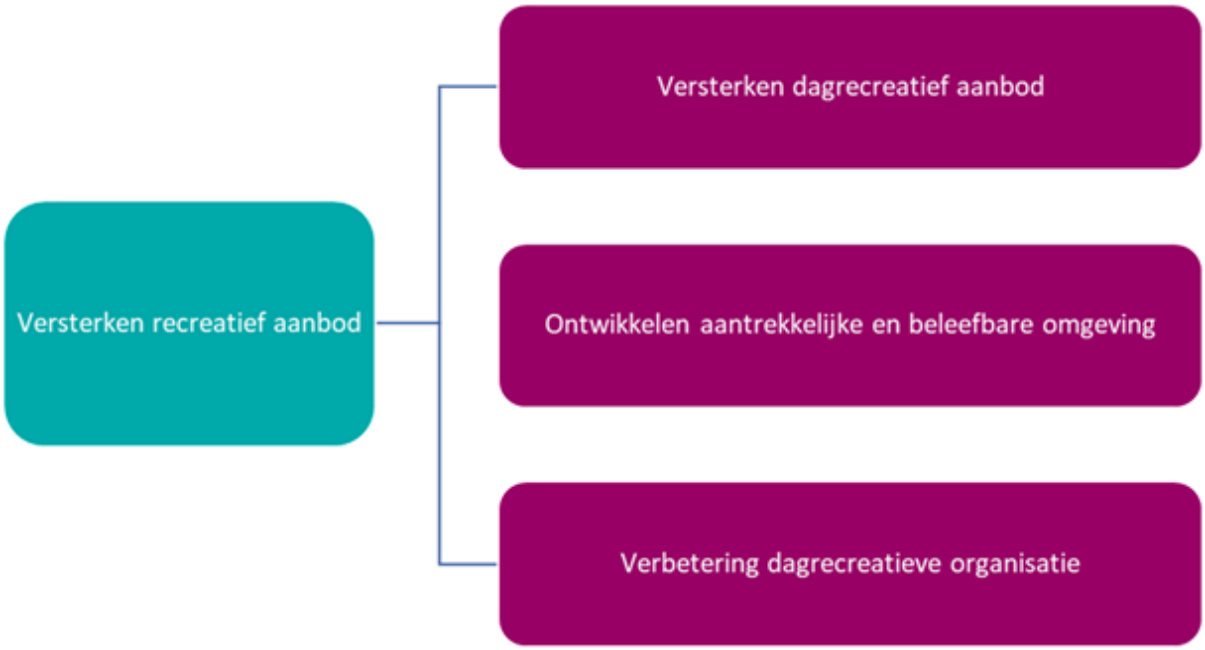

Recreatie - Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We zetten in op productontwikkeling op basis van beleving/verhalen zowel voor Franeker als het landschap.

Zie: 'Stimuleren van Waardevol toerisme – We versterken het landschap als toeristische trekker'

- We zetten in op productontwikkeling aan de Waddenkust met passende activiteiten die de beleving van rust en ruimte versterken.

Zie: 'Stimuleren van Waardevol toerisme – We versterken het landschap als toeristische trekker'

- We verkennen bredere openstelling van bezienswaardigheden en attracties met eigenaren/beheerders.

Er zijn meerdere gesprekken geweest met Stichting Alde Fryske Tsjerken en Landschap triënnale over het verbreden van de openstelling van kerken en andere bezienswaardigheden in onze gemeente.

Ontwikkelen aantrekkelijke en beleefbare omgeving

- We versterken het centrum van Franeker.

Zie: 'Stimuleren van Waardevol toerisme – We versterken het landschap als toeristische trekker'

- We benutten de kansen op het gebied van waterrecreatie.

De gemeente Waadhoeke promoot de regio actief op het gebied van waterrecreatie. Hiervoor worden advertenties benut. Ook gebruikt de gemeente in eigen uitingen regelmatig foto's van waterrecreatie.
De gemeente heeft samen met Haven it Kattegat in Ried de exploitatiemogelijkheden bekeken voor de haven.
Er worden gesprekken gevoerd met initiatiefnemers en bestaande partijen over diverse ontwikkelkansen en/of ambities (bij. Provincie Fryslân). Tevens is er onderzoek gedaan naar waterrecreatie in de gemeente Waadhoeke.
De bestaande gemeentelijke aanlegvoorzieningen worden degelijk onderhouden.

- We maken het landschap en de cultuurhistorie van de streken/dorpen beleefbaar en zichtbaar.

Themaverhalen 'Gemalen verhalen'. In het landschap van Fryslân liggen honderden, zo niet duizenden waterwerken. Kunstwerken op zich, die voor veel mensen onzichtbaar zijn door de ogenschijnlijke vanzelfsprekendheid. Sense of Place heeft een audioroute van Firdgum naar Marrum en terug richting Ried ontwikkeld om dat zichtbaar te maken.

- We stimuleren/faciliteren van de inzet van cultureel/industrieel/agrarisch erfgoed/panden voor recreatief gebruik.

Bij binnenkomende recreatieve initiatieven is hier aandacht voor. Verder zijn we in gesprek geweest over de verbreding van de openstelling van kerken en andere bezienswaardigheden.

Verbetering dagrecreatieve organisatie

- We ontwikkelen optimale routevoorzieningen.

Er is structureel overleg met Gemeenschappelijke regeling de Marrekrite over de ontwikkeling van routevoorzieningen en daarnaast over wensen en klachten over specifieke routes.

- We ontwikkelen clusters van voorzieningen. (Toeristische Overstap Punten) oftewel TOPS op strategische plekken langs bekende routes.

In het voorjaar van 2022 is vanuit 'Op paad lans it Waad' tevens ons eerste Toeristische Overstappunt in Firdgum geopend. Eind 2022 is samen met stakeholders uit Oudebildtzijl gestart met de voorbereiding van de tweede TOP in Oudebildtzijl.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten	-9.617	-10.112	-10.450	-338
Baten	810	929	1.119	190
Saldo	**-8.806**	**-9.183**	**-9.331**	**-147**
Dotatie/beschikking reserves	168	5	5	0
Saldo na bestemming	**-8.639**	**-9.178**	**-9.326**	**-147**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

5.1 Sportbeleid en activering
5.2 Sportaccommodaties
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
5.4 Musea
5.5 Cultureel erfgoed
5.6 Media
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Beleidsindicatoren

Programma 6 Sport, cultuur en recreatie						
Indicator	**Eenheid**	**Waad hoeke**	**Neder land**	**Bron**	**Periode**	**Beschrijving**
Niet-sporters	%	54,6	49,3	Gezondheids-monitor volwassenen (en ouderen), GGD' en, CBS en RIVM	2020	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder.

Bovenstaande beleidsindicatoren zijn voorgeschreven.
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (datum 13-02-2023)

Programma 7 Sociaal Domein

Hoofdkenmerken
Het doel van dit programma is, dat de gemeente zich inzet voor het faciliteren en realiseren van de participatiesamenleving. Met als resultaat dat iedereen in Waadhoeke meedoet en wel op eigen wijze én dat er een vangnet is voor die personen die tussen wal en schip dreigen te raken. Dit doen we zeker niet alleen, maar samen met onze lokale en regionale partners. Onze ambitie hier in is, het realiseren van een sluitende keten waarin voorzieningen beschikbaar zijn voor iedereen en op maat indien nodig.

Specifieke wetgeving die bepalend zijn voor deze opdracht en koers zijn: de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), de Participatiewet en de Wet Inburgering nieuwkomers. Iedere wet heeft zijn eigen opgave, zoals “veilig en gezond opgroeien” ingevolge de Jeugdwet. Zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen, regie voeren en meedoen zoals de WMO beoogt. Het bieden van bestaanszekerheid en het stimuleren tot het verkrijgen van eigen inkomsten ingevolge de Participatiewet. En tot slot het begeleiden van nieuwe inwoners met een vluchtelingenachtergrond binnen onze gemeente.

Voor de uitvoering in het sociaal domein hanteren we de volgende uitgangspunten:
- De budgetten worden zoveel mogelijk ontschot ingezet.
- De toegang tot zorg is eenvoudig geregeld.
- Mantelzorgers en vrijwilligers kunnen ondersteuning en begeleiding krijgen.
- Een proactieve aanpak.
- Nieuwkomers (statushouders) krijgen goede maatschappelijke begeleiding, gericht op participatie en integratie, zodat ze volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij. Tevens is het belangrijk dat zij Nederlands leren spreken op het hoogst haalbare niveau.

<u>De opgave 3 x K: kwaliteit, keten en kosten in balans</u>
In het sociale domein intensiveren we onze inzet op transformatie; anders denken, anders doen. De kaders hiervoor zijn vastgesteld in de Lokale Inclusie agenda “En nu aan de slag”. We ontwikkelen nieuwe vormen en werkwijzen om hulp en ondersteuning op maat te bieden. Waarbij gestuurd wordt op kwaliteit en resultaat van de ondersteuning, de keten verstevigd wordt (i.v.m. dekkend zorglandschap) en kosten in balans zijn.

Leidende principes hierbij zijn: vraaggestuurd, versterkend en duurzaam. Voor vraaggestuurd en versterkend is het vertrekpunt: wat is de beste oplossing voor deze persoon/dit gezin in deze specifieke situatie gericht op het verkrijgen/behoud van eigen kracht en regie. Dus wat kunnen mensen zelf, waar zijn leemtes en wat is een passend (tijdelijk) aanvullend aanbod.
En duurzaam, omdat het noodzakelijk is om te kunnen anticiperen op toekomstige ontwikkelingen. Zoals de vergrijzing en ontgroening binnen onze gemeente, bijstelling van budgetten door het rijk en het karakter van deze wetgeving. Het zijn namelijk open-einde regelingen en dat betekent dat de gemeente een zorgplicht heeft.

Dat is nodig om het aanbod goed te laten aansluiten bij de mogelijkheden van de inwoner, maar ook om de kostenstijging in het sociaal domein te beperken. We voeren regelarme projecten uit om daarmee ervaring op te doen. Op sommige terreinen werken we samen met andere gemeenten. Dat geldt bijvoorbeeld voor beschermd wonen. Met ingang van 2023 wordt dit een rechtstreekse gemeentelijke verantwoordelijkheid. Op weer andere terreinen werken we samen met het onderwijsveld. Dat doen we o.a. voor leerlingen die vanwege hun autismebeperking anders tussen

wal en schip zouden vallen. En we investeren fors in programma's om taalachterstand bij jonge kinderen te voorkomen.

Om dit hoofddoel te realiseren en het betaalbaar te houden is een samenhangende benadering nodig. Dat wil zeggen: allereerst is de vraag 'wat kunnen inwoners zelf' en pas daarna de is vraag aan orde 'waarbij is ondersteuning nodig'. En áls ondersteuning nodig is, dan wordt deze zoveel mogelijk geboden vanuit basisvoorzieningen in de gemeente. Zo kan het gebruik van specialistische (en meestal duurdere) ondersteuning verminderen. De gemeentelijke gebiedsteams hebben een cruciale rol in dit proces. Zij zorgen voor maatwerk en signaleren op welke onderdelen de basisvoorzieningen in de gemeente versterkt kunnen worden. We werken ook aan maatwerk via de sociale inclusie agenda. Daarmee sluiten we aan bij de vraag en bij de netwerken in dorpen en wijken.

Bij de inzet van de Wmo (en de Jeugdwet) is de afgelopen jaren te zien geweest dat de vraag naar ondersteuning en de kosten daarvan toenemen. Dit betekent dat wij in een vroegtijdig stadium het kostenverloop moeten monitoren. Daarnaast is het zinvol om tijdig, preventief, een goede analyse te maken van de zichtbare actuele kosten en de verwachte trends. Het is van belang dat we in beeld krijgen aan welke 'knoppen we kunnen draaien' om de kostenstijging op de korte en lange termijn beheersbaar te houden.

Als gemeente werken we vanuit de visie dat inwoners naar eigen vermogen en naar eigen keuze en verantwoordelijkheid hun leven kunnen invullen; de participatiesamenleving. Voor inwoners die daartoe niet in staat zijn, is er een vangnet beschikbaar. Dit is een vangnet van voorzieningen die op maat ondersteunen bij zelfredzaamheid en participatie van inwoners die dat nodig hebben. De huidige toenemende inzet van maatwerkvoorzieningen roept de vraag op of we wel op de goede weg zijn naar het realiseren van deze visie. Steeds vaker lijkt ondersteuning op maat nodig te zijn. Dit kan het gevolg zijn van de demografische ontwikkeling, maar laat onverlet dat het doel van de gemeente is om de eigen kracht en samenleving te versterken en om te voorkomen dat inwoners een onevenredig beroep moeten doen op het vangnet.

<u>Sturing sociaal domein</u>
Op grond van het coalitieakkoord 2018-2022 is onderzocht hoe de gemeentelijke regie en sturing in het sociaal domein versterkt kan worden. De gemeenteraad heeft in dit kader besloten om de huidige GR Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân per 1 januari 2021 om te vormen tot een zgn. Bedrijfsvoeringsorganisatie. Daarmee is de sturing en besluitvorming over beleid inzake de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet bij de gemeenteraad komen te liggen. De raad stelt het beleid en de verordeningen vast, het college van B&W de Beleidsregels. De uitvoering blijft plaatsvinden bij de gemeentelijke Gebiedsteams en bij de Dienst. De Dienst blijft tevens een aantal backofficetaken voor de gemeente vervullen, zoals monitoring.

Uit oogpunt van kosten- en risicobeheersing is de P&C cyclus tussen gemeente en Dienst SoZaWe geïntensiveerd. Er is een monitoringsoverleg dat gericht is op analyse van trends en ontwikkelingen in de zorgvraag, met name in het jeugddomein. Op basis hiervan kunnen begrotingsafwijkingen eerder worden gesignaleerd en zo mogelijk worden bijgestuurd.

Daarnaast vindt er een doorlopende analyse en evaluatie plaats van data en signalen. Hierbij maken we onder andere gebruik van de databestanden van de Dienst, maar bijvoorbeeld ook van het dashboard van de cliëntervaringsonderzoeken. Er vindt continu optimalisatie en facilitatie plaats van de keten van melding van de inwoner tot ondersteuning door de zorgaanbieder. Denk hierbij aan de rol van de gebiedsteams, ondersteuning van de gebiedsteams, de inhoud van de beschikking, bezwaar en beroep, contractmanagement, toezicht en handhaving.

Participatie - Wat wilden we bereiken?

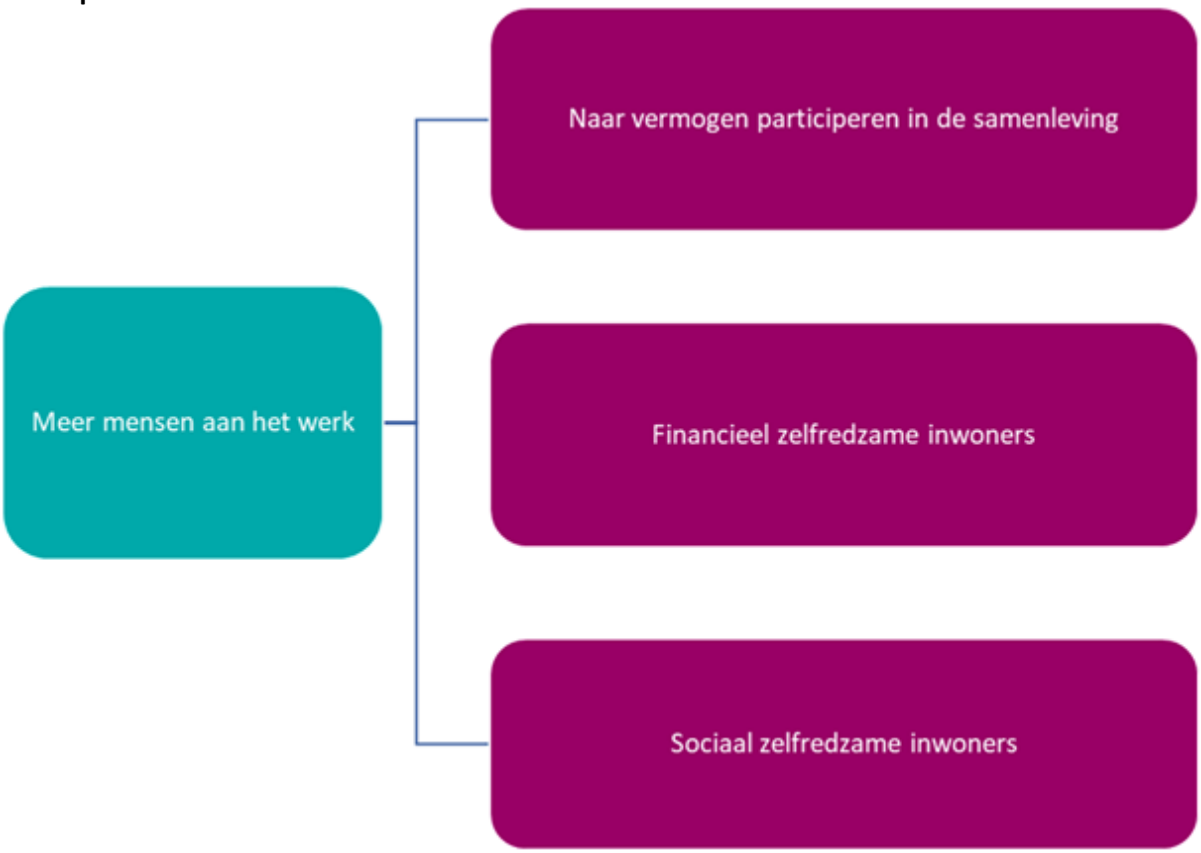

Participatie - Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We evalueren en stellen de regelingen kindpakket thuis/participatiefonds en de sociale leningen bij.

De evaluatie is opgeschort in het kader van herijking armoedebeleid 2023 en verder.

- Inwoners die nog niet door kunnen stromen naar regulier werk, bieden we passend alternatief.

Voor de 17 personen die op 1 juli 2022 op de wachtlijst Beschut Werk stonden zijn middelen beschikbaar gesteld om hen door te kunnen laten stromen naar een betaalde baan in een beschermde werkomgeving (Beschut werk). Voor deze groep biedt de reguliere arbeidsmarkt vooralsnog geen geschikte arbeidsplaatsen.

- We implementeren de publieke organisatie Werkleerbedrijf Fryslân-west.

De raad heeft de Businesscase Werkleerbedrijf vastgesteld. Dat is de belangrijke opmaat voor een toekomstig Werkleerbedrijf (Empatec / Pastiel) in onze regio. In juli 2022 heeft de raad toestemming gegeven aan het college om de eerste wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Fryslân – West vast te stellen met ingang van 1 januari 2023.

Financieel zelfredzame inwoners

- We herijken de collectieve zorgverzekering voor minima.

Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de toekomstbestendigheid van de gemeentepolis (AV Frieso). Er is besloten de AV Frieso te continueren voor de doelgroep “minima tot 130% van het minimum loon” en gelijktijdig in 2022 de poliswijzer aan te bieden aan alle inwoners.

- We ontwikkelen werkstimulerende maatregelen.

Samen met de Dienst NWF is gewerkt aan een drietal nieuwe werkstimulerende maatregelen. Deze maken deel uit van het zogenaamde Breed offensief. Het Breed offensief is een verzameling wijzigingen van de Participatiewet. Enkele maatregelen treden van rechtswege in werking, andere wijzigingen vragen een aanpassing van de verordeningen. Het gemeentebestuur kan in het voorjaar van 2023 de uitgewerkte voorstellen tegemoet zien.

- We vergroten het bereik van minimaregelingen.

Er wordt goed gebruikt gemaakt van de minimaregelingen in Waadhoeke. Er is extra ingezet op het bereiken van de doelgroep door ontwikkeling van de folder minimaregelingen, de opwegwijzer, door gebruik te maken van de media waaronder advertenties in Van Wad tot Stad, sociale media en door het verrichten van gerichte mailingen over specifieke onderwerpen zoals de Energietoeslag, de individuele inkomenstoeslag en de AV Frieso.

- Energietoeslag.

De energietoeslag is in de vorm van categoriale bijzondere bijstand uitgekeerd voor een financiële tegemoetkoming van de energielasten.

- We bieden ondersteuning voor kinderen in armoede aan middels SAM&.

Onder deze noemer vindt de subsidiëring plaats van de stichting Leergeld en van het jeugdfonds sport en cultuur in het kader van gelijke kansen ontwikkeling. Daarnaast ontvangt stichting Babyspullen een subsidie, omdat ieder kind recht heeft op een goede start.

- We voeren de pilot Vroeg signalering van schulden (looptijd van 1 juli 2021 tot en met 2023) uit. Daarin staat verdere samenwerking met netwerkpartners, zoals woningcorporaties, energieleveranciers en vrijwilligersorganisaties centraal.

Het project is in uitvoering. Evaluatie vindt plaats medio 2023.

Sociaal zelfredzame inwoners

- We verbeteren de vindbaarheid en toegang tot (schuld)hulpverlening voor ondernemers.

Reeds jaren wordt de ‘’specialistische taak’’ schuldhulpverlening voor ondernemers uitgevoerd door een externe organisatie. In samenwerking met het Bureau Zelfstandigen Fryslan (BZF) wordt onderzoek gedaan naar de uitvoering van een lichtere vorm van schuldhulpverlening en preventie (coaching) voor zelfstandig ondernemers met (dreigende) schulden.

- We zetten in op ontmoeting en faciliteren in dorpen en wijken passende ontmoetingsplekken, zoals dorpshuizen en MFA's.

In dit kader is de subsidieregeling Kleinschalige Ontmoetingsactiviteiten in Dorpen en Wijken gelanceerd. De regeling werd twee keer opengesteld – in maart en in september – en in beide gevallen was het subsidieplafond in anderhalve dag bereikt.

- Opvang Oekraïense vluchtelingen

In de eerste opdracht vanuit de veiligheidsregio heeft Waadhoeke bij en evenredige verdeling van het aantal Oekraïense vluchtelingen 140 opvangplekken te realiseren in gemeentelijk opvanglocaties. Deze opdracht is in oktober 2022 bijgesteld naar 213 opvangplekken. Eind 2022 werden er in de gemeentelijke opvanglocatie zo’n 173 vluchtelingen uit Oekraine opgevangen. Daarnaast worden ook bij particulieren nog steeds Oekraïense vluchtelingen gehuisvest. Eind 2022 zijn bij particulieren nog zo’n 40 vluchtelingen opgevangen. In het begin van deze crisis is gebruik gemaakt van tijdelijke opvang in de dorpshuizen, echter zijn en blijven we op zoek naar structurele opvang voor meerdere jaren. Binnen de projectorganisatie werken momenteel 6 medewerkers fulltime aan het regelen van alle zaken op de opvanglocaties. Ook is er veel hulp van alle vrijwilligers. Deze ondersteunen bij het regelen van allerlei administratie, Nederlandse les, werk, onderwijs, sport, vervoer, etc. Hieronder een overzicht van de locaties die in 2022 zijn ingericht als gemeentelijke opvanglocatie.

Naam locatie	Adres Locatie	datum in gebruik	Datum einde	aantal
Dorpshuis Tzum	Nieuwbuurtsterweg 1, 8804 RG Tzum	17-3-2022	17-9-2022	35
Dorpshuis Achlum	U.P. Draismastraat 2, 8806 KL Achlum	17-3-2022	15-9-2022	20
Valk Hotel Franeker	Hertog van Saxenlaan 78, 8802 PP, Franeker	13-7-2022	n.v.t.	34
Nijstatelan, Menaldum	Nijlân 25, 9036 JL Menaam	29-6-2022	n.v.t.	35
MS de Hollans	Oostelijke Industrieweg 1, 8801 JW Franeker	25-10-2022	1-4-2023	68
Weltevree Minnertsga	Meinardswei 54-56, 74, 9047 KC Minnertsga	14-12-2022	n.v.t.	36
		totaal per 31-12-2022		173

WMO - Wat wilden we bereiken?

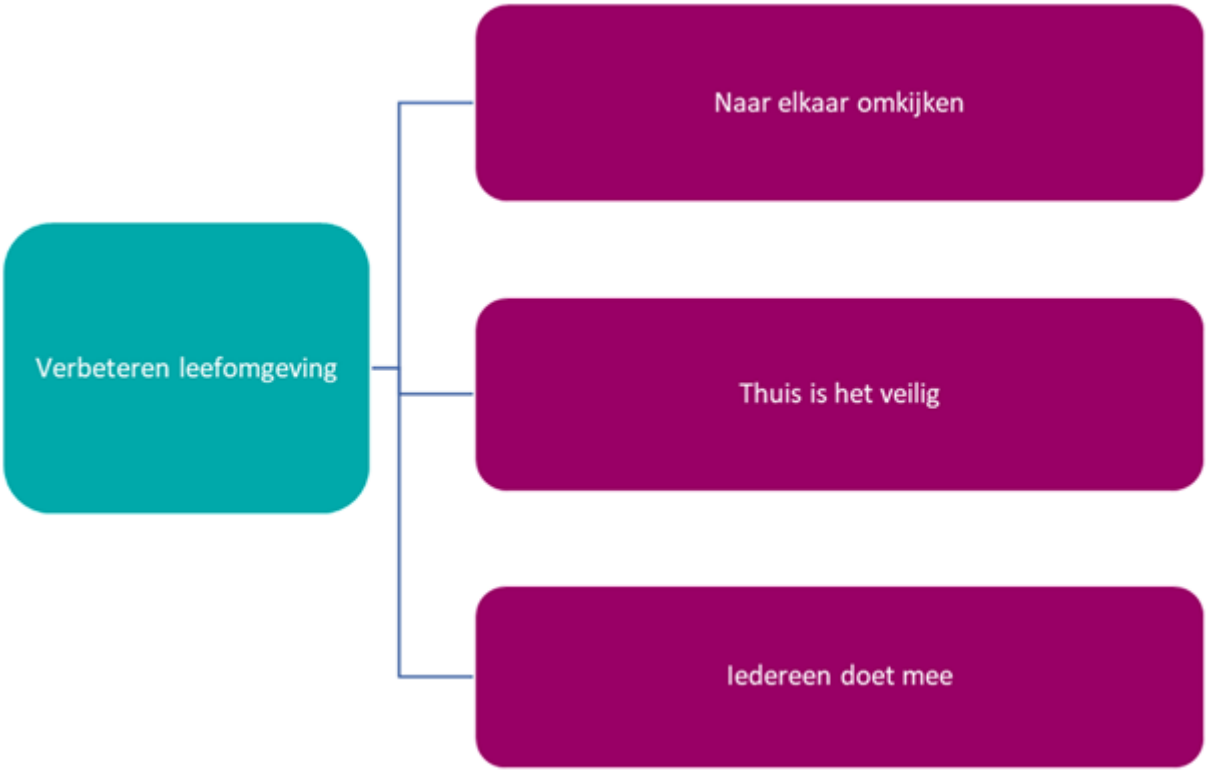

WMO - Wat hebben we daarvoor gedaan?

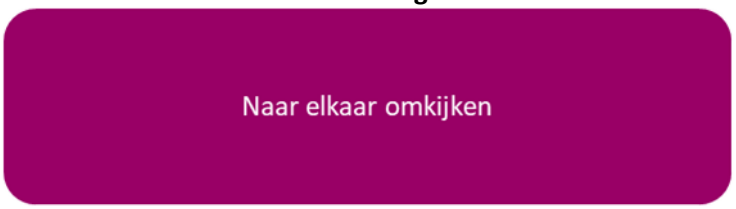

- We zorgen ervoor dat het beleid ruimte biedt voor integraal maatwerk.

Hierbij is continu aandacht voor de vraag van de inwoner en de integrale benadering vanuit de drie wetten. Gelet op de opgave vanuit de 3 K's is gestart met het project Grip op de WMO. Hierbij is doorlopend aandacht voor verbeteringen. Dit project werkt aan het optimaliseren van onze toegang (gebiedsteam), beleid, monitoring, inkoop en contractmanagement. Doel: de WMO uitvoerbaar te houden, de kosten minder hard te doen stijgen en goed voorbereid te zijn op de opgaven in de nabije toekomst.

- We geven advies over de te maken afspraken met woningbouwcorporaties over de leefbaarheid van de omgeving en over het borgen van voldoende woningaanbod voor de diverse doelgroepen die nu of in de toekomst ondersteuning kunnen behoeven bij het zelfstandig thuis wonen; Hierbij proberen we zoveel mogelijk te normaliseren en te de-stigmatiseren.

In de jaarlijkse prestatieafspraken zijn indien nodig voor diverse doelgroepen afspraken gemaakt. Daarnaast hebben we de lokale implementatie van het convenant Weer Thuis opgestart om de samenwerking tussen gemeente, woningcorporaties en zorgaanbieders te versterken. Er is (cijfermatig) onderzoek gedaan ten behoeve van het opstellen van de woonzorgvisie die 1 januari 2024 vastgesteld moet zijn. Hierbij is ondersteuning geboden vanuit de Taskforce Wonen en Zorg. De uitkomsten van het onderzoek vormen de basis voor het opstellen van de visie.

- We werken samen met uitvoerings- en ketenpartners aan het beheersbaar houden van de kosten en de uitvoering van het sociaal domein met in het bijzonder aandacht voor het voorliggende veld, de huishoudelijke hulp, begeleiding en woonvoorzieningen.

Wat betreft contractmanagement is er continu overleg met de zorgaanbieders over resultaat en kosten van de afgenomen hulpaanbiedingen en zorgtrajecten.
Er is een start gemaakt met de concretisering van prestatieafspraken met de Skûle.
Het collectief Wmo-vervoer en het leerlingenvervoer zijn als één gecombineerde opdracht ingekocht. Dat biedt ruimte voor een efficiënte inzet van chauffeurs en taxi's en kan positief zijn voor de werkgelegenheid. Daarnaast zijn wacht- en aanmeldtijden voor het Wmo-vervoer verkort en is geïnvesteerd in milieuvriendelijker vervoer.

Thuis is het veilig

- In 2022 starten we met de inzet van de voorziening Gezond en veilig opgroeien – op maat –.

Het is een doorlopend thema waar aandacht voor is, o.a. met jeugdondersteuning, overgang 18- 18+, verlengde jeugdzorg. Concreet binnen dit thema is de voorziening Beschermd Wonen Jong Thuis, die per 1 april 2022 provinciaal is ingezet. Dit sluit aan bij de ontwikkeling om begeleiding dicht bij huis te organiseren. Vanuit het programma Brede Aanpak Dakloosheid (BAD) is Waadhoeke aangesloten bij de aanpak Kamers met Kansen. Doelstelling van Kamers met Kansen is het bevorderen van duurzame schoolgang en het behalen van een startkwalificatie. Naast woonruimte wordt er begeleiding gegeven door een vrijwillige coach en daar waar nodig professionele begeleiding in complexe situaties. Dit krijgt in 2023 een vervolg.

- Voorbereiding decentralisatie Beschermd Wonen met ingang van 2023.

De decentralisatie werd uitgesteld en gaat pas in per 1 januari 2024. Hiermee is het jaar 2022 een 'tussenjaar' geweest waarin we moesten wachten op het financieel verdeelmodel. Halverwege 2022 is het verdeelmodel bekend gemaakt. Vooralsnog worden geen budgettaire problemen voorzien.

Iedereen doet mee

- We maken samen met ketenpartners een verdere vertaling van het in 2021 vastgestelde mantelzorgbeleid.

Op basis van de uitvoeringsagenda 2021/2022 zijn diverse stappen gezet zoals inventarisatie van de mantelzorgbehoefte, bewustwording en onderzoek, het oprichten van een regionale werkgroep en het oprichten van een lokale klankbordgroep. Eind 2022 heeft een evaluatie plaatsgevonden, op basis waarvan het nieuwe Uitvoeringsplan mantelzorgondersteuning 2023-2024 wordt opgesteld.

- We borgen een structureel mantelzorgnetwerk om kennis en ervaringen over de ondersteuning en waardering van mantelzorgers in de gemeente met elkaar te delen en om indien nodig bij te sturen op beleid.

Door het instellen van een regionale werkgroep en een lokale klankbordgroep is dit gerealiseerd. Deelnemers aan deze overleggen zijn mantelzorgers, gebiedsteammedewerkers en professionals uit

de thuiszorg. Binnen de klankbordgroep worden signalen en ervaringen gedeeld. Tevens wordt getoetst of het beleid voldoet.

Jeugd - Wat wilden we bereiken?

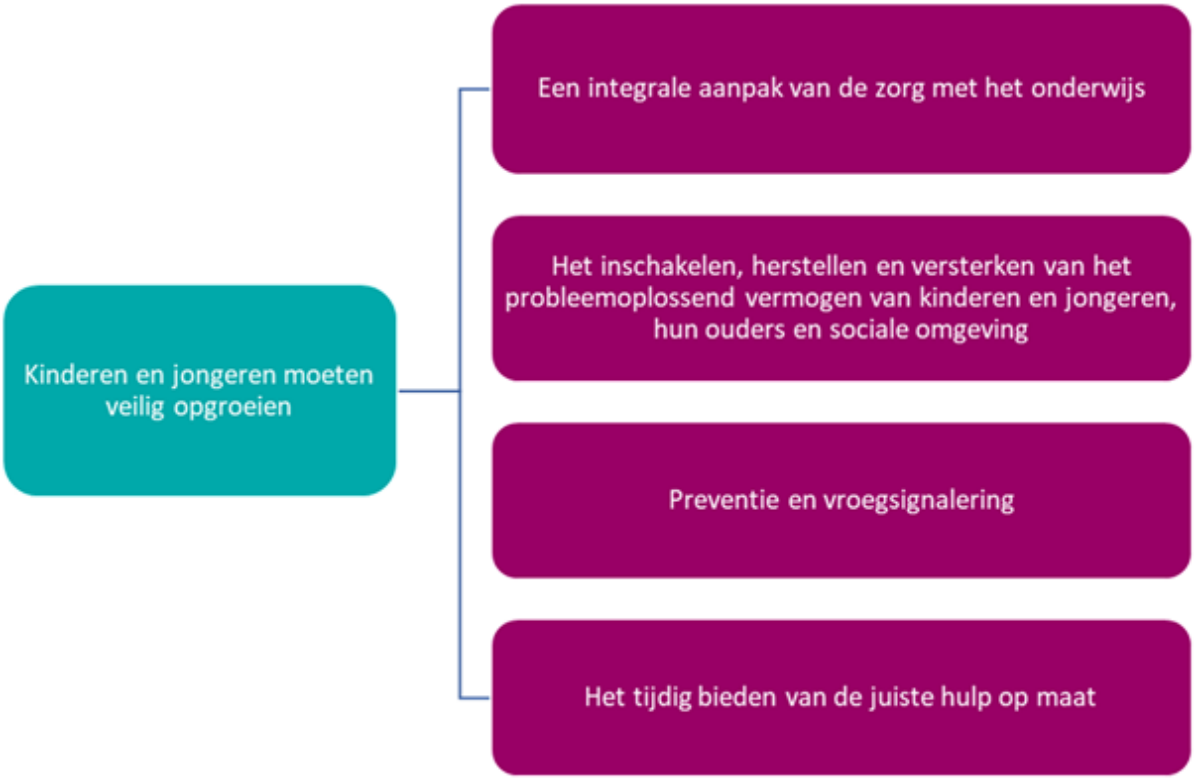

Jeugd - Wat hebben we daarvoor gedaan?

Een integrale aanpak van de zorg met het onderwijs

- We zorgen samen met het onderwijs voor een domein overstijgende aanpak, waarbij er wordt genormaliseerd, ontzorgd en gedemedicaliseerd.

Hiervoor is de pilot ‘de Huiskamer’ opgezet, waarbij collectieve jeugdhulp wordt ingezet op een speciale basisschool. De pilot ‘Pjutten’ biedt meer gespecialiseerde opvang van kinderen ter voorbereiding op het schoolgaan. Dit wordt in 2023 geëvalueerd.

Het inschakelen, herstellen en versterken van het probleemoplossend vermogen van kinderen en jongeren, hun ouders en sociale omgeving

- We versterken de omgeving van het kind waarbij het kind in het gezin centraal staat.

Met inzet van de gelden vanuit het Nationaal Programma Onderwijs is de pilot ‘gebiedsteam op school’ opgezet. Normaliseren, participatie van ouders en een domeinoverstijgende aanpak zijn daarbij belangrijke onderdelen. De laagdrempelige ondersteuning en vroegtijdige hulpverlening moet thuiszitters voorkomen en de weerbaarheid verhogen. De pilot gaat van start in januari 2023.

Preventie en vroegsignalering

- We versterken en zetten in op het voorliggend veld om het kind van zijn zorgen te ontlasten (o.a. mantelzorg) en zich te kunnen ontwikkelen.

Het gebiedsteam hanteert de Buitenhuisaanpak wanneer de problemen van ouders de kinderen in hun ontwikkeling belemmeren. Hierbij worden kinderen in de gelegenheid gesteld zich als andere kinderen te ontwikkelen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de kinderopvang. Door met de pilot 'gebiedsteam op school' de omgeving te versterken worden de zorgen van kinderen sneller gesignaleerd en kan vroegtijdig worden ingezet op een probleemloze ontwikkeling van het kind.

- We evalueren en analyseren het aanbod "voorliggende veld"/algemene voorzieningen voor Noardwest Fryslân.

De nieuwe inkoop van SDF heeft per 2024 een beperktere reikwijdte doordat alleen wordt ingekocht waartoe de Jeugdwet verplicht. De complementaire jeugdhulp valt er dan buiten. Dit betreft lichte, kortdurende hulp, zoals bijvoorbeeld weerbaarheidstraining en vaktherapie. Er is gestart met het voorliggende veld ten aanzien van de complementaire jeugdhulp en de ondersteuning die het gebiedsteam zelf biedt, in beeld te brengen.

Het tijdig bieden van de juiste hulp op maat

- We evalueren en zetten in op de POH.

Bij enkele huisartsenpraktijken is een POH ingezet. In beginsel vervult een gebiedsteammedewerker die rol waarmee mogelijk de inzet van jeugdhulp kan worden voorkomen. Er zijn ook huisartsenpraktijken die ook in afstemming met het gebiedsteam, een eigen POH inzetten. De evaluatie van deze inzet vindt plaats in 2023.

- We continueren de inzet van professionals (waaronder gebiedsteammedewerkers) op de scholen en kinderopvang.

Aan iedere school en kinderopvang is een vaste gebiedsteammedewerker verbonden. Dit wordt voortgezet.

- We nemen actief deel aan provinciale werkgroepen (o.a. GIA, onderwijs/zorg, pleegzorg, hervormingsagenda).

Om nauw betrokken te zijn bij de ontwikkelingen in de provincie nemen wij zowel ambtelijk bestuurlijk deel aan de meest relevante provinciale werkgroepen van SDF. In 2022 waren o.a. dit het Ambtelijk Overleg Jeugd, de Regiovisie, de implementatie inkoop jeugd, Passend Onderwijs en Zorg, Crisis en 18-/18+.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten	-63.273	-71.291	-71.088	203
Baten	17.098	17.745	19.385	1.640
Saldo	**-46.174**	**-53.546**	**-51.703**	**1.843**
Dotatie/beschikking reserves	0	4.014	4.014	0
Saldo na bestemming	**-46.174**	**-49.532**	**-47.689**	**1.843**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
6.3	Inkomensregelingen
6.4	WSW en beschut werk
6.5	Arbeidsparticipatie
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-
6.81	Geëscaleerde zorg 18+
6.82	Geëscaleerde zorg 18-

Beleidsindicatoren

Programma 7 Sociaal domein						
Indicator	**Eenheid**	**Waad hoeke**	**Neder land**	**Bron**	**Periode**	**Beschrijving**
Jongeren met delict voor rechter	%	1	1	CBS Jeugd	2020	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Kinderen in uitkeringsgezin	%	6	6	CBS Jeugd	2021	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Werkloze jongeren	%	2	2	CBS Jeugd	2021	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op
Netto arbeidsparticipatie	%	70,5	70,4	CBS - Arbeidsdeelname	2021	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Bovenstaande beleidsindicatoren zijn voorgeschreven. Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (datum 13-02-2023)						

Programma 7 Sociaal domein						
Personen met een bijstandsuitkering	aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	35,98	43,12	CBS - Participatiewet	2021	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Lopende reintegratie-voorzieningen	Per 1.000 inw. 15-65jr	27,85	20,2	CBS - Participatiewet	2020	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	9,7	10,7	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	2022	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014).
Jongeren met jeugdbescherming	%	1,6	1,1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	2022	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen.
Jongeren met jeugdreclassering	%	0,3	0,3	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	2022	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Per 1.000 inwoners	67	64	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	2022	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maat- werkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde ge-baseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Bovenstaande beleidsindicatoren zijn voorgeschreven.
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (datum 13-02-2023)

Programma 8 Volksgezondheid en Milieu

Hoofdkenmerken
Dit programma omvat Volksgezondheid, Riolering, Milieubeheer, Afvalinzameling en –verwerking, Toezicht en handhaving en Begraafplaatsen.

Voor wat betreft milieu en duurzaamheid is het uitgangspunt, om samen op weg te gaan naar een gezonde, schone, veilige en duurzame leef- en, woonomgeving en die voor de huidige en de komende generaties te behouden. Onder gezond wordt verstaan dat tenminste wordt voldaan aan de wettelijke omgevingseisen ten aanzien van bodem, water, geluid, licht, geur, luchtkwaliteit en veiligheid.

Het onderdeel volksgezondheid in dit programma raakt aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de beschikbaarheid van preventieve en curatieve voorzieningen op het terrein van geestelijke en lichamelijke gezondheid voor haar inwoners, op grond van de Wet Publieke Gezondheid.

Voor wat betreft rioleringen ligt het zwaartepunt van het beleid op adequate uitvoering van de wettelijke taken zoals genoemd in de Waterwet, Wet gemeentelijke watertaken, Wet Milieubeheer en de Europese Kaderrichtlijn Water.

Volksgezondheid - Wat wilden we bereiken?

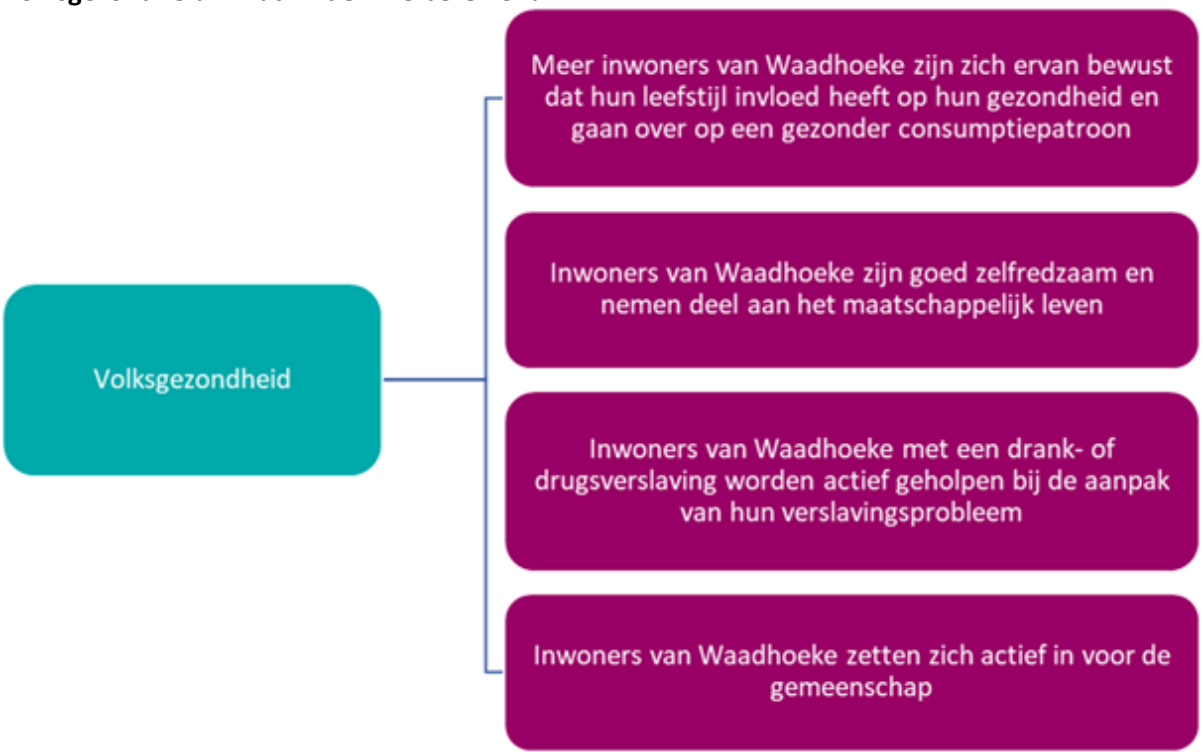

Volksgezondheid - Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We voeren samen met onze partners een gerichte en indringende preventiecampagne om het hiervoor gestelde doel te realiseren.
- We werken samen met partners aan activiteiten gericht op preventie (meer bewegen, vermindering van roken en alcoholgebruik) en bewustwording.
- We werken samen met partners aan activiteiten gericht op veilig en gezond opgroeien.

Door jongerenwerkers is extra inzet gepleegd rondom het thema sexting en grooming in het voortgezet onderwijs. Daarnaast is aandacht voor de IkPas-campagne. Hierbij worden inwoners gestimuleerd een maand lang geen alcohol te nuttigen. We zijn gestart met 'Voel je goed', waarbij mensen met verminderde gezondheidsvaardigheden een programma doorlopen waar gezonde voeding en beweging centraal staat. Verder wordt er op dit moment een programma gericht op jongeren met overgewicht voorbereid.

- We werken samen met onze partners aan het actieplan Gezond In De Stad (GIDS).

Extra aandacht is er voor de aanpak van sociaaleconomische gezondheidsverschillen (GIDS). Voorbeelden van uitgevoerde projecten en activiteiten zijn de financiering van het Volwassenenfonds Sport en Cultuur, Bewegen in de bijstand en weerbaarheidstrainingen voor kinderen.

- We gaan verder met de pilot Positieve gezondheid, die tot doel heeft inwoners zoveel mogelijk in staat te stellen tot eigen regie op bevordering van hun gezondheid.

De pilot Positieve gezondheid is afgerond. De werkwijze en het gedachtegoed van Positieve Gezondheid komt terug in de nieuwe gezondheidsnota.

- We nemen als GIDS-gemeente deel aan het Actieprogramma Kansrijke Start van het Ministerie van VWS. Dit programma speelt een belangrijke rol om pasgeboren baby's de 1e 1000 dagen een kansrijke start te geven.

We zijn gestart met de uitvoering van de preventieve huisbezoeken en het programma Nu Niet Zwanger. Dit sluit aan bij het programma Kansrijke Start.

- We actualiseren het beleid op het gebied van volksgezondheid.

Er zijn in 2022 diverse gesprekken gevoerd met professionals uit het sociaal en medische domein om input op te halen voor de nieuwe gezondheidsnota. Het procesvoorstel voor de nieuwe gezondheidsnota is in september richting de gemeenteraad gegaan. Daarnaast is er in oktober een ateliersessie georganiseerd voor raadsleden. De opbrengsten van deze sessie worden verder uitgewerkt in de gezondheidsnota. Daarnaast zijn wij als gemeente actief betrokken bij de Friese Preventie Aanpak.

Inwoners van Waadhoeke zijn goed zelfredzaam en nemen deel aan het maatschappelijk leven

- We versterken het gebiedsteam verder in het bieden van tijdelijke ondersteuning op maat in situaties waarin dat nodig is.

Er is vanuit het de Nationaal programma onderwijs (NPO) geld vrijgemaakt voor inzet op de scholen, omdat er in toenemende mate zorgen zijn rondom thuiszitters. Er zijn leerlingen die kampen met angst en depressiviteit. We zetten in op ouderparticipatie, minder schooluitval en (dreigende) thuiszitters. Daarnaast wordt er met programma's zoals Nu Niet Zwanger en Kansrijke Start meer aansluiting gezocht tussen het medische en sociaal domein.

Inwoners van Waadhoeke met een drank- of drugsverslaving worden actief geholpen bij de aanpak van hun verslavingsprobleem

- We zetten meer in op het sneller signaleren van verslavingsproblemen plus het actief aanpakken daarvan.
- We zetten in op preventie bij jongeren inzake alcohol en drugs.

Door het jongerenwerk wordt outreachend gewerkt in het geval van middelengebruik. Ook wordt er preventieve voorlichting gegeven op scholen. De preventiecampagne wordt onderdeel van het gezondheidsbeleid.

Inwoners van Waadhoeke zetten zich actief in voor de gemeenschap

- We versterken de aandacht van de voorwaarden voor en deelname aan vrijwilligerswerk binnen de gemeenschap.

De subsidieregeling Kleinschalige Ontmoetingsactiviteiten in Dorpen en Wijken is ingesteld. Met deze regeling konden inwoners van dorpen en wijken € 750 aanvragen voor activiteiten die de leefbaarheid en sociale cohesie in eigen buurt, dorp of wijk bevorderden. De regeling deed hiermee een actief beroep op de inwoner, die direct betrokken werd bij de uitvoering.

Daarnaast worden jongeren binnen het programma Maatschappelijke Diensttijd (MDT) gestimuleerd om vrijwilligerswerk te doen en zich ook op de langere termijn in te zetten voor hun leefomgeving.

Milieu - Wat wilden we bereiken?

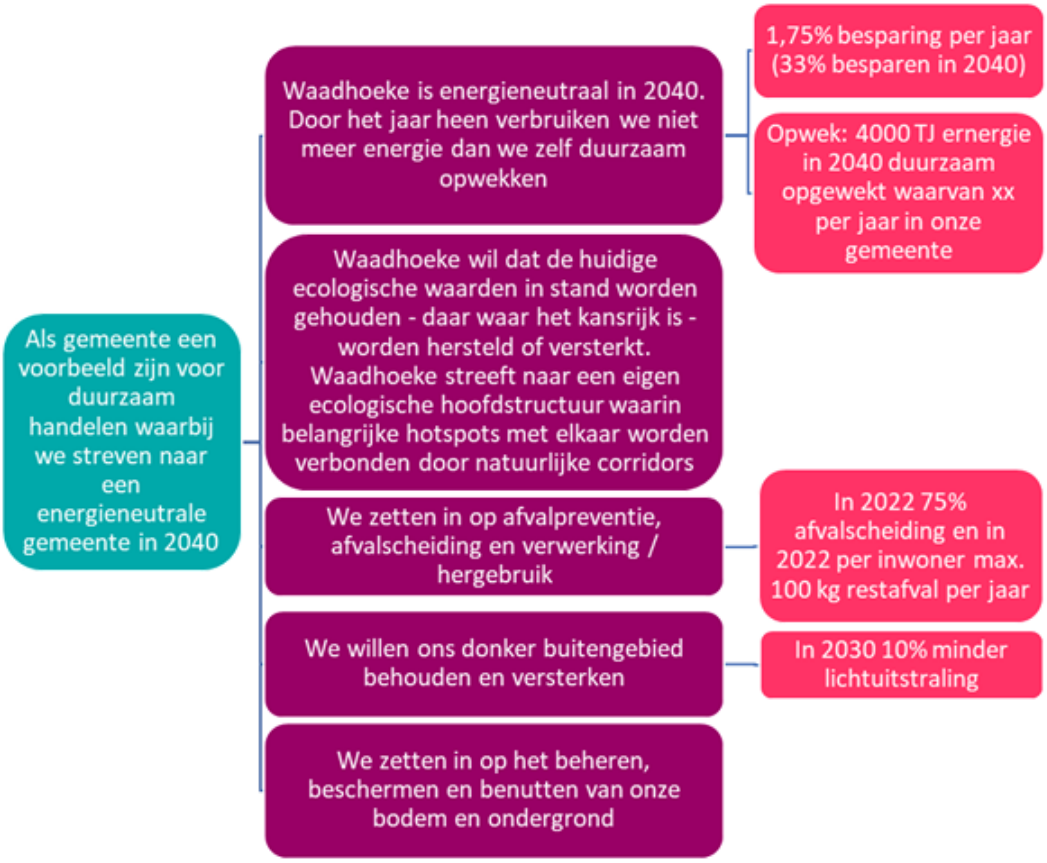

Milieu - Wat hebben we daarvoor gedaan?

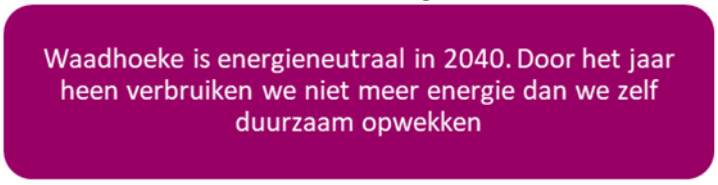

- We trekken een energiecoach aan.

In 2022 hebben we drie energiecoaches ingezet om bij inwoners met lage inkomens energiebesparende maatregelen toe te passen. Door de stijgende energieprijzen is die noodzaak alleen maar groter geworden. Daarom heeft het Rijk met 2 speciale uitkeringen middelen beschikbaar gesteld om meer te doen voor deze groepen. Er zijn nu 5 energiecoaches die we inzetten met energiebesparende maatregelen in hun instrumentenkoffer. Daarnaast is er de mogelijkheid tot CV-tuning en een witgoedwissel.

- We zetten in op duurzame inkoopacties.

Er zijn diverse inkoopacties georganiseerd. Alle woningeigenaren in Waadhoeke hebben brieven ontvangen om mee te doen aan de inkoopacties voor zonnepanelen, isolatiemaatregelen en warmtepompen. Ruim 2000 woningeigenaren hebben zich aangemeld voor de inkoopactie. 1 op de huiseigenaren heeft vervolgens verduurzamende maatregelen laten uitvoeren.

- We gaan aan de slag met het MKB.

In 2022 is er nog de mogelijkheid geweest voor ondernemers om korting te krijgen op een energiescan. Hier is geen gebruik van gemaakt. Voor de komende jaren wordt over een andere opzet nagedacht om ondernemers te stimuleren duurzame maatregelen te treffen.

- We ontwikkelen een energieloket.

Er is in 2022 gewerkt aan de verbetering en uitbreiding van het thema duurzaamheid op de website van de gemeente. Op de website is onder andere informatie te vinden over subsidie- en financierings-mogelijkheden, de warmtetransitie visie en de Sustainable Developement Goals (SDG).

Waadhoeke wil dat de huidige ecologische waarden in stand worden gehouden - daar waar het kansrijk is - worden hersteld of versterkt. Waadhoeke streeft naar een eigen ecologische hoofdstructuur waarin belangrijke hotspots met elkaar worden verbonden door natuurlijke corridors

- We communiceren over duurzaamheid.

Via het energieloket op de gemeentelijke website communiceren we over duurzaamheid. Daarnaast kunnen inwoners zich aanmelden voor de nieuwsbrief duurzaamheid die enkele keren per jaar verstuurd wordt. De huisstijl die is ontwikkeld voor duurzaamheid 'OARS', maakt de communicatie herkenbaar. Om de communicatie verder te intensiveren en gericht te kunnen inzetten is er een onderzoek gedaan naar bewonersprofielen in Waadhoeke. Aan de hand van deze profielen kan de communicatie richting inwoners gerichter gedaan worden.

- We nemen deel aan landelijke of regionale campagnes over biodiversiteit.

We waren partner in de biodiversiteitscampagne "Wat zullen we nou beleven!". Een campagne waarin wordt samengewerkt met o.a. de Friese Milieu Federatie, Friese overheden, onderwijs-instellingen, IVN, Wereld Natuur Fonds en verscheidene ondernemers. We hebben deelgenomen aan brainstormsessies voor de opzet van de campagne in 2023.
Waadhoeke is lid van stichting Steenbreek. Wij haken aan op hun communicatie over het vergroenen van de bebouwde omgeving.

- We nemen deel aan de Nationale Boomfeestdag.

Deelname aan de Nationale Boomfeestdag is onderdeel in het aanbod Natuur en Milieueducatie (pilot 2022-2023). Scholen kunnen zich opgeven om deel te nemen aan deze dag.

- We gaan biodiversiteit monitoren om vast te stellen welke invloed de gepleegde inzet op biodiversiteit heeft.

Er is er opnieuw meegedaan met Mijn Berm Bloeit. Met deze actie worden vrijwilligers opgeroepen om bermen in kaart te brengen en vlinders en enkele eenvoudig herkenbare planten te tellen. Daarnaast is er gestart met een verkenning van een methode voor het monitoren van ecologisch beheerde grasstukken. Ook vind er monitoring plaats van de locatie die is ingezaaid in het kader van een provinciale subsidie voor biodiversiteit.

- We hebben aandacht voor kennisoverdracht en bewustwording van biodiversiteit.

De pilot voor Natuur en Milieu Educatie (NME) is van start gegaan voor het schooljaar 2022-2023. Er is een koppeling gemaakt met het bestaande cultuureducatieprogramma dat wordt uitgevoerd door Waadzinnig. Scholen kunnen kiezen uit een aanbod van verschillende activiteiten zoals: eetbaar plein, op bezoek bij de boer, en Wad 'n Wonder.
We hebben twee publieksacties biodiversiteit uitgevoerd. In het voorjaar is er een voucheractie geweest waarmee inwoners € 5 korting kregen op een bes-dragende of bestuivende plant. De planten konden gekocht worden bij 5 lokale tuincentra. Er zijn 300 vouchers uitgegeven.

In het najaar is er een uitdeelactie geweest voor 25.000 biologische bloembollen. Circa 25 locaties (o.a. dorpshuizen) hadden zich aangemeld als uitgiftepunt.
Er is gehoor gegeven aan initiatieven om biodiversiteit te bevorderen. Voor deze initiatieven zijn er subsidies beschikbaar gesteld vanuit het dorpen- en wijkenfonds.

- We geven zelf het goede voorbeeld door binnen de eigen organisatie structureel en breed in te zetten op biodiversiteit.

Binnen ons eigen beheer neemt het areaal dat we ecologisch beheren nog steeds toe. Ook gebruiken we steeds meer biologisch plantgoed.

We zetten in op afvalpreventie, afvalscheiding en verwerking / hergebruik

- We nemen deel aan de Zwerfafvalcampagne Friesland Schoon.

Waadhoeke heeft (samen met de gemeente Harlingen) mee gedaan aan de zwerfafvalcampagne Samen Fryslân Schoon van de Friese Milieu Federatie. Er zijn diverse activiteiten georganiseerd om het zwerfafval te bestrijden.
23 basischolen hebben meegedaan aan de Himmelwike waarbij leerlingen zelf afval opruimen en er is een speciale theaterles en gastles over zwerfafval ontwikkeld waar gretig gebruik van is gemaakt. Voor middelbare scholen is een specifiek zwerfafvalprogramma ontwikkeld, waaraan de Campus Middelsee heeft meegedaan.
Vrijwilligers van allerlei verenigingen, organisaties en instellingen zijn gefaciliteerd met materialen bij opruimacties in de eigen omgeving en is het verzamelde zwerfafval afgevoerd.
De grote zwerfafvalopruimactie ‘Skjin Wetter’ rond en op het oppervlaktewater door diverse (watersport)verenigingen e.d. heeft plaatsgevonden.
Het monitoringsonderzoek van Nederland Schoon heeft plaatsgevonden van de beeldkwaliteit naar het voorkomen van zwerfafval op de meetlocaties in de gemeente.

- We zetten in op verbetering van afvalscheiding op scholen.

Op scholen wordt via het aanbod van natuur en milieueducatie aandacht gevraagd voor afvalscheiding. Het ingezamelde restafval van scholen wordt voortaan ook afgevoerd voor nascheiding, evenals het huishoudelijk afval. Op verzoek van leerlingen wordt het groente- en fruitafval op de betreffende basisschool gescheiden ingezameld. Vanuit de gemeente en Omrin zijn de benodigde inzamelmiddelen beschikbaar gesteld. Het betreft een proef om te bekijken of dit verder uitgerold kan worden in aansluiting bij de behoefte van scholen.

- We maken sorteeranalyses.

Er zijn twee sorteeranalyses uitgevoerd waarbij de samenstelling van het huishoudelijke afval in de sortibak c.q. grijze minicontainer is onderzocht. Een analyse bestaat uit een steekproef van totaal 60-70 mini-containers. Een analyse is uitgevoerd in een stadswijk van Franeker en een analyse in een dorp en buitengebied. Deze steekproef geeft een adequaat beeld en inzicht van de samenstelling van de diverse categorieën in het restafval van de sortibak van huishoudens.

- We doen mee aan de Bewustwordingscampagne VANG.

De gemeente Waadhoeke doet mee aan de bewustwordingscampagne Samen Halen We Alles er uit. Deze publiekscampagne richt zich op de doelstellingen van het programma Van Afval naar Grondstof (VANG). Campagnejaar 2022 stond in het teken van het verbeteren van afvalscheiding voor huishoudens. Dit met inzet van 3 bekende influencers, nieuwe content formats en een nieuwe lijn waarbij huishoudens zelf dagelijkse producten die minder afval veroorzaken mogen testen. De campagne heeft een enorm bereik gerealiseerd.

- We zetten in op de optimalisatie van gescheiden inzameling.

In Waadhoeke worden bepaalde categorieën huishoudelijke afvalstoffen gescheiden bij de bron ingezameld. Daarnaast wordt het restafval na-gescheiden, waarbij de installatie verder is geoptimaliseerd door uitbreiding van de bestaande scheidingsinstallatie met een zogenaamde danotrommel.
Vanuit het binnenstadsmanagement is er aandacht voor het verbeteren van de inzamelvoorzieningen in de binnenstad van Franeker. Er hebben een aantal investeringen plaatsgevonden om bestaande voorzieningen te verbeteren.
In 2022 is de Afvalstoffenverordening geactualiseerd. De Afvalstoffenverordening bevat regels over de inzameling en scheiding van afvalstoffen van huishoudens.
Er is een enquête/inwonerspoll gehouden over de openingstijden van de milieustraat, die 186 reacties heeft opgeleverd. Het effect is dat op zaterdag de openingstelling is verruimd.

We willen ons donker buitengebied behouden en versterken

- We voeren de acties uit het beleidsplan Tusken Skimer en Moarnsdage.

In 2021 is het beleidsplan vastgesteld. In de winterperiode (donkere tijd) zijn we gestart met de acties die hieruit voortvloeien, zoals communicatiecampagnes, trainingen en bewustwording binnen de organisatie.

We zetten in op het beheren, beschermen en benutten van onze bodem en ondergrond

- We geven uitvoering aan de acties in de bodemvisie.

Er is gestart met de uitvoering van de speerpunten uit de gemeentelijke Bodemvisie.
In samenwerking met gemeenten treft de FUMO voorbereidingen om meer inzicht over diffuse gebiedsverontreiniging met lood te verkrijgen. Voor het ontwikkelen van een strategie voor vitale bodem in de landbouw worden de mogelijkheden onderzocht.
Samen met meerdere gemeenten heeft een uitvoerige verkenning van de mogelijkheden plaatsgevonden voor inzet van organische reststromen voor bodemverbetering in de landbouw.
Voor mijnbouwactiviteiten is de gemeente aangesloten bij het overleg met de landelijke Domeinbegeleidingsgroep Mijnbouw van het Ministerie en in Friesland via de Friese Mijnbouwtafel.
De gemeente staat in nauw contact met Rijkswaterstaat voor de Leefomgeving Bodem+ over bodemontwikkelingen.
Samen met de FUMO is gewerkt aan het voorbereiden van de overdracht van de bodemtaken in het kader van de Omgevingswet met de FUMO en provincie.
Specifiek geeft Waadhoeke uitvoering aan de Bodemvisie door te participeren in de voorbereidingen voor vorming van een kenniscluster verzilting en daarnaast is ook deelgenomen aan de ontwikkeling van een regionaal kennisschakelpunt bodem en ondergrond.
Nieuwe bodemonderzoeksgegevens zijn ingevoerd in het Bodeminformatiesysteem (shared service).

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten	-13.661	-14.194	-14.408	-214
Baten	12.568	12.610	13.041	431
Saldo	**-1.093**	**-1.584**	**-1.367**	**216**
Dotatie/beschikking reserves	14	210	210	0
Saldo na bestemming	**-1.079**	**-1.373**	**-1.157**	**216**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

7.1 Volksgezondheid
7.2 Riolering
7.3 Afval
7.4 Milieubeheer
7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Beleidsindicatoren

Programma 8 Volksgezondheid & Milieu						
Indicator	**Eenheid**	**Waad hoeke**	**Neder land**	**Bron**	**Periode**	**Beschrijving**
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	202	169	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	2021	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Hernieuwbare elektriciteit	%	58,5	26,8	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor	2020	

Bovenstaande beleidsindicatoren zijn voorgeschreven.
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (datum 13-02-2023)

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Hoofdkenmerken
Dit programma richt zich op het wonen en de gewenste ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente. Polders, dijken en akkers, watergangen, werelderfgoed de Waddenzee, monumentaal Franeker en de karakteristieke (terp)dorpen: samen typeren ze ons gebied. Ze geven Waadhoeke de ruimtelijke kwaliteit die inwoners en bezoekers zo waarderen.

Er zijn ook ontwikkelingen die hierop van invloed zijn en om aandacht vragen. Denk daarbij aan ontwikkelingen in de landbouw (schaalvergroting, bodemdaling, verzilting, monocultuur, vergroten percelen), de groei van toerisme en recreatie, de demografische ontwikkelingen (minder inwoners, vergrijzing en ontgroening, voorspelde krimp van het aantal huishoudens), de energietransitie en de veranderende woningmarkt.

Het vinden van de juiste balans tussen de diverse belangen met het behoud van de gewenste ruimtelijke kwaliteit is een continue uitdaging.

Wat wilden we bereiken?

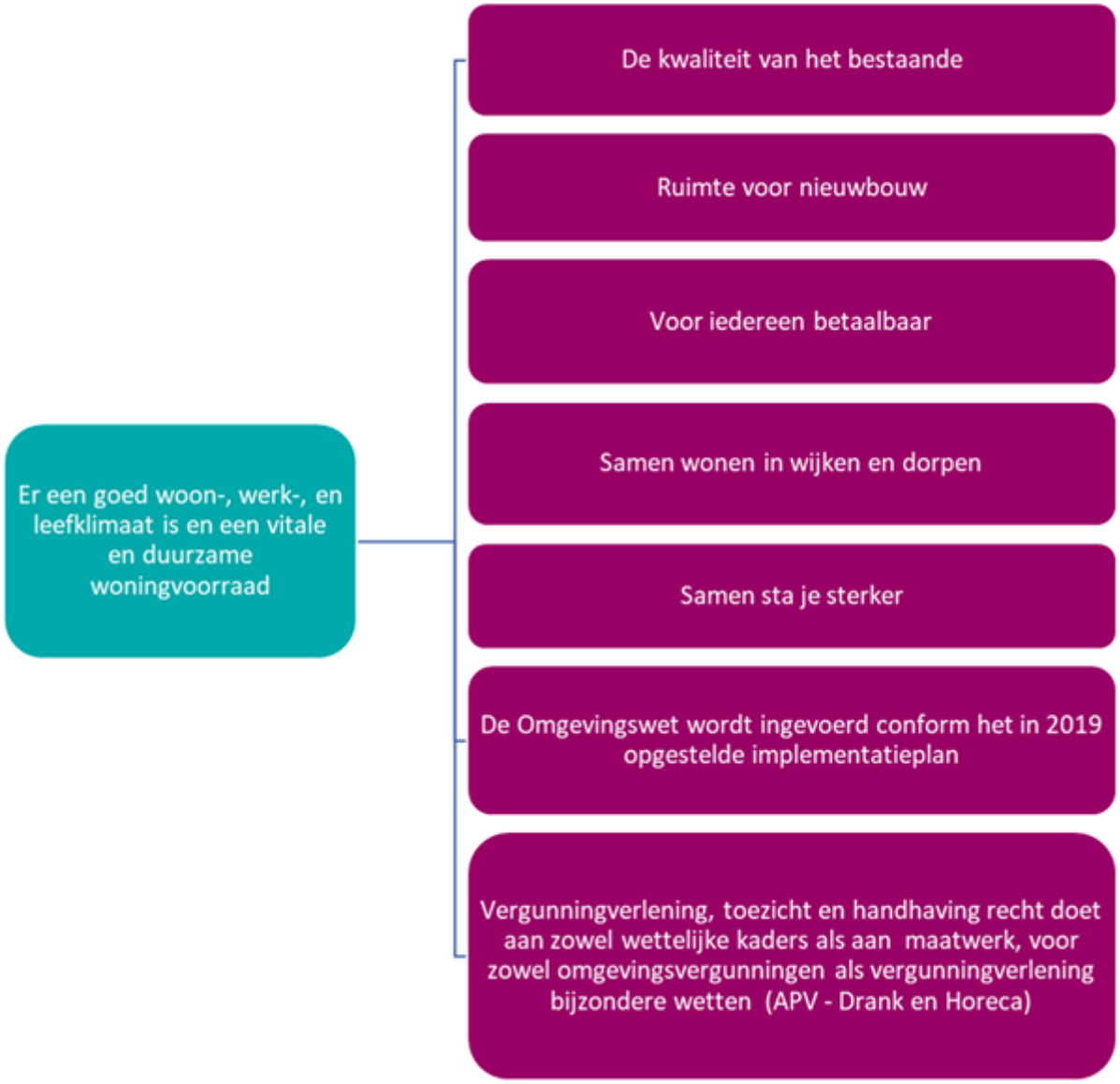

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De kwaliteit van het bestaande

- We stellen een monitor op voor de woningmarkt (zowel huur als koop).

Samen met de beide woningcorporaties en huurdersverenigingen en met hulp van adviesbureau KAW zijn wij bezig om een overzichtelijke woningmarktthermometer/-monitor Waadhoeke op te zetten. Afgelopen jaar is hiervoor al een en ander gedaan, echter vanwege corona is de voortgang hierin vertraagd. Het is de bedoeling om in 2023 een woningmarktthermometer/-monitor gereed te hebben.

Ruimte voor nieuwbouw

- We leveren maatwerk per dorp en wijk vanuit de lokale behoefte.

Wij hebben met diverse dorpsbelangen/plaatselijk belangen en wijk-/buurtverenigingen gesproken over (mogelijke) nieuwbouw projecten. Hieruit zijn een aantal mogelijke projecten naar voren gekomen, die tezamen met dorpsbelangen/plaatselijk belangen en wijk-/buurtverenigingen nader worden uitgewerkt.
In december is het actuele woningbouwprogramma aan de raad toegestuurd.

Voor iedereen betaalbaar

- We brengen als eerste stap het startersvraagstuk inclusief oplossingsmogelijkheden in beeld.

Het rapport "Kansen voor starters in Waadhoeke" is besproken in een kernteamsessie en in de raad van 3 maart. Per 2023 is er budget beschikbaar voor de invoering van een starterslening.

- We overleggen met (markt)partijen om te komen tot betaalbare woonconcepten.

Wij zijn continu in gesprek met (markt)partijen om te komen tot betaalbare woonconcepten, die ook voldoen aan de maatwerk wensen die leven in onze dorpen en wijken.
Gemeente Waadhoeke, woningcorporaties Accolade en Wonen Noordwest en de huurdersorganisaties De Bewonersraad en Huurdersvereniging Franeker (HVF) hebben eind 2022 prestatieafspraken ondertekend. In de afspraken is extra aandacht voor duurzaamheid en energiearmoede.

Samen wonen in wijken en dorpen

- We vragen in gesprek met dorpen en wijken, aandacht voor sociale inclusie.
- We nodigen dorpen uit te experimenteren met de uitgangspunten van de Sociale Inclusie agenda.

De subsidieregeling Kleinschalige Ontmoetingsactiviteiten in Dorpen en Wijken was bedoeld als een instrument om de onderlinge verbondenheid in dorpen en wijken te versterken, met name voor de meest kwetsbare inwoners van Waadhoeke. De rol van de gemeente werd zodoende meer faciliterend, gericht op het ‘wat’ – het ‘hoe’ was aan de inwoners van dorpen en wijken. Deze directere, bottom-up vorm van inwonersparticipatie sluit aan bij het gedachtegoed van de Sociale Inclusie agenda.
Daarnaast is gewerkt aan de voorbereidingen voor een activiteitenplan antidiscriminatie. De input van inwoners op het gebied van inclusie, diversiteit en discriminatie wordt in dit plan meegenomen.
In het kader van Coming Out-dag (11 oktober 2022) riep de gemeente sportverenigingen, scholen en dorps- en wijkbelangen op om de regenboogvlag te hijsen. De kosten voor de vlag konden daarna bij de gemeente worden gedeclareerd. Deze actie werd door deelnemers als zeer positief ervaren.

- We ondersteunen en faciliteren dorpen bij initiatieven die de directe leefomgeving verfraaien.

Vanuit het dorpen en wijkenfonds is € 312.843 aan subsidies verleend aan 29 verschillende initiatieven vanuit de dorpen en wijken.

- We dagen inwoners uit om bij nieuwbouw, onderhoud en beheersplannen mee te denken over de inrichting van de openbare ruimte.

Daar waar mogelijk worden de inwoners betrokken bij de inrichting van de openbare ruimte.

Samen sta je sterker

- We zetten dorpen coördinatoren in.

Vier dorpen- en wijkencoördinatoren zijn voor de dorps- en wijkbelangen het eerste aanspreekpunt.

- We faciliteren initiatieven en projecten middels het dorpen-, en wijkenfonds.

Vanuit het dorpen en wijkenfonds is € 312.843 aan subsidies verleend aan 29 verschillende initiatieven vanuit de dorpen en wijken.

- We experimenteren met regionale DOM's.

We werken met vier DOM's: Ried, Tzum, Wjelsryp en Barradeel (Minnertsga, Oosterbierum, Sexbierum, Tzummarum en Wijnaldum). Daarnaast is de aanvraag bij de provincie neergelegd voor de vijfde DOM: Bildtdijken.

- We ontwikkelen een afwegingskader voor het spreiden van voorzieningen.

Eind 2021 is de gemeenteraad geïnformeerd over een afwegingskader voor het spreiden van voorzieningen. De raad wilde daar toen geen uitspraken over doen met de gemeenteraadsverkiezingen in het vooruitzicht. In 2022 zijn er geen nieuwe ontwikkelingen meer geweest voor dit punt.

- We helpen dorpen(netwerken) graag bij het maken van integrale plannen en ambities met denkkracht, het organiseren van ontmoeting of financiële ondersteuning.

Wanneer dorpsbelangen bezig willen met een dorpsvisie kunnen zij hiervoor een ontwikkelsubsidie van het dorpen- en wijkenfonds ontvangen. Daarnaast kunnen zij een inhoudelijke ambtelijke reactie krijgen op hun dorpsvisie. Daarnaast zijn er twee ontmoetingsavonden voor de besturen van dorps- en buurthuizen georganiseerd en is er een ontmoetingsavond voor dorps- en wijkbelang georganiseerd. Verder brengen we jaarlijks een nieuwsbrief uit waarin dorpen elkaar kunnen inspireren met plannen en initiatieven.

De Omgevingswet wordt ingevoerd conform het in 2019 opgestelde implementatieplan

In 2022 zijn de nodige stappen gezet om ons voor te bereiden op de invoering van de Omgevingswet. Systemen zijn ingericht, processen zijn beschreven en er is aandacht besteed aan vorming en opleiding van medewerkers. In maart 2022 zijn we met de participatie voor de Omgevingsvisie gestart. Voor het maken van de visie is participatie een belangrijk en ook een verplicht onderdeel. Na de analyse fase (die ambtelijk, maar ook in gesprek met externe deskundigen doorlopen is) zijn voor de zomer de inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers met een enquête gevraagd wat zij belangrijk vinden. In het najaar is door de raad ingestemd met het verdere participatieproces wat uiteindelijk in 2023 moet resulteren in de vaststelling van de Omgevingsvisie. Daarnaast is gewerkt aan het op te stellen Omgevingsplan. Niet alleen op inhoud maar vooral ook op gebied van techniek om ruimtelijke ontwikkelingen ook onder de nieuwe wet vlot mogelijk te maken. Afstemming met de raad vond plaats via de raadswerkgroep, een ateliersessie en periodieke nieuwsbrieven.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving recht doet aan zowel wettelijke kaders als aan maatwerk, voor zowel omgevingsvergunningen als vergunningverlening bijzondere wetten (APV - Drank en Horeca)

Er zijn 577 aanvragen om een omgevingsvergunning afgehandeld en 394 meldingen voor sloop. De toezichthouders hebben gecontroleerd of de werkzaamheden zijn uitgevoerd conform de vergunningvoorschriften en bij overtreding is conform de Landelijke handhavingsstrategie opgetreden om de overtreding ongedaan te maken. In het VTH-jaarverslag 2022 staat een nadere onderbouwing van de uitgevoerde taken. Tevens is hierin verantwoording opgenomen of de gestelde doelen zijn behaald uit het uitvoeringsprogramma 2022.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2022**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil**
Lasten	-4.098	-5.333	-4.901	432
Baten	1.114	2.417	2.508	92
Saldo	**-2.984**	**-2.916**	**-2.393**	**523**
Dotatie/beschikking reserves	300	431	42	-389
Saldo na bestemming	**-2.684**	**-2.485**	**-2.351**	**135**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

8.1 Ruimte en leefomgeving
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
8.3 Wonen en bouwen

Beleidsindicatoren

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing						
Indicator	**Eenheid**	**Waad hoeke**	**Neder land**	**Bron**	**Periode**	**Beschrijving**
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	189	290	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	2021	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,1	8,9	ABF - Systeem Woningvoorraad	2021	Het aantal nieuwbouwwoningen.
Demografische druk	%	80,7	70,3	CBS - Bevolkings-statistiek	2022	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten één-persoonshuishouden	€	781	823	COELO, Groningen	2022	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meer-persoonshuishouden	€	899	905	COELO, Groningen	2022	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Bovenstaande beleidsindicatoren zijn voorgeschreven.
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl (datum 13-02-2023)

Algemene Dekkingsmiddelen

Inleiding
De belangrijkste onderdelen van de algemene dekkingsmiddelen zijn de uitkeringen uit het Gemeentefonds en de lokale heffingen. Deze inkomsten zijn vrij besteedbaar en daarom niet rechtstreeks aan een programma toe te rekenen.

Uitkeringen Gemeentefonds

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Gemeentefonds 2022	87.706	99.217	99.397	179
Gemeentefonds 2021	-	94	94	-
Gemeentefonds 2020	-	36	21	-15
Totaal	**87.706**	**99.347**	**99.512**	**164**

Ontwikkeling in de uitkering van het Gemeentefonds
In Berap II werd voor 2022 nog uitgegaan van een ontvangst vanuit het Gemeentefonds van afgerond € 99.347.000. In de jaarrekening komen we uit op afgerond € 99.511.000. Een voordeel van afgerond € 164.000. Hieronder volgt een afgerond overzicht van de grootste mutaties:

Algemene ruimte	164.000
Totaal afgerond	**164.000**

De afwijking van € 164.000 in de algemene ruimte wordt veroorzaakt door meerdere mutaties in de jaren 2020 tot en met 2022.

In 2022 is er een extra ontvangst van € 179.000 ten opzichte van de begroting. Het grootste gedeelte van de afwijkingen in 2022 vloeien voort uit nabetalingen vanuit de decembercirculaire 2022. Dit omvat onder andere compensatie voor meerkosten sociaal domein voor vluchtelingen uit Oekraïne, compensatie meerkosten leerlingenvervoer voor vluchtelingen uit Oekraïne, extra budget voor het verstreken van de sociale basis en diverse kleine mutaties in maatstaven.

In de Jaarrekening, paragraaf 2.5 toelichting op de baten en lasten, worden de mutaties nader toegelicht.

Voor 2021 is in de Berap I en II rekening gehouden met een ontvangst van afgerond € 94.000.

Voor 2020 was rekening gehouden met een ontvangst van afgerond € 36.000. Deze ontvangst is lager uitgevallen dan begroot. Er was een extra ontvangst van € 12.000 door een aantal kleine mutaties in de maatstaven. Er was een lagere ontvangst doordat er ten onrechte rekening werd gehouden met een inkomst van € 27.000.

Lokale heffingen
De lokale heffingen kunnen onderverdeeld worden in gebonden en ongebonden heffingen. Ongebonden heffingen zijn heffingen waarvan vooraf het bestedingsdoel niet is vastgelegd en worden daarom onder de algemene dekkingsmiddelen verantwoord. In Waadhoeke hebben we opbrengsten uit OZB, parkeerbelasting en reclamebelasting.
Gebonden heffingen zoals de rioolheffing en de afvalstoffenheffing worden verantwoord bij programma 8 Volksgezondheid en Milieu.

In de paragraaf Lokale heffingen worden alle heffingen, leges en rechten vermeld.

Overige posten in de Algemene Dekkingsmiddelen

Overhead

Het BBV schrijft voor dat de overhead inzichtelijk gemaakt moet worden. De definitie van overhead is: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De overhead is als gevolg hiervan geen onderdeel van de programmalasten. In een aantal gevallen is het nodig overhead extracomptabel toe te rekenen. Bijvoorbeeld bij de tarieven voor leges en heffingen. Gemeenten zijn vrij in de toe te passen systematiek. Waadhoeke berekent de overhead als een percentage van het begrotingstotaal. In 2022 is het overheadpercentage 11,99% (2021: 11,18%). Het overheadpercentage op rekeningbasis is 11,60%.

In onderstaande tabel is de overhead uitgesplitst, baten en lasten gesaldeerd. De inhoudelijke analyse van de verschillen is in paragraaf 2.5 Toelichting op de baten en lasten opgenomen.

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2022**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil**
Ambtelijke organisatie	9.850	11.040	11.032	8
Huisvesting	1.273	1.294	1.264	29
ICT	2.656	2.540	2.200	340
Overig	473	974	721	253
Totaal	**14.251**	**15.847**	**15.217**	**631**

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Momenteel wordt er gewerkt aan de aangifte Vpb 2021 (deadline 1 mei 2023).
Op basis van de huidige informatie is de gemeente Waadhoeke nagenoeg geen Vpb verschuldigd.
De gemeente verricht als onderneming activiteiten op het terrein van de grondexploitatie en bij afval (het zich ontdoen van huishoudelijke afvalstoffen tegen een positieve opbrengst).
Per grondexploitatie wordt beoordeeld in hoeverre er sprake is van winst dan wel verlies.
De gerealiseerde en de geprognosticeerde kosten en opbrengsten per complex spelen hierin een rol.
De grondexploitatie komt echter niet door de ondernemerspoort. Ten aanzien van de activiteit afval is de Belastingdienst akkoord met onze pragmatische aanpak welke we dus voor 2021 zullen continueren. Voor 2022 is een voorlopige aanslag ontvangen en betaald.

Overige financiële middelen

De gemeente is in het bezit van 134.319 aandelen Bank Nederlandse Gemeenten, 210 aandelen Afvalsturing Friesland N.V. en 21.265 aandelen N.V. Fryslân Milieu. Jaarlijks ontvangt de gemeente hierover dividenduitkeringen.

Het werkelijke dividend 2021 van de BNG ad € 306.247 is opgenomen onder de Algemene dekkingsmiddelen.

Het werkelijke dividend 2021 van de N.V. Afvalsturing ad € 335.819 is ook opgenomen onder de Algemene dekkingsmiddelen. Het positieve resultaat € 285.000 (afgerond) op deze post wordt eveneens veroorzaakt door positieve afrekeningen dividend-belastingen. Middels de 14e begrotingswijziging in 2022 is echter besloten het voordeel € 285.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve tegemoetkoming afvalstoffenheffing met als doel deze eenmalig uit te keren in 2023.

Saldo van de financieringsfunctie
De gemeente Waadhoeke heeft per 1 januari 2022 € 34.288.217 aan langlopende vaste geldleningen op de balans. De hiermee gepaarde externe rentelast voor 2022 bedraagt € 972.770.
Het gehanteerde rentepercentage voor eigen financieringsmiddelen bedraagt 2%.
De werkelijke stand aan reserves en voorzieningen per 1 januari 2022 is € 72.719.874, de rentelast van de eigen financieringsmiddelen is € 1.290.221.
De werkelijke last over het financieringstekort in 2022 is -€ 4.872.
In totaliteit is er dus een rentelast van € 2.258.119 aan eigen en externe financieringsmiddelen.
Aan de programma's is op basis van de verwachte boekwaarden per 1-1-2022 een rentelast van € 2.334.205 toegerekend. Als voordelig saldo van de financieringsfunctie resteert € 76.086.

De afwijking baten/lasten tussen begroting en realisatie op de post Bespaarde rente heeft te maken met de technische verwerking van de doorbelasting. Per saldo is de afwijking het gevolg van de hogere vermogenspositie dan begroot.

Onvoorzien
Het opgenomen bedrag voor Onvoorzien (overig) bestaat uit twee componenten. De eerste is de post onvoorzien éénmalig welke dient ter dekking van eenmalige lasten. De tweede betreft de post onvoorzien met bestemming waarin onder andere bedragen voor loon- en prijscompensatie zijn gereserveerd.
De besteding van de posten binnen onvoorzien zijn in de volgende tabellen weergegeven.
Voor de volledigheid is het verloop van onvoorzien structureel ook zichtbaar gemaakt.

Nr.	Begrotingswijziging	Datum besluit raadsvergadering	Bedrag
	Bedragen in hele euro's		
	6.080.001 Onvoorzien eenmalig	**Beginstand**	**-**
9	(9.01) Berap I	7-7-2022	83.716
11	(11.03) Gedeeltelijke vrijval onvoorzien structureel	6-10-2022	471.248
	(11.05) Correctie reserve jaarovergang / programma dienstverlening	"	44.500
	(11.06) Aanschaf Ipads ten behoeve van de gemeenteraad	"	-9.000
	(11.10) Actualisering afschrijvingslasten 2022	"	-42.266
13	(13.01) Betreft saldo Berap II	24-11-2022	-390.125
14	(14.01) Omroep Zilt	22-12-2022	-25.000
	(14.06) Betreft opbrengst belastingen en leges	"	167.178
	(14.11) Bijdrage kadeherstel zwaaikom van Harinxmakanaal franeker	"	-63.334
	(14.12) Plaatsen zonnepanelen gymlokalen Bitgum	"	-15.600
	(14.17) Betreft toevoeging saldo onvoorzien eenmalig aan het resultaat	"	-221.317
	Stand raming begroting na wijziging per 31 december 2022		**-**

Nr.	Begrotingswijziging	Datum besluit raadsvergadering	Bedrag
	Bedragen in hele euro's		
	6.080.002 Onvoorzien structureel	**Beginstand**	**102.801**
2	(2.02) Structurele doorwerking begrotingswijzigingen 2021	27-1-2022	-6.600
	(2.03) Structurele gevolgen Septembercirculaire 2021	"	556.690
	(2.03) Structurele gevolgen Decembercirculaire 2021	"	88.908
6	(6.06) Formatie Griffie	21-4-2022	-1.551
8	(8.07) Dotatie aan voorziening Baggeren	7-7-2022	-70.000
10	(10.02) Dekking structurele effecten Jaarstukken 2021	7-7-2022	-99.000
11	(11.03) Gedeeltelijke vrijval onvoorzien structureel naar onvoorzien eenmalig	6-10-2022	-471.248
	(11.04) Niet haalbare bezuiniging leerplicht	"	-30.000
14	(14.19) Betreft toevoeging saldo onvoorzien structureel aan het resultaat	22-12-2022	-70.000
	Stand raming begroting na wijziging per 31 december 2022		**-**

Nr.	Begrotingswijziging	Datum besluit raadsvergadering	Bedrag
	Bedragen in hele euro's		
	6.080.003 Onvoorzien met bestemming	**Beginstand**	**1.306.136**
2	(2.01) Reserve jaarovergang	27-1-2022	139.000

	(2.03) Structurele gevolgen Septembercirculaire 2021	"	1.733.324
	(2.03) Structurele gevolgen Decembercirculaire 2021	"	414.000
	(2.05) Pilot vroegsignalering schulden	"	-83.052
	(2.06) Aaanpassing onderhoudsbudgetten buitensportaccommodaties	"	-202.000
4	(4.05) Betreft Herziene begroting Sozawe 2022 -kosten Inburgering	7-4-2022	-34.848
	(4.07) Aanvulling subsidie Tumba 2022	"	-18.500
7	(7.02) Indexering subsidies	12-5-2022	-43.231
8	(8.02) GIDS gelden	7-7-2022	-107.024
9	(9.01) Berap I	7-7-2022	11.904
	(9.01) Berap I	"	-240.000
10	(10.01) Jaarstukken 2021 - Gevolgen decembercirculaire 2021	7-7-2022	289.229
11	(11.01) Meicirculaire 2022	6-10-2022	443.009
	(11.02) Wijzigingen in de personeelsbegroting	"	-36.926
	(11.04) Leerplicht	"	-2.903
13	(13.01) Betreft gevolgen septembercirculaire 2022	24-11-2022	262.117
	(13.01) Betreft vrijval onvoorzien met bestemming	"	-1.561.935
14	(14.02) Raming Sociaal Domein 2022	22-12-2022	-39.000
	(14.10) Invulling bezuinigingstaakstelling bedrijfsvoeringsorganisatie	"	-38.039
	(14.14) Loon- & prijscompensatie De Skûle	"	-9.101
	(14.17) Betreft toevoeging saldo met bestemming aan het resultaat	"	-1.410.807
15	(15.01) Reserve jaarovergang	22-12-2022	-771.353
	Stand raming begroting na wijziging per 31 december 2022		**-**
	Totaal		**-**

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil
Lasten				
Overhead	-14.251	-16.078	-15.635	443
Onvoorzien structureel	-103	0	0	0
Onvoorzien overig	-1.307	-1	0	1
Overige lasten	-1.029	-1.007	-1.056	-49
Saldo financieringsfunctie	30	145	76	-69
Heffing VPB	0	0	-1	-1
Totaal Lasten	**-16.661**	**-16.941**	**-16.616**	**325**
Baten				
Overhead	80	230	418	188
Gemeentefonds	87.706	99.347	99.512	164
Lokale heffingen	8.437	8.375	8.288	-87
Overige financiële middelen	234	306	312	6
Bespaarde rente / saldo financieringsfunctie	1.106	1.106	1.290	184
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Overige baten	407	732	743	11
Totaal Baten	**97.970**	**110.097**	**110.564**	**466**
Saldo voor bestemming	**81.310**	**93.156**	**93.948**	**791**
Dotatie/beschikking reserve	50	-4.819	-4.819	0
Saldo na bestemming	**81.360**	**88.338**	**89.129**	**791**

Taakvelden

In dit programma zijn de volgende taakvelden opgenomen:

0.10	Mutaties reserves
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
0.4	Overhead
0.5	Treasury
0.61	OZB woningen
0.62	OZB niet-woningen
0.63	Parkeerbelasting
0.64	Belastingen overig
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
0.8	Overige baten en lasten
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)

Beleidsindicatoren

Algemene Dekkingsmiddelen						
Indicator	**Eenheid**	**Waad hoeke**	**Neder land**	**Bron**	**Periode**	**Beschrijving**
Formatie	fte per 1.000 inwoners	6,67	N.v.t.	Eigen gegevens	2022	De formatieve bezetting in fte per 1000 inwoners in 2021.
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	6,54	N.v.t.	Eigen gegevens	2022	De daadwerkelijke bezetting in fte per 1000 inwoners in 2021.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	670,03	N.v.t.	Eigen jaarrekening	2022	De apparaatskosten per inwoner. De apparaatskosten bestaan o.a. uit kosten voor: personeelslasten, huisvesting, inhuur en automatisering
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	16,64%	N.v.t.	Eigen jaarrekening	2022	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.
Overhead	% van totale lasten	11,60	N.v.t.	Eigen jaarrekening	2022	Overhead berekend als percentage van de totale lasten van de gemeente.

Jaarverslag - Paragrafen

Inleiding
Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) maken de paragrafen verplicht onderdeel uit van de programmaverantwoording. Ze bevatten de verantwoording van wat in de overeenkomstige paragrafen van de programmabegroting is opgenomen. In de paragrafen dienen de beleidslijnen te worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten die een groot beslag op de financiële middelen (kunnen) leggen.

Het betreft de volgende (door het Rijk voorgeschreven) paragrafen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.
- Corona (facultatief)

In 2020 en 2021 heeft Corona effect gehad op de gemeentelijke begroting. Daarom is de keuze gemaakt om met ingang van 2020 een facultatieve paragraaf toe te voegen aan de jaarstukken, zodat het effect van corona op de gemeentelijke begroting en de genomen beheersmaatregelen inzichtelijk worden gemaakt.

Paragraaf Lokale heffingen

Onder de lokale heffingen in de gemeente Waadhoeke vallen de rioolheffing, afvalstoffenheffing, leges, en dergelijke. Voor heffingen waarbij kosten worden verhaald (de rioolheffing, afvalstoffenheffing, leges en lijkbezorgingsrechten) geldt dat de gemeente er geen winst op mag maken en alleen de daadwerkelijke kosten in rekening mag brengen. Om inzicht te geven in de lokale lastendruk nemen wij de onroerende zaakbelasting (OZB) mee in deze paragraaf. Ook de opbrengsten uit parkeerbelasting en reclamebelasting worden geschetst.

Beleid
In de nota Harmonisatie gemeentelijke belastingen/nota Lokale heffingen is het tariefbeleid van de gemeente Waadhoeke vastgelegd. Enkele uitgangspunten zijn:

- Juridisch: de heffing is conform de wet, regelgeving en beleidsregels en is toetsbaar door de belastingplichtige.
- Eenvoud: voor de belastingplichtige is de aard van de heffing en de hoogte van de tarieven op herkenbare wijze vastgelegd. De communicatie op de website en in de bijsluiter dient ter ondersteuning en draagt bij aan een voor de burger begrijpelijke uitleg van de in rekening gebrachte heffingen.
- Rechtvaardig: de heffing en de hoogte van het tarief moet voldoen aan de norm van redelijkheid en billijkheid.
- Beheersbaar: de belastingheffing en -inning wordt binnen een compacte organisatie doelmatig en efficiënt ingericht. Het streven is de perceptiekosten zo veel mogelijk te beperken.
- Verordeningen zijn gebaseerd op de modelbepalingen zoals die door de VNG worden bekendgemaakt.
- De hoogte van de te bepalen tarieven is gekoppeld aan de geraamde opbrengsten van de verschillende belastingsoorten in de begroting.
- Het streven bij de leges en rechten is kostendekkendheid van de tarieven.
- Het beperken van de (negatieve) financiële gevolgen voor een individuele belastingplichtige.

Inflatiecorrectie
Er wordt inflatiecorrectie toegepast op OZB. Het percentage dat we hiervoor gebruiken is het inflatiepercentage van het CBS t-2. Dit wil zeggen dat we in de begroting 2022 het inflatiepercentage van 2020 hanteren. Reden hiervoor is dat dit percentage reeds vastgesteld is en dus niet aan verandering meer onderhevig is.

Subsidieregeling compensatie OZB voor buitensport
Op 11 juli 2019 is er een besluit genomen over de harmonisatie van de buitensport. De gemeente legt aanslagen voor de OZB op en de verenigingen kunnen voor compensatie een beroep doen op de subsidieregeling.

Stappen naar volledige kostendekkendheid
Afgezien van de extra lasten van het vGRP zijn de afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing nu ook nog niet volledig kostendekkend. Het huidige uitgangspunt blijft gehandhaafd namelijk dat de kostendekkendheid niet verder wordt doorgetrokken naar 2022 en 2023 en dit uitgangspunt pas te heroverwegen in de kadernota van 2024-2027.
Uitgangspunt is eveneens dat de tarieven voor inwoners minimaal gelijke tred houden met de lastenontwikkeling voor afval en riool.
Om het vGRP te kunnen dekken over de gehele looptijd is binnen de planperiode gestart met een ingroeimodel voor dotatie aan de voorziening waarbij het uitgangspunt is dat de extra lasten volledig worden omgeslagen over inwoners en bedrijven (dotatie in verband met het vastgesteld vGRP).

Overzicht opbrengsten OZB en lokale heffingen
De opbrengsten zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000	2022 primitief	2022 na wijziging	Rekening 2022
OZB	7.755	7.843	7.777
Parkeerbelasting	560	460	440
Reclamebelasting	122	72	71
Rioolheffing	5.803	5.803	5.829
Afvalstoffenheffing	5.694	5.694	5.644
Leges	1.372	1.684	1.801
Begraafplaatsrechten	234	234	170
Marktgelden	16	16	14
Liggelden	47	60	69
Totaal	**21.603**	**21.866**	**21.814**

OZB
De OZB kan worden onderscheiden in OZB voor gebruikers van niet-woningen en OZB voor eigenaren van een pand of een perceel grond. De belasting wordt opgelegd als betrokkene op 1 januari 2021 gebruiker is van een niet-woning respectievelijk bij het kadaster staat ingeschreven als eigenaar van een pand of perceel grond. De tarieven 2022 zijn gebaseerd op de taxatiewaarde met als peildatum 01-01-2021.

In hierna opgenomen tabel zijn de tarieven 2021 en 2022 verwerkt.

Tabel: Tarieven OZB. Het tarief is een percentage van de WOZ-waarde.

Woningen	**2021**	**2022**
Eigenaarsdeel	0,1392	0,1281
Totaal	**0,1392**	**0,1281**
Niet woningen	**2021**	**2022**
Eigenaarsdeel	0,2196	0,2229
Gebruikersdeel	0,1542	0,1539
Totaal	**0,3738**	**0,3768**

Riool- en waterzorgheffing
Afgezien van de extra lasten van het vGRP is de riool- en waterzorgheffing nu ook nog niet volledig kostendekkend.
Om het vGRP te kunnen dekken over de gehele looptijd is binnen de planperiode gestart met een ingroeimodel voor dotatie aan de voorziening waarbij het uitgangspunt is dat de extra lasten volledig worden omgeslagen over inwoners en bedrijven (dotatie in verband met het vastgesteld vGRP). Uitgangspunt is eveneens dat de tarieven voor inwoners minimaal gelijke tred houden met de lastenontwikkeling voor riool.

Dit heeft geresulteerd in de gewenste/noodzakelijke opbrengsten in de begroting en jaarrekening 2022. De tariefberekening over categorieën is als volgt bepaald:

Categorie	Tarief
Tarief meerpersoonshuisdoudens (MPH)	MPH
1 persoonshuishouden	80% MPH
Bedrijfsafvalwater of overige niet woning	140% MPH
Garagebox of opslagruimte met > 10 m3 waterverbruik	140% MPH
Garagebox of opslagruimte met < 10 m3 waterverbruik	30% MPH
Recreatieterrein	50% MPH

In onderstaande tabel zijn de tarieven riool- en waterzorgheffing 2021 en 2022 opgenomen van een eenpersoons- en meerpersoonshuishouden.

Tabel: Tarief rioolheffing 2021-2022 Waadhoeke (bedragen in €)

	2021	2022
Eenpersoonshuishoudens (1)	225,60	235,20
Meerpersoonshuishoudens	282,00	294,00

Effect van de stijging van riool- en waterzorgheffing als gevolg van het nieuwe vGRP (verbreed gemeentelijk rioleringsplan) is hierin opgenomen. Dit is verwerkt in het tarief riool- en waterzorgheffing vanaf 2022.

Afvalstoffenheffing
Uitgangspunt van de afvalstoffenheffing is dat de tarieven voor inwoners minimaal gelijke tred houden met de lastenontwikkeling voor afval.
Afgezien van de extra lasten van de afvalstoffenheffing is deze nu nog niet volledig kostendekkend. Het huidige uitgangspunt blijft gehandhaafd namelijk dat de kostendekkendheid niet verder wordt doorgetrokken naar 2022 en 2023 en dit uitgangspunt pas te heroverwegen in de kadernota 2024-2027. Dit heeft geresulteerd in de gewenste/noodzakelijke opbrengsten in de begroting en jaarrekening 2022.

In onderstaande tabel zijn de tarieven opgenomen van de afvalstoffenheffing 2021 en 2022 van een eenpersoons- en meerpersoonshuishouden.

Tabel: Tarieven afvalstoffenheffing 2021-2022 (Bedragen in Euro's)

	2021	2022
Eenpersoonshuishoudens (1)	228,00	236,00
Meerpersoonshuishoudens	285,00	295,00

[1] De tarieven voor eenpersoonshuishoudens zijn genormeerd op 80% van de meerpersoonshuishoudens.

Kostendekkendheid heffingen
De riool- en waterzorgheffing en de afvalstoffenheffing mogen ten hoogste kostendekkend zijn. Aan de hand van onderstaande tabel wordt de kostendekkendheid inzichtelijk gemaakt.

De geraamde dekkingspercentages in de primitieve begroting 2022 waren respectievelijk 92% voor riool- en waterzorgheffing en 95 % voor afvalstoffenheffing.
Het verschil tussen het geraamde dekkingspercentage 2022 voor riool- en waterzorgheffing (92%) en het gerealiseerde dekkingspercentage voor riool- en waterzorgheffing (101%) wordt met name veroorzaakt doordat de werkelijk uitgaven riool- en waterzorgheffing lager zijn dan de geraamde uitgaven, de gerealiseerde BTW en overhead zijn dientengevolge ook lager dan de raming.
Het werkelijke percentage overhead (11,60%) is eveneens lager dan het geraamde percentage overhead (11,99%), dit heeft eveneens een budgettair effect.
Het geraamde dekkingspercentage 2022 voor afvalstoffenheffing (95%) en het gerealiseerde dekkingspercentage voor afvalstoffenheffing (97%) zijn nagenoeg identiek.
Ook hier geldt dat het lagere werkelijke percentage overhead zijn doorwerking heeft in het dekkingspercentage.

Kostendekkendheid *Bedragen x €1.000*	**Riool- en waterzorgheffing 2022**	**Afvalstoffenheffing 2022**
Lasten taakveld inclusief toerekeningen	4.360	5.344
Baten taakveld exclusief heffingen		1.152
Kwijtscheldingen	221	270
Netto lasten taakveld	**4.581**	**4.462**
Toe te rekenen kosten		
Overhead 11,60%*	531	518
BTW	650	862
Totale kosten	**5.763**	**5.842**
Opbrengst heffing	5.829	5.644
Dekkingspercentage	**101%**	**97%**

* Het overheadpercentage wordt berekend op basis van de verhouding overhead / begrotingstotaal.

Lokale lastendruk
Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) brengt jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. De Atlas van de lokale lasten presenteert de bruto woonlasten in vergelijking tot omliggende gemeenten. Voor een vergelijking met andere gemeenten verwijzen we naar www.coelo.nl.

Leges
Tot de rechten worden de leges gerekend, zoals leges voor een paspoort, rijbewijs, omgevingsvergunning, enzovoort. Uitgangspunt bij deze rechten is, voor zover de tarieven niet door het Rijk worden voorgeschreven, dat ze zo veel mogelijk kostendekkend dienen te zijn.

De hogere leges die zijn ontvangen in het kalenderjaar 2022 worden voornamelijk veroorzaakt door niet geraamde degeneratievergoedingen (schaderegeling ingravingen kabels en leidingen).

Kwijtscheldingsbeleid
Voor inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van kwijtschelding van de geheven belasting. Het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid maakt onderdeel uit van het gemeentelijk minimabeleid.

Het percentage van de bijstandsnorm dat ten behoeve van de beoordeling of een verzoek wel of niet kan worden gehonoreerd is gesteld op 100%. Gelet op dit gegeven kan worden gesteld dat maximaal gebruik wordt gemaakt van de wettelijke vrijheden op dit gebied.

Kwijtschelding is alleen mogelijk voor de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing. De bedragen aan kwijtgescholden afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing worden verdisconteerd in de desbetreffende heffingen. In de begroting 2022 is een raming van € 500.000 opgenomen. De realisatie in 2022 is € 484.749.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

A. Gekwantificeerde risico's
Incidentele risico's die de gemeente Waadhoeke loopt betreffen met name risico's in de grondexploitatie en kapitaalgoederen.
Het totaal aan incidentele risico's bepaalt de benodigde incidentele weerstandscapaciteit. Echter door de maximale gevolgen van de individuele risico's bij elkaar op te tellen ontstaat een te negatief oordeel over de risico's. Want niet alle risico's doen zich in één jaar voor in hun maximale omvang. Daarom wordt een inschatting gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet en de financiële impact hiervan.

Klasse kans

Klasse	Kans	Financiële impact
1	Zeer klein (1-20%)	5%
2	Klein (21-40%)	25%
3	Gemiddeld (41-60%)	50%
4	Groot (61-80%)	75%
5	Zeer groot (81-100%)	95%

Voorbeeld:
Stel een project van € 5 miljoen. Het financiële risico wordt bepaald op € 1 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet wordt geschat op klein (klasse 2). De bijbehorende financiële impact bedraagt 25%. De benodigde incidentele weerstandscapaciteit voor dit project wordt berekend op € 250.000.

Wanneer een complex in de berekening een positief resultaat laat zien, kan er wel een risico zijn dat door onvoorziene omstandigheden een financieel risico ontstaat.
Voor een aantal complexen in de grondexploitatie wordt een negatief resultaat verwacht en is voor de grootte hiervan een voorziening opgenomen. Het is niet uitgesloten dat ook het deel wat niet afgedekt wordt door een voorziening een risico vormt.

Voor de volledige systematiek hoe risico's te kwantificeren wordt verwezen naar de nota Weerstandsvermogen & Risicobeheersing (Raad 25 november 2021). Hierin wordt een ratio weerstandsvermogen aanbevolen tussen 1,0 en 1,4. Op basis van de beoordelingstabel weerstandsvermogen wordt dit gekwalificeerd als 'voldoende'. Wanneer uit berekeningen in de programmabegroting blijkt dat de ratio lager is dan 1,0 moeten maatregelen genomen worden om het weerstandsvermogen binnen de meerjarenplanperiode op peil te brengen.

$$\text{De ratio weerstandsvermogen bedraagt: } \frac{\text{Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde incidentele weerstandscapaciteit}} = > 1{,}0 \text{ en } <1{,}4$$

Daarnaast is de ondergrens van de algemene reserve bepaald op € 15,0 miljoen (nota Reserves en Voorzieningen, Raad 20 mei 2021). De hoogte van de vrij besteedbare reserve is daarom een combinatie van alles boven de ratio weerstandsvermogen van 1,0 met in achtneming van deze ondergrens. Alle bedragen in de volgende tabellen zijn x € 1, tenzij anders vermeld.

Voor de hierna geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's is een rapporteringsondergrens voor het maximale financiële risico gehanteerd van € 250.000 of lager indien er bijzondere omstandigheden zijn. Oftewel maximale financiële risico's onder de € 250.000 worden in principe niet gepresenteerd.

Berekeningsmethode omvang weerstandscapaciteit
Voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit worden de risico's met een financieel negatief gevolg als onderstaand meegerekend in de simulatie:

1. Risico's met een structureel gevolg vermenigvuldigen met de factor 2;
2. Als zekerheid 90% hanteren;
3. De uitkomst vermenigvuldigen met de factor 1,2.

Risico: Waddenglas
Waddenglas is een tuinbouwgebied ten zuiden van Sexbierum. Het betreft een gebied dat vanaf 2008 in samenwerking met de provincie Fryslân en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (R.V.O.) tot stand is gekomen.

Nadat de koopovereenkomst met Friss Holding b.v. in oktober 2022 is ontbonden hebben R.V.O, de Provincie en de gemeente Waadhoeke het besluit genomen om de samenwerking Waddenglas te beëindigen. De financiële afrekening is in de boekwaarde verwerkt. De gemeente Waadhoeke zal nu de grondexploitatie Waddenglas zelfstandig op zich nemen. Inclusief de afkoopsommen van R.V.O. en de Provincie van in totaal € 6.886.786 is de boekwaarde per 1-1-2023 €8.446.866.

De gemeente Waadhoeke kan zelfstandig over ruim 50 ha. grond van Waddenglas beschikken. Deze 50 ha. ligt in het zoekgebied en biedt een kans bij de ontwikkeling van een energielandschap. Of dit een goede kans is zal blijken uit het lopende onderzoek naar de haalbaarheid van een energielandschap. De resultaten van dit onderzoek worden medio 2023 verwacht. De verkoop van Waddenglas als tuinbouwgebied is daarom voorlopig stop gezet in afwachting van de conclusies uit het onderzoek over de haalbaarheid van een energielandschap.

Uitgaande van de huidige status van glastuinbouw (er is nog geen ander besluit genomen) en stel dat een verkoop voor glastuinbouw in 2025 plaats vindt, dan wordt het verlies op de grondexploitatie geraamd op ca. € 0,5 miljoen. Momenteel wordt vooral ingezet op het onderzoek naar een energielandschap. De financiële uitkomsten van de exploitatie van een energielandschap zijn op dit moment (mede door de ontwikkelingen op de energiemarkt) lastig te voorspellen. Gelet op de onzekerheid wordt voorgesteld om de huidige voorziening van ca. € 2,25 miljoen te handhaven.
Het maximaal risico wat kan ontstaan is dat de gronden uiteindelijk een agrarische waarde hebben van ongeveer € 5,7 miljoen. Het verschil van € 3,45 miljoen (tussen de waarde van de voorziening en de agrarische waarde van de gronden) is derhalve het risico.
De kans hierop wordt echter zeer klein ingeschat.

Risicobeheersing
De risico’s worden zoveel mogelijk beperkt door beheersmaatregelen. Dat betekent de kosten beperken.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 3.450.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: Kie-1
Kie is een bedrijventerrein aan de zuidwestkant van Franeker. De belangstelling voor de kavels is goed te noemen. De boekwaarde wordt per 01-01-2023 op € 1,693 miljoen geraamd. Waarschijnlijk zal de grex in 2025 sluiten met een tekort van ca. € 1,3 miljoen. Hiervoor is een voorziening is getroffen. Het verschil tussen de boekwaarde en de voorziening is 0,4 miljoen. De kans dat het tekort groter wordt kan als zeer klein beoordeeld worden.

Risicobeheersing
Naast het beheersen van de kosten wordt middels contacten met ondernemer de verkoop van kavels gestimuleerd.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 400.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: Project Alvestêdewyk
De Alvestêdewyk is de uitbreidingslocatie voor woningbouw van Franeker. De eerste fase is in ontwikkeling en wordt inmiddels woonrijp gemaakt. Ongeveer 150 woningen zijn gerealiseerd. Voor de tweede fase is een uitwerkingsplan opgesteld en dit deel is inmiddels bouwrijp gemaakt. Voor beide fasen geldt overigens wel dat de gronden door de gecontracteerde marktpartij zijn afgenomen en afgerekend. De woonwijk wordt door deze marktpartij, o.b.v. een exploitatieovereenkomst ontwikkeld.

De gemeente heeft de gronden (fase 3 en 4) in eigendom. De zogenaamde grondbank. In 2007 heeft de eerste uitname (fase 1 en 2) van gronden door de marktpartij plaatsgevonden voor een bedrag van bijna € 5 miljoen. Contractueel diende in 2013 de grondbank volledig te zijn afgenomen. Deze afname heeft echter niet plaats gevonden. Er is een juridische procedure gestart om alsnog nakoming van het contract te vorderen. Medio 2016 heeft de Rechtbank uitgesproken dat de marktpartij de gronden moet afnemen. Deze overdracht heeft op 25 augustus 2016 plaatsgevonden. Door de marktpartij is vervolgens een gerechtelijke procedure bij het Gerechtshof aangespannen. Op 27 november 2018 heeft het Gerechtshof vonnis uitgesproken, waarbij de uitspraak van de Rechtbank is vernietigd en de gemeente medewerking heeft verleend aan terug levering en betaling. Feitelijk betekent dit dat de gemeente eind december 2018 het eigendom heeft gekregen van de gronden gelegen in de 3e en 4e fase.

In 2022 is een proces met de marktpartij afgesproken over de grondbank en dus ook over de ontwikkeling van fase 3 en 4 . Samen met de marktpartij wordt verkend hoe de financiële last van de grondbank kan worden opgelost en hoe de samenwerking bij de ontwikkeling van fase 3 en 4 het beste kan worden vorm gegeven. Bij deze verkenning wordt een onafhankelijk externe deskundige ingeschakeld die zowel het vertrouwen heeft van de marktpartij als van de gemeente.

Risicobeheersing
Zorgvuldig handelen zowel aangaande de juridische procedure als ook richting de marktpartij.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 12.600.000	Klein/gemiddeld (35%)	I	1

Risico: Baggerplan 2022-2030
In het door de raad op 11 november 2021 vastgestelde baggerplan 2022-2030 zijn de volgende waterwegen niet meegenomen:

- watergangen gelegen in het landelijk gebied, deze zijn voor ca. 90 % in onderhoud bij het waterschap
- nautisch vaarwater (dit is water bestemd voor (recreatie) scheepvaart), bestaande uit “opfearten” die niet als vaarweg zijn geclassificeerd,
- reeds overgedragen (secundaire en hoofd)watergangen in de voormalig gemeente Menameradiel die binnen de Overdracht Stedelijk Waterbeheer (OSW) vallen. Deze watergangen zijn in beheer en onderhoud overgegaan naar het Wetterskip Fryslân .

Het wel of niet baggeren voor ander gebruik dan waterafvoer (zogenaamde natte profiel) is een keuze en geen wettelijke verplichting. Het op peil houden voor de waterafvoer van deze wateren ligt bij de eigenaar.

De uitvoering van het vastgestelde baggerplan is in 2022 opgepakt. Gekozen is om eerst de wateren in het kader van het stedelijk water en de overdracht hiervan uit te voeren. Hiervoor is een bestek op de markt gebracht. Uitvoering vindt plaats in 2023. Na de uitvoering is het stedelijk water op niveau en vindt afrekening en overdracht plaats aan het Wetterskip. Mogelijk komen er onvoorziene milieurisico's in de uitvoering.

Risicobeheersing:
zorgvuldige uitvoering.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 0	Gemiddeld (50%)	I	1

Risico: Alternatieven in beheerplannen
In de vastgestelde beheerplannen (voor wegen, kunstwerken openbaar groen, gebouwen en openbare verlichting) zijn ten aanzien van het groot onderhoud alternatieven doorgevoerd die gericht zijn op kostenbesparing. Het onderhoudsniveau is bepaald op veilig, sober doch doelmatig. Keerzijde hiervan is dat op termijn het aan te pakken onderhoud behoorlijk groter wordt. De kans is aanwezig dat het onderhoud toch eerder uitgevoerd moet worden. Dit brengt een risico met zich mee. Stel het financieel risico op € 1.000.000 en een gemiddelde kans.

Risicobeheersing
Door werk met werk te maken wordt het onderhoud bijgehouden en worden de kosten laag gehouden.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.000.000	Gemiddeld (50%)	I	1

Risico: Seizoenschade gemeentelijke kapitaalgoederen
Extremere weersomstandigheden zorgen voor een grotere belasting van de kapitaalgoederen. Dit brengt het risico van ongepland onderhoud met zich mee.
Stel het financieel risico op € 1.000.000 en de kans op klein.

Risicobeheersing
Door inspecties wordt het onderhoud bijgehouden en worden de kosten beperkt gehouden.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.000.000	Klein (25%)	I	1

Risico: Misschatting in beheerplannen
De kosten voor vervanging en groot onderhoud in beheerplannen is gebaseerd op inspecties en reële schattingen. In totaal bedraagt de omvang van de beheerplannen in de planperiode afgerond € 10.000.000. Er is een kans op misschatting, voordelig en nadelig. Dit kan leiden tot extra kosten, stel 5%. Door de economische situatie wordt door partijen hoger ingeschreven dan in de afgelopen jaren. Daardoor is er amper meer sprake van aanbestedingsvoordelen. Ten tijde van de Covid-

pandemie en de oorlog in Oekraine zijn de prijzen van grondstoffen veel verder gestegen dan voorzien.

Risicobeheersing
Regelmatig actualiseren van kostenramingen.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 500.000	Klein (25%)	I	1

Risico: Vervuilde bodemlocaties
Gevallen van bodemverontreiniging zijn bekend als er eerder een bodemonderzoek heeft plaatsgevonden (en de resultaten daarvan ook bij de gemeente en/of provincie bekend zijn). Ook potentiële gevallen van bodemverontreiniging zijn eerder door de provincie (als bevoegd gezag Wet bodembescherming) geïnventariseerd op basis van historische activiteiten (zoals voormalige fabrieken, brandstoffenopslagen of stortplaatsen) die mogelijk gevolgen kunnen hebben voor de aanwezige bodemkwaliteit. Deze gegevens staan geregistreerd in het bodeminformatiesysteem van de provincie, FUMO en Friese gemeenten (die zijn aangesloten bij de shared service voorziening). Daarnaast heeft de gemeente een generieke bodemkwaliteitskaart (inclusief PFAS) voor het grondgebied vastgesteld. Daarmee is de huidige situatie van de aanwezige bodemkwaliteit adequaat in beeld.

Bij de voorbereidingen van nieuwe ontwikkelingen, wijzigingen van bestemmingsplannen, eigendomstransacties, nieuwbouwplannen e.d. geldt dat er onderzoek dient te worden uitgevoerd naar de verschillende aspecten die bij de uitvoerbaarheid van een ontwikkeling een rol (kunnen) spelen, waaronder ook het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek. Op basis van actuele onderzoeksresultaten toetst de gemeente of de bodem milieu hygiënisch geschikt is voor de geplande vorm van bodemgebruik. Bij het actualiseren van onderzoeksgegevens of bij het uitvoeren van nieuw bodemonderzoek komt soms nieuwe informatie over de bodemkwaliteit naar voren. Heel soms wordt daarbij onverwacht een ‘nieuw geval’ van een oude bodemverontreiniging aangetroffen (wettelijk uitgangspunt hiervoor is dat deze is ontstaan vóór 1987, want daarna geldt de wettelijke zorgplicht) die nog niet eerder is ontdekt. Dat valt op voorhand (zonder onderzoek) doorgaans niet te voorzien en vormt in die zin in enige mate een risico voor de gemeente, voor zover het gemeentelijk eigendom betreft en er ter plaatse ontwikkelingen spelen die van belang zijn in relatie tot het beoogde bodemgebruik.

Risicobeheersing
Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 500.000	Klein (25%)	I	1

Risico: Vangnetuitkering WWB (Dienst SoZaWe)
Gemeenten dienen tekorten op de budgetten van taakveld 6.63 Inkomensregelingen (programma 7 Sociaal Domein) zelf aan te vullen. Als het tekort oploopt bestaat de mogelijkheid voor compensatie, oftewel een vangnetuitkering. Om voor compensatie in aanmerking te komen moet aan een groot aantal voorwaarden voldaan worden. Waadhoeke komt in 2023 niet in aanmerking voor een vangnetuitkering, omdat er geen sprake is van een tekort.

Risicobeheersing
Initiatieven nemen en alert zijn om te voldoen aan de regels voor toekenning.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 0	Klein (25%)	I	1

Risico: Kosten Sociaal Domein
De belangrijkste financiële risico's zijn het open eind karakter van Zorg voor jeugd en Wmo en de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij zijn de demografische ontwikkelingen een belangrijke factor. De bevolking van Waadhoeke wordt ouder en de middelen volgen deze groei niet exact 1 op 1. Ook is de informatiestroom nog niet zodanig dat we een exact beeld hebben van de jaarlijks te verwachten uitgaven. Dit geldt met name voor het onderdeel Jeugd. De gemeente kan elk jaar een nieuwe groep jongeren krijgen die een geheel andere zorgbehoefte/zorgzwaarte heeft dan de groep die het jaar ervoor hulp nodig had. Bij de uitvoering van de Participatiewet is van belang, dat uitvoering wordt gegeven aan de implementatie van de Business Case Fryslân West/Empatec. Deze geeft financieel gezien een stabiel beeld.
Voor de risicoberekening is de realisatie van programma 7 Sociaal Domein als basis genomen, met een risico van 10%.

Risicobeheersing
Nauwkeurig monitoren van de inkomsten en uitgaven binnen de P&C cyclus.
Implementatie beheersmaatregelen m.b.t. GR Fryslân-West (rapport KoxkdeVoogd).

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 4.954.000	Gemiddeld (50%)	S	2

Risico: Gewaarborgde leningen
Naast gewaarborgde leningen via de WSW (waarborgfonds sociale woningbouw) staat de gemeente ook rechtstreeks garant voor leningen aan o.a. diverse woningstichtingen (Stichting Accolade en Stichting Wonen Noordwest Friesland). Bruto bedraagt het gewaarborgde bedrag aan leningen en garanties ongeveer € 596,7 miljoen. Deze is als volgt opgedeeld in verschillende borgstellingspercentages:

- € 79,9 miljoen voor 50% gewaarborgd (€ 42,0 miljoen);
- € 8,6 miljoen voor 82,3 % (€ 7,1 miljoen);
- € 15,3 miljoen voor 8,167% (€ 1,2 miljoen);
- € 34,8 miljoen voor 2,429% (€ 844.000);
- € 149,5 miljoen voor 0,328% (€ 500.000);
- € 247,6 miljoen voor 0,257% (€ 636.000);
- € 22,4 miljoen voor 0,048% (€ 11.000).

Dit risico wordt als nihil beschouwd. Voor het resterende bedrag van € 38,6 miljoen (€ 596,7 miljoen – € 79,9 miljoen - € 8,7 miljoen - € 15,3 miljoen - € 34,8 miljoen - €149,5 miljoen - 247,6 miljoen - 22,4 miljoen) staat de gemeente voor 100% garant. De kans dat een beroep gedaan wordt op de garantstelling van de gemeente is zeer klein, maar wel aanwezig.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 38.600.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: Verstrekte langlopende leningen

De gemeente heeft in het verleden een aantal langlopende leningen verstrekt aan o.a. De Bildtse Slag (gymlokaal) waarvan de restantsom nog € 825.000 is. Daarnaast is er een lening toegezegd aan de MFC Menaam van € 472.000. De kans dat een lening niet wordt afgelost aan de gemeente is zeer klein maar wel aanwezig. Voor verstrekte langlopende geldleningen is een bestemmingsreserve gevormd. Stand per 1 januari 2022: € 106.609.

Risicobeheersing

De mogelijkheden van risicobeheersing zijn beperkt.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.297.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: Inrichtingsplan Franekeradeel-Harlingen

Door jarenlange gas- en zoutwinning in Waadhoeke is schade ontstaan door bodemdaling. Deze bodemdaling is vooral voor de landbouw en de waterhuishouding een groot probleem. Om de schade te herstellen/compenseren is het Gebiedsproject Franekeradeel-Harlingen opgestart. In het inrichtingsplan zijn maatregelen opgenomen gericht op verbetering van de waterhuishouding, infrastructuur, recreatie, landschap en cultuurhistorie. Ook zit een ruilverkaveling in het plan.
Bij dit project is een groot aantal partijen betrokken: Provincie Fryslân (projectleiding), Wetterskip Fryslân, Frisia Zout BV, Vermillion Gas&Oil, gemeente Harlingen, gemeente Waadhoeke (de betalende partijen), Agrarische sector, Federatie van Dorpsbelangen en de Friese Milieufederatie.
Het totale plan bevat ongeveer € 50 miljoen aan maatregelen. De gemeente Waadhoeke draagt ongeveer € 3,7 miljoen bij aan het plan. Hierin is inbegrepen € 1,8 miljoen voor de Maatschappelijke Plus. De Maatschappelijke Plus heeft met name betrekking op de herinrichting van de dorpen Sexbierum, Oosterbierum en Tzummarum.
De uitvoering van werken in het kader van de bodemdaling is zo goed als afgerond en de aanbestedings- en uitvoeringsrisico's worden als zeer klein geschat en worden gerelateerd aan de bijdrage van de gemeente. Na afrekening van de MP is er nog restbudget beschikbaar. Dit restbudget wordt weer ingezet in de streek.
De grondaankopen voor met name de ruilverkaveling worden door de betalende partijen voor gefinancierd: totaal voor plm. € 15 miljoen. De financiering door Waadhoeke bedraagt plm. € 750.000. Bij de afronding van de ruilverkaveling (gepland in 2024) worden de betalingen terug gestort.
Sluitstuk van het Inrichtingsplan is de ruilverkaveling. Daarin wordt een aantal ha. toebedeeld aan de gemeente. Zoals de ondergrond voor de verbreding van de Ottemaleane/Kapellewei, de ondergrond van het fietspad Tzummarum - Boer en de landbouwweg ten zuiden van Pietersbierum.
De uiteindelijke eindafrekening van dit Inrichtingsplan kan afwijken van het beschikbare budget waardoor het niet past binnen het beschikbaar gestelde budget van € 3.700.000. Er is nog wel een aantal risico's zoals de bijdrage van de gezamenlijke eigenaren en de hoge kostenstijgingen van de laatste jaren. De kans op overschrijding van het beschikbare budget wordt nog als klein ingeschat.

Risicobeheersing

Voor het gehele plan is een risicoanalyse gemaakt. Deze analyse wordt gebruikt bij de uitvoering en monitoring van het inrichtingsplan.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 3.700.000	Zeer klein (5%)	I	1
€ 750.000	Zeer klein (5%)	I	1

Risico: Verzelfstandigd Openbaar Onderwijs
Financiële verantwoordelijkheid bij verzelfstandigd openbaar onderwijs. Als er tekorten ontstaan bij het openbaar onderwijs blijven de gemeenten eindverantwoordelijk.

Risicobeheersing
Een commissie van toezicht bestaande uit bestuurders. Periodieke (kwartaal) rapportages en periodiek overleg.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 1.000.000	Klein (25%)	I	1

Risico: Geluidswal Menaam
In 2008 is een aanlegvergunning door de gemeente Menameradiel afgegeven. Er zijn nadien vele juridische bestuursrechtelijke procedures gevoerd over deze vergunning en over de omvang, vormgeving en samenstelling van deze grondwal. De vergunninghouder i.c. de voormalige grondeigenaar is bij dagvaarding van 16 april 2021 een civiele procedure gestart bij de rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden i.v.m. onrechtmatig genomen, althans door de rechter vernietigde besluiten van de gemeente en de provincie Fryslân. Bij akte d.d. 21 juli 2021 heeft zij haar eis gewijzigd. Zij vordert dat de gemeente en de provincie hoofdelijk worden veroordeeld een bedrag te voldoen van afgerond € 2.378.342 vermeerderd met rente en kosten. De advocaat van de gemeente, de provincie en de verzekeraars van beide overheden heeft in het najaar van 2021 een conclusie van antwoord ingediend. Partijen zijn vervolgens in overleg gegaan om te proberen de zaak in der minne te regelen. De procedure bij de rechtbank wordt zolang aangehouden.

Bij dagvaarding van 31 december 2021 is een andere voormalige eigenaar van de grondwal een procedure gestart tegen de gemeente. Partijen zijn tezamen met de provincie en de verzekeraars van de beide overheden in overleg getreden. in 2022 is tussen partijen een schikking bereikt, waarna de procedure bij de rechtbank is doorgehaald.

Risicobeheersing
De gemeente heeft de best estimate, die is opgesteld door het door de verzekeraar ingeschakelde expertisebureau Lengkeek, ontvangen. Lengkeek heeft de schade ingeschat op circa € 485.000. De verzekeraar heeft laten weten, dat voor vermogensschade een verzekerd bedrag van € 1.250.000 per aanspraak geldt. Dit bedrag behelst de kosten voor verweer en een eventuele schadevergoeding.

Zoals hierboven aangegeven is er reeds een schadevergoeding uitgekeerd. Het verzekerd bedrag is verminderd met een bedrag van € 82.500 tot een bedrag van € 1.167.500 minus de kosten van verweer.

De vordering in de nog lopende zaak is blijkens de akte hoger dan het verzekerd bedrag. Uitgaande van de best estimate en de hoofdelijke aansprakelijkheid tussen de beide overheden is de kans gering, dat de gemeente voor een deel van het uiteindelijke schadebedrag niet verzekerd is. Niettemin dient de gemeente nog wel met de mogelijkheid rekening te houden dat niet alle schade verzekerd is.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 0	Gemiddeld (50%)	I	1

Risico: Plafond BTW Compensatiefonds (BCF)
Het is onzeker wat de ruimte onder het Plafond van het BTW Compensatiefonds gaat doen in de komende jaren en of er ruimte blijft onder het plafond. De ruimte kan ook negatief worden. In dat geval komt de negatieve ruimte ten laste van het gemeentefonds.
Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft in afstemming met de VNG en de provinciale toezichthouders een advies opgesteld. Gemeenten mogen voor de ruimte onder het plafond maximaal rekening houden met de laatst gerealiseerde ruimte. De laatst gerealiseerde ruimte dateert uit 2021 (afgerond € 850.000 voor Waadhoeke). Uit voorzichtigheid wordt er rekening gehouden gehouden met 50% van de nieuwe ruimte in de meerjarenraming (€ 425.000). De definitieve afrekening volgt in de meicirculaire van 2023.

Risicobeheersing
We volgen de berichtgeving.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 425.000	Zeer Klein/klein (10%)	S	2

Risico: Stelpost Arbitragecommissie Jeugd
Rijk en VNG werken op dit moment aan de Hervormingsagenda jeugdzorg. Deze zal naar verwachting dit najaar worden afgerond. Vooruitlopend hierop zijn voor de jaren 2022 en 2023 reeds aanvullende, incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds, in lijn met de financiële reeks van de uitspraak van de Commissie van Wijzen (CvW). Voor 2024 en verder zijn de bedragen dus nog niet geconcretiseerd. Daarom zijn aanvullende afspraken gemaakt over de bedragen die gemeenten mogen opnemen in hun meerjarenraming in verband met het toezicht door de provincies. De aanpassingen van de ramingen vormen geen budgettaire garantie.
Voor Waadhoeke betreft het de volgende bedragen: 2024 € 3.700.000, 2025 € 3.400.000 en 2026 € 2.400.000. In 2023 is er nog geen financieel risico.

Risicobeheersing
We volgen de berichtgeving.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 3.700.000	Zeer klein (5%)	S	1

Risico: Nieuw verdeelstelsel Gemeentefonds
Het nieuwe verdeelstelsel wordt 1 januari 2023 ingevoerd. Op basis van de laatste doorrekening op basis van de laatste gegevens zal dit voor de gemeente Waadhoeke uitkomen op een klein voordeel per inwoner. Derhalve is de inschatting dat het risico nihil is. Pas ten tijde van de invoering kan het werkelijke effect berekend worden.

Risicobeheersing
We volgen de berichtgeving. We zijn aangehaakt bij de Friese lobby.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 0	Gemiddeld (50%)	S	1

Risico: APPA ontslaguitkering

Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een APPA-ontslaguitkering, tenzij hij/zij de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt. Dit is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Het maakt daarbij niet uit wat de reden van het beëindigen van het wethouderschap is. Als een wethouder niet terugkeert na de gemeenteraadsverkiezingen of in een nieuw college niet wordt herbenoemd, in alle gevallen heeft de oud-wethouder recht op een ontslaguitkering.
De ontslaguitkering komt volledig ten laste van de gemeente, waar de oud-wethouder werkzaam is geweest. De hoogte van de uitkering is het eerste jaar 80% en de rest van de uitkeringsduur 70% van de laatstgenoten wedde. De duur van de uitkering is afhankelijk van de leeftijd van de wethouder en de periode van het wethouderschap en bedraagt maximaal 3 jaar en 2 maanden. Nieuwe of hogere inkomsten tijdens de periode van de ontslaguitkering worden met de uitkering verrekend.
Op dit moment bedraagt het aantal ontslaguitkeringen aan voormalig wethouders 4. Eén daarvan betreft een verlengde uitkering vanwege langdurige arbeidsongeschiktheid. De kosten daarvan worden deels gedekt uit een AO-verzekering. Daarnaast is er bij één ontslaguitkering sprake van nieuwe inkomsten, die met de uitkering worden verrekend.

Risicobeheersing

Voor de lopende en nieuwe ontslaguitkeringen is een voorziening getroffen.

Max. financieel risico	Kans	I/S	Factor
€ 200.000	Gemiddeld (50%)	I	1

Verzameltabel risicobeheersing

Risico Bedragen x € 1	Toelichting risico	Maximaal financieel risico	Kans	S/I	Factor
Grondexploitatie					
Waddenglas	Belangrijkste risico is een stagnerende ontwikkeling van de glastuinbouwsector.	3.450.000	5%	I	1
Kie-1	Belangrijkste risico is de stagnerende verkoop. Er is een voorziening gevormd, deze is al in mindering gebracht op het financieel risico.	400.000	5%	I	1
Alvestedenwyk	Grond weer in eigendom bij gemeente, diverse scenario's denkbaar, onzekerheid over nog te nemen besluit.	12.600.000	35%	I	1
Totaal risico grondexploitatie		**16.450.000**			
Kapitaalgoederen					
Beheerplannen, Baggerplan 2022-2030	Niet opgenomen werkzaamheden in het baggerplan 2022-2030	0	50%	I	1
Beheerplannen, alternatieven	In de beheerplannen zijn ten aanzien van het groot onderhoud alternatieven doorgevoerd gericht op kostenbesparing.	1.000.000	50%	I	1
Beheerplannen, seizoenschade	Het onderhoudsniveau is gesteld op sober doch doelmatig. Keerzijde hiervan is dat de kans op acuut op te pakken achterstallig onderhoud	1.000.000	25%	I	1
Beheerplannen, misschatting	De kans is aanwezig dat extra onderhoud moet worden uitgevoerd. Dit brengt een risico met zich mee.	500.000	25%	I	1
Beheerplannen, vervuilde bodemlocaties	Niet alle vervuilde bodemlocaties binnen de gemeente zijn in beeld gebracht.	500.000	25%	I	1
Totaal risico kapitaalgoederen		**3.000.000**			
Overige financiële risico's met een incidenteel karakter					
Vangnetuitkering WWB	Risico op (gedeeltelijk) niet honoreren aanvraag	0	25%	I	1
Sociaal Domein	Variabelen m.b.t. inkoop en het aanbieden van zorg zijn nog onzeker.	4.954.000	50%	S	2
Gewaarborgde leningen	De gemeente staat borg voor leningen aan diverse organisaties en stichtingen	38.600.000	5%	I	1
Langlopende leningen	Risico dat de leningen niet worden terugbetaald door de desbetreffende organisatie	1.297.000	5%	I	1
Inrichtingsplan Franekeradeel-Harlingen	Aanbestedings- en uitvoeringsrisico's. Inclusief de maatschappelijke plus.	3.700.000	5%	I	1

Risico Bedragen x € 1	Toelichting risico	Maximaal financieel risico	Kans	S/I	Factor
	Voorfinanciering grondaankopen	750.000	5%	I	1
Openbaar Onderwijs	Verzelfstandigd openbaar onderwijs, gemeenten eindverantwoordelijk	1.000.000	25%	I	1
Geluidwal Menaam	Juridische procedure	0	50%	I	1
Plafond BCF	Ruimte onder plafond BCF	425.000	10%	S	2
Stelpost Jeugd	Extra structurele middelen jeugd	3.700.000	5%	S	1
Nieuw verdeelstelsel gemeentefonds	Effect herijking van het gemeentefonds	0	50%	S	1
APPA ontslaguitkering	APPA ontslaguitkering wethouders	200.000	50%	I	1
Totaal overige financiële risico's		**54.626.000**			
Totaal benoemd risico		**74.076.000**			

De ratio weerstandsvermogen bedraagt: $\frac{\text{€ 13.495.000}}{\text{€ 16.200.000}}$ = 0,83 (matig)

De stand van de algemene reserve is tot en met de 4e begrotingswijziging 2023, aangevuld met claims en andere verplichtingen.
De kwantificering van de gelopen risico's is met behulp van Naris berekend op € 16,9 miljoen. Hierbij dient er rekening worden gehouden dat er een reserve grondexploitatie is gevormd ter dekking van de risico's binnen de grondexploitatie. De stand van de reserve grondexploitatie is per 31-12-2022 € 746.343 (afgerond € 0,7 miljoen).

Hierdoor wordt er ingeschat dat de gemeente € 16,2 miljoen aan risico's loopt (€ 16,9 miljoen - € 0,7 miljoen).

B. Niet gekwantificeerde risico's, ontwikkelingen en onzekerheden

De niet-gekwantificeerde risico's hebben ook een (negatief) effect op de bedrijfsvoering en/of de financiële positie. Het effect is echter niet meetbaar gemaakt in euro's. Hieronder is een groot aantal risico's en onzekerheden benoemd, zowel eenmalig, structureel, groot, klein, etc. De volgorde van presentatie geeft geen indicatie van prioriteit of rangorde.

Materieel begrotingsevenwicht

De (meerjaren) begroting moet materieel in evenwicht zijn, dat wil zeggen, dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Omdat een gemeente per definitie meer wensen dan mogelijkheden heeft zal er altijd spanning op de beschikbare middelen en dus ook op het begrotingsevenwicht staan. Daarnaast zullen zich onmiskenbaar autonome ontwikkelingen voordoen waarmee geen rekening kon worden gehouden.

Risicobeheersing

Om te voorkomen dat er teveel middelen worden ingezet wordt in de meerjarenbegroting altijd het jaar met de minst gunstige begrotingspositie als uitgangspunt genomen. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met toekomstige (autonome) ontwikkelingen in zowel de baten als de lasten.

Kapitaallasten

Conform de nota Reserves en Voorzieningen wordt alle bespaarde rente ten gunste van de exploitatie gebracht, met uitzondering van de bespaarde rente over het saldo van de algemene reserve boven de € 15,0 miljoen. Gevolg van dit besluit is dat de omvang van de reserves en/of voorzieningen direct van invloed zijn op de (rentelasten/baten in de) exploitatie en dat hierdoor de verschillen tussen begroting en rekening per jaar kunnen wisselen, zowel positief als negatief.

Risicobeheersing

Door mutaties in de overige reserves en voorzieningen is de verwachte rente-bate aangepast. In het meerjarenbeeld is rekening gehouden met een afname van de reserves en voorzieningen.

Rijksbeleid (o.a. gemeentefonds, decentralisaties)

Het rijksbeleid is van grote invloed op de gemeentelijke organisatie. Bezuinigingen, decentralisatie van taken, herijking van het gemeentefonds zijn actuele onderwerpen die tot onzekerheden in het (financieel) beleid leiden. Actueel is de herziening van het gemeentefonds.

Risicobeheersing

De ontwikkelingen in het rijksbeleid worden op de voet gevolgd en waar mogelijk vertaald in maatregelen. Ten aanzien van de decentralisatie van taken is het uitgangspunt dat taken uitgevoerd worden op basis van beschikbaar budget. Risico's in uitvoering en bedrijfsvoering worden beheerst door de samenwerking met omliggende gemeenten te zoeken.

Kosten juridische bijstand bij gegrond verklaarde bezwaren

Burgers hebben de mogelijkheid om bij de indiening van bezwaarschriften tegelijk te verzoeken de kosten van juridische bijstand te vergoeden. De gemeente is verplicht deze kosten te vergoeden als een bezwaarschrift gegrond wordt verklaard en vaststaat dat het besluit waartegen de bezwaren zich richtten, onrechtmatig is genomen.

Risicobeheersing

De gemeente heeft een beperkte capaciteit in huis als het gaat om juridische ondersteuning. Bij specifieke casussen wordt er ingehuurd.

Verzekeringen
De gemeente is in de meeste gevallen voor risico's betreffende brand en storm verzekerd. Als basis daarvoor geldt de verzekerde waarde zoals die ten tijde van het afsluiten van de verzekering bekend was. De verzekerde waarden worden geïndexeerd en zijn per definitie op niveau. In 2021 was het noodzakelijk om de brandverzekering aan te besteden. Dit heeft voor de begroting 2022 geleid tot een uitzetting van de kosten. Eind 2023 loopt het verzekeringscontract af en is het derhalve noodzakelijk om wederom aan te besteden.
Eisen door ICT- en beveiligingsontwikkelingen naast extra aanschaf en vernieuwing van inventaris, computers e.d. leiden tot verandering. Wijzigingen wat betreft de verzekerde waarden moeten geregistreerd worden.

Risicobeheersing
Preventiebeleid draagt bij tot beperking van risico's.

WA-verzekeringen en fraude risico's
Op het terrein van de wettelijke aansprakelijkheid is in de jurisprudentie een verschuiving waarneembaar, waardoor de positie van de 'benadeelde' ten opzichte van de bestuursorganen sterker wordt. Ook is de aansprakelijkheid van werkgevers verruimd. Er is een toenemende claimbereidheid te bespeuren. De risico's van besturen worden hierdoor vergroot.

Risicobeheersing
Preventiemaatregelen ter voorkoming van fraude in relatie tot integriteit.

Automatisering/ICT
Automatisering en ICT zijn essentieel voor de werkprocessen in de organisatie. Dit betekent dat systemen up to date moeten zijn en blijven, en dat uitval opgevangen moet kunnen worden. Wij hebben het beheer van onze ICT omgeving ondergebracht bij het shared service centrum Leeuwarden (SSC). De kwaliteitsafspraken en -eisen over onze ICT omgeving zijn opgenomen in een servicelevel agreement (SLA) en dossier afspraken procedures (DAP).

Risicobeheersing
De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) biedt een praktische insteek voor actief risicomanagement. De BIO onderscheidt drie beveiligingsniveaus: BBN1, BBN2 en BBN3. Elk niveau kent een verplichte set aan beveiligingsmaatregelen. De maatregelen die wij hebben geïmplementeerd zijn kans-verlagend, impact-verlagend of beide. Middels onder andere een jaarlijkse RI&E Informatiebeveiliging wordt onderzocht of er nog specifieke maatregelen genomen moeten worden om bepaalde risico's te beheersen.

Daarnaast simuleren wij jaarlijks samen met het SSC een situatie waar bijvoorbeeld ICT systemen, (netwerk)verbindingen of datacenters uitvallen. Er wordt er een back up en recovery situatie nagebootst. Dit is ook onderdeel van het informatiebeveiligingsplan.

Informatieveiligheid
De ambitie van Waadhoeke is om in 2025 'Persoonlijk, dichtbij en online' met de gemeenschap samen te werken. Nieuwe technologieën en inzichten zorgen daarbij voor snelle veranderingen in de digitale samenleving. Nadat eerder het thuiswerken in versneld tempo onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering is geworden, is dezelfde beweging nu aan de gang wat betreft hybride werken. Er zijn steeds meer risico's op het gebied van privacy en informatieveiligheid. Denk aan ransomware, phishing, hacken en datalekken. Het aantal incidenten neemt toe en de impact wordt steeds groter. De gemeente Waadhoeke is zich bewust van deze toename en de impact van cybercriminaliteit.

Risicobeheersing

Voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) blijft het uitgangspunt. We nemen passende maatregelen om onze data en onze systemen te beschermen. Voor eisen aan de beheeromgeving ICT sluiten wij aan bij het beveiligingsplan van het SSC. De verbeterpunten uit de zelfevaluatie en controles nemen we mee in het plannen, uitvoeren en bijstellen van ons informatiebeveiligingsbeleid voor de jaren daarop.

Gemeente Waadhoeke toetst nieuwe verwerkingen aan de basisbeginselen van de AVG, voert DPIA's uit en houdt een datalekregister bij. Gemeente Waadhoeke heeft een Functionaris Gegevensbescherming aangesteld, die ook deelneemt aan diverse overleggen in de regio/provincie. (Nieuwe) Medewerkers krijgen een training op het gebied van Informatieveiligheid en Privacy, er wordt regelmatig gecommuniceerd via Intranet en er wordt periodiek gebruik gemaakt van externe programma's om het kennisniveau en de weerbaarheid van de organisatie te vergroten.

BTW vraagstukken

Voor projecten met derden die met steun van de gemeente worden gefinancierd, of projecten waarvan de gemeente de projectleider is met steun van derden, is het erg belangrijk dat de btw component niet vergeten wordt. Deze vorm heeft vaak te maken met mengpercentages. Voorafgaand aan de uitvoering van het project is toestemming van de belastingdienst wenselijk.

De gemeente Waadhoeke heeft sinds 2019 te maken met de specifieke uitkering sport. De uitkeringen van 2019, 2020 en 2021 zijn afgerond. Er was voor deze specifieke uitkering € 185 miljoen (macro) beschikbaar in 2022. De gemeente Waadhoeke heeft een bedrag van € 247.707 aangevraagd. De aanvragen van iedere gemeente oversteeg het macrobudget wat er beschikbaar is gesteld. Hierdoor heeft de gemeente een voorschot uitgekeerd gekregen wat 73,63% was van de originele aanvraag (€ 182.379). De gemeente Waadhoeke loopt een risico voor het verschil tussen de originele aanvraag en het uitgekeerde bedrag. In 2023 is er een macrobudget van € 178 miljoen beschikbaar.

Risicobeheersing

Periodiek en ad hoc overleg tussen afdeling Financiën en vakafdelingen. Daarnaast worden kredietaanvragen en boekingen gescreend op btw-vraagstukken.

Horizontaal toezicht

De gemeente Waadhoeke heeft gekozen voor Horizontaal Toezicht (HT). Op deze manier vervalt, op termijn zodra er sprake is van aangepast toezicht, de 5-jaarlijkse controle en worden (nadelige) verrassingen achteraf voorkomen. Bij Horizontaal Toezicht gaat het om het proces dat de Belastingdienst bij alle fiscale facetten wordt betrokken. Vooraf en open overleg met de Belastingdienst is hierbij belangrijk.
Een van de onderdelen die de gemeente moet ontwikkelen is het zgn. Tax Control Framework (TCF). Hierin worden alle processen die te maken hebben met fiscaliteit beschreven. De voortgang van de ontwikkeling van dit TCF is mede bepalend voor het in stand blijven van het convenant en voor het bereiken van aangepast toezicht.

Risicobeheersing

Borging in processen en toepassen van interne controles.

VPB

Vanaf 1 januari 2016 zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig.
De inventarisatie en implementatie van de Vpb-plicht en het doen van aangifte voor de eerste jaren is met behulp van Caraad Belastingadviseurs gedaan.

UIt de inventarisatie blijkt dat gemeente Waadhoeke 3 activiteiten met enige "winst" heeft waarover mogelijk Vpb verschuldigd is:
- het straat parkeren, maar deze is voor de Vpb vrijgesteld,
- het zich ontdoen van huishoudelijke afvalstoffen tegen een positieve opbrengst,
- en de grondexploitatie,
De opbrengst op restafval is gering zodat de Vpb zeer klein is.
De grondexploitaties komen in 2018, 2019 en 2020 niet door de spreekwoordelijke 'ondernemerspoort' waardoor er geen Vpb verschuldigd is.
De aangiften vennootschapsbelasting 2018 t/m 2020 worden gevolgd door de belastingdienst, ten aanzien van de activiteit afval is de Belastingdienst derhalve akkoord met onze pragmatische aanpak. Momenteel wordt er gewerkt aan de aangifte Vpb 2021 (deadline 1 mei 2023) en betreft het slechts afval. Voor 2022 is een voorlopige aanslag ontvangen en betaald.

De wetgeving en jurisprudentie over de Vpb voor gemeenten is nog volop in beweging.
Elk jaar moet opnieuw de Vpb-plicht beoordeeld worden.

Risicobeheersing
Goed volgen van de Vpb-regelgeving en -jurisprudentie die nog in beweging is.
Bij nieuwe activiteiten alert zijn op mogelijke gevolgen voor de Vpb.
Bij de nieuwe Grondexploitatie-opzetten een de jaarlijkse actualisatie de Vpb meenemen.

Leerlingenvervoer
Gemeenten zijn verplicht een regeling vast te stellen op basis waarvan ouders van leerlingen - onder bepaalde voorwaarden - aanspraak kunnen maken op bekostiging van vervoer van en naar school. Het vervoer omvat leerlingen van basisscholen, speciale scholen voor basisonderwijs en scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Leerlingen van het regulier voortgezet onderwijs die gehandicapt zijn kunnen in principe ook in aanmerking komen voor bekostiging van het vervoer.
Uitgangspunt van de regeling is een bekostiging op basis van het openbaar vervoer. Als dat niet mogelijk is kan aangepast vervoer bekostigd worden.

Risicobeheersing
Het leerlingenvervoer is een zogenaamde "open-eind-regeling". Dit betekent dat het aantal aanvragen en de daarmee gepaard gaande kosten moeilijk in te schatten zijn.

Peuterspeelzalen
De bekostigingssystematiek is zo dat ouders een inkomensafhankelijke bijdrage betalen voor deelname aan het peuterspeelzaalwerk. Afhankelijk van het inkomen krijgen ouders een toeslag van de Belastingdienst. Bij kostwinnersgezinnen wordt deze toeslag (een vast bedrag per kind) door de gemeente betaald. Het aantal kinderen dat van deze voorziening gebruik maakt fluctueert elk jaar.

Risicobeheersing
De bijdrageregeling is een zogenaamde "open-eind-regeling". Dit betekent dat het aantal aanvragen en de daarmee gepaard gaande kosten moeilijk in te schatten zijn.

Algemene risico's verbonden aan het subsidiëren van instellingen
De gemeente Waadhoeke verstrekt jaarlijks vele subsidies, van kleine bedragen tot vele tonnen. Risico's liggen er vooral op het gebied van de gesubsidieerde instellingen die grotendeels gefinancierd worden door de gemeente en die een bestuurlijke relatie met de gemeente hebben. Als er iets mis gaat dan is het veelal de gemeente die problemen moet oplossen en opdraait voor de financiële gevolgen.

Risicobeheersing
Tussentijds voortgangsgesprek met instellingen die substantieel subsidie ontvangen (groter dan € 50.000), in gesprek gaan als er problemen gesignaleerd worden, controle- of beoordelingsverklaring bij de jaarstukken.

Beschermd wonen
Tot op heden worden de taken uitgevoerd via Centrumgemeenten, in ons geval Leeuwarden. Met ingang van 2018 ligt het financieel risico al bij de gemeente. De tekorten in eerdere jaren (2018 en 2019) zijn door de inzet van het regionale expertiseteam teruggebracht en sinds 2020 is er een klein overschot. Hieruit blijkt dat de genomen maatregelen door SDF voldoende effect hebben gehad in het terugdringen van het tekort.
Het was de bedoeling dat het nieuwe verdeelmodel van beschermd wonen ingevoerd zou worden per
1 januari 2023. De invoering van dit nieuwe verdeelmodel is uitgesteld. Een nieuwe invoerdatum is nog onbekend. Meer informatie zal worden bekend gemaakt in de meicirculaire 2023.

Risicobeheersing
Regelmatig overleg en afstemming met SDF. Daarnaast actieve monitoring van informatie over de nieuwe herijking van de middelen voor beschermd wonen.

Ziekteverzuim
In de CAO gemeenten is bepaald dat een zieke medewerker in de eerste zes maanden recht heeft op 100% doorbetaling. In de zevende tot en met de twaalfde maand 90% en in het tweede ziektejaar 75%. Na deze 24 maanden moet bij voortdurende arbeidsongeschiktheid tot aan het einde van het dienstverband 70% van het loon worden doorbetaald.

De werkgever en werknemer spannen zich samen in om de zieke medewerker zo snel mogelijk weer aan het werk te krijgen. Met name in de eerste weken van afwezigheid wegens ziekte voert de werkgever zelf de regie op de bedrijfsgezondheidszorg en de verzuimbegeleiding. Uitgangspunt daarbij is snel en effectief ingrijpen en het verzuim bekorten. Vanaf dag 1 is de direct leidinggevende verantwoordelijk voor de verzuimbegeleiding. Na 3 weken neemt de arbodienst en bedrijfsarts de verzuimbegeleiding voor een deel over in met name een adviserende rol richting de werkgever.

Het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2022 6,82%.

Risicobeheersing
Ziekteverzuimbegeleiding als gezamenlijke inspanning en sturing van leidinggevende, arbodienst en bedrijfsarts.
Maatregelen gericht op preventie zoals coaching, stimuleren van een gezonde leefstijl, aanbieden van een preventief medisch onderzoek (PMO).

Wet WIA
Sinds 2006 hebben we te maken met de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen). De WIA regelt onder meer de arbeidsongeschiktheidsuitkering voor medewerkers die 2 jaar of langer ziek zijn en die volgens het UWV (deels) blijvend arbeidsongeschikt zijn.

De WIA voorziet in deze situaties in een inkomensvoorziening voor medewerkers die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn (IVA) en die voor een deel of tijdelijk volledig arbeidsongeschikt zijn (WGA). Gemeente Waadhoeke is eigen risicodrager voor de WGA en Ziektewet. Een eigen risicodrager betaalt voor een periode van 10 jaar zelf de WGA-uitkeringen van de (ex)-werknemers. De werkgever is tijdens deze periode van 10 jaar eveneens zelf belast met de reintegratie van zijn arbeidsongeschikte (ex)-werknemers.
Deze wijziging vraagt een nog actievere en zorgvuldiger hantering van het ziekteverzuimbeleid. Regelmatige toetsing in hoeverre het huidige beleid voldoet aan nieuwe wetgeving moet zeker plaatsvinden.

Risicobeheersing
Bij verwachte WIA-instroom van een medewerker, vroegtijdig inschakelen van de casemanager van Qare. Doel hiervan is om instroom in de WGA te voorkomen.
Maatregelen gericht op begeleiding en ondersteuning bij re-integratie. We laten ons daarbij ondersteunen door Qare.

Keuzepensioen
Een gemeentelijke organisatie is op grond van het Pensioenreglement verplicht deelnemer in het ABP. Een werknemer bouwt tijdens zijn actieve periode pensioen op bij het ABP.
Met het ABP-keuzepensioen kan een werknemer zelf het moment kiezen waarop het pensioen in gaat. Dat kan al vanaf de 60e verjaardag, maar moet uiterlijk 5 jaar ná de AOW-gerechtigde leeftijd in gaan.
De medewerker heeft binnen het ABP-keuzepensioen diverse keuzemogelijkheden:

- het moment waarop het keuzepensioen in gaat;
- het pensioen (gedeeltelijk) laten ingaan en daarnaast (gedeeltelijk) blijven werken;
- eerst een hoger en later een lager pensioen ontvangen, of andersom;
- een gelijkblijvend inkomen, vóór en ná de AOW-leeftijd;
- het verhogen van het pensioen met (een deel van) het nabestaandenpensioen.

Dit onvoorspelbare vraagt een grote mate van flexibiliteit van de organisatie.

Risicobeheersing
De mogelijkheden van risicobeheersing zijn beperkt.

WW en bovenwettelijke WW
De Werkloosheidswet (WW) is ook van toepassing op overheidspersoneel. We zijn als gemeentelijke organisatie verplicht eigenrisicodrager voor de WW. Dit houdt in dat de kosten van WW-uitkeringen van ex-medewerkers voor rekening van de werkgever zijn. Het betekent daarnaast ook dat de werkgever wettelijk verantwoordelijk is voor de re-integratie van zijn ex-medewerkers met als doel om deze medewerkers weer aan het werk te krijgen.
In 2015 is de WW op een aantal onderdelen versoberd (vertraagde opbouw en verkorting maximale duur van de WW-uitkering). Afgesproken is om deze versoberingen in opbouw en duur te repareren. Dit vindt plaats door een zgn. reparatie-uitkering.

Risicobeheersing
We investeren in re-integratiebegeleiding van de ex-medewerkers. Om er voor te zorgen dat de ex-medewerkers zo snel mogelijk uitstromen naar werk en dus geen geld meer kosten voor de werkgever.
Voor de reparatie-uitkering betalen werknemers een kostendekkende werknemerspremie. De ingehouden werknemerspremies worden centraal gereserveerd. Daaruit worden eventuele WW-uitkeringen van ex-medewerkers betaald.

Omdat overheidswerkgevers feitelijk hun eigen WW-uitkeringen moeten financieren, gaan we in overleg met de afdeling financiën bekijken of het zinvol is om hiervoor een aanvullende voorziening te treffen.

Krapte op de arbeidsmarkt
De schaarste op de arbeidsmarkt en problemen met betrekking tot de levering van goederen en diensten door onze leveranciers leiden tot vertragingen en prijsstijgingen. Niet te voorspellen is of en hoe snel de vertragingen weer ingehaald kunnen worden en hoe de prijzen zich gaan ontwikkelen.

Risicobeheersing
De mogelijkheden van risicobeheersing zijn beperkt.
Risico's zitten in veel meer vakgebieden, de krapte op de arbeidsmarkt is momenteel een landelijk probleem. Beheersing van de risico's blijft derhalve een punt van aandacht.

Verbonden partijen
De gemeente Waadhoeke neemt deel in een aantal verbonden partijen. Dit zijn partijen die gemeentelijke taken in opdracht van de gemeente uitvoeren.
Gemeenten lopen een aantal risico's ten aanzien van verbonden partijen. Het gaat hierbij o.a. om:

- Financiële tekorten bij verbonden partijen;
- Taken, doelstellingen en prestaties worden niet gerealiseerd;
- Onvoldoende sturingsmogelijkheden door de organisatievorm (bijvoorbeeld door verschillende inzichten bij de deelnemers in een Gemeenschappelijke Regeling)

De verbonden partijen worden afzonderlijk toegelicht in de paragraaf Verbonden Partijen in deze jaarrekening. In deze paragraaf worden bovengenoemde zaken vermeld zodra deze van toepassing zijn bij één van de verbonden partijen.

Risicobeheersing
Door duidelijke afspraken met verbonden partijen, een frequente rapportage/verantwoording door verbonden partijen aan de gemeente en periodieke ambtelijke overleggen wordt het inzicht in het functioneren van de verbonden partijen vergroot. Hiermee wordt getracht de gelopen risico's te minimaliseren.

Overdracht oevers en vaarwegen
Waadhoeke neemt deel in een provinciaal onderzoek naar oevers en eigendom. Inmiddels zijn vijf varianten voor het beheer en onderhoud van oevers langs vaarwegen uitgewerkt en is gevraagd een voorkeursvariant te onderschrijven. Uitgaande van variant 5 krijgt de gemeente 27 km in beheer en onderhoud.

Risicobeheersing
De Stuurgroep Oevers (waarin gemeente Waadhoeke deelneemt) en het Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW) willen proberen om tot een eenduidig gezamenlijk advies te komen aan provinciale staten en gedeputeerde staten. Insteek is dat de Friese gemeenten een unaniem gezamenlijk advies uitbrengen aan de Provincie.
Overigens is ligt de uiteindelijke keuze voor toewijzing bij de provincie. Ook zonder consensus over een toewijzingsmethode kan de provincie eigenhandig op basis van de Waterwet het beheer en onderhoud toewijzen.
Als alle partijen besluiten om mee te gaan met de voorkeursvariant kan in 2023 een besluit genomen worden. Hetzelfde geldt voor de benodigde bijdrage aan het gezamenlijk in te stellen oeverfonds.

WOZ van Dijkwoningen

Bij het samengaan van de voormalige gemeenten speelde dat een aantal inwoners van de voormalige gemeente het Bildt bezwaar hadden gemaakt tegen de WOZ-waarde 2017, waarbij werd verwezen naar de uitspraak van de Hoge Raad d.d. 4 maart 2016 . De Hoge Raad heeft – kort gezegd – in deze uitspraak over zogenaamde 'waterverdedigings- en beheersingswerken' geoordeeld, dat de grond die bij het waterverdedigingswerk hoort, niet meegerekend moet worden bij het bepalen van de WOZ-waarde van het onroerend goed waar deze grond onderdeel van uitmaakt. Als nieuwe gemeente heeft het college van B&W begin 2018 besloten de WOZ-waardes van 1300 dijkwoningen te herzien. De waarde van de grond van het waterverdedigingswerk wordt niet volledig meegerekend in de WOZ-waarde over 2017. Wanneer het verschil tussen de oude en herziene WOZ-waarde meer dan 20% bedraagt en minimaal € 5.000, worden de eigenaren ook gecompenseerd over de jaren 2013 tot en met 2016. In verband met het gelijkheidsbeginsel zijn niet alleen de aanslagen van de bewoners van de Oudebildtdijk die een bezwaarschrift indienden, herzien. Alle aanslagen 2017 in het grondgebied van de gemeente waarop deze uitzonderingsregeling van toepassing is, zijn herzien.

Eén inwoner heeft de gemeente verzocht de schade te vergoeden vanaf 1995 tot en met 2016 omdat in deze periode de WOZ waarden van zijn onroerend goed onjuist c.q. te hoog zijn vastgesteld. Daartoe heeft hij een procedure aangespannen bij de bestuursrechter van de rechtbank Noord-Nederland. De inwoner is deels in het gelijk gesteld bij uitspraak van 7 mei 2021. De rechtbank is van oordeel dat de gemeente de onrechtmatigheid van de WOZ-beschikkingen voor de jaren 2014 tot en met 2016 heeft erkend. Vervolgens is het naar het oordeel van de rechtbank aannemelijk dat de door de inwoner gestelde schade een rechtstreeks en onmiddellijk gevolg is van de onrechtmatige vaststelling van de WOZ-waarden door de gemeente voor de jaren 2014 tot en met 2016.

Omdat de bestuursrechter zich onbevoegd heeft verklaard de vordering in behandeling te nemen, waar het gaat om de jaren voor 2014, heeft de inwoner daarvoor een procedure opgestart bij de civiele rechter van de rechtbank Noord-Nederland. De civiele rechter heeft de vordering van de inwoner afgewezen waartegen de inwoner niet in hoger beroep is gegaan. De gemeente heeft met succes hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank d.d. 7 mei 2021. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft uitspraak gedaan op 14 september 2022 en de uitspraak van de rechtbank van 7 mei 2021 vernietigd. Het verzoek om schadevergoeding met betrekking tot de jaren 2014, 2015 en 2016 is afgewezen. De inwoner heeft cassatie ingesteld bij de Hoge Raad. Het is onbekend wanneer de Hoge Raad arrest zal wijzen.

Het belang is deze zaak is afgerond € 1.500 excl. proceskosten. Indien de uitspraak van het Gerechtshof geen stand houdt kan dat tot gevolg hebben dat andere eigenaren van dijkwoningen eenzelfde verzoek doen tot schadevergoeding. Er zijn ook door andere inwoners procedures gestart welke wachten op een mondelinge behandeling bij de rechtbank. Dit maakt dat het achterliggende financieel risico voor de gemeente een andere is dan het hiervoor genoemde bedrag.

Risicobeheersing

De verzekeraar van de gemeente is op de hoogte gesteld. De verzekeraar stelt zich op het standpunt, dat deze mogelijke schadeclaim niet onder de dekking valt.

C. Financiële kengetallen

1a. Netto schuldquote

Een kengetal om de hoogte van de schulden van gemeenten te beoordelen en te vergelijken is de netto schuld als aandeel van de inkomsten, uitgedrukt in procenten. Dit kengetal is de netto schuldquote. De hoogte van de inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Hoe hoger de inkomsten des te meer rente en aflossing een gemeente kan dragen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

1A Netto schuldquote *Bedragen x € 1.000*	**2022** **Begroting**	**2022** **Rekening**
A Langlopende schulden en vlottende passiva	47.613	44.464
B Uitzettingen looptijd < 1 jaar en liquide middelen	6.000	30.978
Netto schuld (A-B)	**41.613**	**13.486**
C Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	132.847	157.242
Netto schuldquote (A-B)/C x 100%	**31%**	**9%**

Analyse

De gemiddelde netto schuldquote van de Nederlandse gemeenten bedraagt ongeveer 79%. Een normale netto schuldquote bevindt zich tussen 0% en 100%. Dit varieert door investeringen die gedaan zijn. De netto schuldquote van de gemeente Waadhoeke bedraagt 9%. Dit is lager dan gemiddeld en geeft aan dat rente en aflossing geen onevenredig deel uitmaken van de exploitatie.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

In veel gevallen lenen gemeenten gelden aan derden of verbonden partijen. Hierover wordt rente in rekening gebracht en worden aflossingen ontvangen. Voor het bedrag aan verstrekte leningen hebben de schulden per saldo geen lasten op de exploitatie. Deze verstrekte leningen zijn niet meegenomen in de definitie van de netto schuldquote bij 1A.
Wanneer sprake is van een grote portefeuille verstrekte leningen kan dit de netto schuldquote negatief beïnvloeden. Daarom wordt ook de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen berekend (verstrekte leningen worden in mindering gebracht op de schulden). De gemeente Waadhoeke heeft beperkt leningen verstrekt. Gemiddeld over de afgelopen jaren gaat het om een bedrag van afgerond € 1.000.000.

1B Netto schuldquote gecorr. Voor alle verstrekte leningen *Bedragen x € 1.000*	**2022** **Begroting**	**2022** **Rekening**
A Langlopende schulden en vlottende passiva	47.613	44.464
B Verstrekte leningen	1.078	1.750
C Uitzettingen looptijd < 1 jaar en liquide middelen	6.000	30.978
Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A-B-C)	***40.535***	***11.736***
D Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	132.847	157.242
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A-B-C)/D x 100%	**31%**	**7%**

Analyse
De gemiddelde netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen bedraagt voor alle Nederlandse gemeenten ongeveer 57%. Het verschil tussen de kengetallen 1A en 1B laat zien dat Nederlandse gemeenten gemiddeld meer leningen verstrekken dan Waadhoeke.

2. Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Hiermee wordt inzichtelijk in welke mate de bezittingen op de balans (linkerzijde) gefinancierd zijn met eigen vermogen. De tegenhanger van de solvabiliteitsratio is de schuldratio. De schuldratio geeft aan welk deel van de bezittingen gefinancierd is met vreemd vermogen. In het bedrijfsleven wordt de solvabiliteitsratio gebruikt om inzichtelijk te maken in welke mate aan de financiële verplichtingen (aflossing van schulden) kan worden voldaan. Met name bij een liquidatie. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves.

Solvabiliteitsratio *Bedragen x € 1.000*	**2022** **Begroting**	**2022** **Rekening**
A Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	31.107	52.238
B Balanstotaal	99.190	122.959
Solvabiliteit (A/B) x 100%	**31%**	**42%**

Analyse
De solvabiliteit van de gemeente Waadhoeke bedraagt in 2022 42%. Dit is hoger dan het gemiddelde van de Nederlandse gemeenten (33%) en kan derhalve worden gezien als een gezonde solvabiliteit. Opgemerkt moet worden dat voorzieningen worden gezien als vreemd vermogen aangezien hier verplichtingen tegenover staan. Waadhoeke heeft een behoorlijke voorziening op de balans om de uitgaven in de beheerplannen te dekken.

3. Kengetal grondexploitatie
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarde van de grondexploitatie heeft daarmee een relatie met de netto schuldquote aangezien rente toegerekend en geactiveerd wordt en daarmee niet op de exploitatie drukt. En in een normale situatie zullen bij verkoop de schulden die aangegaan zijn voor de aankoop van bouwgrond afgelost kunnen worden. Daarom wordt het kengetal grondexploitatie ook uitgedrukt als de boekwaarde ten opzichte van de totale baten exclusief mutaties in de reserves.

Grondexploitatie *Bedragen x € 1.000*	**2022** **Begroting**	**2022** **Rekening**
A Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)	0	0
B Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	17.102	15.330
C Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	132.847	157.242
Grondexploitatie (A+B) / C x 100%	**13%**	**10%**

Analyse
De grondexploitatie vormt een groot aandeel in de bezittingen van de gemeente (Met name fase 3 en 4 van Franeker Zuid en Waddenglas vormen samen een groot deel van de bouwgrondexploitatie).

4. Structurele exploitatieruimte
Op basis van de Gemeentewet moet de begroting structureel en reëel in evenwicht zijn. Structureel evenwicht betekent dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Een aantal uitgaven in de begroting zijn incidenteel. Op basis van artikel 19 BBV worden incidentele baten en lasten en structurele mutaties in de reserves al inzichtelijk gemaakt. Om de structurele exploitatieruimte inzichtelijk en vergelijkbaar te maken wordt deze uitgedrukt in een percentage. Het kengetal wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten exclusief mutaties in reserves.

Structurele exploitatieruimte *Bedragen x € 1.000*	**2022** **Begroting**	**2022** **Rekening**
A Totale structurele lasten	131.412	133.227
B Totale structurele baten	134.330	138.821
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	0
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	236	236
E Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	**132.847**	**157.242**
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%	**2%**	**4%**

Analyse
Het blijkt dat de structurele exploitatieruimte beperkt is. Het grootste deel van de baten en lasten in de exploitatie is structureel. De rekening/begroting is minder flexibel wat betekent dat bijsturen lastig is.

5. Belastingcapaciteit
Belastingen zijn een belangrijke inkomstenbron voor gemeenten. Verhoging van belastingen geeft structurele ruimte in de begroting. Belastingen zijn echter ook een politiek gevoelig punt, wat het belang van vergelijking vergroot. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met de gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar t-1 uitgedrukt in een percentage.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden *Bedragen x € 1.000*	**2022** **Begroting**	**2022** **Rekening**
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	258	258
B Rioolheffing voor gezin	294	294
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	295	295
D Eventuele heffingskorting	0	0
E Totale woonlasten voor gezin bj gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	847	847
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	811	811
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	**104%**	**104%**

Analyse
Uit de vergelijking blijkt dat de woonlasten van de gemeente Waadhoeke, bij een WOZ-waarde van € 181.000, iets hoger dan het landelijk gemiddelde liggen. Dit zegt echter maar beperkt iets over de mogelijkheid om de lasten wel of niet te verhogen. De rioolheffing en afvalstoffenheffing mogen maximaal kostendekkend zijn, de OZB wordt door gemeenten zelf bepaald. Ter indicatie: van alle gemeenten is de laagste gemiddelde woonlast ongeveer € 598 en de hoogste ongeveer € 1.517.

Verloop kengetallen

Totaal kengetallen *Netto schuldquote*	**2022** **Begroting**	**2022** **Rekening**
Netto schuldquote	31%	9%
Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	31%	7%
Solvabiliteitsratio	31%	42%
Grondexploitatie	13%	10%
Structurele exploitatieruimte	2%	4%
Belastingcapaciteit	104%	104%

Totaal analyse
De huidige schuldpositie van de gemeente Waadhoeke brengt op basis van de kengetallen geen grote risico’s met zich mee. De wendbaarheid van de begroting is echter beperkt. De woonlasten zijn op dit moment iets hoger dan het landelijk gemiddelde. De reservepositie van de gemeente Waadhoeke stijgt alsmede het balanstotaal, hierdoor stijgt eveneens de solvabiliteitsratio. De grondexploitatie 2022 heeft een lager aandeel in het balanstotaal ten opzichte van 2021.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding
In deze paragraaf dient m.b.t. de kapitaalgoederen wegen, riolering, bruggen, water, kademuren, sportvelden, openbare verlichting, gebouwen en speelvoorzieningen te worden aangegeven:
1. Het beleidskader;
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
3. De vertaling van de financiële consequenties binnen de begroting.

In 2021 zijn het baggerplanWaadhoeke en het beheerplan Buitensportaccommodaties vastgesteld. In 2020 zijn het vGRP, beheerplan gebouwen en openbare verlichting vastgesteld. In 2019 zijn voor het beheer van diverse kapitaalgoederen (de wegen, het groen en de kunstwerken) de beheerplannen al vastgesteld. De resterende beheerplannen zullen in de komende tijd worden geactualiseerd, dan wel opnieuw worden aangeboden aan de raad ter vaststelling. Uitvoering van het beheer wordt op deze vlakken conform de vastgestelde plannen opgepakt.
Voor de resterende beheergebieden is voor 2022 vanuit praktisch oogpunt gekozen om het beheer van de openbare ruimte voort te zetten op de manier van voorgaande jaren. Deze komt overeen met de beheerwijze die in de voormalige gemeenten gehanteerd werd.

In een beheerplan worden de kwantiteit en kwaliteit van de kapitaalgoederen beschreven. Beschreven wordt het geheel van activiteiten om de veiligheid, het comfort en de kwaliteit van de kapitaalgoederen op basisniveau in stand te houden c.q. te brengen tegen zo laag mogelijke kosten. Voor de vastgestelde beheerplannen is een voorziening per kapitaalgoed getroffen.

In de beheerplannen wordt onderscheid gemaakt tussen:
1. Regulier onderhoud (terugkerende niet te grote bewerkingen in een vastgestelde termijn) en
2. Groot onderhoud, reconstructies en vervangingen (deze bewerkingen zijn aan een (vaak langere) vastgestelde termijn gebonden).
De bedragen zoals genoemd komen uit de huidige beheersystemen. Jaarlijks worden inspecties uitgevoerd waarna daadwerkelijk de onderhoudsmaatregel bepaald wordt. Afhankelijk van de staat van onderhoud op dat moment kunnen maatregelen naar voren worden gehaald of uitgesteld worden.

Samengevat zijn de ontwikkelingen van de komende jaren, op basis van de vastgestelde beheerplannen als volgt:

- Er is voldoende budget voor het regulier onderhoud voor alle kapitaalgoederen.
- De voorzieningen zijn op peil.
- Het onderhoudsniveau is sober doch doelmatig. De basiskwaliteit.
- Jaarlijkse inspectie bepaalt welke maatregelen uit de beheerplannen naar voren worden gehaald of kunnen worden doorgeschoven (technisch mogelijk).

Beheerplan wegen (2019-2022)
Het beheerplan probeert een antwoord te geven op de vraag welke kosten voor inspectie, onderhoud en eventuele vervanging / reconstructie gewenst zijn.
Het aanwezige oppervlak verhardingen bedraagt 4.294.490 m2. Dit is te verdelen in 2.034.604 m2 asfaltbetonverhardingen, 233.234 m2 cementbetonverhardingen en 1.865.599 m2 elementenverhardingen. Voorts is nog 161.053 m2 aan onverharde en half verharde wegen aanwezig.

De onkruidbestrijding op verhardingen werd altijd op eenvoudige wijze onopgemerkt uitgevoerd. Met ingang van 2016 is toepassen van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen verboden. We kunnen het resultaat van het tot nu toe toegepaste chemische onkruidbestrijdingsmiddel maar op 1 manier proberen te evenaren. Dat is met de methode die bestaat uit een combinatie heet-water-techniek en onkruid-borstelen. Wij zullen het onkruid op elementenverhardingen nu moeten beheren. Dat vraagt capaciteit. Er zal in het vervolg scherp gemonitord moeten worden om niet in een situatie met enorme achterstanden verzeild te raken. Voor het onkruidbeheer is jaarlijks ongeveer 4x zoveel budget nodig. Dit is meegenomen in de begroting. Ook voor het onkruidbeheer streven wij naar basiskwaliteit.

Er wordt gewerkt conform het beheerplan Wegen.
In 2022 is begonnen met het opstellen van een nieuw beheerplan wegen. Deze zal in maart 2023 aan de raad worden aangeboden.

Beheerplan openbaar groen (2019-2022)
Het plan is beperkt tot het openbaar groen (bomen, bosplantsoen, heesters, gazon enzovoort) en het groen in het buitengebied, in beheer bij de gemeente. De sportvelden en de begraafplaatsen vallen niet binnen dit beheerplan.
Het betreft aan openbaar groen ca. 36.000 st. bomen, 7.500 m1 hagen, 95 ha aan beplantingen, 514 ha. cultuurlijke beplanting en 478 ha. aan gazon.

In het beheerplan groen zijn de kwantiteit en de kwaliteit van het openbaar groen beschreven met daarop aansluitend een beschrijving van het geheel van activiteiten om de kwaliteit van het openbaar groen in stand te houden, dan wel op gezette tijden op niveau te brengen tegen zo laag mogelijke kosten. Dit impliceert een efficiënte planning en uitvoering van onderhoud

Er wordt gewerkt conform het Beheerplan Openbaar Groen 2019-2022.
In 2022 is begonnen met het opstellen van een nieuw beheerplan groen. Deze zal in maart 2023 aan de raad worden aangeboden.

Beheerplan civiele kunstwerken (2019-2022)
De gemeente Waadhoeke heeft 135 verkeersbruggen, 156 fiets-/voetgangersbruggen, 3 sluizen, 2 natuurlijke oevers, 45 beschoeiinggedeeltes, 93 damwandgedeeltes, 23 kademuurgedeeltes, 6 duikers (voorlopige inventarisatie niet compleet) en 43 vaar-recreatieve objecten. Deze zijn gemaakt van hout, kunststof, beton/metselwerk of van staal. In het beheerplan staan de bewerkingen en de termijn van uitvoering vermeld, waarbij het huidige kwaliteitsniveau als uitgangspunt is genomen. De termen sober, doch doelmatig kunnen hierbij gehanteerd worden. De gehanteerde levensduur is gebaseerd op door de raad vastgestelde notitie Nota waarderen, activeren en afschrijven. De onderhoudskosten zoals genoemd in het beheerplan dienen als minimaal benodigd te worden beschouwd.

Voor het bepalen van het onderhoudsniveau wordt met een aantal factoren rekening gehouden. Veiligheid is het eerste criterium voor vervanging. Daarnaast wordt rekening gehouden met de functionaliteit van de brug (verkeersbrug, fietsvoetgangersbrug, loopbrug), de ligging van de brug (doorgaande route, sluipwegen, doodlopende weg) en de situatie van het gebied (openbaar gebied, bedrijventerrein, particulier terrein).
Jaarlijks wordt 20% van alle bruggen aan een gedegen inspectie onderworpen. Een aantal betonbruggen in hoofdverkeerswegen hebben gedetailleerd onderzoek nodig. Dit om te bepalen of ze nog aan de huidige verkeersklassen voldoen. Groot en regulier onderhoud is benoemd in het beheerplan Bruggen.

Er wordt gewerkt conform het Beheerplan civiele kunstwerken.

In 2022 is begonnen met het opstellen van een nieuw beheerplan civiele kunstwerken. Deze zal in maart 2023 aan de raad worden aangeboden.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan(2020-2023)
In 2020 is een Waadhoeks Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2020 -2024 vastgesteld.
Met de verbreding van de gemeentelijke watertaken neemt het gemeentelijk rioleringsplan (hierna te noemen als vGRP) een prominente plaats in.
Het vGRP is het beleidskader voor de uitvoering van de zorgplichten.

In het nieuwe vGRP is een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren (2020-2024) opgenomen. Dit uitvoeringsprogramma geeft sturing aan de opgave voor exploitatie, onderhoud, inspectie, onderzoek en eventuele vervanging/reconstructie om te voldoen aan de beleidsuitgangspunten voor de zorgplichten.

Er wordt gewerkt conform het vGRP.
In 2022 zijn personele wisselingen geweest. Het zoeken naar een nieuw personeel is door ziekte en krapte op de arbeidsmarkt vertraagd. Met het huidige personeel is ervoor gezorgd dat het voorkomen van calamiteiten en het reguliere onderhoud zoveel mogelijk doorgang vonden. Hierdoor is de uitvoering van grotere plannen vertraagd. Per 1-3-2023 is er nieuw personeel aangetrokken.

Beheerplan Openbare verlichting 2019-2029
Het beheerplan openbare verlichting heeft als doel om het beheer te harmoniseren en op een aantal vlakken ook te standaardiseren. Daarbij geeft dit beheerplan inzicht in de vervangingsopgave die er ligt voor de komende jaren (periode 2020-2039) inclusief de financiële onderbouwing.

De scope van dit beheerplan betreft de openbare verlichting. Daaronder vallen de lichtmasten en armaturen, gevel- en overspanningsarmaturen en grondspots. Verlichte reclameborden, abri's etcetera maken geen onderdeel uit van dit beheerplan.

Er wordt gewerkt conform het beheerplan openbare verlichting.
In 2022 is de betreffende functionaris met pensioen gegaan. Het vinden van nieuw personeel is door krapte op de arbeidsmarkt vertraagd. Met het huidige personeel is ervoor gezorgd dat calamiteiten en het reguliere onderhoud zoveel mogelijk doorgang vonden. In het 4e kwartaal is een nieuwe beheerder aangetrokken die de uitvoering van het beheerplan weer op pakt.

Beheerplan Gebouwen 2020-2030
In het beheerplan worden de kwaliteit en kwantiteit van de in gemeentelijk eigendom zijnde kapitaalgoederen beschreven. Het gaat om het geheel van activiteiten die de veiligheid, het comfort en de kwaliteit van de kapitaalgoederen in stand houden c.q. brengen tegen zo laag mogelijke kosten. Beheerplannen zijn belangrijk omdat het hier gaat om beheer van kapitaalgoederen en het voorkomen van kapitaalvernietiging.

Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. Er moet dus beleid gemaakt worden voor het beheer van deze kapitaalgoederen. Beheer gaat hierbij om behouden wat je hebt. Een kapitaalgoed kan daartoe op verschillende manieren worden beheerd. Hoe mooi moet het er uit zien, hoe veilig moet het zijn, welk kwaliteitsniveau wordt nagestreefd en wat mag het kosten? Allerlei vragen waarvan de antwoorden van invloed zijn op de keuzes die per kapitaalgoed kunnen worden gemaakt en de financiële consequenties die daaruit voortvloeien. Het beheerplan Gebouwen probeert een antwoord te geven op de vraag welke kosten voor inspectie, onderhoud en eventuele vervanging gewenst zijn in de periode 2020 - 2030. De gemeente heeft 43 grote en minder grote gebouwde objecten in eigendom.

In het beheerplan gebouwen wordt uitgegaan van:

- Het huidige kwaliteitsniveau, te weten voldoen aan veiligheid conform de Arbo-normen en het voorkomen van achterstallig onderhoud, is uitgangspunt voor het beheer.
- De gehanteerde levensduur is gebaseerd op de door de raad vastgestelde Nota waarderen, activeren en afschrijven.
- De gebouwen waarover is besloten of wordt besloten dat deze op de nominatie staan voor verkoop/sloop zijn hier niet in meegenomen.
- Aan het beheer van Rijksmonumenten liggen inspectieverslagen van Monumentenwacht Fryslân ten grondslag. Op basis van de gebruikte Periodieke Instandhoudings Plannen (PIP's) van Monumentenwacht Fryslân is een doorberekening gemaakt op basis van dezelfde systematiek en rekening houdend met de gebruikelijke onderhoudscycli.
- De ontwikkeling binnen het gebouwenbestand (bv afstoten gebouwen) bepaalt ook of de uitvoering van groot onderhoud wel of niet uitgevoerd wordt.
- Om het beheer optimaal te kunnen uitvoeren is een voorziening voor Gebouwen getroffen.

Er wordt gewerkt conform het beheerplan gebouwen 2020-2030.
Op basis van het collegeprogramma is voor 2023 een nieuw beheerplan gebouwen in de maak. Hierbij ligt het accent conform het collegeprogramma op het verduurzamen van de gebouwen van Waadhoeke. Dit heeft een extra inventarisatie van de gebouwen tot gevolg die (net als het eerder opstellen van het beheerplan) niet in het huidige beheerplan opgenomen is.

Baggerplan 2022-2030
Om (inzicht te krijgen in en) aan de onderhoudsverplichting te voldoen voor de periode 2022 - 2030, wil de gemeente de beschikking hebben over een onderhoudsplan. Door het structureren van de aanpak voor het onderhoud zijn de kosten voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt en is een tijdsschema opgezet. Dit plan is in de raad van 11 november 2021 vastgesteld.
In 2022 is conform dit plan gewerkt.

Buitensportaccommodaties 2022-2026
Het Beheerplan Buitensportaccommodaties 2022-2026 gaat in het op het beheer van natuurgras- en kunstgrassportvelden inclusief het beheer van inrichtingselementen, renovaties en de daarbij behorende kosten. Het Beheerplan Kunstgrassportvelden 2021-2025 is één op één overgenomen in het Beheerplan Buitensportaccommodaties 2022-2026. Dit plan is in de raad van 28 oktober 2021 vastgesteld.
In 2022 is gewerkt conform dit beheerplan.

Overige
Voor de kapitaalgoederen waar nog geen geactualiseerde beheerplannen voor zijn, golden de volgende beheerplannen:

- Beheerplan Speelvoorzieningen (2016-2025) Franekeradeel
- Water Franekeradeel;
- Begraafplaatsen het Bildt.

Overzicht van onderhoudsuitgaven

Regulier onderhoud (t.l.v. exploitatie) *Bedragen x € 1.000*	**Begroting 2022**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil**
Wegen	3.190	3.343	3.130	213
Openbaar Groen	1.452	1.419	1.936	518-
Civiel Technische werken	543	588	533	55
Riolering	2.823	2.776	2.801	25-
Openbare verlichting	380	333	366	33-
Gebouwen	611	675	661	14
Buitensportaccommodaties	337	531	568	37-
Speelplaatsen	81	91	131	40-
Baggeren	7	70	70	-
Totaal	**9.422**	**9.826**	**10.197**	**371-**

In vorenstaande tabel zijn zowel de structurele als incidentele lasten voor onderhoud kapitaalgoederen opgenomen. Deze lasten betreffen uitgaven voor klein/regulier of jaarlijkse onderhoud en dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen voor groot onderhoud. Dus niet de lasten voor inzet eigen personeel, kapitaallasten en overhead.

In onderstaande tabel staan de uitgaven voor groot onderhoud die ten laste van voorzieningen zijn gebracht.

Groot onderhoud (t.l.v. voorzieningen) *Bedragen x € 1.000*	**Realisatie 2022**
Wegen	533
Civiel Technische werken	74
Riolering	2.784
Gebouwen	636
Buitensportaccommodaties	-
Baggeren	-
Totaal	**4.028**

Paragraaf Financiering

Inleiding
Op grond van de wet Financiering decentrale overheden (Fido) is door de gemeenteraad het Treasurystatuut 2022 voor onze gemeente opnieuw vastgesteld in de raadsvergadering van 25 november 2021. Daarin is opgenomen het uitvoeringsbesluit Treasury, zoals deze is vastgesteld in de collegevergadering van B&W.

Uitgangspunten begroting
In de Jaarstukken 2022 was er sprake van een financieringsoverschot, een beroep op de geldmarkt was derhalve niet nodig.

Volgens het vastgelegde beleid wordt de bespaarde rente van 2% (over de reserves en voorzieningen) ten gunste van de exploitatie gebracht, met uitzondering van de bespaarde rente over het saldo boven de algemene reserve € 15.000.000. De rente over het meerdere (in casu de vrij besteedbare algemene reserve) wordt niet ten gunste van de exploitatie gebracht.
Stand van de algemene reserve per 1 januari 2022 is: € 16.502.064.

Treasurybeheer
Algemeen
De financiële administratie is primair ingericht op budgetbeheer en minder op het volgen van kasstromen. Dit heeft tot gevolg, dat investeringen budgettair snel worden verwerkt, maar dat er minder zicht is op (meerjaren) gevolgen voor de treasury.

Renterisicobeheer
In de wet Fido is een norm gegeven voor de omvang van het renterisico. Onder renterisico wordt verstaan de gevoeligheid van de financiële positie van de organisatie voor renteschommelingen. De beheersing bestaat eruit dat de herfinanciering gelijkmatig gespreid moet worden.

Renterisiconorm
De basis van de norm is de omvang van de begroting. Het percentage is 20%. De gemeentelijke aflossingsverplichtingen bevinden zich ruim binnen deze norm.

Renterisiconorm

Omschrijving	**Bedragen x € 1.000**
Begroting 2022 (afgerond)	134.400
Renterisiconorm	26.880
Aflossingen	1.555
Ruimte onder de risiconorm	**25.325**

Beschrijving renterisiconorm
De renterisiconorm stelt in de kern dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer dan 20% van de begroting mogen bedragen. Het maximum percentage van 20% moet voor de komende vier jaar worden berekend op basis van de begroting voor het komende jaar.

De norm is bedoeld om het budgettaire risico van rentestijgingen te maximeren. Het gaat erom dat openbare lichamen bewust omgaan met de risico's van langlopende financiering, vooral het renterisico bij herfinanciering. Hoe meer de looptijd van schuld gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschommelingen bij herfinanciering. Als de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen worden begrensd tot 20% van de begroting, leidt een rentestijging van 1 procentpunt tot 0,2 procentpunt hogere rentelasten op de begroting. Als de rente met 5 procentpunt stijgt, stijgen de rentelasten op de begroting met 1 procentpunt.

Bedragen x € 1.000	**Realisatie 2022**
Renterisico op vaste schuld	
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	-
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	-
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld o/g	-
3b. Nieuw verstrekte leningen u/g	-
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	-
5. Betaalde aflossingen	1.555
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.555
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	**1.555**
Renterisiconorm	
8. Stand van de vaste schuld per 1 januari 2022	32.817
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	
10. Renterisiconorm	**6.563**
Toets Renterisiconorm	
7. Renterisico op vaste schuld	1.555
10. Renterisiconorm	6.563
11. Ruimte/overschrijding (10-7)	**5.008**

Kasgeldlimiet

Bij een primaire begrotingsomvang van ongeveer € 134 miljoen bedraagt de toegestane kasgeldlimiet 8,5% van dit bedrag ofwel € 11,4 miljoen (afgerond). Gedurende 2022 heeft de vlottende schuld de kasgeldlimiet niet overschreden.

KASGELDLIMIET PER 31-12-2022	REALISATIE				
	1: jan-mrt	2: apr-jun	3: jul-sep	4: okt-dec	Jaar
Vlottende schuld					
Opgenomen gelden < 1 jaar					0
Schuld in rekening-courant	1.567	446		549	641
Gestorte gelden door derden < 1 jaar					0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld					0
Totaal vlottende schuld	**1.567**	**446**	**0**	**549**	**641**
Vlottende middelen					
Uitgeleende gelden < 1 jaar					
Contante gelden in kas					
Tegoeden in rekening-courant			897		224
Overige uitstaande gelden < 1 jaar					
Totaal vlottende middelen	-	-	**897**	-	224
Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld	1.567	446	0	549	641
Toegestane kasgeldlimiet	11.433	11.433	11.433	11.433	11.433
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**9.866**	**10.987**	**11.433**	**10.884**	**10.793**

Intern liquiditeitenbeheer

Aan de interne liquiditeitsplanning wordt de nodige aandacht besteed. Dit geldt in het bijzonder voor de liquiditeitsplanning van investeringen. Bij de huidige renteontwikkeling is het risico van mis schattingen minimaal.

Gemeentefinanciering

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten en investeringen wordt uitgegaan van integrale financiering. Dat wil zeggen, dat steeds gekeken wordt naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente. Financiering met kort geld is financieel aantrekkelijker dan een negatief saldo in Rekening Courant. Overigens is de kredietfaciliteit in de RC (Rekening Courant) bij de BNG € 10 mln. In kalenderjaar 2022 werden we geconfronteerd met een financieringsoverschot, de behoefte aan kort geld was er dus niet. De behoefte aan een vaste financiering is er eveneens niet geweest in 2022.

Wet HOF

De inwerkingtreding van de wet Houdbare Overheidsfinanciën zal gaandeweg leiden tot een EMU-macronorm voor de decentrale overheid als geheel. De praktijk op dit moment wijst uit, dat het weinig effect heeft voor de gemeentelijke financiering.

Schatkistbankieren

Voor zover de gemeente overtollige middelen heeft worden die afgeroomd ten gunste van de schatkist vanaf een drempelbedrag.

Vanaf 1 juli 2021 is het drempelbedrag schatkistbankieren verhoogd, dit moet de administratieve lasten verlagen. Het drempelbedrag wordt vanaf 1 juli 2021 als volgt bepaald:
Voor gemeenten met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 2% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt.
Voor Waadhoeke is het drempelbedrag ongeveer € 2.700.000 op begrotingsbasis.

``

		Verslagjaar			
(1a)	Drempelbedrag	**2.688,100**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**1.379**	**1.263**	**4.641**	**3.308**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.309	1.425	-	-
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	1.952	620
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	134.405			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	134.405			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	2.688,100			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	124.091	114.972	426.927	304.373
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.379	1.263	4.641	3.308

Rentetoerekening
Hieronder wordt inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Belangrijke punten bij de rentetoerekening zijn:
- De rente die aan de grondexploitatie doorberekend mag worden, bedraagt het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille maal de verhouding VV / TV (Vreemd Vermogen/Totaal Vermogen).
  Het percentage mag afgerond worden op maximaal 0,5% naar boven of beneden.
  (notitie grondexploitaties 2016 van de commissie BBV).
  In de begroting 2022 en de toekomstige grexen (grondexploitaties) bedraagt deze rente 2,0%.
- Er mag bespaarde rente berekend worden over reserves en voorzieningen. Het rentepercentage wat gehanteerd wordt in de begroting 2022 bedraagt 2%.
- De rente moet over alle investeringen omgeslagen worden op basis van een omslagpercentage waarbij het renteresultaat maximaal 0,5% af mag wijken van de door te berekenen rente.
  In de 2022 wordt gerekend met 2,5%.

Op basis van de rentetoerekening ontstaat een renteresultaat van afgerond € 76.000 positief.
Dit bedrag is doorbelast aan de taakvelden.

Rentetoerekening (Bedragen x € 1.000)	**Jaarrekening 2022**	**Begroting 2022 Na wijziging**	**Begroting 2022**	**Verschil**
a. Externe rentelasten korte en lange financiering	968	891	1.006	77
b. Externe rentebaten	-	-	-	-
Saldo rentelasten en rentebaten	968	891	1.006	77
c. Rente die aan grondexploitatie moet worden doorberekend	537	141	141	396
d. Bespaarde rente (reserves en voorzieningen)	1.290	1.106	1.106	184
Aan taakvelden door te berekenen rente	2.258	1.998	2.113	261
Vaste rente (o.a. annuïteit)	-	-	-	-
Omslagrente	2.334	2.371	2.142	-37
e. Totaal doorberekende rente	2.334	2.371	2.142	-37
Renteresultaat (positief is meer doorbelast)	**76**	**373**	**29**	**-297**

Omschrijving	**2022**
Gewogen gemiddelde leningen portefeuille	3,00%
Investeringen	3,00%
Financieringstekort	1,00%
Bespaard	2,00%
Grondexploitatie	2,00%
Omslag	2,50%

Administratieve organisatie
De administratieve organisatie heeft onze doorlopende aandacht. In het Treasurystatuut 2022 is het door het College van Burgemeester en wethouders vastgestelde uitvoeringsbesluit als bijlage opgenomen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding
Deze paragraaf is gewijd aan de bedrijfsvoering van de gemeente, dat wil zeggen de manier waarop de processen in ons bedrijf zijn georganiseerd, worden aangestuurd en de manier waarop de bedrijfsmiddelen worden ingezet. Doel van de bedrijfsvoering is om zo effectief en efficiënt mogelijk de afgesproken prestaties te leveren.

Managementfilosofie
In het document Managementfilosofie en hoofdstructuur van de gemeente Waadhoeke is vastgelegd hoe wij de organisatie willen besturen, managen, ontwerpen en inrichten. Hierin is de rolopvatting voor de normen en waarden die medewerkers in de organisatie met elkaar delen en met anderen samenwerken vertaald in een aantal kernwaarden:

1. Vertrouwen;
2. Integer en betrouwbaar;
3. Klantgericht;
4. Doel- en resultaatgericht;
5. Omgevingsbewust.

Onze kernwaarden zijn de basis van waaruit we handelen, bepalen wie we zijn als organisatie en als medewerkers ("is ons DNA"). Op de kernwaarden zijn we intern en extern aanspreekbaar.

In 2022 werden de Coronamaatregelen afgebouwd en daarmee kwam ook de verplichting om (deels) thuis te werken tot een einde. Er is inmiddels een hybride vorm van werken ontstaan. Afhankelijk van het type werk kan worden gekozen om of op kantoor, of thuis te werken. De praktijk is dat de meeste collega's hierin een goede balans hebben gevonden.
Ook landelijke ontwikkelingen zijn van invloed op onze gemeentelijke organisatie. Zo merken we ook een toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Om hier op te anticiperen hebben we een twaalftal trainees aangenomen. Deze trainees worden binnen onze organisatie op verschillende vakgebieden gedurende anderhalf jaar opgeleid. Daarnaast is een strategische personeelsplanning opgestart. Hierbij kijken we naar ontwikkelingen die voor ons voor de komende jaren gevolgen hebben voor het type personeel dat we nodig hebben. Ook profileert Waadhoeke zich op het gebied van arbeidsmarktcommunicatie. Ten behoeve van de werving ontwikkelen we een eigen gezicht van de werknemer van Waadhoeke en wordt de werving afgestemd op de vacature en de zoekplaats van geïnteresseerden. Dit kan zijn bv. Werken in Friesland, social media of ieder ander type communicatiekanaal. In 2022 zijn hier voorbereidingen voor getroffen. De uitrol hiervan vindt plaats begin 2023.
Voor duurzaamheid is ook de nodige aandacht. er wordt gewerkt aan bewustwording en de vertaling daarvan in concrete acties. Voorbeelden hiervan variëren van de aanschaf van duurzaam gemaakte artikelen, veganistische producten in het eetwerkcafé, duurzame afdelingsuitjes, tot aan de aanschaf van elektrische auto's voor het gemeentelijke wagenpark.

Human Resource Management
Formatie
De vastgestelde personeelsformatie (incl. Bestuur en Griffie maar excl. voormalig personeel) was op 1 januari 2022 343,28 fte.
Op 31 december 2022 is de vastgestelde personeelsformatie 351,25 fte. De formatie is toegenomen door een structurele uitbreiding bij de afdeling Beheer Openbare Ruimte. Werkzaamheden die eerst zijn uitbesteed, worden nu intern gedaan. Dit heeft geleid tot een toename met 8 fte bij de afdeling

BOR door het (deels) omzetten van budgetten "personeel van derden" en "beheerplannen onderhoud derden" in structurele formatie en loonkosten.
Er is geen sprake van over-formatie.

Het wordt steeds duidelijker dat de krapte op de arbeidsmarkt ook invloed heeft op het werven van nieuw personeel voor onze organisatie. Op verschillende vakgebieden is het erg lastig gekwalificeerd personeel te krijgen. De komende jaren zullen we al onze creativiteit moeten gebruiken om deze uitdaging aan te gaan.
Als onderdeel van het Organisatie Ontwikkelprogramma (OOP) wordt er daarom stevig ingezet op arbeidsmarktcommunicatie. Doel daarvan is de gemeente als werkgever beter te profileren om op deze manier meer potentieel talent aan te trekken en moeilijk vervulbare functies in te vullen met mensen die passen bij Waadhoeke.

Opleidingen
Voor wat betreft opleiding en ontwikkeling worden, naast individuele trainingen/opleidingen, waar nodig ook organisatie brede trainingen/opleidingen aangeboden. Conform de landelijke richtlijnen is hiervoor 2% van de loonsom beschikbaar. Deze middelen worden voornamelijk ingezet voor reguliere opleidingen en cursussen.

Het Organisatie Ontwikkelprogramma (OOP) helpt bij het vertalen van de ontwikkeling van onze organisatie naar gedrag.
Denk hierbij aan trainingen o.a. op het gebied van integriteit, het optimaal benutten van talent, betere samenwerking en effectieve feedback geven.
Ook Arbeidsmarktcommunicatie, Waadwiis wurde en de introductiedagen vloeien hieruit voort.
In 2022 was er een budget van € 172.000 beschikbaar voor de uitvoering. Dit budget is grotendeels benut.

Arbeidsomstandigheden
We zijn gestart met de voorbereiding van een nieuwe Risico Inventarisatie en Evaluatie. Onderdelen uit het Plan van Aanpak voor de jaren 2020 tot en met 2022 zijn nog niet uitgevoerd en worden in de nieuwe RI&E en de plannen voor de komende jaren weer meegenomen.

Rechtspositie en Arbeidsvoorwaardenbeleid
De rechtspositionele en arbeidsvoorwaardelijke basis van onze medewerkers is neergelegd in de CAO sector Gemeenten en in het Personeelshandboek (lokale regelingen). De CAO sector gemeenten heeft een looptijd tot en met 31 december 2022.
Er is onderhandeld voor een nieuwe CAO, maar die onderhandelingen zijn recent door de vakbonden opgeschort. Met name de salarisparagraaf zit muurvast.
Omdat de huidige CAO niet is opgezegd, loopt deze vooralsnog ook in 2023 door.

Informatievoorziening
Behoeftemanagement
We hebben de eerste ervaringen met het proces behoeftemanagement opgedaan. Dit proces is ervoor bedoeld om binnen de gemeente de (informatie en ICT) behoeften op te halen, uit te werken, te budgetteren en in te plannen voor realisatie. Afgelopen jaar bleek het lastig om de verschillende behoeften te prioriteren en de impact te toetsen op strategisch en tactisch niveau. We zijn begonnen met een nieuwe aanpak.

Regionaal samenwerken
Voor het beheer van onze ICT voorzieningen en de doorontwikkeling van onze informatievoorziening werken we nauw samen met onze partnergemeenten Noardeast-Fryslân, Leeuwarden en het Shared Service Centrum van Leeuwarden.

In 2022 is Waadhoeke toegetreden tot de coöperatie Data Fryslân, die met data van verschillende Friese organisaties maatschappelijke vraagstukken kwantitatief in beeld brengt. Waadhoeke droeg bij aan de *Fryske Earmoedatlas* en het project *Libbensomjouwing,* waarin gegevens over armoede en de kwaliteit van de leefomgeving worden samengebracht.

Samen met onze partners is gewerkt aan een aantal grote regionale projecten:
- De implementatie van het zaaksysteem Rex is bijna voltooid.
- Het e-HRM pakket van AFAS is in gebruik genomen.
- Digitale werkomgeving: Waadhoeke heeft het oude intranet vervangen door “MijnWerk”.
- De invoering van de Wet Open Overheid (WOO) en de Wet Elektronische Publicaties (WEP) vraagt om de realisatie van een nieuwe publicatievoorziening. In 2022 is hiervoor een regionale projectorganisatie opgezet.
- Een in Waadhoeke opgestart experiment Videobellen als kanaal voor klantcontact wordt regionaal opgepakt.
- De applicatie voor meldingen openbare ruimte (Signalen) is in gebruik genomen.
- Om de digitale dienstverlening burgerzaken te optimaliseren is gestart met de implementatie van eDiensten.

Planning en Control
De opzet van de P&C cyclus is vastgelegd in de nota Planning & Control. De instrumenten die ten dienste staan van de gemeenteraad om invulling te kunnen geven aan zijn rol zijn de kadernota, de programmabegroting, de tussentijdse rapportages en de jaarstukken. De P&C-documenten worden in de softwaretool LIAS opgesteld. In de Auditcommissie worden de (onderdelen van de) P&C-cyclus geëvalueerd.

<u>Rechtmatigheid/Doelmatigheid en doeltreffendheid/ Interne controle</u>

Rechtmatigheid t/m boekjaar 2022
Elk jaar wordt door de gemeenteraad een controleprotocol vastgesteld, waarin de kaders voor de rechtmatigheidstoets zijn vastgelegd. Controle op rechtmatigheid heeft alleen maar zin als dit in samenhang gebeurt met een goede administratieve organisatie, een waarneembare interne controle, beschreven actuele processen en een goede dossiervorming.

Rechtmatigheidsverantwoording naar college met ingang van boekjaar 2023
Met ingang van verslagjaar 2023, dus in 2024, moet het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording afgeven. Op die wijze legt het college expliciet verantwoording af over het rechtmatig handelen in de organisatie. Eventueel geconstateerde afwijkingen, voor zover deze boven de door de Raad vast te stellen grens uitkomen, moeten worden vermeld. Deze worden automatisch onderdeel van de accountantscontrole op de jaarrekening en zijn daarmee onderdeel van het getrouwheidsoordeel van de accountant.

Het is de bedoeling dat in de paragraaf Bedrijfsvoering, onderdeel van het jaarverslag, het college uiteenzet hoe de rechtmatigheidsverantwoording tot stand is gekomen. Daartoe heeft het college een controle- en rapportagesysteem nodig, om zicht te hebben op de relevante rechtmatigheidsaspecten in de organisatie, de risico's op afwijkingen en de daarop genomen beheersmaatregelen, alsmede (een toetsing op) de werking van deze beheersmaatregelen en de uitkomsten daarvan. De huidige interne controlestructuur biedt daartoe al de nodige handvatten.

Net als de huidige situatie, waarin de Raad bevoegd is om de materialiteitsgrenzen en het normenkader vast te stellen, blijft dat ook gelden na de overgang van accountant naar college. In de Auditcommissie (20-10-2020) zijn afspraken gemaakt over hoe invulling te geven aan deze rechtmatigheidsverantwoording en in die commissie is afgesproken de verantwoordingsgrens te bepalen op 3% van de totale lasten.

Rechtmatigheidsverantwoording BVO Sociaal Domein NWF 2022
Over het boekjaar 2022 is de verantwoording, als gevolg van de toedeling (delegatie) van de uitvoerende taken aan De Dienst, weer zoals deze t/m 2020 het geval was.

Doelmatigheid en doeltreffendheid
Met het instellen van de externe rekenkamerfunctie heeft de gemeenteraad het instrument om de doelmatigheid en doeltreffendheid van gemeentelijke beheershandelingen nader te laten onderzoeken. De Rekenkamer heeft in 2022 de uitkomsten van het onderzoek naar het proces van Subsidieverstrekking opgeleverd.

Het opstellen van een plan van aanpak interne onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid en het daadwerkelijk uitvoeren hiervan is vastgelegd in de verordening 213a. Dit is een verantwoordelijkheid van het college. De "eigen" onderzoeksthema's worden met de rekenkamer afgestemd. In 2022 is geen 213a onderzoek uitgevoerd.

Interne controle
Gemeente Waadhoeke heeft een intern controleplan dat jaarlijks wordt vastgesteld. De rechtmatigheidscontroles en de interne controles vinden in samenhang plaats.

<u>Frauderisicoanalyse</u>
Er is een Frauderisicoanalyse, waarin de frauderisico's in beeld zijn gebracht en waarbij is aangegeven in hoeverre deze worden afgedekt door de getroffen interne beheersmaatregelen. Het document wordt jaarlijks aangepast en aangevuld.
Er zijn in 2022 geen fraudes geconstateerd.
Voor verstrekkingen is er sprake van M&O (misbruik en oneigenlijk gebruik) beleid, maar aangezien de uitkeringen en voorzieningen Wmo en Jeugd door de Dienst worden verstrekt, ligt de uitvoering van dit beleid met name daar.

<u>Continuïteitsrisico's (nieuwe verslagleggingsverplichting m.i.v. jaarverslag 2022)</u>
De continuïteit van de gemeente als instelling kent in geval van nood achtervang door de steun van het rijk in de vorm van de artikel 12 status.
Er zijn geen voornemens/besluiten om in de nabije toekomst belangrijke taken/activiteiten te beëindigen.

<u>Risicomanagement</u>
Risicobewustheid/risicomanagement wordt binnen de organisatie verder onder de aandacht gebracht. Om dit te ondersteunen wordt de digitale tool NARIS gebruikt voor nadere analyses en presentaties. Risicomanagement voor de beoordeling van verbonden partijen wordt op provinciale schaal in samenwerking met collega's van andere gemeenten opgepakt.

Juridische kwaliteitszorg
Naar aanleiding van het in 2020 uitgevoerde onderzoek en uitgebrachte (advies)rapport over de kwaliteit van de juridische functie zijn verschillende acties uitgezet. Er zijn workshops gegeven op verschillende rechtsgebieden. Juridische kennisopbouw krijgt, afhankelijk van het type functie, een vaste plaats in training en opleidingen. En er zijn vakberaden voor verschillende rechtsgebieden om de kennisopbouw en de integrale toepassing hiervan te borgen.

Facilitair
De medewerkers van Waadhoeke zijn centraal gehuisvest in het gemeentehuis van Franeker. Uitzondering in deze zijn de buitendienst (locaties in Menaam, St. Jacobiparochie en Franeker) en het gebiedsteam Platteland, vanuit Menaam en St.-Annaparochie.
Bij de facilitaire taken zoals bij voorbeeld de organisatie van de verkiezingen, inkoop van (kantoor)artikelen en meubilair, boodschappen, schoonmaak, bedrijfsauto's en de aankleding van gebouw(en) staat duurzaamheid voorop. Met (kleine) aanpassingen maken we de werkomgeving groener!

Informatieveiligheid
De gemeentelijke informatievoorziening is kwetsbaar en de digitale dreiging is voor gemeenten de afgelopen jaren steeds groter geworden. Het aantal incidenten neemt toe en het wordt steeds complexer om ze het hoofd te bieden. Ook is de impact is steeds ernstiger. Informatiebeveiligingsmaatregelen zijn meer en meer onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering.

Afwegingen op het terrein van informatiebeveiliging maken structureel deel uit van de verdere ontwikkeling van onze digitalisering. Zowel lokaal via het behoeftemanagement, als in de samenwerking met het SSC. Daarnaast is er intern een samenwerkingsinitiatief gestart waardoor mogelijke dreigingen en risico’s in een vroeger stadium gesignaleerd en gemitigeerd kunnen worden. Eind 2022 zijn we gestart met een nieuw (verplicht) bewustwordingsprogramma. We verhogen eenieders kennisniveau over informatiebeveiliging. Medewerkers leren mogelijke aanvallen te herkennen. En maken we ze bewust van wat ze zélf kunnen doen om niet alleen onze informatie, maar ook zichzelf te beschermen.

Door middel van de jaarlijkse ENSIA zelfevaluaties en specifieke audits is door een externe auditor getoetst of wij voldoen aan het normenkader BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Dit geldt ook voor de eisen van de toezichthouders voor Suwinet en DigiD. Het college verantwoordt zich hierover in de Collegeverklaring ENSIA inzake informatiebeveiliging, DigiD en Suwinet.

Privacy
In 2022 keerden we weer meer terug naar kantoor. Dit heeft een positieve invloed op het borgen van de privacy van betrokkenen. De bijeenkomsten met nieuwe medewerkers vinden bijvoorbeeld weer fysiek plaats. Dit heeft direct geleid tot meer interactie, discussie en daarmee bewustwording over het belang van privacy en informatiebeveiliging.

In vergelijking met voorgaande jaren zijn er weer meer DPIA's uitgevoerd (Data Protection Impact Assessment). Samen met de vakafdeling(en) zijn goede stappen gezet in de borging van een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens in processen waar gevoelige gegevens worden verwerkt. En het beschermen van deze persoonsgegevens. Ook hieraan merk je dat het belang van privacy een steeds prominentere en bekendere rol krijgt in de dagelijkse bedrijfsvoering van onze gemeente.

Het bij 'Informatiebeveiliging' genoemde bewustwordingsprogramma richt zich naast de bescherming van onze (persoons)gegevens ook op de AVG.

En aan de eisen die de AVG stelt aan het verwerken van persoonsgegevens. Daarnaast is er gedurende het jaar ook aandacht besteed aan bewustwording.

De gemelde datalekken zijn allemaal correct en naar tevredenheid van alle betrokkenen afgehandeld. Er zijn geen ernstige datalekken geweest. In vergelijking met 2021 hebben minder betrokkenen een verzoek op basis van hun privacy rechten ingediend.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding
Verbonden partijen zijn, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), samenwerkingsverbanden (rechtspersonen) waarin de gemeente een direct bestuurlijk én financieel belang heeft.
Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Deze verbindingen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De rechtsvorm die daarvoor wordt gekozen kan variëren, afhankelijk van de activiteiten. Zo kan er bijvoorbeeld sprake zijn van een verbonden partij met een publiekrechtelijke grondslag (gemeenschappelijke regeling), maar ook met een privaatrechtelijke grondslag (vennootschap).

In de financiële verordening ex art. 212 is aangegeven dat met betrekking tot verbonden partijen is gekozen voor een paragraaf en niet voor een vierjaarlijkse beleidsnotitie.

Kader/beleid gemeenteraad
Wettelijke kaders
Er is een aantal wettelijke kaders en verplichtingen inzake verbonden partijen. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn algemene voorschriften omtrent verbonden partijen opgenomen. De gemeentelijke financiële verordening ex art. 212 bevat minimumvereisten omtrent informatievoorziening in de gemeentelijke planning & control producten. Daarnaast bepaalt de rechtsvorm van de verbonden partij welke wettelijke kaders en verplichtingen meer specifiek van toepassingen zijn, bijvoorbeeld de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Beleid
Gemeente Waadhoeke kan niet alle taken zelf uitvoeren. Soms omdat wettelijke bepalingen samenwerking voorschrijven (zoals bij de Veiligheidsregio), soms om taken adequaat en efficiënt uit te kunnen voeren (zoals bij ICT).

Grip op samenwerkingsverbanden
Als taken op afstand worden georganiseerd/uitgevoerd dan moet de gemeente invloed kunnen uitoefenen en de voortgang en financiële kaders kunnen controleren en bewaken. Dit vraagt van de gemeente professioneel opdrachtgeverschap en een gedegen inhoudelijke en procesmatige sturing.

Aangaan nieuwe participaties
Bij het eventueel aangaan van nieuwe participaties zijn er drie invalshoeken van waaruit de afweging over deelname wordt gemaakt: het publiek belang, de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en de financiële voorwaarden.

Publiek belang
Het doel van de verbonden partij moet passen in de doelstellingen van de gemeente zoals geformuleerd in de programmabegroting en daaraan ondersteunend zijn. Door het aangaan van de participatie kunnen gemeentelijke doelstellingen meer doelmatig en doeltreffend worden gerealiseerd.

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden
Bij het aangaan van een nieuwe participatie is het helder hoe de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen gemeente en verbonden partij zijn geregeld. Met de verbonden partij worden afspraken gemaakt over het aanleveren van verantwoordingsgegevens die passen in de cyclus van planning en control van de gemeente.

Financiële voorwaarden
De (financiële) risico's die de gemeente loopt dienen onderkend en inzichtelijk te zijn. Rapportage hierover vindt plaats in de planning & control documenten (paragraaf verbonden partijen en risicoparagraaf). Voorafgaand aan de daadwerkelijke participatie moet inzichtelijk zijn welke (financiële) consequenties uittreding met zich mee zal brengen (beëindiging participatie).

Wijzigen / beëindigen van participaties
Het staat de gemeente vrij om terug te komen op afspraken die gemaakt zijn bij het aangaan van een verbonden partij. Wel zijn daaraan altijd regels, voorschriften en (financiële) consequenties verbonden.

Informatievoorziening
Voor wat betreft betrokkenheid van gemeenteraden bij gemeenschappelijke regelingen hanteert de gemeente de volgende uitgangspunten:

1. Het zwaartepunt van democratische gemeenteraadscontrole wordt verlegd naar "sturing vooraf": doelen en indicatoren zijn helder geformuleerd;
2. Beleidsplannen in conceptstadium en politiek gevoelige informatie worden voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de gemeenteraad;
3. Verantwoordingsinformatie en controle vindt plaats via de reguliere gemeentelijke planning- en control cyclus;
4. De gemeenschappelijke regeling stelt éénmaal per raadsperiode een evaluatierapport op en de gemeenteraad bespreekt dit evaluatierapport.

Stukken waarover de raad een zienswijze kan geven (begrotingen etc.) worden voor wensen en bedenkingen op de agenda geplaatst, overige stukken (jaarverslagen etc.) ter kennisneming.

1. Gemeenschappelijke regelingen
De Dienst Noardwest Noardwest-Fryslân
Wijze van belang/doelstelling: Per 1 januari 2022 is de bedrijfsvoeringsorganisatie opgeheven en is de oude gemeenschappelijke regeling terug gekomen.
De taak van de Dienst SoZaWe is het uitvoeren van sociale voorzieningen zoals de Wwb (Wet, werk en bijstand), WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) het minimabeleid (Financieel Vangnet) en overige wetten op de terreinen van sociale zekerheid en gesubsidieerde arbeid waarvan de uitvoering op grond van wetgeving aan de gemeentebesturen is opgedragen.
Financieel belang: Elke deelnemende gemeente draagt bij op basis van aantal inwoners dat gebruik maakt van de beschikbare voorzieningen.
Eigen vermogen: 1 januari 2022: € 654.806;
1 januari 2023: € 654.806.
Vreemd vermogen: 1 januari 2022: € 1.353.000;
1 januari 2023: € 1.335.000.
Omvang resultaat begrotingsjaar: Nihil.
Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor haar aandeel in de tekorten.

Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van de herziene begroting 2022 van de Dienst SoZaWe, aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2022. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing)

Wijze van belang/doelstelling: Inzetten voor een betere en veilige leefomgeving in Fryslân door vergunningen te verstrekken, toezicht te houden, te handhaven daar waar nodig en advisering op het gebied van op het gebied van licht, geluid, trillingen, bodem, energie, externe veiligheid en juridische zaken.

Financieel belang: Elke deelnemende gemeente draagt bij op basis van de feitelijke afname van ingezette uren per taak (basistaken). Daarnaast kan elke deelnemer de keuze maken voor het afnemen van plustaken. De plustaken kunnen een andere verdeelsleutel hanteren dan de basistaken.

Eigen vermogen: 1 januari 2022: € 1.300.000;
1 januari 2023: € 1.300.000.

Vreemd vermogen: 1 januari 2022: € 3.8500.000;
1 januari 2023: € 3.850.000.

Omvang resultaat begrotingsjaar: Nihil.

Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor haar aandeel in de tekorten die ontstaan binnen de FUMO. Daarnaast levert de invoering van de omgevingswet risico's op voor de FUMO. Deze bevinden zich hoofdzakelijk op financieel gebied en in de onzekerheid welke taken de FUMO in de toekomst dient uit te voeren.

Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van de ontwerpbegroting 2022 van de FUMO, aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2022. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

Hûs en Hiem

Wijze van belang/doelstelling: Welstands- en monumentenadvisering voor de deelnemende gemeenten.

Financieel belang: Elke deelnemende gemeente draagt bij in de kosten van Hûs en Hiem naar rato van de dienstverlening op basis van tarieven die door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld en meegedeeld aan de gemeenten.

Eigen vermogen: 1 januari 2021: € 350.189;
1 januari 2022: € 454.558.

Vreemd vermogen: 1 januari 2021: € 80.906;
1 januari 2022: € 136.383.

Omvang resultaat begrotingsjaar: € 96.369 voor bestemming.

Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor haar aandeel in de tekorten. Het effect van de invoering van de omgevingswet op de hoeveelheid advies aanvragen is onduidelijk. Vooralsnog wordt uitgegaan van gelijkblijvende hoeveelheid aan aanvragen, ook gezien de krapte op de huizenmarkt en de daarmee gepaarde wens om meer huizen te bouwen.

Opmerkingen: De ontwerpbegroting 2022 van Hûs en Hiem bevatte geen informatie over de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Daarom zijn de meest recente cijfers (jaarrekening 2021) hiervoor opgenomen. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

Fryslân-West

Wijze van belang/doelstelling: Samen met nv Empatec vormt deze gemeenschappelijke regeling het sociale werkbedrijf dat onder de naam van Empatec en Pastiel mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een werkplek biedt (Empatec) of deze begeleidt/re-integreert naar een zinvolle werkplek (Pastiel).

Financieel belang: Doorberekening aan de gemeente vindt plaats op basis van het daadwerkelijk aantal werknemers met een Wsw-status dat werkzaam is bij Fryslân-West, andere schappen of in Begeleid Werken. De bijdrage per Wsw'er was op € 3.000 per jaar geraamd voor de begroting 2022.
Eigen vermogen: 1 januari 2021: € 5.157.000;
1 januari 2022: € 5.545.000.
Vreemd vermogen: 1 januari 2021: € 1.914.000;
1 januari 2022: € 1.287.000.
Omvang resultaat begrotingsjaar: € 98.000 positief.
Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor haar aandeel in de tekorten.
Opmerkingen: De cijfers zijn gebaseerd op de eerste begroting 2022 van Fryslân-West.

De Marrekrite
Wijze van belang/doelstelling: De Marrekrite onderhoudt en beheert ongeveer 33 kilometer aan vrije ligplaatsen midden in de natuur, zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Daarnaast beheert en onderhoudt De Marrekrite het fietsknooppuntennetwerk, het wandelknooppuntnetwerk en de toeristische opstappunten.
Financieel belang: De gemeente Waadhoeke draagt met een deelnemersbijdrage bij aan de GR. Deze is in tegenstelling tot eerdere jaren één bedrag, wat gebaseerd is op de huidige bijdragen voor water en land van 2021. Voor 2022 is de bijdrage van de gemeente Waadhoeke € 36.166 geweest.
Eigen vermogen: 1 januari 2022: € 4.794.858;
1 januari 2023: € 4.704.090.
Vreemd vermogen: 1 januari 2022: € 1.996.468;
1 januari 2023: € 8.813.102.
Omvang resultaat begrotingsjaar: Nihil.
Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor haar aandeel in de tekorten.
Opmerking: De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van de Marrekrite.

Veiligheidsregio Fryslân
Wijze van belang/doelstelling: Binnen de Veiligheidsregio Fryslân werken de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Financieel belang: De vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo voor de programma's gezondheid en crisisbeheersing wordt verdeeld op basis van het inwonertal. In afwijking hiervan heeft het algemeen bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) binnen de algemene uitkering uit het Gemeentefonds die de gemeenten jaarlijks ontvangen.
Eigen vermogen: 1 januari 2022: € 9.753.104;
1 januari 2023: € 9.526.798.
Vreemd vermogen: 1 januari 2022: € 87.723.841;
1 januari 2023: € 81.044.780.
Omvang resultaat begrotingsjaar: € 893.759.
Risico's: De gemeente is verantwoordelijk voor haar aandeel in de tekorten.
Opmerkingen: De cijfers zijn gebaseerd op de jaarstukken 2022 van de Veiligheidsregio Fryslân.

2. Vennootschappen en coöperaties
Afvalsturing Friesland (Omrin)
Wijze van belang/doelstelling: Het afvalbeleid van gemeenten uitvoeren via inzameling, verwerking en valorisatie van huishoudelijk afval op de meest duurzame wijze.
Financieel belang: Deelname in het aandelenkapitaal ter waarde van € 94.500 (210 aandelen à € 450).
Eigen vermogen: 1 januari 2022: € 64.757.000;

1 januari 2023: € 70.303.000.
Vreemd vermogen: 1 januari 2022: € 128.437.000;
1 januari 2023: € 119.141.000.
Omvang resultaat begrotingsjaar: Resultaat over 2022 was € 7.870.000.
Risico's: Geen bijzonderheden.
Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2022.

nv Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Wijze van belang/doelstelling: Duurzaam bijdragen aan het laag houden van de kosten van de maatschappelijke voorzieningen voor de burgers.
Financieel belang: Deelname in het aandelenkapitaal ter waarde van € 335.798 (134.319 aandelen à € 2,50).
Eigen vermogen: 1 januari 2022: € 5.062 miljoen;
1 januari 2023: € 4.615 miljoen.
Vreemd vermogen: 1 januari 2022: € 143.995 miljoen;
1 januari 2023: € 107.459 miljoen.
Omvang resultaat begrotingsjaar: Resultaat over 2022 was € 300 miljoen.
Risico's: Geen bijzonderheden.
Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2022.

NV Fryslân-Miljeu (concern)
Wijze van belang/doelstelling: Het afvalbeleid van gemeenten uitvoeren via inzameling, verwerking en valorisatie van huishoudelijk afval op de meest duurzame wijze.
Financieel belang: Deelname in het aandelenkapitaal ter waarde van € 96.330 (21.265 aandelen à € 4,53).
Eigen vermogen: 1 januari 2021: € 9.426.000;
1 januari 2022: € 11.485.000.
Vreemd vermogen: 1 januari 2021: € 20.976.000;
1 januari 2022: € 25.342.000.
Omvang resultaat begrotingsjaar: Resultaat over 2021 was € 1.218.018 na bestemming.
Risico's: Geen bijzonderheden.
Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2021 aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2022. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Wijze van belang/doelstelling: Het behartigen van het 50%-belang in de Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland. EPZ is de eigenaar van de kerncentrale in Borsele.
Financieel belang: € 19.041 aandelenkapitaal.
Eigen vermogen: 1 januari 2021: € 1.567.326;
1 januari 2022: € 1.463.206.
V**reemd vermogen:** 1 januari 2021: € 6.925;
1 januari 2022: € 9.914.
Omvang resultaat begrotingsjaar: - € 52.060
Risico's: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Het aandeel van Waadhoeke is € 19.041.
Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2022.

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.
Wijze van belang/doelstelling: De coöperatie verzorgt de inkoop van energie voor zeventien Friese gemeenten en de provincie Fryslân.
Financieel belang:
Eigen vermogen: 1 januari 2021: € 327.638;
1 januari 2022: € 445.431.
Vreemd vermogen: 1 januari 2021: € 46.324;
1 januari 2022: € 53.156.
Omvang resultaat begrotingsjaar: Resultaat na bestemming was 0.
Risico's: Geen bijzonderheden.
Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2021 aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2022. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

3. Stichtingen en verenigingen
Vereniging van Waddenzeegemeenten
Wijze van belang/doelstelling: De vereniging is een platform voor overleg en informatie- en kennisuitwisseling van die aangelegenheden die het Waddengebied in bestuurlijk zin raken. De vereniging behartigt de belangen van de leden bij de betrokken instanties en doet de uitvoering van gezamenlijke projecten.
Financieel belang: Door de leden wordt contributie betaald.
Eigen vermogen: 1 januari 2019: € 27.876;
1 januari 2020: € 52.970.
Vreemd vermogen: 1 januari 2019: € 153.656;
1 januari 2020: € 128.733.
Omvang resultaat begrotingsjaar: € 9.068.
Risico: Gering.
Opmerkingen: De cijfers zijn op basis van het jaarverslag van 2019 aangezien er geen recentere gegevens zijn over het boekjaar 2020. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

Stichting tot behoud van Monumenten in Waadhoeke
Wijze van belang/doelstelling: Beheer, onderhoud en restauratie van Monumenten in de Gemeente Waadhoeke
Financieel belang: Gemeentelijke budgetsubsidie.
Eigen vermogen: 1 januari 2021: € 216.440;
1 januari 2022: € 237.631.
Vreemd vermogen: 1 januari 2021: € 49.460;
1 januari 2022: € 65.585.
Omvang resultaat begrotingsjaar: € 21.191.
Risico: Gering.
Opmerkingen: De ontwerpbegroting 2022 van de Stichting tot behoud van Monumenten in Waadhoeke bevatte geen informatie over de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Daarom zijn de meest recente cijfers (jaarrekening 2021) hiervoor opgenomen. Er wordt geen substantiële wijziging in het vermogen verwacht.

4. Overige verbonden partijen
N.v.t.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding
Het grondbeleid is een middel om de ruimtelijke doelstellingen te realiseren, bijvoorbeeld voor het maken van een nieuw woongebied of bedrijventerrein of herstructurering van bestaand bebouwd gebied. Eén vorm van grondbeleid is dat de gemeente zelf de gronden koopt, bouw- en woonrijp maakt en gronden verkoopt voor het laten bebouwen (actief grondbeleid). Een andere vorm is door afspraken met marktpartijen te maken (faciliterend grondbeleid).

Kaders
Het wettelijk kader waarbinnen het grondbeleid zich afspeelt is omvangrijk. Er zijn diverse wetten van toepassing waaronder de Wet ruimtelijke ordening. Voor de financiële verslaggeving is het Besluit begroting en verantwoording (BBV) leidend, onder andere voor het actief en faciliterend grondbeleid en de toerekening van rente. Afgezien van de wettelijke kaders zijn er aanvullende keuzes mogelijk.

Het huidige grondbeleid van Waadhoeke is divers. Zo wordt het grootste nieuwe woongebied, Franeker Zuid, op basis van faciliterend grondbeleid gerealiseerd, terwijl het woongebied Groot Hermana 2e fase in Minnertsga op basis van actief grondbeleid wordt ontwikkeld.

Welke vorm van grondbeleid (actief/faciliterend) het beste toegepast kan worden is sterk afhankelijk van de doelstellingen die de gemeente met haar ruimtelijke ontwikkeling nastreeft. Belangrijke criteria bij de keuze voor actief of faciliterend grondbeleid zijn de gewenste mate van regie en invloed en de financiële risico’s.

Grondbeleid
In de raadsvergadering van 28 november 2019 heeft de Raad de nota "Grondbeleid 2020-2024" vastgesteld. Kern van dit beleid is om situationeel grondbeleid toe te passen. Het toe te passen grondbeleid (actief, faciliterend) wordt per situatie bepaald, afhankelijk van de gewenste invloed en risico's.

Complexen in gemeente Waadhoeke
De gemeente Waadhoeke heeft in 2022 in totaal 10 grondexploitaties, ook wel complexen genoemd. Deze complexen worden met een actief grondbeleid ontwikkeld. De gronden zijn door de gemeente aangekocht en bouwrijp gemaakt. Hieronder worden deze kort beschreven.

Complexen bedrijventerreinen
<u>Kie</u>
De vraag naar kavels is goed te noemen. Om de uitgifte verder te stimuleren zijn twee nieuwe wegen aangelegd om de vraag naar kleinere kavels te kunnen bedienen. Vanwege de toenemende belangstelling is er een krediet beschikbaar gesteld om de volgende fase van dit bedrijventerrein voor te bereiden.

<u>Waddenglas</u>
Nadat de koopovereenkomst met Friss Holding b.v. in oktober 2022 is ontbonden hebben R.V.O, de Provincie en de gemeente Waadhoeke het besluit genomen om de samenwerking Waddenglas te beëindigen. De financiële afrekening is in de boekwaarde verwerkt. De gemeente Waadhoeke zal nu de grondexploitatie Waddenglas zelfstandig op zich nemen. Inclusief de afkoopsommen van R.V.O. en de Provincie van in totaal € 6.886.786 is de boekwaarde per 1-1-2023 € 8.446.866.

De gemeente Waadhoeke kan zelfstandig over ruim 50 ha. grond van Waddenglas beschikken. Deze 50 ha. ligt in het zoekgebied en biedt een kans bij de ontwikkeling van een energielandschap. Of dit een goede kans is zal blijken uit het lopende onderzoek naar de haalbaarheid van een energielandschap. De resultaten van dit onderzoek worden medio 2023 verwacht. De verkoop van Waddenglas als tuinbouwgebied is daarom voorlopig stop gezet in afwachting van de conclusies uit het onderzoek over de haalbaarheid van een energielandschap.

Waddenglas (uitgestelde kosten)
Vanwege beëindiging van de samenwerking is dit complex eind 2022 opgeheven. Het saldo is verwerkt in de boekwaarde van het complex Waddenglas.

Oudebildtzijl
Er zijn twee kavels beschikbaar voor verkoop. De gronden zijn bouwrijp.

Winsum - St. Michaelsberg
De laatste kavels zijn verkocht. De planning was om dit terrein in 2022 af te ronden. Dit is niet gelukt en nu staat de afronding in 2023 gepland.

Complexen woningbouw
Nij Altoenae - uitbreiding 2e fase
Het terrein is woonrijp en de laatste 2 kavels zijn eind 2021 verkocht. Nadat de woningen gereed zijn kan het terrein woonrijp gemaakt worden.

Minnertsga - Hermana 2e fase
Alle kavels zijn verkocht dan wel in optie uitgegeven en er wordt volop gebouwd. Nadat de bouwactiviteiten zijn afgerond wordt het plan woonrijp gemaakt.

Deinum – Oost
Alle kavels zijn verkocht. Er rest dan nog het woonrijp maken van dit plangebied.

Menaam - de Boech Zuid
Alle kavels zijn verkocht. Na de bouw van de woningen kan het terrein woonrijp worden gemaakt.

Winsum - Trije Keningen
Alle kavels zijn in optie of verkocht.

Winsum – Molepaed/Driehoek
Er is in 2017 een plan bij de voormalige gemeente Littenseradiel ingediend door Bouwgroep Noord en bouwbedrijf Van Der Sloot. De ontwikkeling van dit plan is uitgewerkt in contracten en de uitvoering hiervan is afgerond. Dit complex is in 2022 afgesloten. Het saldo van ... is ten laste van de voorziening gebracht.

Tabel
De hierna opgenomen tabel geeft een overzicht van de complexen in het grondbedrijf. Voor de complexen die in exploitatie zijn is een berekening gemaakt van het verwachte eindresultaat en is de voorziening per 31-12-2022 daarop afgestemd.

COMPLEXEN (bedragen x € 1)	Boekwaarde 01-01-2022	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening 31-12-2022	Balanswaarde 31-12-2022	Verwacht eindresultaat
Bouwgronden in exploitatie: bedrijventerreinen	**16.826.665**	**10.139.814**	**3.636.588**	**6.503.226**	**3.612.744**
Kie	1.925.555	1.693.346	1.224.305	469.041	1.224.305
Waddenglas	14.970.968	8.446.866	2.250.133	6.196.733	2.250.133
Waddenglas (uitgestelde kosten)	-69.468	-	-	-	-
Oudebildtzijl	60.020	61.220	-	61.220	-23.844
Winsum - St. Michaelsberg	-60.410	-61.618	162.150	-223.768	162.150
Bouwgronden in exploitatie: woningbouwlocaties	**-144.894**	**-588.394**	**743.789**	**-1.332.183**	**585.943**
Nij Altoenae	-170.254	-171.652	-	-171.652	-32.981
Minnertsga 2e fase	-536.280	-533.064	386.249	-919.313	386.249
Deinum - Oost	114.456	260.871	354.803	-93.932	354.803
Menaam - de Boech Zuid	-215.308	-205.330	2.737	-208.067	2.737
Winsum - Trije Keningen	183.996	60.781	-	60.781	-124.865
Winsum - Molepaed	478.496	-	-	-	-
Overige gronden	**10.157.097**	**10.159.446**	**-**	**10.159.446**	**-12.740**
Grondbank Franeker-Zuid	11.919.520	12.575.094	-	12.575.094	-
Grondbank Franeker-Zuid (xx)	-1.857.878	-2.513.452	-	-2.513.452	-
Woonkavel Berltsum	95.455	97.804	-	97.804	-12.740
Totaal	**26.838.867**	**19.710.866**	**4.380.377**	**15.330.489**	**4.185.947**

Overige gronden
Grondbank Franeker - Zuid
Al is dit geen gemeentelijke grondexploitatie, conform de BBV is deze wel opgenomen in de paragraaf grondbeleid omdat hier sprake is van een grondbank. In deze grondbank “zitten” de gronden die bedoeld zijn voor de ontwikkeling van de Alvestêdewyk (Franeker Zuid). De ontwikkeling van de Alvestêdewyk en daarmee ook de “uitname” van grond uit de grondbank is onderwerp van gesprek met de ontwikkelaar Franeker – Zuid CV/BV.

Voorziening
Uit de grondexploitatieberekening kan een negatief eindresultaat volgen. Dan is het noodzakelijk om een financiële voorziening voor dit verwachte verlies te treffen. Voor de verliesgevende complexen zijn deze voorzieningen getroffen.

Per 31-12-2022 is de grondexploitatie Winsum / Molepaed met een tekort van € 478.496 afgesloten. In de voorziening verliesgevende complexen werd al voor € 503.067 rekening gehouden met een tekort.
De actualisatie van de overige grondexploitaties per 31-12-2022 gaf aanleiding om de voorziening verliesgevende complexen met € 48.424 te verhogen.

Het verhogen en/of verlagen van de voorziening komt ten laste of gunste van de reserve grondexploitatie zodat dit geen effect op de andere middelen heeft.

Reserve grondexploitatie
Naast het treffen van een voorziening bij een geprognosticeerd verlies is er ook een reserve exploitatie omdat grondexploitaties risico's met zich meebrengen. Zo kunnen de kosten voor het bouw- en woonrijp maken tegenvallen. Ook het niet of later verkopen van de gronden is een risico. Tegenover deze risico's moet een "passende" reserve staan: de reserve grondexploitatie. De gewenste omvang van de reserve grondexploitatie is gerelateerd aan de boekwaarde van alle complexen.
Per 31-12-2022 is de boekwaarde berekend op afgerond € 9,5 miljoen (excl. de Overige gronden) en de reserve grondexploitatie op € 0,75 miljoen. De verhouding komt daarmee uit op 8% .
In het door de gemeenteraad gegeven beleidskader (Nota Reserves en voorzieningen) is het 20%-criterium opgenomen: de reserve grondexploitatie wordt afgeroomd op 20% van de gezamenlijke boekwaarden. Daarvan is nu dus geen sprake.

COMPLEXEN (bedragen x € 1)	Boekwaarde 01-01-2022	Mutaties 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Reserve grondexploitatie	697.919	48.424	746.343
Voorziening grondexploitatie	4.835.129	-454.752	4.380.377

Grondprijzen
Het college heeft de bevoegdheid om de grondprijzen voor bouwkavels naar eigen inzicht vast te stellen. De grondprijzen zijn in 2022 niet aangepast.

Paragraaf Corona

De beperkende maatregelen zijn in de loop van 2022 opgeheven. In onze jaarrekening vinden we nog enkele uitgaven die gekoppeld zijn aan de gevolgen van de pandemie, die variëren van kosten voor prikritten tot opstartsubsidies voor het culturele veld.

Eind 2022 is een analyse uitgevoerd op nut en noodzaak van het in stand houden van de Coronareserve. Uit de analyse is gebleken dat er nog uitgaven worden verwacht op drie gebieden:
- Jeugdproblematiek: € 200.000;
- Cultuur: € 300.000;
- Noodfonds voor ondersteunende maatregelen op het gebied van energiearmoede: € 750.000;
totaal € 1.250.000.
Voor deze onderwerpen blijft de coronareserve in stand. Met begrotingswijziging 14.03 (december 2022) is het resterende deel van de coronareserve toegevoegd aan de algemene reserve.

Jaarrekening

Balans

(Bedragen x € 1.000) **ACTIVA**	**31-12-2022**		**31-12-2021**	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		0		0
Materiële vaste activa		74.901		78.107
- Investeringen met een economisch nut	48.245		50.093	
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	11.792		12.149	
- Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	14.864		15.865	
Financiële vaste activa		1.750		1.796
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	880		880	
- Leningen aan deelnemingen	0		0	
- Overige langlopende leningen u/g	870		916	
Totaal vaste activa		**76.651**		**79.903**
Vlottende activa				
Voorraden		15.330		22.004
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	15.330		22.004	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		24.584		16.466
- Vorderingen op openbare lichamen	7.500		6.844	
- Uitzettingen in schatkist	0		0	
- Rekening courant verhouding met het Rijk	14.831		8.000	
- Overige vorderingen	2.253		1.622	
Liquide middelen		32		15
- Kassaldi	5		5	
- Banksaldi	27		10	
Overlopende activa		6.422		5.826
- Van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	1522		3	
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	4.900		5.823	
Totaal vlottende activa		**46.368**		**44.311**
TOTAAL GENERAAL		**123.019**		**124.214**

(Bedragen x € 1.000) **PASSIVA**	**31-12-2022**		**31-12-2021**	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		52.313		45.332
- Algemene reserve	21.618		16.502	
- Bestemmingsreserves	25.025		23.984	
- Gerealiseerd resultaat	5.670		4.846	
Voorzieningen		26.070		27.387
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.620		5.196	
- Voorzieningen ter egalisatie van kosten	19.871		20.889	
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.519		1.302	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		28.529		34.290
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken	28.526		30.081	
- Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0		4.207	
- Waarborgsommen	2		2	
Totaal vaste passiva		**106.912**		**107.009**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		8.000		6.888
- Overige kasgeldleningen	0		0	
- Banksaldi	548		1.582	
- Overige schulden	7.452		5.305	
Overlopende passiva		8.108		10.317
- Nog te betalen bedragen	2.108		5.496	
- Vooruit ontvangen bedragen specifieke uitkeringen	4.223		4.158	
- Overige vooruit ontvangen bedragen	1.777		663	
Totaal vlottende passiva		**16.108**		**17.205**
TOTAAL GENERAAL		**123.019**		**124.214**
Gewaarborgde geldleningen		**88.849**		**78.361**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 2 januari 2018 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva én de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt opgenomen conform de laatst gepubliceerde accresmededeling van het boekjaar. Deze wordt gepubliceerd in de septembercirculaire.

Personeelslasten worden (in principe) toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Hierbij kan gedacht worden aan componenten als ziektekostenpremies t.b.v. gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Een uitzondering wordt gemaakt indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisatie). In een dergelijk geval dient er wel een verplichting gevormd te worden.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de organisatie zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de organisatie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Balans

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo agio en disagio

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken geldlening.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volgens artikel 64 afgeschreven in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden, bedoeld in artikel 34, onderdeel c, is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in bijlage 3.5.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen die grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, worden op de balans opgenomen in een aparte categorie: de Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele

afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van de afkoopperiode ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van N.V.'s en B.V.'s (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de 'percentage of completion methode': voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat, Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake uiteengezet.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa
Er zijn geen immateriële vaste activa opgenomen in de balans van de gemeente Waadhoeke.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Investeringen met economische nut	50.093	48.245
Investeringen met economisch nut , waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.149	11.792
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	15.865	14.864
In erfpacht uitgegeven gronden	-	-
Totaal	**78.107**	**74.901**

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Gronden en terreinen	4.988	4.811
Bedrijfsgebouwen	43.713	41.817
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	383	359
Vervoermiddelen	52	32
Machines, apparaten en installaties	725	936
Overige materiële vaste activa	232	290
Totaal	**50.093**	**48.245**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut weer:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Investe-ringen**	**Desinves-teringen**	**Afschrij-vingen**	**Bijdragen van derden**	**Afwaar-deringen**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Gronden en terreinen	4.988	-	-	177	-	-	4.811
Bedrijfsgebouwen	43.713	147	-	2.043	-	-	41.817
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	383	-	-	24	-	-	359
Vervoermiddelen	52	-	-	20	-	-	32
Machines, apparaten en installaties	725	488	64	151	62	-	936
Overige materiële vaste activa	232	107	-	49	-	-	290
Totaal	**50.093**	**742**	**64**	**2.464**	**62**	**-**	**48.245**

Specificatie van de (des)investeringen en bijdragen van derden in 2022 is als volgt:

Bedragen x € 1.000	**Beschikbaar gesteld krediet**	**Bijdragen van derden 2022**	**Werkelijk besteed in 2022**	**Cumulatief besteed t/m 2022**
Software programma Digitaal Werken	500	-	107	225
Diverse tractie	651	62	451	389
Uitbreiding Fugelsang	146	-	147	147
Franeker Verwent	400	-	37	62
Totaal	**1.697**	**62**	**742**	**823**

Software programma Digitaal Werken
Dit programma is nog niet klaar. Het wachten is op de formele afronding van het deelproject zaaksysteem. In de loop van 2023 wordt het programma digitaal werken financieel afgerond.

Tractie en gereedschappen
Het investeringskrediet van € 650.500 voor vervanging van diverse tractie en gereedschappen is ontstaan uit samenvoeging van nog openstaande kredieten uit de voormalige gemeenten.
In 2022 zijn een aantal tractoren en maaimachines vervangen voor in totaal € 451.000. Hoewel dit binnen het investeringskrediet blijft zijn de afschrijvingstermijnen op grond van de financiële verordening korter dan waarmee gerekend is. Dit resulteert in hogere kapitaallasten waarvoor de begroting inmiddels structureel bijgesteld is.
Het krediet is inmiddels afgesloten.
Door inruil van tractie met boekwaarden is er eveneens sprake van desinvestering geweest.

Uitbreiding Fugelsang
De uitbreiding met een lokaal is in 2022 afgerond en de door het schoolbestuur gemaakte kosten zijn door de gemeente vergoed, zoals vooraf overeengekomen.

Franeker Verwent
De uitvoering van het vervangen van de verlichting in het winkeldeel van Franeker heeft vertraging opgelopen door te weinig personele capaciteit. Inmiddels is verlichting vervangen. Het aanstralen van de gebouwen staat in 2023 gepland.

De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gegeven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Gronden en terreinen	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	12.109	11.758
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	37	33
Overige materiële vaste activa	3	1
Totaal	**12.149**	**11.792**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gegeven weer:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Investe-ringen**	**Desinves-teringen**	**Afschrij-vingen**	**Bijdragen van derden**	**Afwaar-deringen**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	12.109	-	-	352	-	-	11.757
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	37	-	-	4	-	-	33
Overige materiële vaste activa	3	-	-	1	-	-	2
Totaal	**12.149**	**-**	**-**	**357**	**-**	**-**	**11.792**

Er zijn in 2022 geen (des)investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gegeven weer, geweest.

Er stond nog een investeringskrediet voor Rioleringswerken Deinum (gebiedsontw. fase II) open. De uitvoering hiervan werd gecombineerd met Reconstructie Spoorstrjitte Deinum (investering met maatschappelijk nut). Het beschikbaar gestelde krediet voor rioleringswerk was € 250.000. De uitgaven waren € 182.758, hebben vóór 2022 plaatsgevonden en zijn ruim binnen het krediet gebleven. Het krediet wordt per 31-12-2022 afgesloten.

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Gronden en terreinen	532	526
Bedrijfsgebouwen	2	2
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	15.268	14.277
Vervoermiddelen	-	-
Machines, apparaten en installaties	63	59
Overige materiële vaste activa	-	-
Totaal	**15.865**	**14.864**

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut weer:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Investe-ringen**	**Desinves-teringen**	**Afschrij-vingen**	**Bijdragen van derden**	**Afwaar-deringen**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Maatschappelijk nut vóór 2017							
Gronden en terreinen	532	-	-	5	-	-	527
Bedrijfsgebouwen	2	-	-	1	-	-	2
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	10.030	-	-	738	-	-	9.292
Machines, apparaten en installaties	51	-	-	3	-	-	47
Subtotaal	10.615	-	-	747	-	-	9.868
Maatschappelijk nut vanaf 2017							
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	5.238	581	-	100	735	-	4.985
Machines, apparaten en installaties	12	-	-	1	-	-	11
Subtotaal	5.250	581	-	101	735	-	4.996
Totaal	**15.865**	**581**	**-**	**848**	**735**	**-**	**14.864**

Specificatie van de (des)investeringen en bijdragen van derden in 2022 is als volgt:

Bedragen x € 1.000	**Beschikbaar gesteld krediet**	**Bijdragen van derden 2022**	**Werkelijk besteed in 2022**	**Cumulatief besteed t/m 2022**
Maatschappelijk nut vóór 2017				
	-	-	-	-
Subtotaal	-	-	-	-
Maatschappelijk nut vanaf 2017	-	-	-	-
Aanleg vrijliggend fietspad Hegesylsterwei Tzummarum	1.200	567	77	1.060
Fietspad Dronryp	420	-	22	262
Kademuren Het Vliet Franeker	3.000	-	156	2.355
Parkeerterrein Julianastraat Franeker	150	8	8	8
Reconstructie Spoorstrjitte	250	-	190	190
Fietspad Hatzum - Winsum	1.000	160	55	55
Brug Herbaijum	733	-	5	5
Brug Hitzumerweg - Arumervaart	611	-	10	10
Brug Puoldyk Dronryp	130	-	28	28
Brug Hoarnestreek - Vissersvaart Tzummarrum	195	-	30	30
Subtotaal	*7.688*	*735*	*581*	*4.003*
Totaal	**7.688**	**735**	**581**	**4.003**

Korte toelichting op de bestedingen en eigen bijdragen groter dan € 100.000

Aanleg vrijliggend fietspad Hegesylsterwei Tzummarum
De werkzaamheden zijn in 2022 afgerond waarna de provincie Fryslân haar subsidie definitief heeft vastgesteld en overgemaakt Deze is als bijdrage van derden verantwoord.

Kademuren Het Vliet Franeker
De uitgaven hebben betrekking op de afronding van de werkzaamheden. Het werk is in 2022 opgeleverd maar mogelijk komen er nog enkele rekeningen voor schade ontstaan door de werkzaamheden.

Reconstructie Spoorstrjitte Deinum
De reconstructie bevindt zich in de eindfase. In 2023 zal het groen aangeplant worden.

Fietspad Hatzum - Winsum
Bijdrage van derden betreft een voorschot van 80% van de maximaal toegekende subsidie van € 200.000.

In het algemeen kan gesteld worden dat alle investeringen qua uitvoering achter op de planning waardoor de kredieten (nog) niet volledig besteed zijn.

De volgende investeringskredieten kunnen worden afgesloten omdat de werkzaamheden afgerond zijn:
- Aanleg vrijliggend fietspad Hegesylsterwei Tzummarum
- Fietspad Dronrijp (hoewel er nog met de provincie Fryslân afgerekend moet worden)
- Kademuren Het Vliet Franeker

Financiële vaste activa
Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2022 wordt in het hierna opgenomen overzicht opgenomen:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Investe-ringen**	**Desinvest-eringen**	**Aflossing-en**	**Afwaar-deringen**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen						
- deelnemingen	475	-	-	-	-	475
- overige verbonden partijen	405	-	-	-	-	405
Leningen aan:						
- deelnemingen	-	-	-	-	-	-
Overige langlopende leningen	916	20	-	66	-	870
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen in vorm van Nederlandse schuldpapier met een looptijd > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Totaal	**1.796**	**20**	**-**	**66**	**-**	**1.750**

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 1-1-2022**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Grond- en hulpstoffen	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	26.839	19.711
Gereed product en handelsgoederen	-	-
Vooruitbetalingen	-	-
Totaal	**26.839**	**19.711**

De voorziening verlieslatende complexen is in mindering op de boekwaarde gebracht om tot een juiste waardering voor de balans te komen.

Van het onderhanden werk kan van het verloop in 2022 het volgende overzicht worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	**Boek-waarde 1-1-2022**	**Investe-ringen**	**Opbreng-sten**	**Winst-uitname**	**Af-sluiting Grex**	**Boek-waarde 31-12-2022**	**Voorziening verlieslatend complex**	**Balans-waarde 31-12-2022**
BIE: bedrijventerreinen	16.827	582	7.268	-	-	10.140	3.637	6.503
BIE: woningbouwlocaties	145-	203	144	-	503	588-	744	1.332-
Grondbank	10.157	2	-	-	-	10.159	-	10.159
Totaal	**26.839**	**787**	**7.412**	**-**	**503**	**19.711**	**4.381**	**15.330**

Bedragen x € 1.000	**Boekwaarde 31-12-2022**	**Geraamde nog te maken kosten**	**Geraamde opbrengsten**	**Geraamd eindresultaat (nominale waarde)**	**Geraamd eindresultaat (contantewaarde)**
BIE: bedrijventerreinen	10.140	4.529	12.950	3.613	-
BIE: woningbouwlocaties	588-	1.611	437	586	-
Grondbank	10.159	2.024	12.196	13-	-
Totaal	**19.711**	**8.164**	**25.583**	**4.186**	**0**

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Vorderingen op openbare lichamen	6.844	7.500
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	8.000	14.831
Overige vorderingen	1.622	2.253
Totaal	**16.466**	**24.584**

Voor het drempelbedrag schatkistbankieren (rekening-courantverhouding met het Rijk) verwijzen we naar de paragraaf Financiering.

Overige vorderingen

Het saldo van de overige vorderingen bestaat uit de volgende componenten:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Belastingdebiteuren	661	660
Voorziening oninbaarheid belastingdebiteuren	66-	157-
Debiteuren	1.233	1.944
Voorziening oninbaarheid debiteuren	208-	196-
Overige vorderingen	3	4
Totaal	**1.623**	**2.253**

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Bedragen x € 1	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Kas		
algemeen, liggelden,burgerzaken	5	6
Bank		
bankrekeningen Waadhoeke	10	26
Totaal	**15**	**32**

Overlopende activa

De overlopende activa zijn ten opzichte van vorig jaar gestegen van € 5,8 naar € 6,4 miljoen.

De van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel zijn als volgt:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Toevoegingen**	**Ontvangen bedragen**	**Saldo 31-12-2022**
Regeling Toeslagenaffaire kwijtschelding	3	-	-	3
Regeling Toeslagenaffaire	-	45	-	45
Uitvoeringslasten TOZO 2022	-	46	-	46
Opvang Ontheemden	-	2.716	1.288	1.428
Totaal	**3**	**2.807**	**1.288**	**1.522**

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen

De vorig jaar opgenomen vordering op de Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân van afgerond € 2,8 miljoen en vooruitbetaalde kosten Jeugdwet (Dienst SoZaWe Noardwest Fryslân) ter grootte van € 573.000 zijn in 2022 afgerekend. Ook is de nog te ontvangen algemene uitkering gemeentefonds van € 617.000 in januari 2022 ontvangen. Wel is de bijdrage van RVO in verband met beëindiging overeenkomst Waddenglas ter grootte van € 3,4 miljoen opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Algemene reserve	16.502	21.618
Bestemmingsreserves	23.983	25.024
Gerealiseerde resultaat	4.846	5.670
Totaal	**45.331**	**52.312**

Het gerealiseerd resultaat 2021 is voor afgerond € 0,8 miljoen ten gunste van de exploitatie 2022 gebracht en voor € 4,0 miljoen toegevoegd aan reserves.

Het verloop van de reserves in 2022 is als volgt:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Toevoe-ging**	**Ont-trekking**	**Bestemming resultaat vorig boekjaar**	**Vermindering ter dekking van afschrijvingen**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Algemene reserve	16.502	3.725	2.462	3.853	-	21.618
Verbouw Martenahuis tot museum"	192	-	-	-	38	154
Reserve sportvelden H. v. Saxenlaan	505	-	-	-	72	433
Reserve kunstgrasvelden Sexbierum	210	-	-	-	11	199
Reserve wegen	152	-	-	-	-	152
Reserve Obs-groepsafhankelijk Winsum	63	-	-	-	-	63
Reserve huisvesting Waadhoeke	1.847	-	-	-	50	1.797
Reserve dekking kap.lasten nieuwbouw gymlokaal SJP	400	-	-	-	16	384
Reserve dekking kap.lasten huisvesting onderwijs	44	-	-	-	2	42
Bestemmingsreserve sporthal	256	-	-	-	19	237
Reserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum	282	-	-	-	27	255
Reserve Bochtverbreding	1.951	-	-	-	-	1.951
Reserve Dorpen en Wijken	129	515	311	-	-	333
Bestemmingsreserve beheerplannen	172	-	10	-	-	162
Egalisatie vervangingskosten OV	710	165	-	-	-	875
Bestemmingsreserve Corona	2.167	500	1.655	237	-	1.249
Grondexploitatie	698	48	-	-	-	746
SDV/ISV eigen middelen	1.645	315	-	-	-	1.960
Bildts Investeringsfonds	11	-	-	-	-	11
Reserve jaarovergang	3.313	4.624	3.313	-	-	4.624
Reserve dorpenvisie	878	-	-	-	-	878
Reserve sociaal domein	2.016	2.483	3.141	-	-	1.358
Reserve Kemissie Meertalighyd	11	-	-	-	-	11
Reserve risico's dorpsherstel Bildtdijken	258	-	-	-	-	258

Reserve gemeentelijke garantstellingen (algemeen)	107	-	-	-	-	107
Bestemmingsreserve opschonen vaarten	9	-	-	-	-	9
Bestemmingsreserve Breedtesport	47	-	26	-	-	21
Bestemmingsreserve IHP	354	948	-	-	-	1.302
Bestemmingsreserve Dienstverleningsfonds	350	-	350	-	-	-
Bestemmingsreserve Ontwikkellijnen	455	-	238	-	-	217
Reserve Stationsgebied Franeker	1.223	-	-	-	-	1.223
Reserve GO Franeker - Harlingen	624	-	-	-	-	624
Bestemmingsreserve Omgevingswet	361	560	-	-	-	921
Bestemmingsreserve Toezeggingen Dorpen	2.293	-	831	-	-	1.462
Bestemmingsreserve Op paad lâns it Waad	250	-	-	-	-	250
Bestemmingsreserve Impuls woningmarkt	-	510	39	-	-	471
Bestemmingsreserve Tegemoetkoming Afvalstoffenheffing	-	285	-	-	-	285
Totaal	**40.485**	**14.678**	**12.376**	**4.090**	**235**	**46.642**

De mutaties van de reserves zijn toegelicht in de bijlage 3.4.1.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2022 is als volgt:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Toevoeging**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorz. voorm. bestuurders en pers.	66	-	-	66	-
Voorziening pensioenverplichting	5.083	180	486	218	4.559
3 WW jaar ambtenaren	47	14	-	-	61
Voorziening verlofsparen	-	60	-	-	60
Ter egalisering van kosten					
Spaarvoorziening riolering	15.037	1.669	-	2.784	13.922
Voorziening wegen	865	533	-	533	865
Voorziening gebouwen	3.152	296	-	637	2.811
Voorziening bruggen	632	182	-	74	740
Voorziening kademuren	281	7	-	-	288
Voorziening Sportvelden	299	253	-	-	552
Voorziening overdracht stedelijk water	623	70	-	-	693
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting					
Sangers van den Biezenbosfonds	49	-	-	-	49
Voorziening afkoop onderhoud grafstenen (HB)	17	-	1	-	16
Onderhoud begraafplaatsen (FR)	479	132	73	-	538
Voorziening afkoop onderhoud begraafplaatsen (HB)	757	253	94	-	916
Totaal	**27.387**	**3.649**	**654**	**4.312**	**26.070**

De mutaties van de voorzieningen zijn toegelicht in de bijlage 3.4.2.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar
De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Obligatieleningen	-	-
Onderhandse leningen		
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	30.081	28.526
binnenlandse bedrijven	-	-
openbare lichamen	4.207	-
overige binnenlandse sectoren	-	-
buitenlandse instellingen	-	-
Door derden belegde gelden	-	-
Waarborgsommen	2	2
Overige leningen	-	-
Totaal	**34.290**	**28.528**

Over de langlopende leningen is in 2022 een bedrag van € 972.770 aan rente verantwoord.

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar over het jaar 2022.
De aflossing met valutadata 2 januari 2023 is verantwoord per 31 december 2022 .

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Vermeer-deringen**	**Aflossingen**	**Saldo 31-12-2022**
Obligatieleningen	-	-	-	-
Onderhandse leningen				
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-	-	-
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	30.081	-	1.555	28.526
binnenlandse bedrijven	-	-	-	-
openbare lichamen	4.207	84	4.291	-
overige binnenlandse sectoren	-	-	-	-
buitenlandse instellingen	-	-	-	-
Door derden belegde gelden	-	-	-	-
Waarborgsommen	2	-	-	2
Overige leningen	-	-	-	-
Totaal	**34.290**	**84**	**5.846**	**28.528**

Vlottende passiva
Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.888	7.999
Overlopende passiva	10.317	8.108
Totaal	**17.205**	**16.107**

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
Overige kasgeldleningen	-	-
Banksaldi	1.582	548
Overige schulden	5.306	7.451
Totaal	**6.888**	**7.999**

Overlopende passiva
De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Verplichtingen die in de loop van het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	5.496	2.107
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten vn volgende begrotingsjaren	4.158	4.223
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	663	1.778
Totaal	**10.317**	**8.108**

De daling van verplichtingen ten opzichte van 31-12-2021 wordt veroorzaakt door het "vervallen" van de invoeging van de balans van de Dienst SoZaWe (welke wel per 31-12-2021 nodig was).

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1000	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Ontvangen bedrag**	**Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen**	**Saldo 31-12-2022**
Vooruitontvangen SPUK 2021	120	-	120	-
Vooruitontvangen SPUK 2022	-	182	176	6
Vooruitontvangen Stim.verkeersveiligheidsmaatregelen	-	390	-	390
Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022	870	964	751	1.083
Vooruitontvangen Gedup.Toeslagenaffaire	13	-	13	-
Vooruitontvangen BDU-subsidie	62	-	9	53
Vooruitontvangen regeling Aanpak energiearmoede	-	1.308	56	1.253
Vooruitontvangen Sportakkoord 2020 - 2022	130	57	152	35
Vooruitontvangen TOZO 2020	40-	40	-	-
Vooruitontvangen TOZO 2021	1.354	-	1.354	-
Kapitaalverstrekkingen TOZO	522	-	-	522
Vooruitontvangen Regeling inburgering	-	286	134	152
Vooruitontvangen Onderwijsroute	-	39	-	39
Vooruitontvangen Regeling Lok.preventieakkoord	17	-	-	17
Vooruitontvangen Regeling Onderwijsvertragingen	680	-	154	526
Vooruitontvangen RREW 2021-2022	350	-	233	118
Vooruitontvangen BBZ	80	-	51	29
Totaal	**4.158**	**3.266**	**3.203**	**4.223**

Waarborgen en garanties

Het onder de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en garanties aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Organisatie	Aard/om-schrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2022	Garantiebedrag 31-12-2022
St. de Koornbeurs	Verbouw theater	200	100,0%	76	76
Stichting Accolade	Woningbouw	16.469	100,0%	10.538	10.538
Stichting Accolade	Woningbouw	22.000	50,0%	14.000	7.000
Stichting Accolade	Woningbouw	15.266	8,167%	15.266	1.247
St.tot beheer van "Ons Huis"	Onderhoud pand	136	100,0%	21	21
Stichting Campus Middelsee	Realisatie Campus	5.905	100,0%	5.718	5.718
Stichting Dorpscentrum Ried	Financiering	100	100,0%	75	75
Stichting GGZ Friesland	Bouw/verbouw GGZ	756	100,0%	151	151
Stichting HABION	Woningbouw	5.200	50,0%	5.200	2.600
Stichting HABION	Woningbouw	34.770	2,429%	34.770	845
Stichting Hotzumer Manege	Bouw rijhal	100	100,0%	20	20
Stichting overdekte Sportacc HB	Huisvesting divers	1.015	100,0%	569	569
Stichting Wintertennis	Financiering	110	100,0%	28	28
Stichting Wonen Noordwest Friesland	Woningbouw	29.226	100,0%	20.511	20.511
Stichting Wonen Noordwest Friesland	Woningbouw	60.320	50,0%	58.198	29.099
Stichting Wonen Noordwest Friesland	Woningbouw	8.654	82,3%	8.654	7.122
Stichting Woonzorg Nederland	Woningbouw	3.108	50,0%	2.514	1.257
Stichting Woonzorg Nederland	Woningbouw	247.630	0,257%	247.630	637
Noorderbreedte B.V.	Verbouwing	818	100,0%	175	175
Stichting Vastgoed MFC Berltsum	Financiering	660	100,0%	660	660
Stichting WoonFriesland	Woningbouw	149.533	0,328%	149.533	491
Stichting Vestia	Woningbouw	22.390	0,048%	22.390	11
	Totaal	**624.368**	**14,9%**	**596.696**	**88.849**

Langlopende financiële verplichtingen

In de gemeente Waadhoeke zijn de volgende ‘niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen’ groter dan € 50.000.

Langlopende financiële verplichtingen	**Periode**	*Bedrag x € 1.000*
Leaseverplichtingen	< 1 jaar	-
	1-5 jaar	242
	> 5 jaar	-
Totaal		**242**
Subsidieverplichtingen	< 1 jaar	4.007
	1-5 jaar	398
	> 5 jaar	-
Totaal		**4.405**
Overige financiële verplichtingen	< 1 jaar	1.555
	1-5 jaar	907
	> 5 jaar	-
Totaal		**2.462**

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Bedragen x € 1.000	raming begroting 2022 vóór wijziging			raming begroting 2022 ná wijziging			realisatie 2022		
Omschrijving programma	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Bestuur en Ondersteuning	599	-3.603	-3.004	626	-4.524	-3.899	1.132	-4.654	-3.523
Veiligheid	28	-3.975	-3.947	114	-4.051	-3.937	134	-4.014	-3.879
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	135	-9.785	-9.650	572	-9.946	-9.374	722	-9.233	-8.511
Economie	1.353	-2.234	-881	1.603	-2.624	-1.021	7.354	-8.318	-964
Onderwijs	1.170	-6.251	-5.081	1.623	-6.837	-5.214	1.358	-6.655	-5.296
Sport, Cultuur en Recreatie	810	-9.617	-8.806	929	-10.112	-9.183	1.119	-10.450	-9.331
Sociaal Domein	17.098	-63.273	-46.174	17.745	-71.291	-53.546	19.385	-71.088	-51.703
Volksgezondheid en Milieu	12.568	-13.661	-1.093	12.610	-14.194	-1.584	13.041	-14.408	-1.367
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	1.114	-4.098	-2.984	2.417	-5.333	-2.916	2.508	-4.901	-2.393
Subtotaal programma's	**34.876**	**-116.496**	**-81.620**	**38.239**	**-128.913**	**-90.674**	**46.755**	**-133.721**	**-86.967**
Algemene Dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	8.478	-514	0	7.964	-501	7.915	8.333	-507	7.825
Gemeentefonds	87.706	0	87.706	99.347	0	99.347	99.512	0	99.512
Dividend	284	0	284	641	0	641	642	0	642
Saldo financieringsfunctie	0	30	30	0	145	145	0	76	76
Gerealiseerde kosten overhead	80	-14.251	-14.172	230	-16.078	-15.847	418	-15.635	-15.217
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.423	-1.925	0	-502	-507	956	1.659	-548	1.110
Subtotaal algemene dekkingmiddelen	**97.970**	**-16.661**	**0**	**81.310**	**-16.941**	**93.156**	**110.564**	**-16.616**	**93.948**
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	**132.847**	**-133.157**	**-310**	**148.337**	**-145.854**	**2.482**	**157.318**	**-150.337**	**6.981**
Toevoeging/onttrekking aan reserves:									
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	100	0	0	100	-416	54	471	-416	54
Programma 2 Veiligheid	0	0	0	45	-155	-110	45	-155	-110
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	0	0	0	726	-1.162	-436	726	-1.327	-601
Programma 4 Economie	0	0	0	293	-144	149	293	-167	126
Programma 5 Onderwijs	673	-948	-275	715	-948	-233	715	-948	-233
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	168	0	168	862	-857	5	862	-857	5
Programma 7 Sociaal domein	0	0	0	5.177	-1.164	4.014	5.177	-1.164	4.014
Programma 8 Volksgezondheid en Milieu	14	0	14	403	-192	210	403	-192	210
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	600	-300	300	1.931	-1.500	431	1.943	-1.900	42
Algemene Dekkingsmiddelen	50	0	50	6.475	-11.294	-4.819	6.475	-11.294	-4.819
Subtotaal mutaties reserves	**1.605**	**-1.248**	**356**	**17.099**	**-17.833**	**-734**	**17.111**	**-18.421**	**-1.311**
Gerealiseerd resultaat	**134.451**	**-134.405**	**46**	**165.436**	**-163.687**	**1.748**	**174.429**	**-168.759**	**5.670**

Toelichting op de baten en lasten in de jaarrekening

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-3.603	-4.524	-4.654	-130	0
Baten	599	626	1.132	506	0
Saldo	**-3.004**	**-3.899**	**-3.523**	**376**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	100	54	54	0	0
Saldo na bestemming	**-2.904**	**-3.844**	**-3.469**	**376**	**0**

Bij programma 1 is per saldo een voordeel (voor bestemming) zichtbaar van € 376.000.
Dit bestaat uit een nadeel aan de lastenkant van € 130.000 en een voordeel aan de batenkant van € 506.000. De belangrijkste over- en onderschrijdingen op de lasten en baten worden hieronder verklaard.

De hogere baten zijn het gevolg van een vrijval van de voorziening pensioen (voormalige) wethouders van afgerond € 486.000. Dit komt voornamelijk door de hogere rekenrente die wordt gebruikt in de berekening van de voorziening, na renteverhogingen van centrale banken.
De hogere lasten worden met name veroorzaakt door een hogere doorbelasting personele kosten. De personele kosten worden toegerekend naar diverse programma's en kunnen daar op onderdelen bepaalde afwijkingen t.o.v. de begrote bedragen veroorzaken. De totale analyse van de personeelsbegroting vindt u onder de Algemene dekkingsmiddelen, onder het kopje Overhead.

Programma 2 Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-3.975	-4.051	-4.014	38	0
Baten	28	114	134	20	0
Saldo	**-3.947**	**-3.937**	**-3.879**	**58**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	0	-110	-110	0	0
Saldo na bestemming	**-3.947**	**-4.047**	**-3.989**	**58**	**0**

Geen bijzonderheden.

Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-9.785	-9.946	-9.233	713	0
Baten	135	572	722	151	0
Saldo	**-9.650**	**-9.374**	**-8.511**	**863**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	0	-436	-601	-165	0
Saldo na bestemming	**-9.650**	**-9.810**	**-9.112**	**698**	**0**

Bij programma 3 is een voordeel zichtbaar (voor bestemming) van € 863.000.
Dit bestaat uit een voordeel aan de lastenkant van € 713.000 en een voordeel aan de batenkant van

€ 151.000. De belangrijkste over- en onderschrijdingen op de lasten en baten worden hieronder verklaard.

Bij het onderhoud van wegen is een onderschrijding van € 200.000, bijgeraamd vanuit het rekeningresultaat 2021 voor achterstallig onderhoud, wat door vertraging in aanbestedingen en dergelijke niet nodig bleek te zijn.
De kosten voor "niet beveiligde spoorwegovergangen" (NABO) laten een onderschrijding zien. Daarnaast wordt aan de voorbereiding van de uitvoering gewerkt zodat de uitvoering van het regulier onderhoud achter is gaan lopen, waardoor een voordeel verklaard wordt van € 31.000.
Door gebrek aan personeel is er achterstand ontstaan in de uitvoering van de vervanging openbare verlichting, voordeel € 165.000.
Het uitvoeren van het baggerplan loopt achterstand op door de lange procedures van aanbesteding en dergelijke hetgeen hoofdzakelijk de onderschrijding van € 119.000 veroorzaakt.

De hogere baten komen voor € 68.000 door de ontvangen bijdrage van kabelbedrijf Delta voor het aanleggen van glasvezelkabels. Bij de gladheidsbestrijding is een voordelige afrekening van Omrin van € 40.000 met daarin hogere variabele kosten. De vergoedingen van het Wetterskip zijn € 45.000 hoger dan aanvankelijk was begroot hetgeen mede wordt veroorzaakt door een extra vergoeding voor stuw Feartswal Bitgum en een bijdrage vijveronderhoud van het Wetterskip.

Conform het besluit in het beheerplan Openbare verlichting is het bedrag van € 165.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve "Egalisatie Vervanging Openbare verlichting".

Programma 4 Economie

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2022**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil - incidenteel**	**Verschil - structureel**
Lasten	-2.234	-2.624	-8.318	-5.694	0
Baten	1.353	1.603	7.354	5.751	0
Saldo	**-881**	**-1.021**	**-964**	**57**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	0	149	126	-23	0
Saldo na bestemming	**-881**	**-872**	**-838**	**34**	**0**

Bij programma 4 is een voordeel (voor bestemming) zichtbaar van € 57.000, wat wordt veroorzaakt door verschillende kleinere, niet nader genoemde afwijkingen.

In de begroting 2022 van programma 4 is rekening gehouden met uitgaven en inkomsten voor de grondexploitatie. Het saldo van de uitgaven en inkomsten wordt verrekend met de balans (de post Onderhanden werk / de reserve Grondexploitatie).
In december 2022 is de overeenkomst met de provincie Fryslân en de RVO over Waddenglas beëindigd wat heeft geleid tot niet geraamde baten van € 5,7 miljoen. Dit leidt aan de lastenkant tot eenzelfde afwijking omdat het resultaat wordt overgeboekt naar de voorraden op de balans.
De afwijkingen hebben derhalve geen effect op het resultaat 2022.

De per saldo lagere beschikking reserve grondexploitatie heeft te maken met hogere kosten actualisatie grondexploitatie.

Programma 5 Onderwijs

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-6.251	-6.837	-6.655	183	0
Baten	1.170	1.623	1.358	-265	0
Saldo	**-5.081**	**-5.214**	**-5.296**	**-82**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	-275	-233	-233	0	0
Saldo na bestemming	**-5.356**	**-5.447**	**-5.529**	**-82**	**0**

Bij programma 5 is per saldo een nadeel (voor bestemming) zichtbaar van € 82.000.
Dit bestaat uit een voordeel aan de lastenkant van € 183.000 en een nadeel aan de batenkant van € 265.000. De belangrijkste over- en onderschrijdingen op de lasten en baten worden hieronder verklaard.

De toelichting op de afwijkingen van het programma Onderwijs valt uiteen in drie oorzaken.
Het onderwijsachterstandenbeleid levert zowel aan de lastenkant als aan de batenkant een voordeel van € 213.000 ten opzichte van de begroting, en is dus per saldo budgettair neutraal. Dit is een SISA regeling, die via de SISA bijlage aan het rijk wordt verantwoord. Het betreft het laatste jaar van de periode 2019 t/m 2022.
Het Nationaal programma onderwijs is eveneens een SISA-regeling, met als officiële naam Onderwijsvertragingen als gevolg van COVID-19. De lasten en de baten in 2022 zijn € 53.000 lager dan geraamd. Het budget is meegenomen naar 2023. Per saldo is deze post budgettair neutraal.
Als laatste is het leerlingenvervoer van belang: een nadeel van € 86.000. Dit is een open einde regeling.

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-9.617	-10.112	-10.450	-338	0
Baten	810	929	1.119	190	0
Saldo	**-8.806**	**-9.183**	**-9.331**	**-147**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	168	5	5	0	0
Saldo na bestemming	**-8.639**	**-9.178**	**-9.326**	**-147**	**0**

Bij programma 6 is per saldo een nadeel (voor bestemming) zichtbaar van € 186.000.
Dit bestaat uit een nadeel aan de lastenkant van € 338.000 en een voordeel aan de batenkant van € 151.000. De belangrijkste over- en onderschrijdingen op de lasten en baten worden hieronder verklaard.

Op het onderdeel Sport zijn de volgende afwijkingen geconstateerd, die elkaar per saldo opheffen:
- bij de geraamde subsidie van € 100.000 voor het zwembad Bloemketerp is een voorschot uitbetaald van € 50.000. Per saldo blijft hier dus € 50.000 over;
- bij de subsidie aan Sport Fryslân is de terugbetaling aan de gemeente van € 49.000 over 2021 niet begroot;
- het onderhoud van diverse sportvelden is hoger uitgevallen dan geraamd, wat heeft geresulteerd in een nadeel van afgerond € 90.000.

Bij het onderdeel Cultuur is in totaal € 185.000 overgebleven. De grootste posten zijn:

- € 32.000 onderbesteding op het coronabudget voor cultuur;
- € 40.000 onderbesteding bij de reguliere cultuursubsidies vanwege de beperkende corona maatregelen begin 2022;
- € 53.000 wel geraamde en niet bestede subsidies muziekonderwijs voormalig Menameradiel.

Het onderdeel Recreatie in dit programma betreft het openbaar groen, toeristische voorzieningen en speeltuinen en -plaatsen. We constateren een overschrijding van € 350.000 bij de post openbaar groen. Dit komt voornamelijk door prijsverhogingen over 2022 en het herstel van de stormschade aan bomen uit 2021. Daarnaast zijn wettelijke bepalingen, zoals bijvoorbeeld het uitvoeren van quick scans bij ingrepen, kostenverhogend ten opzichte van de ramingen. In het beheerplan 2023-2026 is hier op geanticipeerd.

Als laatste zijn er afwijkingen bij de baten en lasten speeltuinen. Er zijn hogere kosten gemaakt dan begroot voor speeltuin het Oosten en speeltuin Spannum (€ 166.000). Hiertegenover staat dat er baten zijn ontvangen van deze speeltuinen (€ 134.500). Het betreft werkzaamheden die de gemeente heeft uitgevoerd, onder aftrek van de toegekende subsidies voor de aanpassing van de speeltuinen.

Programma 7 Sociaal Domein

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2022**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil - incidenteel**	**Verschil - structureel**
Lasten	-63.273	-71.291	-71.088	203	0
Baten	17.098	17.745	19.385	1.640	0
Saldo	**-46.174**	**-53.546**	**-51.703**	**1.843**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	0	4.014	4.014	0	0
Saldo na bestemming	**-46.174**	**-49.532**	**-47.689**	**1.843**	**0**

Bij programma 7 is een voordelig saldo van € 1,8 miljoen zichtbaar. In december 2022 is nog € 1,6 miljoen budget toegevoegd vanwege de prognose kosten jeugdhulp. Deze prognose is waarheid gebleken. Op andere onderdelen binnen het sociaal domein zijn echter voordelen ontstaan. Onderstaand volgt een opsomming van de diverse (grote) afwijkingen.

Wet inburgering
De gemeenten ontvangen twee specifieke uitkeringen, voor de inburgeringstrajecten en voor de onderwijsroute. De inburgeringstrajecten en de onderwijsroute lopen neutraal door de gemeentelijke jaarrekening.

Kinderopvang
Het budget voor de voorliggende voorziening Buitenhuisaanpak is succesvol. Dit heeft geresulteerd in een overschrijding van nagenoeg € 170.000.

Toeslagenaffaire
Bij de baten van het programma sociaal domein was geen rekening gehouden met de specifieke uitkering toeslagenaffaire. De vergoeding ambtelijke kosten voor de uitgevoerde werkzaamheden in relatie tot de gedupeerde ouders is berekend op afgerond € 95.000. De kosten die Waadhoeke heeft uitbetaald zijn beperkt gebleven tot afgerond € 6.000.

DorpenOntwikkelMaatschappijen
Er zijn vier DOM's actief. De begrote gemeentelijke bijdrage is in 2022 niet nodig gebleken en valt vrij ten gunste van het saldo. Concreet gaat het om € 87.500 ten laste van de reserve Ontwikkellijnen.

Opvang Oekraïense vluchtelingen
Alle kosten konden gedeclareerd worden bij het rijk. Deze staan er budgettair neutraal in. In aanvulling hierop krijgt de gemeente een aanvullend bedrag van afgerond € 60.000 als compensatie voor de hoeveelheid uitgekeerde verstrekkingen van woon- en leefgeld aan de POO (particuliere opvang ontheemden).

Gebiedsteam en beleidsteam
De kosten van de gebiedsteams zijn hoger uitgevallen, o.a. door de hogere huurlast van de decentrale huisvesting in Menaam (meerkosten € 60.000).
De personele lasten van het beleidsteam zijn voordeliger uitgevallen dan begroot, in totaal € 137.000. Bij Berap II was extra budget bijgeraamd wat niet nodig is gebleken. Daarnaast kon in 2022 meer doorberekend worden aan de overige gemeenten dan begroot.

Bedrijfsvoeringslasten Dienst
In zijn algemeenheid doet zich bij de bedrijfsvoeringslasten van de Dienst een voordeel voor van € 365.000 ten opzichte van de raming, met name vanwege het moeilijk in kunnen vullen van vacatures.

Inkomen
Er zijn lagere uitgaven voor uitkeringen van afgerond € 559.000 vanwege betere arbeidsmarktomstandigheden.

Bijzondere bijstand
De uitgaven bijzondere bijstand zijn € 250.000 lager dan begroot door o.a. minder aanmeldingen bijzondere bijstand en onderbesteding van de gemeentelijke armoedebudgetten. De baten debiteuren zijn € 49.000 hoger uitgevallen. Er is een overschrijding van € 560.000 op de energietoeslag.

Participatie
Er was extra budget begroot voor participatie vanwege de nasleep van Corona. Dit budget is niet nodig gebleken. Daar bovenop is sprake van onderbesteding van het reguliere participatiebudget. De doelstellingen van doorstroom en uitstroom naar werk zijn wel gerealiseerd. Daarbij zijn de apparaatlasten lager uitgevallen dan begroot omdat het team onderbezet is geweest. Per saldo dus een voordeel van afgerond € 510.000.

Dagactiviteiten
Het budget Dagactiviteiten valt onder de WMO en vertoont een voordeel van ruim € 160.000. De aantallen cliënten nemen af.

WMO, zorg in natura
De huishoudelijke ondersteuning is € 335.000 duurder uitgevallen dan begroot, dit komt door een stijgend aantal voorzieningen door het abonnementstarief.
De individuele begeleiding laat een daling van de kosten zien, waardoor een voordeel van € 137.000 is ontstaan.
Het collectief vervoer is € 340.000 voordeliger uitgevallen dan begroot. In 2022 was nog deels sprake van coronamaatregelen waardoor minder gebruik is gemaakt van het collectief vervoer. Daarnaast is door scherpe inkoop kostenbesparing gerealiseerd.

PGB WMO
Bij de PGB's voor de WMO is een verder dalende lijn zichtbaar, de kosten verschuiven naar de zorg in natura. Daarnaast speelt hier een afrekening over 2021. Per saldo een voordeel op de PGB's van € 261.000.

Jeugdzorg
De kosten voor de jeugdhulp zijn weer hoger uitgevallen dan begroot. Dankzij een budget-aanvulling van € 1,8 miljoen in december 2022 is de overschrijding beperkt gebleven tot € 0,3 miljoen.

PGB Jeugd
De dalende lijn van de PGB's WMO is ook zichtbaar bij de PGB's Jeugd, doordat de kosten verschuiven naar de zorg in natura (voordeel € 136.000).

Specialistische jeugdhulp:
- € 1,5 miljoen nadeel, hier tegenover staat extra budget van € 1,4 miljoen;
- het aantal jeugdige cliënten is hoger dan begroot, er worden veel voorzieningen met terugwerkende kracht afgegeven;
- de gemiddelde voorziening per cliënt is hoger dan begroot.

Hoogspecialistische jeugdhulp:
- € 450.000 nadeel;
- bedragen conform de voorschotnota van het SDF.

Pleegzorg:
- € 147.000 nadeel;
- het woonplaatsbeginsel is van invloed: er stroomden per saldo niet 2 cliënten uit, maar 1 cliënt in.

Verblijf:
- nadeel € 352.500;
- veel sprake van toewijzingen met terugwerkende kracht waardoor moeilijk te begroten.

Landelijk ingekochte jeugdhulp:
- voordeel € 250.000;
- normaliter vindt er altijd inzet plaats vanuit de landelijke (VNG) contracten voor jeugdhulp, echter in 2022 is dit nagenoeg niet het geval.

Sociaal Domein Fryslân:
- nadeel € 105.000
- De instandhoudingskosten laten een flinke uitzetting zien. Dit komt met name door de inzet van meer personeel (gerelateerd aan de taken). Tevens wordt het programma Foar Fryske Bern vanaf april 2022 bekostigd door de Friese gemeenten via de exploitatie van SDF.

Geëscaleerde zorg 18-
- nadeel € 477.000,hiertegenover staat extra budget van € 0,4 miljoen;
- hogere kosten van de gecertificeerde instellingen. Door een wetswijziging i.v.m. controlerende taken zijn de kosten per dossier hoger en is er sprake van meer bemensing binnen de gecertificeerde instellingen.

Geëscaleerde zorg 18+
Dit betreft beschermd wonen, vrouwenopvang en maatschappelijke opvang. Deze taken zijn centraal belegd bij de gemeente Leeuwarden. Een aanzienlijk voordeel van € 968.000 ten opzichte van de begroting, bestaande uit de volgende posten:

Beschermd wonen
Hiervoor zijn geen uitgaven of inkomsten begroot. Per saldo is afgerond € 1.045.800 ontvangen: ontvangst € 241.700 voor de definitieve afrekening 2021 (er was al een deel in 2021 verwerkt);

ontvangst € 814.100 voor de voorlopige afrekening 2022;
betaling van € 10.000 voor de eindafrekening regioplan en projectinkoop.

Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang
Er is een ontvangst begroot van € 128.000 maar de realisatie kwam uit op € 50.000, dus een nadeel van € 78.000.

Programma 8 Volksgezondheid en Milieu

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2022**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil - incidenteel**	**Verschil - structureel**
Lasten	-13.661	-14.194	-14.408	-214	0
Baten	12.568	12.610	13.041	431	0
Saldo	**-1.093**	**-1.584**	**-1.367**	**216**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	14	210	210	0	0
Saldo na bestemming	**-1.079**	**-1.373**	**-1.157**	**216**	**0**

Bij programma 8 is per saldo een voordeel (voor bestemming) zichtbaar van € 216.000.
Dit bestaat uit een nadeel aan de lastenkant van € 214.000 en een voordeel aan de batenkant van € 431.000. De belangrijkste over- en onderschrijdingen op de lasten en baten worden hieronder verklaard.

Riolering
Voordeel onderhoud riolen en rioolgemalen € 230.000
De onderschrijding wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een vacature rioolbeheerder, hetgeen het tempo van de uitvoering van het regulier werk heeft beïnvloed.

Afval
Doordat er meer afval gescheiden is ingezameld zie je een verschuiving van Huisvuil naar Overig
Dit geeft een voordeel € 100.000 kosten Huisvuil.
Echter, omdat er tevens enkele tarieven een klein beetje verhoogd zijn, hetgeen ook van invloed is op de kostenstijging, levert dit een totaal nadeel bij Overige afval van € 124.000.
Kringloopstation lagere kosten € 115.000 dan begroot. Baten kringloopstation € 58.000 hoger.
Baten afvalstoffenheffing € 50.000 lager.

Energiebesparende maatregelen
De uitgaven en inkomsten van de Specifieke uitkering reductie energiegebruik woningen waren volledig in 2021 geraamd maar de werkelijke uitgaven en inkomsten liepen door tot 31-07-2022 en bedroegen afgerond € 233.000, waardoor geen effect op het saldo.

Voor de provinciale bijdrage voor inzet de energiecoaches ter grootte van € 55.000 geldt een vergelijkbaar verhaal. Deze is feitelijk in 2021 ontvangen maar in 2022 volledig verantwoord.

Begraafplaatsen
Meerkosten van € 95.000 door inhuur voor grafdelven en groenonderhoud op de begraafplaatsen.
Hogere dotatie aan de voorziening afkoop onderhoud begraafplaatsen van € 159.000 dan begroot.

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten	-4.098	-5.333	-4.901	432	0
Baten	1.114	2.417	2.508	92	0
Saldo	**-2.984**	**-2.916**	**-2.393**	**523**	**0**
Dotatie/beschikking reserves	300	431	42	-389	0
Saldo na bestemming	**-2.684**	**-2.485**	**-2.351**	**135**	**0**

Bij programma 9 is per saldo een voordeel (voor bestemming) zichtbaar van € 523.000.
Dit bestaat uit een voordeel aan de lastenkant van € 432.000 en een voordeel aan de batenkant van € 92.000. De belangrijkste over- en onderschrijdingen op de lasten en baten worden hieronder verklaard.

Omgevingswet
Voor de invoering van de omgevingswet zijn lagere uitgaven gedaan dan begroot, afgerond € 60.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de hiervoor ingestelde bestemmingsreserve.

Bestemmingsplannen
Er zijn lagere uitgaven voor bestemmingsplannen, o.a. doordat eind 2022 een aantal procedures is "geparkeerd" in afwachting van de nieuwe berekeningen stikstofdepositie. De leges voor bestemmingsplannen en vergoeding advieskosten zijn hoger omdat er meer WABO Omgevingsvergunningen zijn verleend.

Grondexploitatie woningbouwcomplexen
De lasten en baten voor de grondexploitatie laten een afwijking ten opzichte van de begroting zien door een afwijking in de planning van bij voorbeeld verkoop gronden en het woonrijp en bouwrijp maken. Omdat het resultaat wordt overgeboekt naar de voorraden op de balans heeft dit per saldo geen effect op de exploitatie.

Stads- en dorpsvernieuwingsgebieden
De afwijkingen in de lasten én baten worden met name veroorzaakt door afwijkingen in voortgang. Overigens worden verschil verrekend met de reserve S&D waardoor dit geen invloed op resultaat heeft. In 2022 is er afgerond € 315.000 toegevoegd aan de reserve.

Algemene Dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil - incidenteel	Verschil - structureel
Lasten					
Onvoorzien structureel	-103	0	0	0	0
Onvoorzien overig	-1.307	-1	0	1	0
Overhead	-14.251	-16.078	-15.635	443	0
Saldo financieringsfunctie	30	145	76	-69	0
Heffing VPB	0	0	-1	-1	0
Overige lasten	-1.029	-1.007	-1.056	-49	0
Totaal lasten	**-16.661**	**-16.941**	**-16.616**	**325**	**0**
Baten					
Overhead	80	230	418	188	0
Gemeentefonds	87.706	99.347	99.512	164	0
Lokale heffingen	8.437	8.375	8.288	-87	0
Overige financiële middelen	234	306	312	6	0
Bespaarde rente / saldo financieringsfunctie	1.106	1.106	1.290	184	0
Vernnootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Overige baten	407	732	743	11	0
Totaal Baten	**97.970**	**110.097**	**110.564**	**466**	**0**
Saldo voor bestemming	**81.310**	**93.156**	**93.948**	**791**	**0**
Dotatie/beschikking reserve	50	-4.819	-4.819	0	0
Saldo na bestemming	**81.360**	**88.338**	**89.129**	**791**	**0**

Bij de algemene dekkingsmiddelen is een voordelig saldo zichtbaar van € 791.000, waarvan € 325.000 aan de lastenkant en € 466.000 aan de batenkant.
Hieronder worden de genoemde verschillen per activiteit verklaard.
Aanwending onvoorzien
De ramingen op de posten Onvoorzien zijn middels de veertiende begrotingswijziging in december 2022 vrijgevallen ten gunste van het geraamde begrotingsresultaat.

Kosten overhead (lasten & baten)

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil - Incidenteel	Verschil - Structureel
Ambtelijke organisatie	9.797	11.040	11.032	8	0
Huisvesting	1.251	1.294	1.264	56	0
ICT	2.656	2.540	2.200	340	0
Overig	468	974	721	253	0
Totaal	**14.172**	**15.847**	**15.217**	**630**	**0**

Ambtelijke organisatie
De realisatie van de personeelsbegroting 2022 komt uit op een voordeel. Via de procentuele verdeling over de taakvelden komt dit verschil tot uitdrukking op diverse plekken in de exploitatie. Elders in de begroting, verdeeld over verschillende taakvelden, zullen de voordelen te zien zijn (Totaal voordeel in de begroting versus rekening is € 150.000, bij overhead € 8.000).

ICT
Het taakveld ICT resulteert in een batig saldo van afgerond € 340.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Een ontvangst van het SSC Leeuwarden ad € 146.000 betreffende het (niet geraamd) positief resultaat 2020/2021;
- de stelpost exploitatielasten PDW (Programma Digitaal Werken) bleek slechts deels nodig, wat resulteert in een voordeel van € 150.000;
- de raming van een tweetal softwarepakketten bleken te hoog te zijn geraamd in de begroting, voordeel € 80.000.

De bedragen zijn in de begroting 2023 reeds aangepast.

Overig

Kantoorkosten

Het eenmalige budget voor de digitale werkomgeving van € 50.000 was hier begroot maar de kosten zijn op diverse andere plekken geboekt. De budgetten kopieerkosten, kantoor-benodigdheden en dienstkleding vertonen een gezamenlijk voordeel van € 64.000.

Tractie

Met de Berap II zijn er kapitaallasten bijgeraamd voor vervanging van diverse tractie. Echter de hieruit voortvloeiende kapitaallasten zullen pas volgend jaar zichtbaar zijn in de exploitatie. Hierdoor is er een voordeel ontstaan van € 92.000.

Programma Dienstverlening

Voor wat betreft *Programma* Dienstverlening zijn niet alle activiteiten volgens planning uitgevoerd. Dit resulteert in een onderschrijding van afgerond € 97.000. Het betreffende incidentele budget was gedekt ten laste van de reserve Dienstverleningsfonds. Uit deze onderschrijding blijkt nu dat de inschatting voor de overheveling naar 2023 via de reserve jaarovergang niet accuraat is geweest.

Heffing VPB

De uitgave betreft de betaling van de voorlopige aanslag (beschikking) VPB 2022.

Overige lasten

Geen bijzonderheden.

Gemeentefonds

Gemeentefonds

Bij het gemeentefonds zien we een voordeel van afgerond € 164.000. Dit voordeel bestaat uit verschillende jaren, die hieronder worden toegelicht.

Gemeentefonds 2022

In Berap II werd voor 2022 nog uitgegaan van een ontvangst vanuit het gemeentefonds van € 99.217.161. In de jaarrekening komen we uit op € 99.396.650. Een voordeel van € 179.489.

In de decembercirculaire 2022 heeft de gemeente extra budget ontvangen voor een aantal onderwerpen, waar in de raming in de begroting 2022 geen rekening mee is gehouden:

- € 33.286 voor het versterken van de sociale basis;
- € 40.242 als compensatie voor de meerkosten in het sociaal domein voor de vluchtelingen uit Oekraïne;
- € 21.678 als compensatie voor de meerkosten in het leerlingenvervoer voor de vluchtelingen uit Oekraïne;
- € 21.672 aanvullen budget voor GIDS (gezond in de stad).

In aanvulling hierop zijn er nog diverse overige ontwikkelingen, deels voortvloeiend uit de decembercirculaire, wat een extra ontvangst betekende van € 62.610.

Deze extra ontvangst werd veroorzaakt door de actualisatie van een aantal maatstaven, waaronder loonkostensubsidie en oeverlengte.

Gemeentefonds 2020
Voor 2020 werd in Berap II nog uitgegaan van een extra ontvangst van afgerond € 36.000. Er was een extra ontvangst van € 12.000 door een aantal kleine mutaties in de maatstaven (hoofdzakelijk OZB). Er was een lagere ontvangst doordat er ten onrechte rekening werd gehouden met een inkomst van € 27.000. Dit betekent per saldo een nadeel van € 15.000.

Het effect in 2022 is € 179.489 voordelig en in het oude jaar 2020 € 15.000 nadelig, wat per saldo een afgerond voordelig effect van € 164.000 is.

Lokale heffingen
De afwijking OZB realisatie en de raming OZB heeft te maken met een niet geraamde dotatie aan de voorziening oninbare belastingdebiteuren.

In de Berap II 2022 is reeds rekening gehouden met een lagere opbrengst parkeerbelasting.
Ondanks deze bijstelling in de Berap II 2022 is de realisatie 2022 iets achter gebleven bij de raming parkeerbelasting 2022. De opbrengsten uit parkeerbelasting zijn nog niet op het niveau van vóór de corona.

Ook is in de Berap II rekening gehouden met een lagere opbrengst reclamebelasting.
Dankzij deze bijstelling in de Berap II is de realisatie 2022 nagenoeg conform de bijgestelde raming reclamebelasting 2022.

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2022**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil - Incidenteel**	**Verschil structureel**
OZB	7.755	7.843	7.777	-66	0
Parkeerbelasting	560	460	440	-20	0
Reclamebelasting	122	72	71	-1	0
Totaal	**8.437**	**8.375**	**8.288**	**-87**	**0**

Saldo financieringsfunctie / bespaarde rente
De gemeente Waadhoeke heeft per 1 januari 2022 € 34.288.217 aan (langlopende) vaste geldleningen op de balans. De hiermee gepaarde externe rentelast bedraagt voor 2022 € 972.770.
Het gehanteerde rentepercentage voor eigen financieringsmiddelen bedraagt 2%.
De werkelijke stand aan reserves en voorzieningen per 1 januari 2022 is € 72.719.874, de rentelast van de eigen financieringsmiddelen is € 1.290.221.
De werkelijke last over het financieringstekort in 2022 is € 4.872 (positief).
In totaliteit is er dus een rentelast van € 2.258.119 aan eigen en externe financieringsmiddelen.
Aan de programma's is op basis van de verwachte boekwaarden per 1-1-2022 een rentelast van € 2.334.205 toegerekend. Als voordelig saldo van de financieringsfunctie resteert € 76.086.

De afwijking baten/lasten tussen begroting en realisatie op de post Bespaarde rente heeft te maken met de technische verwerking van de doorbelasting. Per saldo is de afwijking het gevolg van de hogere vermogenspositie dan begroot.

Overige baten (dividend)
De realisatie ontvangst Deelneming Afval (Omrin / Fryslan Miljeu) is conform de bijstelde raming ontvangst dividend 2022. Middels de veertiende begrotingswijziging 2022 is de opbrengst dividend Omrin / Fryslan Miljeu reeds bijgesteld naar boven.

Het hogere dividend is in genoemde wijziging toegevoegd aan de bestemmingsreserve tegemoetkoming afvalstoffenheffing met als doel deze eenmalig uit te keren in 2023.

Mutaties in de reserves
Voor de mutaties in de reserves kan worden verwezen naar het overzicht van de mutaties reserves onder 3.4.1. De werkelijke mutaties in de reserves zijn € 576.993 hoger dan geraamd als gevolg van een overschrijding / onderschrijding in de uitgaven die worden gedekt middels een reserve.

Specificatie hogere toevoeging aan reserves:

Egalisatiereserve vervangingskosten OV:	€ 165.059
Reserve Grondexploitatie:	€ 48.424
SDV / ISV eigen middelen:	€ 315.338
Bestemmingsreserve omgevingswet:	€ 59.515
Totaal:	**€ 588.336**

Specificatie hogere beschikking reserves:

Bestemmingsreserve dorpen en wijken: € 11.343

Totaal	**€ 11.343**

De structurele toevoegingen / onttrekkingen aan de reserves zijn in onderstaande tabellen opgenomen.

Programma	Structurele toevoegingen aan de reserves Bedragen x € 1.000	Raming Begrotingsjaar	Waarvan structureel	Realisatie Begrotingsjaar	Waarvan structureel
	Totaal	**-**	**-**	**-**	**-**

Programma	Structurele onttrekkingen aan de reserves Bedragen x € 1.000	Raming Begrotingsjaar	Waarvan structureel	Realisatie Begrotingsjaar	Waarvan structureel
5	Reserve dekking kap.lasten nieuwbouw gymlokaal SJP	16	16	16	16
5	Reserve dekking kap.lasten huisvesting onderwijs	2	2	2	2
6	Bestemmingsreserve Martenahuis tot museum	38	38	38	38
6	Bestemmingsreserve sportvelden H. van Saxenlaan	72	72	72	72
6	Bestemmingsreserve kunstgrasvelden Sexbierum	11	11	11	11
6	Bestemmingsreserve sporthal	19	19	19	19
6	Reserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum	27	27	27	27
AD	Reserve huisvesting Waadhoeke	50	50	50	50
	Totaal	**236**	**236**	**236**	**236**

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Voor afwijkingen per programma boven de € 100.000 geven we hieronder een nadere onderbouwing van “het waarom” van de afwijking.
Een “+” is een voordeel, een “-“ is een nadeel. Alle bedragen in deze tabel zijn x € 1.

Samenvatting analyse saldo	Bedrag
Hogere baten door vrijval deel pensioenvoorziening wethouders	486.000
Lagere lasten onderhoud wegen door vertraging in uitvoering	200.000
Lagere lasten baggerplan vanwege vertraging door langere procedures	119.000
Hogere baten van kabelbedrijf Delta, Omrin en Wetterskip	153.000
Hogere lasten leerlingenvervoer door meer leerlingen en hogere tarieven	-86.000
Lagere lasten coronabudget cultuur	32.000
Lagere lasten overige cultuursubsidies	93.000
Hogere lasten openbaar groen vanwege prijsontwikkeling en herstel stormschade	-350.000
Niet benutte gemeentelijke bijdrage dorpenontwikkelmaatschappijen	87.500
Hogere huur decentrale huisvesting gebiedsteam	-60.000
Hogere lasten buitenhuisaanpak (kinderopvang)	-170.000
Lagere lasten inburgering	60.000
Niet geraamde baten compensatie ambtelijke kosten toeslagenaffaire	95.000
Lagere lasten uitkeringen vanwege gunstige arbeidsmarktomstandigheden	559.000
Lagere lasten bijzondere bijstand vanwege minder aanmeldingen en hogere baten	300.000
Hogere lasten energietoeslag door meer huishoudens	-560.000
Lagere lasten participatie door te hoog begroot	512.000
Lagere lasten dagactiviteiten WMO door minder cliënten	160.000
Hogere lasten huishoudelijke ondersteuning door meer cliënten	-335.000
Lagere lasten individuele begeleiding WMO door te hoog begroot	137.000
Lagere lasten collectief vervoer WMO door scherpe inkoop en beperkende coronamaatregelen	340.000
Lagere lasten PGB WMO door afrekening 2021 en verschuiving naar zorg in natura	261.000
Lagere lasten PGB Jeugd door verschuiving naar zorg in natura	136.000
Hogere lasten specialistische en hoogspecialistische jeugdhulp door meer en duurdere trajecten	-550.000
Hogere lasten pleegzorg door woonplaatsbeginsel	-147.000
Hogere lasten verblijf door veel toewijzingen met terugwerkende kracht	-352.500
Lagere lasten landelijk ingekochte jeugdhulp door lagere aantallen dan begroot	250.000
Hogere instandhoudingslasten Sociaal Domein Fryslân o.a. door meer personeel	-105.000
Hogere lasten geëscaleerde zorg 18- bij de gecertificeerde instellingen vanwege wetswijziging	-77.000
Lagere bedrijfsvoeringslasten Dienst	365.000
Niet begrote baten geëscaleerde zorg 18+ Beschermd wonen 2021 en 2022	1.045.800
Lagere baten geëscaleerde zorg 18+ Maatschappelijke - en vrouwenopvang	-78.000
Lagere lasten onderhoud riolen en gemalen door vertraging in uitvoering	230.000
Lagere lasten en hogere baten kringloopstation	173.000

Samenvatting analyse saldo	Bedrag
Hogere dotatie voorziening onderhoud begraafplaatsen dan begroot	-199.000
Lagere personele lasten (inclusief opleidingskosten)	150.000
Lagere lasten ICT door o.a. afrekening voorgaande jaren en te hoog begrote exploitatielasten	340.000
Lagere lasten kantoorkosten vanwege o.a. digitaal werken en thuiswerken	114.000
Lagere lasten programma Dienstverlening door vertraging in uitvoering	88.000
Hogere baten gemeentefonds	164.000
Begroot resultaat	1.748.000
Diverse overige verschillen kleiner dan € 100.000 niet nader verklaard	341.609
Totaal saldo jaarrekening	**5.670.409**

Uitgaven die de begroting overschrijden of die gedaan zijn buiten de doelstelling van de vastgestelde programma's zijn formeel onrechtmatig. Op basis van de Kadernota rechtmatigheid behoeven dergelijke begrotingsoverschrijdingen door de accountant niet te worden meegenomen bij de oordeelsvorming inzake rechtmatigheid indien en voor zover de overschrijdingen passen binnen het beleid van de Raad.

De toelichting in de tabel geeft aan waar de overschrijding door wordt veroorzaakt. Het college is van mening dat de overschrijdingen passen binnen het beleid van de Gemeente Waadhoeke, zoals vastgesteld door de Raad.
Bij goedkeuring van de jaarstukken door de Raad worden deze overschrijdingen alsnog rechtmatig.
In onderstaande tabel zijn de overschrijdingen op de lasten van de programma's opgenomen met de verklaring. Er zijn geen overschrijdingen van investeringskredieten geconstateerd.

Programma	Bedrag x € 1.000	Toelichting
1 Bestuur en Ondersteuning	-130	De overschrijding in programma 1 wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere toegerekende personele kosten. De personele kosten worden toegerekend naar de verschillende programma's en kunnen daar op onderdelen tot afwijkingen leiden t.o.v. de begroting.
4 Economie	-5.694	In de begroting 2022 van programma 4 is rekening gehouden met uitgaven en inkomsten voor de grondexploitatie. Het saldo van de uitgaven en inkomsten wordt verrekend met de balans (de post Onderhanden werk / de reserve Grondexploitatie). In december 2022 is de overeenkomst met de provincie Fryslân en de RVO over Waddenglas beëindigd wat heeft geleid tot niet geraamde baten van € 6,9 miljoen. Dit leidt aan de lastenkant tot eenzelfde afwijking omdat het resultaat wordt overgeboekt naar de voorraden op de balans. De afwijkingen hebben derhalve geen effect op het resultaat 2022.
6 Sport, Cultuur en Recreatie	-338	De overschrijding in programma 6 wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten openbaar groen. Dit heeft meerdere oorzaken, zoals prijsverhogingen, herstel stormschade en nieuwe wettelijke bepalingen.
8 Volksgezondheid en milieu	-214	De overschrijding in programma 8 wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere dotatie aan de voorziening onderhoud afkoopsommen begraafplaatsen.
Totaal	**-6.376**	

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

De WNT (Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector) stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De WNT is op 6 december 2011 door de Tweede Kamer aangenomen en is met ingang van 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT kent een openbaarmakingsregime en een maximale bezoldigingsnorm. De maximale bezoldigingsnorm is van toepassing op topfunctionarissen die in dienstbetrekking werkzaam zijn en topfunctionarissen die niet in dienstbetrekking werkzaam zijn (maar worden ingehuurd op basis van een overeenkomst van opdracht), indien zij binnen een periode van 18 maanden meer dan 6 maanden werkzaam zijn voor de (semi-) publieke instelling.

WNT-verantwoording 2022 Waadhoeke
Het van toepassing zijnde bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000, het algemeen bezoldigingsmaximum. Bij gemeenten gelden op grond van de WNT de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionarissen.

Bezoldiging topfunctionarissen
1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.
2022

bedragen x € 1	**Doesburg, A.**	**IJkema, J.K.**	**Lyklema, T.**
Functiegegevens	**Gemeente-secretaris**	**Gemeente-secretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/03	01/04 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	34.125	88.451	92.271
Beloningen betaalbaar op termijn	5.064	13.659	16.642
Subtotaal	**39.189**	**102.110**	**108.913**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	**39.189**	**102.110**	**108.913**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

bedragen x € 1 **Functiegegevens**	**Doesburg, A.** **Gemeente-secretaris**	**Lyklema, T.** **Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	107.971	91.134
Beloningen betaalbaar op termijn	20.375	16.747
Subtotaal	**128.346**	**107.881**
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	**128.346**	**107.881**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Overige rapportverplichtingen op grond van WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Jaarrekening - Bijlagen

Single information Single audit (SISA)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 9-3-2023				
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*
			€ 1.711.100	€ 884.282
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*
			€ 322	€ 59.640
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*
			64	64
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*
			Nee	

Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
€ 0	€ 116.253	€ 0	€ 105.240
Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
€ 2.876.837	€ 2.876.837	Nee	
Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
7	7	Ja	Ja
Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			

				Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*
				€ 0	€ 0
				Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*
				€ 0	€ 24.320
				Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*
				€ 0	€ 48.000
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten		Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*
			1	SUVIS21-2-02708422	€ 67.269
			2	SUVIS21-2-03061775	€ 27.599
			3	SUVIS21-2-03062132	€ 17.101
			4	SUVIS21-2-03062765	€ 10.916
			5	SUVIS21-2-03062148	€ 30.754
				Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*
			1	SUVIS21-2-02708422	N.v.t.
			2	SUVIS21-2-03061775	N.v.t.
			3	SUVIS21-2-03062132	N.v.t.
			4	SUVIS21-2-03062765	N.v.t.
			5	SUVIS21-2-03062148	N.v.t.

Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
		€ 0	€ 0
Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
€ 24.276	€ 24.276	€ 15.708	€ 15.708
Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
€ 0	€ 0	€ 112.304	
Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
€ 67.269	Nee	Problemen levering materialen	Nee
€ 27.599	Ja		Nee
€ 17.101	Ja		Nee
€ 10.916	Ja		Nee
€ 30.754	Ja		Nee
Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
Het werk is onderhanden			
Het werk is onderhanden. Wachten op de eindverantwoording			
Het werk is onderhanden			
Het werk is onderhanden			
Het werk is onderhanden			

BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*
			1 030002 Provincie Friesland	€ 11.676
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*
			1 030002 Provincie Friesland	70
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*
			2020-00449024	€ 232.570
			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*
			2.189	Nee
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*
			25	€ 10.401

Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
€ 11.676	€ 0	1	1

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*
Nee

Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
€ 369.240	4.246	volgens plan 9.634	Ja

Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
€ 10.401	18	€ 7.489	€ 7.489

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*
			220	€ 37.808
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*
			74	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*
			€ 1.780	Nee
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*
			€ 337.795	€ 417.993
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*
			1	
			2	
			100	

Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*
€ 37.808

Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
0	22	220	0

Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*
€ 106.766	-€ 111.587	€ 867.982

Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*
			€ 124.766	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*
		1		
		2		
		10		
IenW	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)** **Provinciale beschikking en/of verordening** Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: E27B/02*
		1	BDU subsidie spoortunnel (Beschikkingsnr 0970229)	€ 0
		2	BDU subsidie spoortunnel (Beschikkingsnr 01043683)	€ 0
		3	Halteplan station Franeker (Beschikkingsnr 1267087)	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/06*	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/07*
		1	BDU subsidie spoortunnel (Beschikkingsnr 0970229)	€ 0
		2	BDU subsidie spoortunnel (Beschikkingsnr 01043683)	€ 1.546.727
		3	Halteplan station Franeker (Beschikkingsnr 1267087)	€ 0

Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
€ 29.164	€ 0	€ 680.304	
Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E27B/03*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/04*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/05*	
€ 0			
€ 0			
€ 0			
Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/10*	
€ 0		Nee	
€ 2.320.090		Nee	
€ 0		Nee	

IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*
			€ 0	€ 0
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*
		1		Nee
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*
			€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*
			€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*
			€ 0	Nee

Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
€ 0	Nee		
De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
0			
Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**)
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	*Aard controle R* *Indicator: G2A/02*
			1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 13.379.559
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*
			1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 981
				Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*
			1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 0

Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
€ 380.417	€ 1.048.167	€ 4.416	€ 151.346
Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
€ 176.622	€ 89.068	€ 0	€ 597.237
Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*		
€ 0	€ 0		

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*
			€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*
			€ 0	€ 0
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*
		1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 5.000
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*
		1	061949 Gemeente Waadhoeke	€ 0

Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
€ 0	€ 0	Nee	
Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
€ 6.212	€ 41.927	€ 0	€ 0
BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0
			6	Totaal	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0
			6	Totaal	0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	
			6	Totaal	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0
			6	Totaal	0

Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*
0	Nee
0	Nee
0	Nee
0	Nee
0	Nee
0	

Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
€ 0	€ 0	€ 0

Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*
€ 0	€ 0
€ 0	€ 0
€ 0	€ 0
€ 0	€ 0
€ 0	€ 0
0	0

SZW	G4A	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2021** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.		Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 2.766
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 947
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 684.472
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 323.823
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 186.802
				Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 4.989
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 213
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 124
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T -1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*
			1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0
			4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0
			5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0

Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*
€ 0	€ 0	€ 19.983
€ 0	€ 0	€ 2.936
€ 33.314	€ 6.844	€ 80
€ 10.157	€ 46.755	€ 0
€ 1.000	€ 133.208	€ 0

Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*
1	0
0	0
107	10
84	2
51	2

Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*
€ 0	€ 0
€ 0	€ 0
€ 0	€ 0
€ 0	€ 0
€ 0	€ 0

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01* € 133.721	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02* € 0
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01* € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02* € 0
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01* 1 061949 Gemeente Waadhoeke	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02* € 0
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01* € 0	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02* € 39.612

Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
Nee		
Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*		
Nee		
Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) , jaar T-1. *Aard controle R* *Indicator: G12A/04*	
€ 0	0	
Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
€ 0	€ 0	Nee

VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*
			€ 182.378	€ 176.307
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*
			1 taakveld 5.2 + verscheidene grootboeknummers + 6.520.001 t/m 6.520.040	€ 82.834
			2 taakveld 4.1 + verscheidene grootboeknummers + 6.420.010 t/m 6.420.022	€ 4.788
			3 onderhoudsvoorzieningen (gebouwen sporthallen en gymzalen)	€ 24.438
			4 onderhoudsvoorzieningen (gebouwen sporthallen en gymzalen)	€ 0
			5 Tractie sportvelden	€ 2.072
			6 Tractie sportvelden - investeringen	€ 62.175
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*
			1 1017787	€ 45.000
			2 1033327	€ 127.713
			3 1042553	€ 56.575
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*
			1 1017787	Nee
			2 1033327	Nee
			3 1042553	Ja
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*
			€ 46.874	Ja

Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
€ 82.834	€ 0	€ 0	
€ 4.788	€ 0	€ 0	
€ 24.438	€ 0	€ 0	
€ 0	€ 0	€ 0	
€ 0	€ 2.072	€ 0	
€ 0	€ 62.175	€ 0	

Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
€ 7.125	€ 0	€ 7.125	€ 0
€ 0	€ 35.638	€ 7.125	€ 35.638
€ 0	€ 152.070	€ 7.125	€ 187.708

Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	
Ja	

VWS	H25	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**		Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*
			1	*SPUKIJZ21-22149*	-€ 26.228
				Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*
			1	St. Exploitatie Zwembad Bloemketerp	*Nov + dec 2021*
			2	St. Exploitatie Zwembad Bloemketerp	*jan-22*

Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
€ 26.228	€ 26.228	Nee	
Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
€ 17.485	€ 17.485	€ 17.485	€ 17.485
€ 8.743	€ 8.743	€ 8.743	€ 8.743

Overzicht gewaarborgde geldleningen

Alle bedragen in het onderstaande overzicht zijn x € 1.

Bedragen x € 1.000

Nr	Organisatie	Aard/om-schrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2022	Garantiebedrag 31-12-2022
1	St. de Koornbeurs	Verbouw theater	€ 200.000	100%	€ 76.266	€ 76.266
2	St.tot beheer van "Ons Huis"	Herfinanciering	€ 136.134	100%	€ 20.918	€ 20.918
3	Stichting Accolade	Herfinanciering leningen	€ 1.517.645	100%	€ 777.170	€ 777.170
4	Stichting Accolade	Aankoop Hellemaflat	€ 1.304.618	100%	€ 77.348	€ 77.348
5	Stichting Accolade	Herfinanciering leningen	€ 2.087.389	100%	€ 2.087.389	€ 2.087.389
6	Stichting Accolade	Financiering BV 1957	€ 3.014.860	100%	€ 1.161.141	€ 1.161.141
7	Stichting Accolade	Bouw 16 woningen	€ 1.326.146	100%	€ 145.850	€ 145.850
8	Stichting Accolade	Financiering	€ 800.000	100%	€ 256.000	€ 256.000
9	Stichting Accolade	Financiering	€ 1.131.010	100%	€ 745.472	€ 745.472
10	Stichting Accolade	Financiering	€ 7.000.000	50%	€ 7.000.000	€ 3.500.000
11	Stichting Accolade	Financiering	€ 4.000.000	100%	€ 4.000.000	€ 4.000.000
12	Stichting Accolade	Financiering	€ 15.000.000	50%	€ 7.000.000	€ 3.500.000
13	Stichting Accolade	Financiering	€ 600.000	100%	€ 600.000	€ 600.000
14	Stichting Accolade	Financiering	€ 687.931	100%	€ 687.931	€ 687.931
15	Stichting Campus Middelsee	Realisatie Campus voortgezet onderwijs	€ 5.905.281	100%	€ 5.717.766	€ 5.717.766
16	Stichting Dorpscentrum Ried	Financiering	€ 100.000	100%	€ 75.000	€ 75.000
17	Stichting GGZ Friesland	Herfinanciering	€ 756.300	100%	€ 151.260	€ 151.260
18	Stichting HABION	Financiering	€ 5.200.000	50%	€ 5.200.000	€ 2.600.000
19	Stichting Hotzumer Manege	Bouw rijhal en kantine	€ 100.000	100%	€ 20.000	€ 20.000
20	Stichting overdekte Sportacc HB	Herfin.vervroegd afgeloste lening	€ 1.015.311	100%	€ 568.691	€ 568.691
21	Stichting Wintertennis	Financiering	€ 110.000	100%	€ 27.506	€ 27.506
22	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Woningbouw	€ 1.991.006	100%	€ 546.159	€ 546.159
23	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Verb. Complex Nije Fenne	€ 1.588.231	100%	€ 202.539	€ 202.539
24	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Overname 104 woningen van Woonpalet	€ 3.350.000	100%	€ 1.693.733	€ 1.693.733
25	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Herfinanciering	€ 650.000	100%	€ 354.454	€ 354.454

Nr	Organisatie	Aard/om-schrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2022	Garantiebedrag 31-12-2022
26	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Herfin.+nieuwb. 4 won./gez.v.teh.	€ 2.500.000	100%	€ 1.363.285	€ 1.363.285
27	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Herfinanciering & aankoop bejaarde woningen	€ 2.756.777	100%	€ 756.220	€ 756.220
28	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 3.060.000	50%	€ 1.731.577	€ 865.788
29	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
30	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 7.350.000	50%	€ 7.350.000	€ 3.675.000
31	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
32	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
33	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 1.900.000	50%	€ 1.106.290	€ 553.145
34	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 2.750.000	50%	€ 2.750.000	€ 1.375.000
35	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
36	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
37	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
38	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	100%	€ 5.000.000	€ 5.000.000
39	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	100%	€ 5.000.000	€ 5.000.000
40	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 1.360.000	50%	€ 1.360.000	€ 680.000
41	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 4.640.000	100%	€ 4.640.000	€ 4.640.000
42	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 1.750.000	100%	€ 954.300	€ 954.300
43	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
44	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 3.900.000	50%	€ 3.900.000	€ 1.950.000
45	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	50%	€ 5.000.000	€ 2.500.000
46	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 2.460.000	82,3%	€ 2.460.000	€ 2.024.580
47	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 1.194.000	82,3%	€ 1.194.000	€ 982.662
48	Stichting Wonen Noordwest Friesland	Financiering	€ 5.000.000	82,3%	€ 5.000.000	€ 4.115.000
49	Stichting Woonzorg Nederland	Financiering	€ 1.343.000	50%	€ 1.003.480	€ 501.740

Nr	Organisatie	Aard/om-schrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2022	Garantiebedrag 31-12-2022
50	Stichting Woonzorg Nederland	Financiering	€ 542.000	50%	€ 287.057	€ 143.529
51	Stichting Woonzorg Nederland	Financiering	€ 1.223.000	50%	€ 1.223.000	€ 611.500
52	Noorderbreedte B.V.	Verbouw/verbetering	€ 817.798	100%	€ 175.235	€ 175.235
53	Stichting Vastgoed MFC Berltsum	Bouw MFC	€ 660.000	100%	€ 660.000	€ 660.000
54	Stichting Woonzorg Nederland*	Overig	€ 247.630.482	0,257%	€ 247.630.482	€ 636.658
55	Stichting WoonFriesland*	Overig	€ 149.533.000	0,328%	€ 149.533.000	€ 491.195
56	Stichting Vestia*	Overig	€ 22.390.283	0,048%	€ 22.390.283	€ 10.714
57	Stichting HABION*	Overig	€ 34.770.201	2,429%	€ 34.770.201	€ 844.532
58	Stichting Accolade	Overig	€ 10.140.000	8,167%	€ 10.140.000	€ 828.085
59	Stichting Accolade	Overig	€ 5.125.692	8,167%	€ 5.125.692	€ 418.591
Totaal			**€ 624.368.096**		**€ 596.696.695**	**€ 88.849.351**

Overzicht taakvelden

Alle bedragen in de onderstaande tabel zijn x € 1.

Activiteitenrealisatie naar taakvelden

Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	-3.259.765	553.534	-2.706.231
0.2	Burgerzaken	-1.394.729	578.056	-816.673
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-502.335	321.491	-180.844
0.4	Overhead	-15.635.190	418.319	-15.216.871
0.5	Treasury	23.753	1.938.454	1.962.207
0.61	OZB woningen	-507.477	5.297.620	4.790.143
0.62	OZB niet-woningen	0	2.524.322	2.524.322
0.63	Parkeerbelasting	0	440.069	440.069
0.64	Belastingen overig	0	70.962	70.962
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	99.511.619	99.511.619
0.8	Overige baten en lasten	6.184	40.764	46.948
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-657	0	-657
0.10	Mutaties reserves	-18.421.423	17.110.555	-1.310.868
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.039.173	75.753	-2.963.419
1.2	Openbare orde en veiligheid	-974.356	58.598	-915.758
2.1	Verkeer en vervoer	-8.442.441	471.287	-7.971.154
2.2	Parkeren	-247.637	7.802	-239.835
2.3	Recreatieve havens	-116.485	70.265	-46.220
2.4	Economische havens en waterwegen	-426.573	172.949	-253.624
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-7.452.030	7.273.731	-178.299
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-49.940	14.905	-35.035
3.4	Economische promotie	-816.023	65.765	-750.258
4.1	Openbaar basisonderwijs	-583.688	0	-583.688
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.485.998	451.662	-3.034.336
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.584.885	906.679	-1.678.206
5.1	Sportbeleid en activering	-1.252.484	344.322	-908.162
5.2	Sportaccommodaties	-2.336.111	401.916	-1.934.195
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.521.887	110.906	-1.410.981
5.4	Musea	-645.977	87.467	-558.510

Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
5.5	Cultureel erfgoed	-356.696	17.505	-339.191
5.6	Media	-1.056.979	14.785	-1.042.194
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.279.784	142.273	-3.137.511
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-6.672.655	3.191.137	-3.481.519
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-822.641	113.257	-709.385
6.3	Inkomensregelingen	-24.316.114	14.699.264	-9.616.850
6.4	WSW en beschut werk	-8.814.998	9.317	-8.805.681
6.5	Arbeidsparticipatie	-1.243.058	0	-1.243.058
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.161.969	31.252	-2.130.718
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-9.870.867	429.565	-9.441.303
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-15.126.194	46.878	-15.079.316
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-218.011	864.655	646.644
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.841.409	0	-1.841.409
7.1	Volksgezondheid	-2.511.938	57.883	-2.454.055
7.2	Riolering	-4.089.276	5.841.038	1.751.762
7.3	Afval	-5.052.974	6.460.235	1.407.261
7.4	Milieubeheer	-2.092.298	304.518	-1.787.780
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-661.874	377.318	-284.556
8.1	Ruimte en leefomgeving	-964.532	120.426	-844.105
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-915.837	641.347	-274.489
8.3	Wonen en bouwen	-3.021.103	1.746.517	-1.274.586
Totaal		**-168.758.535**	**174.428.943**	**5.670.408**

Activiteitenrealisatie naar programma's

Programma	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	-4.654.495	1.131.591	-3.522.904
Programma 2 Veiligheid	-4.013.528	134.351	-3.879.177
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-9.233.136	722.304	-8.510.832
Programma 4 Economie	-8.317.993	7.354.402	-963.591
Programma 5 Onderwijs	-6.654.570	1.358.341	-5.296.229
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	-10.449.919	1.119.174	-9.330.745
Programma 7 Sociaal Domein	-71.087.918	19.385.324	-51.702.594
Programma 8 Volksgezonodheid en Milieu	-14.408.360	13.040.992	-1.367.368
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	-4.901.471	2.508.291	-2.393.181
Algemene Dekkingsmiddelen	-35.037.144	127.674.174	92.637.030
Totaal	**-168.758.535**	**174.428.943**	**5.670.408**

Mutaties in de reserves en voorzieningen

Mutaties in de reserves

Bedragen x € 1	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Algemene reserve	*16.502.064*	*7.577.982*	*2.461.800*	*21.618.246*
Gevolgen incidentele wensen conform kadernota 2020-2023			313.800	
Gevolgen incidentele wensen conform kadernota 2021-2024			755.000	
Septembercirculaire 2021 - opschalingskorting		700.000		
Verkeersmaatregelen Zwarte Haan			90.000	
Subsidie zwembad Bloemketerp			100.000	
Extra bijdrage MFA Sexbierum-Pietersbierum			215.000	
Uitvoering motie extra impuls woningmarkt			510.000	
Actualisatie supermarktbeleid en binnenstadsvisie			30.000	
Extra subsidie MFA d'Ald Skoalle Dronryp			45.000	
Inventarisatie van monumentale bomen en houtopstanden			100.000	
Formatie griffie			8.000	
Schikking Schatzenburg BV inzake grondwal Menaam			25.000	
Jaarstukken 2021 - Bestemming resultaat (deels)		3.853.168		
Meicirculaire 2022		2.677.195		
Onderzoek naar energielandschap			50.000	
Krediet woonrijp maken tuinbouwgebied Berltsum			220.000	
Betreft resultaat 2021 VRF Fryslan		87.341		
Vrijval bestemmingsreserve Corona		260.278		
Verbouw Martenahuis tot museum	*191.568*	*0*	*38.314*	*153.254*
Kosten verbouw Martenahuis tot museum			38.314	
Reserve sportvelden H. v. Saxenlaan	*505.270*	*0*	*72.182*	*433.088*
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			72.182	
Reserve kunstgrasvelden Sexbierum	*210.028*	*0*	*11.054*	*198.974*
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			11.054	
Reserve Wegen	*151.983*	*0*	*0*	*151.983*
Geen mutaties				
Reserve huisvesting Waadhoeke	*1.846.978*	*0*	*50.000*	*1.796.978*
betreft kapitaallasten huisvesting Franeker			50.000	
Reserve dekking kap.lasten nieuwbouw gymlokaal SJP	*399.561*	*0*	*15.983*	*383.578*
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			15.983	
Reserve dekking kap.lasten huisvesting onderwijs	*44.361*	*0*	*1.927*	*42.434*
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			1.927	
Bestemmingsreserve sporthal	*255.969*	*0*	*19.198*	*236.771*
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			19.198	
Reserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum	*282.215*	*0*	*27.066*	*255.149*
Beschikking ter dekking van de kapitaallasten			27.066	
Reserve Bochtverbreding	*1.950.974*	*0*	*0*	*1.950.974*
Geen mutaties				

Bedragen x € 1	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Reserve Dorpen en Wijken	*129.359*	*515.000*	*311.343*	*333.015*
Betreft toevoeging res dorpenvisies vm FR		300.000		
Bijdrage MFA Sexbierum		215.000		
Onttrekking op basis van primitieve begroting			300.000	
Extra onttrekking tlv Dorpen en Wijken			11.343	
Bestemmingsreserve beheerplannen	*172.116*	*0*	*10.000*	*162.116*
Subsidie spelen in Spannum			10.000	
Bestemmingsreserve vervangingskosten OV	*709.997*	*165.059*	*0*	*875.056*
Toevoeging i.v.m. lagere uitgaven OV		165.059		
Bestemmingsreserve Corona	2.167.313	737.234	1.654.547	*1.250.000*
Septembercirculaire 2021 en decembercirculaire 2021		65.960		
Septembercirculaire 2022 - Inkomstenderving		180.000		
Septembercirculaire 2021 en decembercirculaire 2021		254.274		
Jaarstukken 2021 - Bestemming resultaat (deels)		237.000		
Begroting na wijziging Dienst Sozawe			167.751	
Berap I			149.492	
Coronaherstelpan			898.800	
Subsidie Stjoer			19.138	
Coronamiddelen voor cultuur			91.000	
Coronacompensatie dorpshuizen / buurthuizen			41.088	
Hogere kosten verkiezingen als gevolg van Corona			27.000	
Vrijval bestemmingsreserve Corona			260.278	
Grondexploitatie	*697.919*	*48.424*	*0*	*746.343*
Actualisatie Grondexploitatie		48.424		
SDV/ISV eigen middelen	*1.644.532*	*315.338*	*0*	*1.959.870*
Resultaat 2022 S&D projecten		315.338		
Bildts Investeringsfonds	*11.215*	*0*	*0*	*11.215*
Geen mutaties				
Reserve jaarovergang	*3.313.332*	*4.624.067*	*3.313.332*	*4.624.067*
Toevoeging inzake jaarovergang 22/23		4.624.067		
Onttrekking inzake jaarovergang 21/22			*3.313.332*	
Reserve dorpenvisie	*878.017*	*0*	*0*	*878.017*
Geen mutaties				

Bedragen x € 1	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Reserve sociaal domein	*2.016.254*	*2.482.695*	*3.140.925*	*1.358.024*
Betreft toevoeging onvoorzien met bestemming - vrijval salariskosten WMO en jeugd		219.472		
Vrijval restantbudget Sociaal domein		820.453		
Vrijval prijsontwikkelingen WMO en jeugd		600.000		
Vrijval GIDS gelden		18.959		
Vrijval woonplaatsbeginsel		327.721		
Vrijval 18+		75.000		
Vrijval gezinshuizen		23.261		
Vrijval decembercirculaire		24.229		
Deelbudget reintegratieactiviteiten		373.600		
Procesbegeleiding businesscase			13.000	
Uitvoeringsagenda GRIP op de WMO			30.875	
Berap I			11.904	
Berap I			730.093	
Hogere lastenraming Dienst Sozawe			1.800.000	
Energietoeslag			423.041	
BUIG			132.012	
Reserve Breedtesport	*47.396*	*0*	*26.408*	*20.988*
Hogere realisatie 2022			*26.408*	
Reserve Kemmisie Meertalighyd	*11.346*	*0*	*0*	*11.346*
Geen mutaties				
Reserve OBS-groepafhankelijk Winsum	*62.951*	*0*	*0*	*62.951*
Geen mutaties				
Reserve gemeente garantstellingen	*106.609*	*0*	*0*	*106.609*
Geen mutaties				
Bestemmingsreserve opschonen vaarten	*9.415*	*0*	*0*	*9.415*
Geen mutaties				
Reserve risico's dorpsherstel Bildtdijken	*257.534*	*0*	*0*	*257.534*
Geen mutaties				
Bestemmingsreserve IHP	*354.121*	*948.121*	*0*	*1.302.242*
Wens AMS		*655.000*		
Toevoeging obv primitieve begroting		293.121		
Bestemmingsreserve Dienstverleningsfonds	*350.000*	0	*350.000*	*0*
Programma Dienstverlening			350.000	
Bestemmingsreserve Ontwikkellijnen	*455.000*	0	*237.500*	*217.500*
Sociaal economisch actieplan			*150.000*	
Dorpsontwikkelingsmethode			*87.500*	
Reserve Stationsgebied Franeker	*1.222.928*	0	*0*	*1.222.928*
Geen mutaties				
Reserve GO Franeker - Harlingen	*623.922*	0	*0*	*623.922*
Geen mutaties				
Bestemmingsreserve Omgevingswet	*360.887*	559.515	*0*	*920.402*
Septembercirculaire 2022		500.000		
Resultaat 2022 budget invoering omgevingswet		59.515		

Bedragen x € 1	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Bestemmingsreserve Toezeggingen Dorpen	*2.293.368*	0	*831.178*	*1.462.190*
Berap I			831.178	
Bestemmingsreserve Op paad lâns it Waad	*250.000*	0	*0*	*250.000*
Geen mutaties				
Bestemmingsreserve Impuls Woningmarkt	*0*	510.000	*38.506*	*471.494*
Uitvoering motie extra Impuls woningmarkt		510.000	38.506	
Bestemmingsreserve tegemoetkoming afvalstoffenheffing	*0*	285.000	*0*	*285.000*
Betreft dividend Omrin / Fryslan Miljeu		285.000		
Totaal mutaties in de reserves	**40.486.503**	**18.768.435**	**12.611.263**	**46.643.674**

Hierna volgt een toelichting op het ontstaan, doel en de mutaties in de reserves.

Algemene reserve
De algemene reserve heeft geen bepaalde bestemming. Zij dient als weerstandsvermogen en voor het opvangen van eventuele toekomstige onvoorziene tekorten op de begroting en/of rekening. Bij het bepalen van de hoogte van de aan te houden reserve dient dan ook rekening gehouden te worden met de mogelijke risico's die de gemeente loopt. In de nota reserves en voorzieningen heeft de Raad bepaald dat de hoogte van de algemene reserve afhankelijk is van de financiële risico's. Deze worden jaarlijks bepaald in de programmabegroting.

Reserves ter dekking van kapitaallasten van in het verleden gedane investeringen:
- Verbouw Martenahuis tot museum
- Aanleg sportvelden H. van Saxenlaan
- Aanleg kunstgrasvelden Sexbierum
- Reserve Obs-groepsafhankelijk Winsum
- Enkele wegen vm. Littenseradiel
- Huisvesting Waadhoeke
- Nieuwbouw gymlokaal St-Jacobiparochie
- Huisvesting onderwijs vm. het Bildt
- Regeling binnenklimaat basisonderwijs vm. het Bildt
- Aankoop c.a. sporthal Schatzenburg
- Aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum

Reserve Bochtverbreding
Deze reserve is in 2016 ingesteld voor de toekomstige bochtverbreding van het Van Harinxmakanaal.

Reserve Dorpen en Wijken
Deze reserve is in 2018 ingesteld en vanuit de Algemene reserve gevoed met 1,2 miljoen. In de jaren 2019 t/m 2022 is er jaarlijks € 300.000 beschikbaar gesteld voor bestedingen. De onttrekking is ter dekking van de realisatie in het kalenderjaar.

Bestemmingsreserve beheerplannen
Deze reserve is in 2019 ingesteld om de middelen voor onderhoud kapitaalgoederen te behouden wanneer er geen actueel beheerplan meer was en daarom voorziening moest vrijvallen. Ultimo 2022 resteert er nog een bedrag van € 162.116 voor onderhoud speelplaatsen. In 2022 is er een subsidie spelen in Spannum van € 10.000 verstrekt ten laste van genoemde reserve.

Reserve egalisatie vervangingskosten OV (openbare verlichting)
Deze reserve is in 2019 ingesteld met als doel de jaarlijkse schommelende kosten voor vervanging van armaturen en lichtmasten te egaliseren. In de begroting is een jaarlijks gelijkblijvend budget van € 223.000 opgenomen. Het saldo van dit budget wordt verrekend met deze reserve. In 2022 een toevoeging van € 165.059.

Reserve Corona
Deze bestemmingsreserve is in 2020 ingesteld met als doel de extra uitgaven en inkomsten door Corona beter inzichtelijk houden. In 2022 is er € 737.234 aan toegevoegd en € 1.654.547 aan onttrokken. De raad wordt periodiek geïnformeerd over het verloop van deze reserve.

Reserve Grondexploitatie
Buffer ten behoeve van toekomstige verliesgevende complexen. Zie voor toelichting op de mutaties paragraaf Grondbeleid.

SDV/ISV eigen middelen
De reserve is ingesteld om gelden van SDV/ISV projecten die betrekking hebben op meerdere jaren te beheren. De onttrekking werd gebaseerd op de projectplannen en berap's en is uiteindelijk bijgesteld aan de werkelijke realisatie van inkomsten en uitgaven. Deze lopen door in 2022.

Bildts Investeringsfonds
Met de notitie actualisatie reserves van 23 mei 2019 is rekening houdend met een claim van € 11.215 op dit fonds. Het resterend saldo toegevoegd aan de Algemene reserve. De claim is in 2022 niet tot uitkering gekomen.

Reserve jaarovergang
Doel van de reserve is om niet bestede budgetten beschikbaar houden. De reserve wordt gevuld middels een begrotingswijziging in december (laatste maand kalenderjaar). In januari daaropvolgend vallen de budgetten weer vrij ten gunste van de exploitatie.

Reserve dorpenvisie
Reserve vanuit voormalig Franekeradeel voor het dekken van de toegezegde bijdragen voor wensen van dorpen die buiten het normale onderhoudsbudget vielen.

Reserve sociaal domein
Deze reserve is om toekomstige schommelingen in het sociale domein op te vangen.

Reserve breedtesport
Deze reserve is in 2017 ingesteld voor de toekomstige kosten breedtesport Waadhoeke.

Reserve Kemissie Meertalighyd
In de begroting staat een jaarlijks budget te besteden door de Kemissie Meertalighyd. Deze commissie had in het verleden zelf een bankrekening maar op verzoek van de commissie heeft de gemeente toegezegd de uitgaven (tijdelijk) zelf te willen doen. Het banksaldo is naar de gemeente over gegaan. De commissie heeft geen juridische status.

Reserve OBS groeps-afhankelijk Winsum
Deze reserve is bestemd voor het primair basisonderwijs en is afhankelijk van het aantal te huisvesten groepen leerlingen te Winsum.

Reserve gemeentelijke garantstellingen (algemeen)
Reserve is gevormd om risico's af te dekken in het kader van verstrekte garanties ten behoeve van geldleningen en achtergestelde geldleningen in het kader van startende ondernemers en tuinders.

Bestemmingsreserve opschonen vaarten
Concreet doel / toezeggingen binnen grondgebied voormalig Littenseradiel.

Reserve risico's dorpsherstel Bildtdijken
De raad heeft op 12 november 2015 besloten tot instellen van deze reserve. In 2022 zijn er geen mutaties geweest ten laste van deze reserve.

Bestemmingsreserve IHP
De raad heeft met het vaststellen van de begroting 2021 besloten deze bestemmingsreserve in te stellen voor het afdekken van de incidentele lasten die verbonden zijn met de nieuwbouw van scholen.

Bestemmingsreserve Dienstverleningsfonds
Deze bestemmingsreserve is ingesteld bij het vaststellen van de begroting 2021. De doelstelling van het dienstverleningsfonds is primair investeren in de verbetering van de dienstverlening ten behoeve van de gemeenschap van Waadhoeke. Onderlegger bij deze reserve is het 'spoorboek Dienstverlening & Informatiesamenleving 2021-2025'.

Bestemmingsreserve Ontwikkellijnen
Deze bestemmingsreserve is ingesteld bij het vaststellen van de begroting 2021 en wordt ook genoemd "ontwikkelfonds". De doelstelling van het ontwikkelfonds is primair investeren in de structuurversterking ten behoeve van het herstel van de coronacrisis en de gemeenschap van Waadhoeke. Er zijn strategische, structuurversterkende initiatieven nodig om te werken aan verbetering van werkgelegenheid, versterking van de toeristische en culturele infrastructuur, vitale en veerkrachtige dorpen en wijken en balans in de kernkwaliteiten van het landschap en een duurzame agrarische sector.

Reserve Stationsgebied Franeker
In Berap-I is aangegeven dat de investeringskredieten voor Waddenpoort afgesloten moeten worden. Omdat onderdelen van deze projecten nog uitgevoerd moeten worden heeft de raad op 25 november 2021 besloten om de nog resterende middelen in (nieuw in te stellen) bestemmingsreserves te storten. Dit in afwachting van besluitvorming over de uitvoering van deelprojecten en inzet van middelen.

Reserve GO Franeker - Harlingen
In Berap I 2021 was aangegeven dat de investeringskredieten voor Inrichtingsplan Franekeradeel-Harlingen afgesloten moesten worden. Omdat onderdelen van deze projecten nog uitgevoerd moeten worden stellen heeft de raad op 25 november 2021 besloten om de nog resterende middelen in (nieuw in te stellen) bestemmingsreserves te storten. Dit in afwachting van besluitvorming over de uitvoering van deelprojecten en inzet van middelen.
In 2022 zijn er geen mutaties geweest ten laste van genoemde reserve.

Bestemmingsreserve Omgevingswet
De raad heeft op 23 december 2021 besloten deze reserve in te stellen. Op basis van het plan van aanpak voor de invoering van de Omgevingswet is er in totaliteit € 1,15 miljoen beschikbaar gesteld. In de begroting is uitgegaan van een gelijkmatig patroon in de uitgaven in de jaren 2019 t/m 2023

maar in de praktijk lopen de uitgaven hierop achter. Omdat de invoering ook doorloopt na 2023 (tot 2029) zullen de uitgaven ook meer uitgesmeerd (moeten) worden.

Bestemmingsreserve Toezeggingen Dorpen

De raad heeft op 23 december 2021 besloten deze reserve in te stellen om de beschikbaar gestelde en nog niet bestede bedragen van € 2.293.368 in totaal mee te nemen naar komende jaren:

- MFA Menaam € 472.190
- MFC Berltsum € 831.178
- MFA Sexbierum € 590.000
- MFA Tzummarum € 300.000
- dorp Tzummarum € 100.000

In kalenderjaar 2022 is de subsidie verstrekt aan MFC Berltsum.

Bestemmingsreserve Op paad lâns it Waad

De raad heeft op 23 december 2021 besloten deze reserve in te stellen om de beschikbaar gestelde en nog niet bestede € 250.000 mee te nemen naar komende jaren. Het project zal naar verwachting t/m 2027 lopen en wordt mee gefinancierd door derden.

Bestemmingsreserve impuls woningmarkt

In de raadsvergadering van 8 juli 2021 heeft de raad de motie Extra impuls woningmarkt aangenomen. Dientengevolge heeft de raad 3 maart 2022 een extra krediet van € 510.000 beschikbaar gesteld voor tijdelijke formatie op het gebied van wonen en ruimtelijke ordening. Deze middelen zijn gereserveerd in de Bestemmingsreserve impuls woningmarkt.
In het kalenderjaar 2022 is er uitvoering gegeven aan deze motie middels een uitgaaf van € 38.506 ten laste van genoemde reserve.

Bestemmingsreserve tegemoetkoming afvalstoffenheffing

Middels de 14e begrotingswijziging in 2022 is besloten het voordelige dividend van de N.V. Afvalsturing € 285.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve tegemoetkoming afvalstoffenheffing met als doel deze eenmalig uit te keren in 2023.

Mutaties in de voorzieningen

Bedragen x € 1	Beginstand	Vermeerdering	Vermindering	Eindstand
Voorz. voorm. bestuurders en pers.	*66.312*	*0*	*66.312*	*0*
Wachtgelduitkeringen			66.312	
Voorziening pensioenverplichting	*5.083.289*	*179.568*	*703.908*	*4.558.949*
Dotatie voorziening		179.568		
Pensioenuitkeringen			217.898	
Vrijval voorziening			486.010	
3 WW jaar ambtenaren	*46.700*	*14.093*	*0*	*60.793*
Dotatie voorziening		14.093		
Voorziening verlofsparen	*0*	*60.000*	-	*60.000*
Dotatie voorziening		60.000		
Spaarvoorziening riolering	*15.036.703*	*1.668.787*	*2.784.153*	*13.921.337*
Jaarlijks dotatie		1.668.787		
Groot onderhoud en vervanging riolering			2.784.153	
Voorziening wegen	*865.163*	*533.848*	*533.185*	*865.826*
Jaarlijks dotatie		533.848		
Groot onderhoud wegen			533.185	
Voorziening gebouwen	*3.151.832*	*296.039*	*636.293*	*2.811.578*
Jaarlijks dotatie		296.039		
Groot onderhoud gebouwen			636.293	
Voorziening civiele kunstwerken	*632.553*	*182.088*	*73.942*	*740.699*
Jaarlijks dotatie		182.088		
Groot onderhoud civiele kunstwerken			73.942	
Voorziening kademuren	*280.608*	*6.800*	*0*	*287.408*
Jaarlijkse dotatie		6.800		
Voorziening buitensportaccommodaties	*299.131*	*252.800*	*0*	*551.931*
Jaarlijkse dotatie		252.800		
Groot onderhoud kunstgrasvelden				
Voorziening baggeren	*622.648*	*70.000*	*0*	*692.648*
Jaarlijkse dotatie		70.000		
Groot onderhoud			0	
Voorz. afkoopsommen onderhoud grafstenen (HB)	*16.550*	*0*	*895*	*15.655*
Vrijval voorziening onderhoud grafstenen			895	
Voorziening afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen (HB)	*756.652*	*252.908*	*94.160*	*915.400*
Toevoeging afkoopsommen		97.720		
Dotatie		155.188		
Vrijval voorziening begraaplaatsen			94.160	
Voorziening afkoopsommen Onderhoud begraafplaatsen (FR)	*479.384*	*132.095*	*73.240*	*538.239*
Toevoeging afkoopsommen		88.000		
Dotatie		44.095		
Vrijval ter dekking van onderhoudskosten			73.240	

Voorziening rente Sangers van den Biesenbosfonds	*335*	*0*	*0*	*335*
Totaal mutaties in de voorzieningen	**27.387.067**	**3.649.026**	**4.966.089**	**26.070.003**

Hierna volgt een toelichting op het ontstaan en het doel van de voorzieningen en de mutaties in 2022.

Voorziening voormalige bestuurders en personeel
Voorziening voor toekomstige uitkeringslasten en ter dekking van outplacement kosten. In 2022 is de getroffen voorziening tot uitkering gekomen.

Pensioenvoorzieningen wethouders
Voorziening voor pensioenen van de (voormalige) wethouders en/of nabestaanden. Voor de nog niet pensioengerechtigde (vm) wethouders wordt er jaarlijks gedoteerd. Er is in 2022 € 217.898 uitgekeerd aan pensioenen. De rekenrente voor pensioenen is eind 2022 op 2,472% vastgesteld terwijl in mei nog met 1,123% werd gerekend. De aan te houden voorziening kan hierdoor iets lager zijn en betekent een vrijval van € 297.966.

3 WW jaar ambtenaren
Alle medewerkers betalen vanaf 1 januari 2018 een kostendekkende werknemerspremie, waarmee gemeenten zelf het 3e jaar WW kunnen financieren. Dit ter reparatie van de verkorting van de opbouw en de maximale duur van de WW-uitkering per 1 januari 2016. In 2022 zijn er geen uitkeringen geweest.

Voorziening verlofsparen
Medewerkers kunnen met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren opzij zetten voor later. Waadhoeke zal als werkgever (nog) moeten aangeven hoe medewerkers verlof kunnen sparen in 2022.
De commissie BBV heeft stelling genomen dat bij verlofsparen sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook een onvoorspelbare afbouw kennen, waardoor hiervoor een voorziening dient te worden gevormd.
De dotatie ter grootte van € 60.000 is gebaseerd op een inschatting van het verlof 2022 dat medewerkers mogelijk alsnog opzij willen zetten voor later.

Voorzieningen riolering
De voorziening is voor (vervangings)investeringen riolering om de lasten voor investeringen gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren. Er wordt jaarlijks gedoteerd aan deze voorziening om het vGRP 2020-2024 uit te kunnen voeren.

Voorziening Wegen
Deze voorziening is voor periodiek groot onderhoud van de wegen. Welk onderhoud de komende jaren nodig is omschreven in het beheerplan Wegen 2019-2022 zoals op 13-06-2019 door de raad vastgesteld. Op grond van het vastgestelde beheerplan wordt er jaarlijks € 533.848 gedoteerd. Er zijn voor in totaal € 533.185 aan uitgaven geweest.

Voorziening gebouwen
Deze voorziening is voor periodiek groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen. Welk onderhoud de komende jaren nodig is omschreven in het beheerplan Gebouwen 2020-2030 zoals op 03-09-2020 door de raad vastgesteld.
Op grond van het vastgestelde beheerplan wordt er jaarlijks € 230.432 gedoteerd. Er zijn voor in totaal € 636.293 aan uitgaven geweest.

Voorziening Bruggen
Deze voorziening is voor periodiek groot onderhoud van de wegen. Welk onderhoud de komende jaren nodig is omschreven in het beheerplan Civiele Kunstwerken 2019-2022 zoals op 13-06-2019 door de raad vastgesteld.
Op grond van het vastgestelde beheerplan wordt er jaarlijks € 182.088 gedoteerd. Er zijn voor in totaal € 73.942 aan uitgaven geweest.

Voorziening Kademuren
De voorziening is voor gevormd om de lasten voor groot onderhoud kademuren gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren.

Voorziening buitensportaccommodaties
De voorziening is gevormd om de lasten voor groot onderhoud sportvelden gelijkmatig te verdelen over meerdere begrotingsjaren. Welk onderhoud de komende jaren nodig is omschreven in het beheerplan Buitensportaccommodaties 2022-2026 zoals op 28-10-2021 door de raad vastgesteld.
Op grond van het vastgestelde beheerplan wordt er jaarlijks € 252.800 gedoteerd. In 2022 was er geen groot onderhoud/renovatie gepland.

Voorziening baggeren (vh. overdracht stedelijk water)
Op 11 november 2021 is het baggerplan 2022-2030 vastgesteld en vanaf 2022 wordt er jaarlijks € 70.000 gedoteerd aan de voorziening. De onderhoudswerkzaamheden met betrekking tot overdracht stedelijk water (Wetterskip) en de bijdragen van het Wetterskip zijn onderdeel van het baggerplan en de voorziening. In 2022 zijn er geen uitgaven geweest.

Voorziening afkoopsommen onderhoud grafstenen (HB)
Het toekomstig onderhoud aan grafstenen kan voor bepaalde tijd worden afkocht. Om aan de verplichting van dit toekomstig onderhoud te kunnen voldoen is deze voorziening getroffen.

Voorziening afkoopsommen onderhoudsrechten begraafplaatsen (HB)
Ook het toekomstig onderhoud van de begraafplaatsen kan voor bepaalde tijd worden afkocht. Om aan de verplichting van dit toekomstig onderhoud te kunnen voldoen is deze voorziening getroffen.

Voorziening afkoopsommen Onderhoud begraafplaatsen (FR)
Het toekomstig onderhoud van de begraafplaatsen kan voor bepaalde tijd worden afkocht. Om aan de verplichting van dit toekomstig onderhoud te kunnen voldoen is deze voorziening getroffen.

Sangers van den Biezenbosfonds
Dit betreft een legaat van wijlen Dhr. Sangers van den Biezenbos waaruit bijdragen voor plaatselijke culturele doeleinden kunnen worden verstrekt.

Gehanteerde afschrijvingstermijnen

Afschrijvingstermijnen nieuwe investeringen m.i.v. januari 2018

Nr.	Soort investering		Jaren
1.	**Immateriële activa**		
1.1	Ontwikkelings- en onderzoekskosten		5
1.2	Kosten sluiten geldleningen/disagio		5
1.3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden (afschrijving conform art 64 BBV, lid 6)		
	Materiële activa		
	Maximale termijn: niet wettelijk vastgesteld		
2.	**Investeringen in materiële vaste activa met een economisch nut**		
2.1	**Huisvesting en inrichting**		
2.1.1	Gebouwen	Ondergrond	0
		Opstal (permanent)	40
		Opstal (semi-permanent)	15
2.1.2	Verbouwingen/techn. Installaties	Verbouwing opstallen	20
		Technische installaties	15
2.2	**Installaties**		
2.2.1	Lift-, cv- en lichtinstallaties		15
2.2.2	Lichtdrukmachines/archiefsystemen/verkeerslichten		10
	Belijningsmachines/geluidmeetapparatuur		
2.2.3	Kantoorapparatuur	Kasregisters	5
		Foto- en videoapparatuur	5
2.2.4	Storingsmelders (riolering)		10
2.2.5	Telefooninstallaties/bekabeling data- en telecomnet		8
2.2.6	Nutsvoorzieningen (o.a. markten)		15
2.2.7	Bliksemafleiders		10
2.3	**Infrastructurele voorzieningen**		
2.3.1	Grondwerken		30
2.3.2	Rioleringen	Renovatie/vervanging	
	(Voor vervanging van rioleringen is voorzien in het gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).		
2.3.3	Verkeersregelingen	Borden	10
		Veiligheidsmaatregelen	20
2.3.4	Parkeervoorzieningen		10

Nr.	Soort investering		Jaren
2.3.5	Begraafplaatsen	Grondwerken	40
2.4	**Voertuigen**		
2.4.1	Brandblusvoertuigen		15
2.4.2	Veegauto's (machines)		7
2.4.3	Kolkenzuigers		10
2.4.4	Vrachtauto's		7
2.4.5	Bestelauto's		7
2.4.6	Tractoren		7
2.4.7	Aanhangwagens		7
2.4.8	Borstelmachine		7
2.5	**Brandblusmiddelen**		
2.5.1	Verbindingsmiddelen (alarmontvangers/portofoons etc.)		7
2.5.2	Bluskleding/helmen		7
2.5.3	Overige materialen		10
2.5.4	Brandkranen		30
2.5.5	Aanduiding bluswatervoorziening		25
2.6	**Onderwijsvoorzieningen**		
2.6.1	Onderwijsleerpakket		15
2.6.2	Meubilair		15
2.6.3	Leermiddelen		10
2.6.4	Beveiliging schoolgebouwen		10
2.6.5	Noodlokalen		15
2.6.6	Verandering inrichting		20
2.6.7	Permanente voorzieningen/ aanpassingen en ov. Onderhoud postal		40
2.7	**Sportvoorzieningen**		
2.7.1	Bouw/renovatie gymlokalen/sporthallen/zwembaden etc.		40
2.7.2	Bouw kleedaccommodaties		30
2.7.3	Installaties		15
2.7.4	Inrichtingskosten sportaccommodaties		15
2.7.5	Gymnastiekmaterialen		10
2.7.6	Afrasteringen en ballenvangers		15
2.7.7	Lichtinstallatie sportaccommodaties		25
2.7.8	Kunstgrasvelden		20
2.7.9	Sportterreinen /-velden (aanleg)		30

Nr.	Soort investering		Jaren
2.9	**Materiaal buitendienst**		
2.9.1	Takkenversnipperaar		6
2.9.2	Opzetstrooier		10
2.9.3	Sneeuwploeg		10
2.9.4	Sneeuwborstel		10
2.9.5	Zoutstrooier		10
2.9.6	Zoutloods		15
2.9.7	Sneeuwschuiver		10
2.9.8	Schaftwagens		10
2.9.9	Wijkcontainers		10
2.9.10	Minicontainers		10
2.9.11	Bedrijfsafvalcontainers		8
2.9.12	Prikrol		8
2.9.13	Beregeningsinstallatie		10
2.9.14	Trilplaat		6
2.9.15	Maaimachines		5
2.9.16	Kooimaaier		5
2.10	Automatisering		
2.10.1	Software / hardware		5
2.10.2	Gebruiksrechten		5
2.10.3	Implementatie- en opleidingskosten		5
3	**Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut**		
3.1	**Infrastructurele voorzieningen**		
3.1.1	Wegen, straten en pleinen	Aanleg (asfaltverharding)	20
		Aanleg (elementverharding)	25
		Reconstructie/herinrichting	25
		Reconstructie (beton)	40
3.1.2	Openbare verlichting	Armaturen	15
		Lantaarnpalen	20
		Combinatie (onderverdeling)	17
3.1.3	Kunstwerken (bruggen, viaducten etc.)	Beton	40
		Hout	20
3.1.4	Straatmeubilair		5
3.1.5	Openbaar groen		20
3.1.6	Monumenten		30

Nr.	Soort investering	Jaren

3.1.7	Speeltuinen	Aanleg	15
		Inrichting	10
		Toestellen	10
3.1.8	Abri's		15
3.2	**Waterbeheer**		
3.2.1	Aanleg vaarten/vijverpartijen		40
3.2.2	Haven- en sluiswerken		25
3.2.3	Beschoeiingen/ overige voorzieningen		15
3.2.4	Binnenhavens		30
3.2.5	Aanlegsteigers		25